

കെ.എം.പണിക്കർ.

ആത്മകഥ

ATHMAKATHA

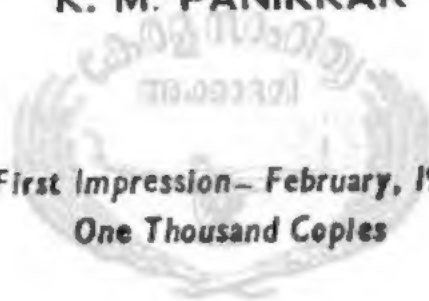
PART IV

VOL. II

(Auto-biography)

BY

K. M. PANIKKAR

First Impression – February, 1964
One Thousand Copies

PUBLISHERS:

**THE MANGALODAYAM (PRIVATE) LTD.,
TRICHUR.**

PRICE: Rs. 3-00

Printed at the Mangalodayam Press, Trichur.

ആത്മകഥ

കെ. എം. പണിക്കർ

പ്രസാധകന്മാർ:
മംഗളോദയം (പ്രൈവറ്റ്) ലിമിറ്റഡ്,
തൃശ്ശിവപേരൂർ.

1964/1139

രണ്ടാംപതിപ്പ്:

1964 ഫെബ്രുവരി

കോപ്പി 1000

വില:

രൂ.നൂറപ്പീസ്

മഖവറ

എന്റെ ആത്മകഥയുടെ ആദ്യഭാഗങ്ങൾ 1954-ൽ ആണം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയത്. മൂന്നു പതിപ്പ് അച്ചടി ചുരുക്കത്തിൽനിന്നു കേരളീയർ ആ പുസ്തകത്തിൽ എന്തോ സ്വല്പം പ്രീതി തോന്നി എന്നു വിചാരിക്കാം. ഇതാ, ഈ അവസാനഭാഗവും.

മുൻഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും അല്പം വ്യത്യാസപ്പെട്ടതാണു് ഇതിലെ കാര്യങ്ങൾ.

ഇതിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പത്തു വർഷക്കാലത്തിൽ എട്ടു വർഷം ഞാൻ വിദേശങ്ങളിലായിരുന്നു താമസം. ജീവിതം വിദേശീയരുടെ ഇടയിൽ കഴിക്കണമെന്നു എന്നുമാത്രമല്ല, എന്റെ പ്രൗഢതകൾ മിക്കവാറും അവരെ സ്സംബന്ധിച്ചതായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഈ ആത്മകഥയുടെ മുൻഭാഗങ്ങളിലുള്ള സമഗ്ര ഇതിലുള്ളതു്. എന്നാലും കോമിൻടാണിന്റെ അസ്തമയം, ഡെഹ്ലിയിലെ വത്തിന്റെ വിജയം, കൊറിയൻയുദ്ധം, ഈജിപ്തിലെ വിപ്ലവം, ഡിഗോളിന്റെ പുനർജനനം എന്നീ ലോകപ്രധാനമായ സംഭവങ്ങളെ സ്പർശിക്കുന്ന ഒരു കഥ എങ്ങനെ സങ്കരമല്ലെന്നു പറയാം? ഇൻഡ്യയിലെ സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റിയാണെങ്കിൽ പ്രവിശ്യാപുനർജനനമെന്നും അതിന്റെ ഒരു വശമായ കേരളപ്പുറവിയും പ്രധാനകാര്യങ്ങളാണല്ലോ. ആ കാര്യങ്ങളിൽ കേരളീയർ വിശേഷിച്ചും താൽപര്യമുണ്ടായിരിക്കുമെന്നാണു് എന്റെ വിശ്വാസം.

1959 ഏപ്രിൽമാസത്തിൽ സുഖശേഷമായി ഞാൻ പാരീസിൽനിന്നു പോകുന്നതോടുകൂടി ഈ ആത്മകഥ

അവസാനിക്കുന്നു. ഇവിടുള്ള കാലം ജീവിതസായന്തനമെന്നെ ഞാൻ ഗണിച്ചിട്ടുള്ളു. ആ വിശ്രമവേള ആവുമ്പോലെ ലോകോപകാരത്തിനായി യത്നിച്ചു, കഴിച്ചുകൂട്ടണമെന്നാണു് ആഗ്രഹം. കുറെക്കാലം മുൻപു്, വാലു കുമ്മായം എന്താണു് ചെയ്യേണ്ടതു് എന്ന വിചാരം എന്റെ മനസ്സിലുദിച്ചപ്പോൾ, അതേപ്പറ്റി ഞാൻ ഒരു ഗീതകൾക്കു്. അതു് എന്റെ ആത്മരമായ വാങ്ങുകൂടെ പ്രതിഫലനമായിരുന്നു. അതു താഴെ ചേർക്കുന്നു:

ജീവിതസായാഹ്നം

പുൽത്തകിടിയിലെന്റെ ചേർമുണ്ടു വിരിച്ചു ഞാൻ
ന. സ്ഥനായ് സാധാരണയിലല്ല വിശ്രാമിക്കായി.
ചിത്രമുദേശനമല്ല കൃഷ്ണസുരഭമുദി.
മൃഗ പാദം നാദം ചെടിയിലൊന്നുണ്ടല്ലോ നില്ലു.
കണ്ണുവെട്ടിപ്പോൾ മാർക്കിക്കാണുന്നു ദേവവിചാരി.
നല്ലാത്തുസാഹസികർക്കുട്ടികൾ ക്രിസ്തീയരായം.
അക്കണ്ണു പെട്ടെന്നു കൈക്കൊമ്പ് നേർപിടിക്കുന്നാരം.
സംഗീത മധ്യമാഗ്നാ പക്ഷികൾ ചൊടിക്കുന്നാരം.
നില്ലാതെ നടക്കട്ടേ ഖരകീകുസുമാഹാരം;
ശുദ്ധാത്മി കാണിക്കൂട്ടമുൾകൾ ചിട്ടിക്കുന്നേർ.
ജീവിതദിഗ്ദ്ധയാത്രാപ്രാണനാമെന്നിക്കിന്ന
കേവലമല്ല കാലവിശ്രമമത്ര വേണ്ടു.
ഇല്ലല്ലിവിടെന്റെ കാലകൾ നിവൃത്തി തൊ.
നല്ലമൊന്നവസനായ് വിശ്രമപൂജയിടട്ടേ!

ഏഴുപതിൽ കാലമെത്രയെഴുന്ന എന്റെ കാമനകളെ ഇതിൽ ഞാൻ പൂർണ്ണമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു.

കെ. എം. പണിക്കർ

ശ്രീ. കെ. എം. പണിക്കർ.

ആത്മകഥ

നാലാം ഭാഗം

കന്നാമധ്യായം

ചൈനയിലെ ഇൻഡ്യൻസ്ഥാനപതിയായി നിന്മതിനായപ്പോൾ വിക്കാൻപ്രധാനമന്ത്രിപദത്തിൽനിന്ന രാജിവെക്കുന്ന ഫട്ടുവരെയോണ്ടല്ലാ ദേവ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ എന്റെ ആത്മകഥയിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളത്. പിന്നീടുള്ള ജീവിതഭാഗം പുതിയ കഥയാണെന്നുതന്നെ പറയാം. പരിതസ്ഥിതികളെല്ലാംതന്നെ വ്യത്യാസപ്പെട്ടതാണ്. മിക്കവാറും ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു പുറത്തായിരുന്നു താമസം. കൂട്ടുകേട്ടും സഹവാസവുമെല്ലാംതന്നെ വിദേശികളോടായിരുന്നു. ഇൻഡ്യയിലെ രാജകാര്യങ്ങളുമായി ചെറുപ്പം മുതൽ നേരിട്ടു പരിചയിച്ചുപോന്ന എനിക്ക് ഇതാദ്യം അസുഖകരമായി തോന്നാതിരുന്നില്ലെങ്കിലും അന്താരാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ യൂറോപ്പിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തും പിന്നീടും ഉത്സാഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനാൽ ഈ രംഗത്തിൽ വലുതായ വൈഷമ്യമൊന്നും ഞാൻ അനുഭവിച്ചില്ല. 'തെക്കുകിഴക്കനേഷ്യയുടെ ഭാവിയ്' (The Future of South-East Asia) എന്നും 'ഇന്ത്യയും ഇന്ത്യൻമഹാസമുദ്രവും' (India and the Indian Ocean) എന്നും വിശദീകരണത്തെ ബാധിക്കുന്ന മണ്ഡപുസ്തകങ്ങൾ ഇതിന്നു ഭവ്യതന്നെ ഞാൻ എഴുതിയിരുന്നതു് എനിക്കീ വിഷയത്തുമുള്ള അഭിരുചിയെ സ്പഷ്ടമാക്കുന്നവയാണ്. ഈ പുസ്തകങ്ങളെ ട്രാഫിച്ച് നോർദ് പബ്ലിഷറും സംസ്കരിച്ചിട്ടുണ്ടുതാനും. ഇങ്ങനെയെല്ലാമാണെങ്കിലും ശ്രീമതി വിജയലക്ഷ്മിയുടെ മോശസ്സായിലേക്കുള്ള നിയമനം കടി

തന്നതിന്റെയൊക്കെയും ഉപയോഗത്തിനായി പണം ചെലവഴിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാധാന്യം

[illegible][illegible]

[illegible]

ഓൾഫ്രാഡ് പാലയ ആധാരത്തിൽ ഒരു കഥ നന്നാക്കാൻ കണ്ടുതു്. ലക്കൻ, ന്യൂയർക്ക് മുഖ്യമായ ചോദ്യങ്ങൾക്കു കണ്ടുതു്. ലക്കൻ, ന്യൂയർക്ക് മുഖ്യമായ ചോദ്യങ്ങൾക്കു കണ്ടുതു്. ലക്കൻ, ന്യൂയർക്ക് മുഖ്യമായ ചോദ്യങ്ങൾക്കു കണ്ടുതു്.

[illegible][illegible][illegible]

[illegible]

സൂക്ഷ്മം 7 മണ കൂ വണ്ടി നാൻകിട് രസ്താജന്റലെയ്ക്കി.
 തലിലെ ഏണെ സ്വീകരിക്കുന്നതിനായി വിദ്യാഭ്യാസമന്ത്രിയു
 ടെ പ്രതിനിധിയും ഇൻസ്പെക്ടറബന്ധിയിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാ
 രും മാത്രമല്ല വന്നുത്തു; ബിട്ടീഷുംബോസഡർ, ക്ഷണധിയ

• ၁၈၈၆ ခုနှစ် •

[illegible]

‘നിരൂപകൻ’ എന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹം എഴുതിയ ഒരു കവിതയെക്കുറിച്ച് പത്രങ്ങളിൽ വന്നിരുന്ന ഒരു ലേഖനം ഓർമ്മയുണ്ട്. അന്നത്തെ ‘നിരൂപകൻ’ എന്ന പേരിൽ എഴുതിയ ഒരു കവിതയെക്കുറിച്ച് പത്രങ്ങളിൽ വന്നിരുന്ന ഒരു ലേഖനം ഓർമ്മയുണ്ട്. അന്നത്തെ ‘നിരൂപകൻ’ എന്ന പേരിൽ എഴുതിയ ഒരു കവിതയെക്കുറിച്ച് പത്രങ്ങളിൽ വന്നിരുന്ന ഒരു ലേഖനം ഓർമ്മയുണ്ട്.

ന്ന എന്ന ച ചാരം നാട്ടിൽ പരന്നുകൊണ്ടാൽ സുഖമെന്ന
 ഒരു അണക്കൂടം മുറിച്ചെടുത്തുനീതിനടന്നെ മധുരം സമ്മതിച്ചു
 ത്തു. അതിന്റെ ആദ്യചരണമായിട്ടു പ്രസിദ്ധമാകുന്ന തിര
 തെഴുതുകൾ. മനിക്ക പ്രസിദ്ധങ്ങളാണെന്നും വേണ്ടെന്നും താൻ
 രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞുനില്ക്കുവാനാണ് ആഗ്രാഹി
 ക്കുന്നതെന്നുള്ളൊരു ചെ വർണ്ണനയും മധുരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി
 യെങ്കിലും, സമയമുണ്ടാകുമ്പോൾ ചില പ്രതിനിധികളും നിർവ്വ
 ധനരക്ഷാണു തിരഞ്ഞെടുപ്പിനു നിന്നുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിക്കു
 ന്നാണെന്നായി. ഒന്നാം നാളിന്റെയെണ്ണം രണ്ടു ദിവസം കഴി
 യ്തെടുപ്പാൻ നടന്നു ത്തു ആ തിരഞ്ഞെടുപ്പാണ്. ബാല്യരൂപക്കു
 പത്താൻ മധുരം തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു ചിന്ത മറന്നുപോകുകയും

[illegible]

[illegible]

[illegible]

മുന്നമത്തെ സഭാദാർശനം ആയി പ്രസ്താവിക്കാൻ സാധ്യമാക്കിയിരിക്കുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസവും സാമൂഹികവും ആയി ഉന്നമിച്ചു കൊണ്ടു വരികയും ചെയ്തു. ഇവയുടെ സഹായത്തോടെയും വിദ്യാഭ്യാസം ഉയർത്തിയും സാമൂഹികവും ഉയർത്തിയും സഭാദാർശനം നടപ്പാക്കുന്നതിനായി പലതരത്തിലുള്ള പ്രയത്നങ്ങൾ നടന്നു. ഇവയുടെ ഫലമായി സഭാദാർശനം വിവിധ രാജ്യങ്ങളിൽ പരസ്പരം സഹായം ചെയ്തു കൊണ്ടു വരികയും ചെയ്തു. ഇവയുടെ ഫലമായി സഭാദാർശനം വിവിധ രാജ്യങ്ങളിൽ പരസ്പരം സഹായം ചെയ്തു കൊണ്ടു വരികയും ചെയ്തു.

അദ്ദാൽ നാശമുണ്ടാക്കിയ താഴ് വൈക്കര എങ്ങനാത രാജകുളത്തുന്റെ പേർ ചുന്നാമരിത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധമാണ്. ഇക്കാലത്തെ താഴ് വൈക്കരമാണ് മാധവ മൂലകവനം ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നത്.

ടി. വി. സുഖ്, ടി. എൽ. സുഖ് എന്നു രണ്ടു സർക്കാരമാരാണ് അവർക്കുണ്ടായിരുന്നത്. 'ടി. വി.' ആദ്യം ചെമ്പനാരിയെ എന്നാൽ അക്കാലം പിന്നീട് പ്രധാനമന്ത്രിയായും വീട്രമന്ത്രിയായും ഒഴുവിൽ ദക്ഷിണപ്രവിശ്വകളിൽ സമ്പാധിക്കാറുമായും അവസാനപരമ ഭോമിനാക്കിയതാണ്. സാമന്തവും കാര്യശേഷിയും മാത്രം നോക്കുകയാണെങ്കിൽ മോകത്തിലിന്നുള്ള രാജകുളത്തുണ്ടായിരുന്നതിൽ നിസ്തൃഷ്ടതയോടുകൂടിയാണ് ടി. വി. പക്ഷേ ധനാഭാവകനായ അദ്ദേഹത്തിന് എന്തു ചെയ്യാം പണം സമ്പാദിക്കാനുണ്ടെന്നാശ്ചര്യമാണ് എല്ലാത്തിനും മിടുക്കുണ്ടായിരുന്നത്. രാജ്യത്തിൽനിന്നു പലവിധമായി അപഹരിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പു കടത്തിയ സംഖ്യ ഇതരുകോടി രൂപയിൽ കവിയുമെന്നാണ് ജനശ്രുതി. വലിയ ഉദ്യോഗങ്ങളെക്കൂടാതെ വാമിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും ടി. എൽ. സുഖ് ഭോമനാമാണ് ഈ ഇടപാടുകളിൽ പലതും നടന്നിരുന്നത്.

ഇക്കാലം ജനാഭാധികാര വ്യവസ്ഥകളെക്കൊണ്ടു മുറുപ്പിച്ചിരുന്നതാണ് ജനാധിപത്യം മൂലം കൈക്കൊള്ളപ്പെട്ടതായ ധർമ്മനത്തിനുള്ള ആധികാരം. രണ്ടാമതായി ഒരു പുറവാണുള്ള രാജ്യത്തെയാകാനും ഇളക്കിയിട്ടിരുന്ന പുതിയ തത്വങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനും തക്ക വിദഗ്ദ്ധരുടെയും പരിഷ്കൃത അഭിപ്രായങ്ങൾക്കുണ്ടായിട്ടുള്ളതും പലവലിയിക്കുകാരെക്കൂടാതെ വലിയ അവർ കടിയുടയില്ലെന്നും അങ്ങനെയുള്ള ഘട്ടത്തിൽ സേനാശക്തി നിഷ്ഠയുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തിനും മനസ്സിലാക്കാൻ ശക്തിയില്ലായിരുന്നു. മുൻമാസംകൊണ്ടു കമ്യൂ

നിസ്സംഗകാരം അമ്മുനതിനു തന്നിട്ട വൈയ്യമുചിപ്പെ
ന്നാൺ അദ്ദേഹം പരസ്യമായി പറയാം.

സ്വപ്രഭാവന മുതലായ് ദയാശ്വനല്ലായിതന്നെ എന്നും ത
ന്നോക്കെത്തു ന്നെന്നുവര ഹമസ്വരായി കൊടുത്തതിനും
കൊല്ലിക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹം ദേവ് വ്യാപാരിച്ചിതന്നിട്ടുതന്നെ പ
റയങ്ങിയരിക്കുന്നു. അന്നേകന്മാരും ഉപദിഷ്ടക്കാരും, ഇ
പ്രകാരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു, കൊല്ലപ്പെട്ടിട്ടു
ണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു തക്കമില്ല. തിരുത്തലായതിലാകയാൽ പ്രജകളെ
അമ്മതി കൊല്ലം മരിക്കാക്കുന്നതു വിശ്വാസം വെട്ടിയിതന്നുപോ
യിതന്നു.

ഇങ്ങനെയല്ലാമാണെങ്കിലും മുതലായ് അനുഭവനും മേൽ
ഭോഗവും തന്റെ കാര്യയനുസരിച്ചു രാജ്യമുപേക്ഷിക്കുകതൽപരനാ
മായിത്തന്നെ എന്നുള്ളതിന്നു തക്കമില്ല.

മേൽ 20-ാം തീയതി അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധമായി അപരരാ
ധിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ നടന്ന സമസ്ത പരമേശ്വരനാഥിനും തൊന്നാ
ക്കുന്നിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അതുതന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ
കാവ്യത്തെ പരസ്യസമ്മേളനംതന്നെ പറയാം. പ്രസിദ്ധമായ
സേനാനികളായും പ്രശസ്തരായ രാജ്യതന്ത്രജ്ഞന്മാരായും മുററ
പ്പെട്ട്, എല്ലാ രാജ്യങ്ങളുടനീളമുള്ള യോഗസംഘർഷങ്ങളും
സ്ഥാനപതികളായും അനുമാദനങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചു അന്നു
ഒർമ്മോർത്തിന്നു ആ ചൊരയായാൻ എഴുതാത്തതിനകം രാജ
ശക്തിയും അധികാരമെല്ലാമുപേക്ഷിച്ചു ഹമസ്വരായി തല
സ്ഥാനനഗരി വട്ടുപാടകണ്ടിടത്തുതന്നെ ആരു വ്യാപാരിച്ചു
എന്നു മർദ്ദിക്കപ്പെട്ട പാരായായ്തന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെ
യാൺ സംഭവിച്ചതു്.

മേൽമാസത്തിൽ അങ്ങുചിങ്ങം വർഷ സ്ഥലങ്ങൾ കൈക്ക
ലാക്കിയതല്ലാതെ കമ്യണിസ്സുകാർ മുതലിന്റെ ശക്തിയെ

സാരമായി വായിച്ചിരുന്നില്ല. ചൈനിസ് സമുദ്രങ്ങളിൽ പൊട്ടുന്നതൊന്ന പൊത്തിയടിക്കാത്തു കോട്ടൺ എന്ന കൊടുങ്കാറ്റു പോലെ അവർ കറച്ചു മാസങ്ങൾക്കൊണ്ടു ഭാര്യയും പുത്രൻ പരക്കുമെന്നും ബന്ധുവൃന്ദത്തിൽ പരമോന്നതിയെന്നു വ്യാഖ്യാനം സൈന്യം പ്രദാനത്തിലെ മന്ത്രപോലെ, എങ്ങെന്നില്ലാത്ത മാനുഷപാകമെന്നും വ്യാഖ്യാനം വിശ്വസിക്കാൻ പാടില്ലായിരുന്നു. ഏതൊരു ഉത്തമിക്കാൻ നൂറായിരം വിലയിരുത്തിയ വസ്ത്രങ്ങളിലും വലിയ കൈപ്പടകകളാണെന്നും തുടങ്ങിയ ചൈനയിൽ താത്സര്യപ്പെടുന്നതായിരുന്നു എന്റെ വിചാരം.

വ്യാഖ്യാനം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താൻ കഴിഞ്ഞു, താമസം കഴിഞ്ഞു. മാധ്യമം വ്യാഖ്യാനം എന്നും എന്റെ കടമയെത്തും മാത്രമേ വന്നിട്ടു. പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താൻ സന്നിഹിതനായിരുന്ന മാധ്യമം വ്യാഖ്യാനം എന്നാണു് തന്റെ ആദ്യമായി കാണുന്നത്. അവർ ഇൻഡ്യയിൽ വന്ന സാഹസികരും അവിടെ മാനുഷിക മരുവായെക്കണ്ടു പരിചയപ്പെട്ടു കണ്ടു വിട്ടു. എങ്ങനെ പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. മാധ്യമം വ്യാഖ്യാനം എന്നു് ഒരു നാല്ക്കോണിലായി കവിതയെ പ്രായമുണ്ടായതായെങ്കിലും സമ്പന്നതയെ കരകൊണ്ടു വന്നതായാ ചേർത്തിരുന്നു. സൂക്ഷ്മമായ വസ്തുക്കളെപ്പറ്റിയും പുരുഷന്മാരുടെയും സ്ത്രീകളുടെയും വിശേഷങ്ങളെപ്പറ്റിയും അവർക്കു കയ്യെത്താത്ത വിധത്തിൽ സംഭാഷണം ചെയ്യാനവർക്കുള്ള അവസരവും ആരോടൊന്നിടത്തു നിന്നും എന്തെങ്കിലും കാര്യങ്ങൾ അറിയാൻ പറ്റിയിട്ടു.

ആ സമർപ്പണത്തിന്മേൽ ഉണ്ണുവോധം ചെയ്തതിനു ശേഷം സർവ്വം ആത്മീയവും പോകാത്തു കൂടിയിട്ടു എന്നു സമയത്തെപ്പറ്റി അവർ പോകുന്നതായു. നാലുവർഷം എന്റെ ജീവിതം അതിൽ ആയിരുന്നു എന്നു കണക്കാക്കാം.

മൂന്നാമധ്യായം

അംബാസഡറുടെ ജീവിതം

ലോകത്തിലെ പ്രധാനമായ സ്വതന്ത്രരാജ്യങ്ങൾ മിക്കവാറും ചൈനയിൽ അംബാസഡറുമാരെയോ മിനിസ്റ്ററുമാരെയോ നിയമിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് അതിപ്രധാനമായ ഒരു വിദ്യാഭ്യാസരീതിയും സ്ഥിരമായ നാങ്കിങ്ങ് വഴിയുമാണു്. അവയ്ക്ക് അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ, വാത്തിക്കൻ, ഫിഡ്ലിപ്പീൻസ്, സ്വീറ്റ് സർദ്ധൻഡ്, ഏഷ്യാ യൂറോപ്യൻ മലി മലിയാ രാജ്യങ്ങളിലെ പ്രതിനിധികൾ മിനിസ്റ്ററുമാരും മറ്റുള്ളവരല്ലാം അംബാസഡറുമാരുമാണു്. മറ്റോ അംബാസഡറു കൂടിയും ഉപദേശകൾ, സിക്രട്ടറീമാർ, മിമിനാറി അനുജ്ഞാതാവി പല വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുള്ളതുകൊണ്ട്, ഒരു രണ്ടായിരത്തിൽ കറയ്ക്കെ വർക്കർമാർ രാജകാര്യങ്ങളുപേക്ഷിച്ചു നാങ്കിങ്ങിൽ താമസമായിത്തന്നെ. സൂക്ഷ്മം കൃഷി പഠിപ്പിക്കുകയായി ഓരോ രാജ്യത്തിനും പ്രാധാന്യമനുസരിച്ച് ഒട്ടേറെ ആളുകളുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ, അവർ ചൈനക്കാരിൽനിന്നുണ്ടായ സ്വന്തമായ ഒരു ജീവിതമാണു് നയിച്ചിരുന്നതു്.

അതിപ്രസിദ്ധനായ അംബാസഡറായ് ജോലിയുടെ സ്വരൂപമെന്താണെന്നു് ഒരാൾ ചോദിക്കുമ്പോഴായിപ്പോലും. നൂറ്റാണ്ടിൽ തൊണ്ണൂറ്റാണ്ടുമാത്രം അന്യോന്യസൽക്കാരമാണെന്നു് ആ മഹാശയൻ പറയുകയുണ്ടായി. ശിശുക്കളെക്കൊണ്ടു ഏതെ

യങ്ങളിൽനിന്നും പ്രയത്നിക്കുകയില്ലെന്നും സപരമാർദ്ദത്തിൽ
മാനം വരുത്താൻ ഏതും അതിർവരമ്പും അങ്ങാടിവരമ്പും മുറുപ്പു
വരുന്നതാണ്. ഇക്കല്ലും കരളുമാണ് അത്ഭുതം സൃഷ്ടിക്കാൻ വിവരി
ച്ചിട്ടുള്ളത്.

അക്കാലത്തെ ചൈനയുടെ കാര്യംകൊണ്ടു പറയുന്നതാണു് തീർ, ഇൻഡ്യൻ ബോധസമ്പന്നരുടെ ആദ്യത്തെ ജോലി ഇതാണു്. തമ്മിലുള്ള സ്നേഹബന്ധത്തെ വളർത്തുകയാണിതന്നെ. ഏല്ലാ സംഗതിയിലും ചൈനക്കാരോടു് അനുയോജനം കാണിക്കുക, ഇൻഡ്യയെപ്പറ്റി അവരുടെ ഇടയ്ക്കൽ അറിവും അനുഭവവും വർദ്ധിപ്പിക്കുക, അതിനായി വാർത്തകളും ഭവനങ്ങളും വർത്തനം ചെയ്യുക, പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തുക, പത്രാധിപന്മാരുമായി സ്നേഹത്തിൽ കീഴിച്ചുള്ളതുക—ഇവയെല്ലാം ഒഴിച്ചുകൂടാതെ നടപടികളാണു്. ഒരൊരം സംഗതിവശാൽ രാജ്യങ്ങൾ തമ്മിൽ തെറ്റിപ്പോന്ന ഉണ്ടാകുന്നതു പരിഹരിക്കുവാൻ, അവ ഹൃദയേണ വർദ്ധിപ്പി വികസിക്കാതെ പറഞ്ഞോത്തുകക, അന്യോന്യമുള്ള ഇടപാടുകൾ നൂറുവയും നിരീയുണ്ടെന്നുവരിച്ചു തീർക്കുക—ഇവയും നിർദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യേണ്ട ജോലിയാണു്. ഇൻഡ്യക്കാർ ചൈനയിൽ പര്യടങ്ങു ജോലിക്കായും കച്ചവടത്തിനായും അന്നു താമസിക്കുന്നതായിരുന്നു. അവരുടെ ചേൽ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ അന്യായം പ്രവർത്തിക്കാതെ നോക്കേണ്ടതും, അവർക്കു വേണ്ട സഹായങ്ങൾ ചെയ്തുകൊടുക്കേണ്ടതും അന്യായസമ്പന്നരുടെ മുഖതലയാണു്. ഇൻഡ്യയും ചൈനയുമായുള്ള കച്ചവടത്തിനുള്ള തടസ്സങ്ങൾ കുറവാൻ പരിശ്രമിക്കുകയും അങ്ങനെയുള്ള ബന്ധത്തെ വിപുലമാക്കുവാൻ നിരന്തരം യത്നിക്കുകയും വേണം. ഇവയെല്ലാം അന്യായസമ്പന്നരുടെ മുഖതലയാണു് നടക്കുന്നതെങ്കിലും നിയമാനുസരണം ജോലി ചെയ്യുന്നതു കീഴിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരാണു്.

ഭാഗ്യമനുസരണമായ കാര്യങ്ങളിലാണ് അന്ധാസ
പർ നേരിട്ട പ്രവർത്തികുന്നത്. മലയാളം ഉദാഹരിച്ചു

പാകയാണെങ്കിൽ, അന്ധാസന്ധർ നിന്നെത്തോളം അന്വേഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കി നമ്മുടെ ഗവൺമെന്റിന്റെ അറിയപ്പെടുന്ന സംഗതികൾ രാജഭരണത്തിന്റെ എല്ലാ വശങ്ങളിലും വ്യാപിക്കുമെന്നു പറയാം. കോമൻഡർ ഗവൺമെന്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ട്, അതിവേഗത്തിൽ നല്ലൊരു കക്ഷികളുടെ ശക്തിപ്പെട്ട്, പ്രമുഖൻ എല്ലാ വശത്തും ഗവൺമെന്റിനോടു കൈയ്യുറിക്കുന്നു, ഗവൺമെന്റിന്റെ ധനശക്തി ക്ഷയിച്ചുവെന്നതിന് കാരണമെന്തു്, സൈന്യത്തിന്റെ മെലോടുകൂടി, അതിന്റെ ഉൾബുദ്ധിപ്പെട്ടുള്ള സാധനങ്ങളെപ്പറ്റിയും, ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്ന സ്ഥലങ്ങളിലും ഇവയെപ്പറ്റിയും അവർ തുടരുന്ന നമ്പരമെന്തു്—ഇതെല്ലാം അന്വേഷിച്ചും ആലോചിച്ചും മനസ്സിലാക്കി നമ്മുടെ ഗവൺമെന്റിനെ മുഴുവനും അറിയപ്പെടുന്നു. അതുകൊണ്ടുതോന്നിപ്പോകുന്നു, റഷ്യ, ഇംഗ്ലണ്ട്, ഫ്രാൻസ് മുതലായ പ്രധാനശക്തികൾ മെലോടുകൂടി എന്തൊരു കാര്യമെന്നു്, മറ്റൊരു അറിയപ്പെടുന്ന കാര്യമെന്നു്, അതിനെ മെലോടുകൂടി കൂടുതൽ കർശനമാക്കി ഇവയെപ്പറ്റി എന്തെങ്കിലും മാനിപ്പുലേഷനുകൾ—ഇവ മനസ്സിലാക്കുന്നതും അതിപ്രധാനമായ ഒരു ജോലിയാണു് .

അതുകൊണ്ട്, റഷ്യ മുതലായ പ്രധാനശക്തികൾക്കു് അന്ധാസന്ധർ കൂടാതെ രാജഭരണത്തിലെ പ്രധാനപ്പെട്ടവരുടെയെല്ലാം 'കൺസൽ' എന്ന പദമുള്ളവർ ഉൾപ്പെടെയും മാനസം ഉടനടി അറിവാൻ തക്കവിധത്തിലുള്ള എല്ലാപ്രകാരം അവർക്കു ലഭ്യമെന്തു്. കൂടാതെ, മേൽപ്പറഞ്ഞവർക്കും കൂടാതെ മുതലായവർക്കും ഈ ജോലിയിൽത്തന്നെ സ്ഥാനമുണ്ടെന്നു്. നമ്മുടെ അറിയപ്പെടുന്നതോളമുള്ള അറിയപ്പെടുന്ന കൺസൽ മനോഹരമായിത്തീർന്നു. കൂടാതെക്കാരും മിഷ്യണറിയായും ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഇല്ലാത്തവരും അതുകൊണ്ടു പ്രധാനരജ്യങ്ങളിലുള്ള സമകാലികരായ നമ്മുടെ മനോഹരമായ കൺസൽ കൂടാതെ മനോഹരമാണെന്നു്

മോട്ടോ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരോടുമുള്ള സംസാർത്ത തന്നെ നാണം വളരെ സംഗതികൾ നേൽപ്പിച്ചിരിക്കുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടാണ് അന്ധാസപ്താദി ജീവിതത്തിൽ അന്യോന്യസമർപ്പണത്തിന് ഇത്രയധികം പ്രധാന്യം.

ചൈനയുടെ വിദേശകാര്യമന്ത്രി അക്വാവെള്ള (1944) ഡാക്ടർ വാലർഷി ചിങ്ങ് (Wang Shih-Ching) എഴുന്നള്ളിയതിനെ അദ്ദേഹത്തെ മുൻപുതന്നെ സ്വപ്നമെന്നിരിക്കെ പരിചയപ്പെട്ടു. ആദ്യം മുതലേ തെക്കൻ ചൈനയിൽ സ്റ്റേറ്റ് മന്ത്രിയായിരുന്നെങ്കിലും, കോമൻഡിംഗ് ഗവണ്മെന്റുടേതല്ല എങ്കിൽ നേരം വളരെ സുഖകരമായ ട്രാജിക് തുടങ്ങിയത്. ഇതിനു ശേഷം തന്നെ കാരണമുണ്ടായിരുന്നു: വിദേശവ്യവസ്ഥാമന്ത്രിയായിരുന്നെങ്കിലും ഡാ. ജാർജ് യെ (George Yeh) വലിയൊരു കാര്യം എഴുതിയ ആദ്യകാലമായതും. ജാർജ് യെ കോമ്പ്യൂട്ടർ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്ത ഒരു പണ്ഡിതനാണെന്നുമാത്രമല്ല, പല ന്യായശാസ്ത്ര പ്രശ്നങ്ങളിൽ നൽകിയിട്ടുണ്ട്, ഇന്ത്യയുടെ നാഷണലായമായ പരിചയപ്പെട്ട സ്റ്റേറ്റ് മന്ത്രിയായി കണ്ടെത്തുന്ന ആളാണ്. പ്രസിഡണ്ട് മോർഗ്ഗൻസോണിന് അദ്ദേഹത്തെ അറിയുമെന്നു വശം സൂചിപ്പിക്കുകയാണ് വിദേശവ്യവസ്ഥാമന്ത്രിയെ നൽകിയ പാധ്യക്ഷനായി നിയമിച്ചത്.

മുദ്രാശാസ്ത്രത്തിൽ നൽകിയ അംഗീകാരത്തിൽ എല്ലാം കൊണ്ടും പ്രമാണികളായിത്തന്നെ മുൻപോട്ടാണ്. അദ്ദേഹിക്കുന്ന നാഷണൽ ഡാക്ടർ ചൈട്ടൺ സ്പീറ്റർവാർട്ട്, ബ്രിട്ടീഷ് നാഷണൽ സർവ്വീസ് ഓഫീസർമാർ, റഷ്യൻ നാഷണൽ ജനറൽ റോസ് മിൻ—ഇവരായിരുന്നു ആ മുൻപോട്ട് എന്തെങ്കിലും പദവികളായിട്ടുള്ളത്. ഇവരിൽ അദ്ദേഹിക്കുന്ന നാഷണൽ ഡാ. സ്പീറ്റർവാർട്ട് ചൈനയിൽത്തന്നെ ജനിച്ചു വളർന്ന മിക്കവാറും പിക്കിഷിയിലുള്ള ഒരു സൂപ്പർമാനായതുകൊണ്ട് അധ്യക്ഷനായിത്തന്നെ ആളാണ്. ചൈനീസ് ഭാഷ, ഇംഗ്ലീഷ് എന്നിവയെക്കൂടി, അദ്ദേഹത്തിനു

വശമാണ്. തനിക്കു അഭിമാനമുണ്ടായിട്ടുള്ളതൊട്ടും സ്നേഹം ചെയ്യുന്നയാളുണ്ടെന്നു് അദ്ദേഹം പരസ്യമായി പറയാറുണ്ടു്. അതെങ്ങനെയായാലും തന്റെ ജീവിതം മുഴുവൻ ചെയ്യുന്നതിൽ തന്നെ കഴിച്ച് എഴുപതിയുടേ വയസ്സു കഴിഞ്ഞ ഡാ. സുന്ദർ വാർട്ടിനു ചെയ്യാനായാ ചിന്താഭാവം നില്ക്കുകയായ സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. പ്രസിഡൻ്റ് മൂലം ഓട്ടോറിമിറ്റിനു തന്റെ ഉത്തരമെത്രെ ഉൾപ്പെടുത്താൻ ഗണിച്ചിരുന്നതു്. ഒരു കാര്യവും അദ്ദേഹത്തോടു പറയാതെ ചെയ്യുകയും പരിചിട്ട. ചെയ്യുന്നതിൽ നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങളുടെ പുണ്യസ്വരൂപം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന്നു അവരെ വേണ്ട വഴിക്കു പരീക്ഷിച്ചു കൊണ്ടുപോകുന്നതിന്നു ഉള്ള ശക്തി ഡാ. സുന്ദർ വാർട്ടിനിപ്പായിരുന്നു എന്നാണു് എന്നിക്കാരും തൊട്ടു മോന്നിയതു്. ഒരു ധർമ്മാധാരയെന്ന നിലയിലാണു്, അന്യായവരാനുള്ള നിമിത്തമല്ല, ആളുകൾ അറിയാതെ വെളിമാനിച്ചിരുന്നതും.

ബ്രിട്ടീഷ് ഡോസലർ വേദന കെ തരത്തല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു നായ്ക്കുന്നു. അന്യായവർ എന്നു പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിൽ തോന്നുന്ന രൂപമാണു് സ്ത്രീവർഗ്ഗത്തിനുള്ളതെന്നതു്. കണ്ടുമുള്ള ആഭിജാത്യം, വലിയ ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ പ്രതിനിധിയാണെന്നുള്ള ഗൗരവം, വേഷപ്രകൃതി, സംസ്കാരസമ്പന്നമായ സംഭാവനം—ഈ ഗുണങ്ങൾ വലിയൊരു ചക്രവർത്തിയുടെ പ്രതിപുരുഷൻ യോജിച്ചുവെക്കുമായിരുന്നു സ്ത്രീവർഗ്ഗത്തിൽ കെട്ടിത്തന്നതു്. പല രാജ്യങ്ങളിലും, വലിയ ഡിപ്ലോമാറ്റിക് ഓഫീസുകളിൽ വെച്ചും രാജകുമാരങ്ങളിൽ പലരും പരിചയവും ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, ചെയ്യുന്നതിൽ നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്നതിന്നു അവ ബ്രിട്ടീഷ് താൽപര്യങ്ങൾക്കു വിപരീതമായിരിക്കാൻ എപ്പോഴും ചെയ്യുന്നതിന്നു സ്ത്രീവർഗ്ഗത്തെ വൈരുദ്ധ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. കാൻടൺ, പീക്കിങ്, ഷാങ്ഹായ് മുതലായ വലിയ പട്ടണങ്ങളിൽനിന്നെല്ലാം ചിലസംബ്രതി

ഈ യുവാവു് രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നുളള ചരമം പ്രസിദ്ധമാക്കും പരാഗ്യാഭാഷയായിരുന്നെങ്കിലും അവയെല്ലാം ഇവയുടെ പാഠയെ കാര്യമല്ല. ക്യാനഡാക്കു് അഞ്ചാസൂർ കെ. സി. വേമ്പുഴ് ആസ്ത്രേലിയനാഞ്ചാസൂർ കിത്തു അച്ഛൻ സഭാത്തലവൻ കൂട്ടത്തിൽ പ്രമാണപ്പെട്ടവരാണ്. ഇവരിൽ വേമ്പുഴ്, രാജ്യകാര്യങ്ങളുടെ ആലോചനയിൽ വലിയ പങ്കുവഹിക്കുന്ന ഒരുതലവനായും, ഏകപക്ഷമെന്നും സമവ്യക്തനെന്നുമായും ഏല്പിക്കപ്പെട്ടതും ഭാഗ്യമായി നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നവനുമായും പത്തൊമ്പതാം കേണിട്ടു തന്നതിനാൽ, അദ്ദേഹത്തെ ഡിപ്ലോമാറ്റിക് നോമ്പരന്മാർ കാരണവശമേതെന്ന പദം ക്യാനഡയിൽ ജന്മസ്ഥലം പണ്ഡിറ്റ് ആസ്ത്രേലിയയിൽ പെരുക്കലിന്നുണ്ടായും ജോലി നോക്കി വ്യാതി സമ്പാദിച്ച അദ്വൈതനിരൂപക സമലിപ്തങ്ങളും മിക്കത്തും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും, രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ പരമജ്ഞാനമായ അവയിൽ താൽപര്യമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങനെ അദ്ദേഹം ഭാവമുക്തി നേടേ മറിച്ചായിരുന്നു കിത്തു ക്യാനഡയിൽ. മുണ്ടൻ, ചോണ്ണോ, വാഷിങ്ടൻ മറ്റലായ പ്രധാനനോമ്പരന്മാരിൽ ഡിപ്ലോമാറ്റിക് ജോലി നോക്കി പരിമയം നടന്നിരുന്ന പക്ഷമൊന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹം. കാമൻ പെരുന്താഴ്വര അഞ്ചാസൂർക്കാരായ അഞ്ചു നാലുപ്രകാരം തിങ്കളാഴ്ചയോ നൂറുവർഷം സമയനത്തിൽ കിത്തു ആയിരം വർഷം അതിപ്രായങ്ങൾക്കും ആലോചനകൾക്കും അസാമാന്യമായ പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചിരുന്നു.

പരമസ്വരാജ്യങ്ങളുടെ പ്രതിനിധികളായി അഞ്ചു പെരു നാങ്കിങ്ങിയെന്നായതാണു്. ഇന്ത്യയെക്കൂടാതെ, വെസ്റ്റ് ഇന്ത്യാസൂർ മെയ്നാമിൻ, സയാമിന്ത്യാസൂർ അമിബാദാമെച്ചേരി, ഇരവിപിണ്ഡനാഞ്ചാസൂർ ഏലിയാസ് ഇന്ത്യായിൽക്കും, അച്ഛൻ മിന്നസ്സ് ഓർസി, റെവിൻപെൻ മിന്നസ്സ് സെഞ്ചാസ്സൻ, പെർണ്ണനാഞ്ചാസൂർ ചന്ദ്രമുഖം

മുൻ എന്ന് വരാതിരുന്ന അവർ. അവരിൽ മിയൻ മിനും ഇന്ത്യയിൽ ബേലൂക്കി എന്റെ ആദ്യകാല സുഹൃത്താണ്. ബേലൂക്കി വിഭാഗം കാര്യത്തിലായെന്നു കണ്ടപ്പോൾ (Tin Tin) സാഹസികനായെന്നു മിയൻ തന്റെ. യുദ്ധത്തിനിടെ മിയൻ ഗവണ്മെന്റിന്റെ ഇൻഡ്യയിൽ വന്നു താമസിച്ചു കാര്യം ചിന്തിച്ചതായ് അദ്ദേഹം പറയുകയുണ്ടുവാൻ എനിക്ക് അവസരം ലഭിച്ചു. തിരികെ, ബേലൂക്കി പ്രവർത്തിച്ചു. ഹാരികോയെ പെർമിഷൻ യാത്ര മരിക്കാനുണ്ട്" ചിന്തിച്ചു. ബേലൂക്കിയിൽ നിന്നും മിയൻ തന്റെ അടുത്ത സുഹൃത്തായിത്തീർന്നു. ഇന്ത്യയിൽ, ഹാരികോയെ പെർമിഷൻ യാത്ര മരിക്കാനുണ്ട്" ചിന്തിച്ചു. ബേലൂക്കിയിൽ നിന്നും മിയൻ തന്റെ അടുത്ത സുഹൃത്തായിത്തീർന്നു. ഇന്ത്യയിൽ, ഹാരികോയെ പെർമിഷൻ യാത്ര മരിക്കാനുണ്ട്" ചിന്തിച്ചു. ബേലൂക്കിയിൽ നിന്നും മിയൻ തന്റെ അടുത്ത സുഹൃത്തായിത്തീർന്നു.

മാധ്യമ മിഷൻ്റെ സാമ്പത്തികസ്ഥാപനവും സാമ്പത്തികവും വിനയവും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു പരിവർത്തനമാണിത്. അവയെ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പഠിച്ച ബാരിസ്റ്റർപരീഷ് ഏരിയ്യ" അഭിഭാഷകയായി ഓൾ ബ്രിട്ടീഷ് ന്യൂസ് പേപ്പർ " എഡിറ്റർമാനായ മായ നല്ലപോലെ അറിയാമെന്നതിനാൽ അങ്ങനെയൊരു സാമ്പത്തിക ക്ലാസ്സുകാരനായിട്ടുണ്ടാകുമെന്നാണ്.

ഇതുകൊണ്ട് പ്രതിനയിക്കായ ഏതെങ്കിലും ഇടം

യിൽത്തന്നെ, ഈശ്വരോടു് അതിദണ്ഡാമുള്ള ഒരു മഹാനുഭാവനാ
 തിന്നും. പാർസിൽ വ്യാജാഭ്യാസം ചെയ്ത ഹ്രേഞ്ച്, ഇംഗ്ലിഷ്,
 സ്വാനിഷ് മുതലായ ഭാഷകളിൽ വേണ്ട പാണ്ഡിത്യവും പല
 രാജ്യങ്ങളിൽ ജോലിചെയ്ത പരിചയവുമുള്ള ഇസ്ലാമിൽവേ, മ
 ഹത്താൽ മത്സ്യമെന്നാപാലെയാണ് ഡിപ്ലോമാറ്റിക്സംഗ
 തികളിൽ വിഹരിച്ചിരുന്നതു്. ഏറെനേരിയും കാരണം പറഞ്ഞ
 വരിയവലായ സൽക്കാരങ്ങൾ നടത്തുന്നതിൽ അറ്റാറമതിനു
 പ്രിത്യകസാന്നിദ്ധ്യമുണ്ടു്. ഈജിപ്ത്യാനബെസിനുടെ പാർട്ടി
 കൾ സുപ്രസിദ്ധമായിരുന്നുതാനും.

ഏഷ്യയ്ക്കുവേണ്ട രാജ്യങ്ങൾക്കു ശക്തി കറവായിരുന്നുവെങ്കി
 ലു, മൈനായുടെ കാർക്കത്തിൽ യൂറോപ്യൻ പ്രതിനിധികളുടെ
 നേതൃത്വം സമ്മതിച്ചുകൊടുക്കാവാൻ ഞാൻ തയ്യാറായില്ല. മൈ
 നയിൽ നടക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രധാനമായി ഇൻഡ്യയെ ബാ
 ധിക്കുന്നതാകകൊണ്ടു് ഇൻഡ്യയ്ക്കു സ്വതന്ത്രമായ ഒരു നയംത
 ന്നെ വേണമല്ലോ. അറാബാൻറിക്സവ്യത്തിൽപ്പെട്ട യൂറോ
 പ്യൻപ്രതിനിധികൾ ഒന്നിച്ചു കൂടിയായാലെന്നകൾ നടത്തി
 തങ്ങളുടെ താൽപര്യങ്ങൾക്കു ഹാനി വരാത്തവിധം കാരണ
 ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ ഏഷ്യൻപ്രതിനിധിക
 ളും അതുപോലെ ചെയ്തേണ്ടതാണെന്നു ഞാൻ മിയൻതിനോടു
 പറഞ്ഞു. അമർട്ടാമബെനും സമ്മതമായി. പക്ഷേ ഫിഖിപ്പ്സ്
 ക്ക് അമേരിക്കൻമെച്ചവിമാനാകയാലും സയാംകാർ യുദ്ധത്തിൽ
 പരാജിതരാകയാൽ തൽക്കാലം അടങ്ങിയിരിക്കുകയാണു് നല്ലതെ
 ന്നു വിചാരിച്ചതിനാലും ഏഷ്യൻപ്രതിനിധികളുടെ ഒത്തൊത്ത
 സാമ്യമല്ലെന്നു ഗതങ്ങൾക്കു ഏതേപക്ഷം വേഗത്തിൽ മനസ്സിലാ
 യായി. എന്നാൽ ബെഞ്ചും ഇൻഡ്യയും ഒന്നിച്ചു നില്ക്കയാണെന്ന
 കൽ ഗ്രൂപ്പു് അവർക്കുമിടയിൽ നില്ക്കയില്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കി
 യ ഗതങ്ങൾ പ്രധാനകാര്യങ്ങളിൽ ഒന്നിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചതുടങ്ങി
 യപ്പോൾ താക്കണ്മെൽത്താപാസഫറന്മാർ ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രാ

യജ്ഞാനിയാക്കിയ മഹാമുഖ്യന്റെ ആഭിമാനം ഇപ്പോൾ
 ക്ഷയിച്ചു. അങ്ങനെ മഹാമുഖ്യൻ സമാധി
 യായിത്തീർന്നു. അങ്ങനെ മഹാമുഖ്യൻ സമാധി
 യായിത്തീർന്നു. അങ്ങനെ മഹാമുഖ്യൻ സമാധി
 യായിത്തീർന്നു.

മഹാമുഖ്യൻ സമാധിയിലെ സമാധിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നു.
 പ്രാമാണ്യമുണ്ടായിരുന്ന വേലി സമാധിയിൽ.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.
 യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു. യാ ഉത്സാഹമായിത്തീർന്നു.

ഇങ്ങനെ ഒരു രംഗമായിരുന്നു. എന്തും ജീവിതം നന്മ
 കേൾക്കുന്നതു

നാലാധ്യായം

ഗർഭസാന്നിദ്ധ്യേ സുഖവാനം കദിഞ്ച" ഇനവർണ്ണി
തോഃ യഥം ചാഭ്യം ആഗന്യ" ഭൂതം നാർകഞ്ചിദപ്യം മ
ദമഃ. അഥർ തിമിരേ വന്ന രഞ്ചാപകം ദൃഷ്ടനായം ഏതർ
മാരുതോഃ അന്തരേതേഭ്യം കൂടയുഞ്ചാപതന്ന കട്ടികളെയും
അന്നപലാരികമായി ഒരു കണ്ണണത്തിന്മേൽ കണ്ടിട്ടു. കറാതിമി
കളായ് പ്രസിദ്ധങ്ങളാർ ഒരു ഏഡ്സിനും പ്രസിദ്ധവരലേപ
സ്ഥിതം ഇന്ത്യയുടെ ഉത്തരഭാഗത്തുവെച്ചുവെച്ചു ഒരു മിതൊ
(The Great One) എന്ന ആളിനെ ആ സമുദ്രത്തിൽ പങ്കെടുത്തി
വെച്ചു. തനിക്ക് ഇന്ത്യയോടുള്ള പ്രതിപത്തിയെ ചുരുക്കിയ്ക്കായ്
ശേഷം പലപ്പോഴും പരസ്യമായി പ്രദർശിപ്പിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും, ആ
കാലാകാശങ്ങളെന്ന അദ്ദേഹം ബ്രിട്ടീഷുകാർക്ക് എതിരായിട്ടുള്ള
കപരിപ്പുകളെങ്കിലും, ആ പ്രതിപത്തി എത്ര ഗാഢവും അഗാധവു
മാണെന്നു താൻ കണ്ടിട്ടുവെക്കുകയുണ്ടായി. താൽക്കാലികമായ
ഒരു നവമാതൃകയെക്കൊണ്ടെന്നാണ് പലർക്കും തോന്നിയുണ്ട
ന്നതു്. അന്നത്തെ കമ്മ്യൂണിസം കടത്തു മേഖലയിൽ നടന്ന
ഒന്നുകൊണ്ടിട്ടു് നേരത്തെ സംഭാഷണത്തിൽനിന്നു ചുരുക്കി
ഇൻഡ്യൻസ്വാതന്ത്ര്യത്തിലും ഇന്ത്യയുടെ സുരക്ഷിതമായ അഭി
വൃദ്ധിയും സ്ഥിരമായ താൽപര്യമുണ്ടെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലാ
മായി. പാക്കിസ്താനും ഇന്ത്യയുമായുള്ള ബന്ധം, ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു
ള്ള നല്ല നല്ല, കമ്മ്യൂണിസറ്റ്കക്ഷിയുടെ ശക്തി, കാശ്മീർ സമശ
തി എന്നിവയെപ്പറ്റിയെല്ലാം അദ്ദേഹം എന്നോടു സുഗമപ്രമാ

യി സംസാരിച്ചു. ചൈനയും ഈശ്വരയും അന്യോന്യോപദേശികളായി നിന്നില്ലെങ്കിൽ ഒരു കൂട്ടക്കാരെയും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന് ഹാനിയുണ്ടാകുമെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാദപ്രസംഗം. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് നേതാക്കളിൽനിന്നുമാത്രമല്ല, യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങളുടെ അധികാരസ്തംഭങ്ങളിൽനിന്നും സ്വാഭാവികമായും സ്വാഭാവികമായിത്തന്നെ എണ്ണയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം സുരക്ഷിതമാകണമെന്നതിൽ ഈശ്വരയും ചൈനയും ഐക്യമുണ്ടാക്കേണ്ട പ്രവർത്തിക്കണമെന്നും ആഗ്രഹിക്കുമെന്നും വേണമെന്നും നമ്മുടെ ഒരു ലക്ഷ്യമായ കാര്യമായിത്തന്നെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അന്യോന്യോപദേശികളായിത്തന്നെ പരിശ്രമിക്കണമെന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം. ആ വാദപ്രസംഗത്തെ ശ്രദ്ധി കാണാൻ ഇടയ്ക്കിടെ മാത്രമേ പാകമുണ്ടായി.

ആ അഭിപ്രായം ശരിയാണെന്നുള്ളതിൽ ഒരാൾക്കും എങ്കിലും അന്യോന്യോപദേശികളായ നേതാക്കൾ തമ്മിൽ ഒരു ഭരണകൂടം വരുമെന്നു സങ്കല്പിക്കാതെ ഇരുവർക്കും ദോഷമല്ലാത്ത ഒന്നും വരുമെന്നായിരുന്നു എന്റെ സംശയം. ഈശ്വരയും ചൈനയും മാത്രം കൈയൊന്നിച്ചുനില്ക്കുന്ന ഒരു ആശയമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ എല്ലാ ചൈനയുമായി എന്ന് മോശംതന്നെയെന്ന അവകാശം വരുമാൻ ആ ലക്ഷ്യം ചെറുപ്പിച്ചുനില്ക്കുമെന്നും ആർക്കും കാണാൻ പറ്റാത്തതും. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് നേതാക്കളെ ശക്തി ദൈവസ്വരൂപി എന്നുപോലെ വർദ്ധിച്ചുവരികയാണെന്നും അതുപോലെതന്നെ ആശ്ചര്യകരമായൊന്നുകൊണ്ടു കോലിൻവാസ് ക്ഷിണിച്ചുവരികയാണെന്നും സ്പഷ്ടമാക്കുന്നു. പ്രകൃതിദൈവമുള്ള കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് നേതാക്കളെ പട്ടികയിൽനിന്നു കളയണമെന്നായിരുന്നു നമ്മുടെ നാഷണലിസ്റ്റ് നേതാക്കളുടെ സ്ഥിതിക്കെന്നുവരുമ്പോഴാണ് അതിനെക്കുറിച്ചുള്ളതായിത്തന്നെ. ആ സ്ഥിതിക്കു മനോഹരമായിത്തന്നെ അഭിപ്രായങ്ങളെ സമർപ്പിച്ചു വന്നെങ്കിലും കൂടി, അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിക്കുന്ന പരിഹാസം സമയമാക്കുന്നതിന് ആദ്യ

ലോകാരംഭത്തെ മനസ്സാക്കിയ ഒരു ബ്രഹ്മാനുഭൂതിയെപ്പറ്റം.
ഉദ്യാനങ്ങൾ, തടാകങ്ങൾ. ഹൃദ്യമായതും, ശാന്തമായതും എ
ന്നിവ - മിക്കവാറും ധാരാളം നിലവിലുണ്ടാണു്.

[illegible][illegible]

[illegible]

ഈ സ്ഥലത്തിന്റെയും നകത്ത്ത്തെയും ആകുലാഭയ
യ്ക്കു മേലി വണ്ണിച്ചു നേപ്പിഡാക്കുവാൻ പ്രവാസമുണ്ടു്. മോക
ത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയപ്പെട്ട കായകളിലൊന്നാണു് അതു്
എന്ന സംശയമില്ലാതെ പാശ്ചാത്യ ഭരണാധികാരികൾ
നിന്നു വില്ലാപ്തത്തിലു പരിശ്രമിച്ചുള്ള ഒരു സ്ഥാനമെന്ന അ
തു് എന്തും സമ്മതിക്കണം. അതുകൊണ്ടു് കണ്ടുവാൻ മെന്ന
പ്പോൾ, മുഴുനീളത്തും തിങ്ങിയ പാതിത്തുറപ്പിച്ചു മേറ്റി
യയിൽനിന്നുപോന്ന വെള്ളാർകൾക്കു ഭരണസ്ഥാനമാ
യ്ക്കുതാണു് ആ പുണ്യദേശം ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടതെന്നതു്. വി
ട്ടാ കടിയുമില്ലാതെ പിക്കിത്തൽ വനമേറിയ അവർ താമസി
ക്കുവാനായി കണ്ടുപിടിച്ച സ്ഥലമായിരുന്നു! മലമ്പുറത്തു

[illegible]

ഇവിടെ കൊട്ടാരങ്ങളും മറ്റും കെട്ടിടങ്ങളും നാടകരംഗം
ഉണ്ടാകുമെന്നും, കമ്മ്യൂണിസം നല്ലതാണെന്നും കാ
ണാനുണ്ടാകുമെന്നും ചിലർക്ക് വിചിത്രപ്പെടാറുണ്ട്. ഇവിടെ
സമൂഹമായി ചോദ്യം ചെയ്ത വാദമുണ്ട്. പണ്ട് കൊട്ടാ
രങ്ങൾ സാധാരണ 1881-ൽ തീർപ്പിച്ച നാട്യകളെത്തരി
ന്നുണ്ടോ, അവയെ പുതുക്കി പലതും വാസ്തവഗ്രാഹിയ
യായ സൂസി എന്ന ചെറിയ കുട്ടിയെക്കുറിച്ചു വെളിപ്പെടുത്താ
നാണെന്നും അങ്ങനെയൊന്നുമില്ലെന്നും അവർ വർത്തമാനം ച
ന്നാസാദാർശ്യം കാട്ടിയ ഈ പ്രതിപത്തി പ്രിയമാവാതെ, ഇംഗ്ലണ്ടി
ലെ ഹിഡൽബർഗ്, ഫ്രാങ്ക്ഫർട്ട്, ന്യൂയോർക്ക്, ഹാമ്പർഗ്
കുമാരന്മാരെപ്പോലെ സർവ്വസംഹാരഭയത്തോടെ സാക്ഷാ
താപിക്കുന്നു. മെൽബർനിലെ മെൽബർക്ക് രാജകുടുംബം നേരി
ട്ടതാണെന്നും ഈ കില്ലാവാല്യസമരത്തെ ആലോചിക്കുകയാണു്
അവർ ചെറു വലുതായതുമായി തിരഞ്ഞെടുത്തത്. ഒരു
കൈയെ നീട്ടുന്നതിൽ തടയുന്നതൊട്ടായ് മുടിയട്ട ഒരു ഗുരുവ
നായകനാണു് ആദ്യമായി നാം ചെന്നു കേൾക്കുവാനു്. ഈ ഗുരുവരി
യുടെ മുഖമുദാസം പലരേതാവുമുള്ള വിശുദ്ധതകൊണ്ടുവരുന്ന
പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. പലരേതാവുമെണ്ണുന്നതിന്നു് നീക്കമുള്ള ഗുരുവരിയാണു്
എന്നുള്ളതിന്നു് തക്കപ്പറ്റു കൊട്ടാരങ്ങളുണ്ടെന്നു് ഈ ഗുരുവരി
യെക്കുറിച്ചു് ചൊല്ലാതെ ആരാക്കുന്നതു് പക്ഷവാദം.

[illegible]

ഇക്കാര്യം വിശദമായി പരിശോധിച്ചതിന്റെ ഭാഗമായി കമ്മിറ്റി കമ്മീഷണറുടെ അധ്യക്ഷതയിൽ സെക്ഷൻ ഓഫീസർമാരുമായി ചർച്ച നടത്തി.

അബ്ബാധ്യാതം

ഇളകിത്തുടങ്ങിയതന്ന കോട്ടംകാറു സരപ്പുമ്പർമാസംകൊണ്ട് ഉത്തരമെന്ന മുഴുവൻ ബാധിച്ചു, എന്തെന്നില്ലാത്ത കോലാഹലങ്ങൾക്കു കാരണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു എന്നു ഞാൻ നാങ്കിങ്ങിലേയ്ക്കു മേടം മാസപ്പോക്കേക്ക് എനിക്കു നേസ്സിലായി. 16 ദിവസത്തിനകം ചിതിനബ്ബലക്കും പട്ടാളങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിസറ്റ്കാർക്കു കീഴടങ്ങിയെന്നും ഉത്തരമെന്നയിലെ പ്രധാനമായ പല പ്രവിശ്യകളും കമ്മ്യൂറിസ്റ്റാലോയും ഈ സമയംകൊണ്ടു കോമിൻടാഫിനു നഷ്ടമായി എന്നും ചാഞ്ഞാൽ നാങ്കിങ്ങിലൊക്കെ മുഖികരിച്ചിരുന്ന പൂർവ്വമേറ്റു എന്താണു മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണല്ലോ. തിരിച്ചു നാങ്കിങ്ങിലെത്തിയപ്പോൾ രാജധാനിയിലെല്ലാത്തന്നു മൂന്നാഴ്ചയ്ക്കു കോണപ്പട്ടമു് ഒരേതോളം 10-ാം തീയതി നടത്താറുള്ള ദേശ് മദിനാദോഷം തന്നെ ഈ വർഷം (1948) സ്വന്തമകളുടെ ഗണപതിനാലിത്ത ഉപേക്ഷിക്കുവാണെന്നായതു്. ആകപ്പോഴും ഒരു ചിരാമിമെന്നോ മാവകാണു് എന്തു കോണാണെന്നായിത്തന്നു് ധനികരായ ചില നുകാർ കെട്ടും മോശമുമാവി കളയിക്കുന്നുകൊണ്ടു പട്ടണം വിട്ടു നന്നായിത്തന്നു. തിമ്പങ്ങിലായിരുന്ന കോട്ടാരിയും കാൽനടയായും പട്ടണം വിട്ടു പോകുന്നവരെമാത്രമേ കാക്കുവാണായിത്തന്നു. രാഷ്ട്രീയകക്ഷികളുടെ ഇടയിൽ “എല്ലാം നശിച്ചു, ഇനി എന്താണു് വരാൻ പോകുന്നതു്” എന്ന ചോദ്യം ഉണ്ടായിത്തന്നു. ഈ ചോദ്യത്തോടുകൂടിയായി തിസ്സൂരി കൊടുക്കുന്നതിനെ

നാലാംഭാഗം, പണയത്തിൽ വെച്ചുപോയവർക്കു കാര്യം വായി. ഒരു രൂപയ്ക്കുള്ള പണയം മൂന്നു വർഷം വരെ വില കയറ്റുകയോ പത്തുവർഷം വരെ വില കുറയ്ക്കുകയോ ചെയ്തു എന്നുമാത്രമല്ല, അതിവേഗത്തിൽ പോലും കയറ്റുകളിൽ കയറ്റിയില്ലെന്നായി. പത്തു പദങ്ങളിൽ 600 രൂപയായി വിലയ്ക്കു പാഞ്ഞാൽ അതിനുശേഷമുള്ള സാധനങ്ങളുടെ വിലയ്ക്കു കണക്കാക്കുന്നതാണ്.

മുൻപുള്ളിൽ വെച്ചുപോയവർക്കു മൂന്നു വർഷം കയറ്റുകയോ പത്തുവർഷം കുറയ്ക്കുകയോ ചെയ്തു എന്നുമാത്രമല്ല, അതിവേഗത്തിൽ പോലും കയറ്റുകളിൽ കയറ്റിയില്ലെന്നായി. പത്തു പദങ്ങളിൽ 600 രൂപയായി വിലയ്ക്കു പാഞ്ഞാൽ അതിനുശേഷമുള്ള സാധനങ്ങളുടെ വിലയ്ക്കു കണക്കാക്കുന്നതാണ്.

ഇങ്ങനെ ആകയാൽ നാലാംഭാഗം മൂന്നാംഭാഗത്തേക്കാൾ ഉയർത്താൻ പാടില്ല എന്നുമാത്രമല്ല, പത്തു പദങ്ങളിൽ 600 രൂപയായി വിലയ്ക്കു പാഞ്ഞാൽ അതിനുശേഷമുള്ള സാധനങ്ങളുടെ വിലയ്ക്കു കണക്കാക്കുന്നതാണ്.

ന്നു നമു് അവർ വാല്യുദ്രാഹിയാണെന്നു അവരുടെ ദൈവി
 ദ്രാഹാഗംകൊണ്ടാണു് ഈ നാരദമോക്ഷ സാക്ഷാത്കാണെന്നു
 ല്ല അഭിമുഖാദം ശക്തിക്കാരാണെന്നിരിക്കുന്നതു് ആ സ്ഥിതിക്കു്
 ഇങ്ങനെ ഒരു സമ്മാനം വന്നു ചെന്നതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ആശ്ച
 ണ്യപ്പെട്ടായിരുന്നു. അന്നു പെട്ടെന്നു ഒരു പാർത്ഥിയിൽ
 പെട്ടു ബ്രഹ്മാണുമാസംവരം കാര്യത്തെ കണ്ടുപറ്റി മാധം മൃഗ
 ഹ്വം അവർക്കു വല്ലഭാ കൈപ്പുത്തയച്ചു എന്നു ഞാൻ അനൗചി
 ത്യാ. മുട്ടുപറ്റി കൂടിയാതെ അവർക്കു പട്ടെച്ചുണ്ടെന്നു മന
 സ്സദ്ധം. മഹാത്മാവുകൾക്കു കൈപ്പുത്തയച്ചുട്ടെപ്പോന്നു
 യാണു ഇതിന്റെ അർത്ഥം വന്നു് അധികകാലം സന്ദേ
 ഹനാർക്കു വന്നു. (൧൨) മഹാത്മാവുകൾക്കു
 പട്ടെച്ചു മാധം മൃഗം എന്നു പട്ടു അപരിവേഷമുള്ള മൃഗ
 യെ വെക്കുന്ന എന്നുള്ള വർണ്ണനാ ശ്ലോകമെല്ലാവും പരന്നു
 ടിക്കിയിരുന്നു.

മുഖപര്യവസായമായ ഒരു ശ്ലോകനാമകത്തിൽ കഴുവിധ
 ഹത്ത അങ്കുരത്തിന്റെ വിജ്ഞാപനം ഈ തിരോധനമെന്നുള്ള
 തിൽ ആർക്കും സംശയമുണ്ടായു് നീർമുഖനാശിനിയാകു
 ണു് അപസാനിച്ചുതെങ്കിലും മെൽവില്സം (മാധം മൃഗം)
 തന്റെ അസാമാന്യബുദ്ധിശക്തികൊണ്ടു സാമന്തമുൾക്കൊണ്ടു
 അധികാരശക്തികൊണ്ടു ചമന്നാവരകൂടത്തു മാനിരെയ്യതിനു
 താഴെ ആതം സമതിക്കും ഒരു കാൽക്കൊണ്ടും നില്ക്കുന്ന അ
 വരുടെ പ്രയാപനകാണ്ടു വാല്യുദ്രിനു ഗുണമാണെന്നായതെന്നു
 പറയാൻ ആളുകൾ ഉണ്ടാകാതെ എന്നു സംശയിക്കുന്നു. എ
 ന്നാൽ അവരുടെ പരിവേഷവും പ്രയാപനത്തും അപലപിക്കു
 വാൻ ആതം എന്ന ഉണ്ടാകുമല്ല.

പിന്നെയും ഒരു ദാസദത്താദി സപന്തം കഷ്ടിയിലുള്ള വി
 രാധാകൾക്കു കിടക്കത്താലെ മൃഗം എന്നാകിയായി നിന്നു യു
 ളും ചെയ്തു. കഴുവിൽ അട്ടാറ്റവും മനുവരി 22-ാംതിരുതി കട

അതുകൊണ്ട് 12 ദിവസം മുമ്പെ അന്ധൻ അന്ധനെ വെട്ടി മുറിച്ചെങ്കിലും അതിനിടയിൽ പാർവ്വതിയെ അന്ധന് പ്രാപ്തമാക്കി. അന്നുതന്നെ സാഗരികൻ വെള്ളം പരപ്പിച്ചപ്പോൾ ആ ലോലിച്ചു നില്ക്കുന്നവരിൽനിന്നും ഇടകൂട്ടി.

ഇത്ര ദൂരത്ത് കെവനന്ദപ്രജ്ഞ തിരികെ പാതയാൻ വിശേഷിച്ചു വലുതായ കാരണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഭാര്യയെപ്പോലും കുട്ടികളെയും നാലിടയിൽ തൊട്ടിപ്പിച്ചിട്ടാണു് ഞാൻ ഇൻഡ്യയിലേക്കു പോന്നതെന്നതു്. ഒരു മാസത്തിനകം വലിയ കലാപങ്ങളുണ്ടായതുകൊണ്ടാണെന്നു വർദ്ധിപ്പിക്കുകയാണു് ഞാൻ അർത്ഥന ചെയ്തതു്. എന്നാൽ ചിന്താപ്രതികൂലങ്ങളായി നവംബറിലായി സംഭവിക്കുകയാണെന്നു മാത്രം. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കോമറാഡ് സഡ് വാട്സലിനാൽ തിരുവനന്തപുരം നാലിടയിൽ പെട്ടെന്ന് വിടേണ്ടതായിരുന്നുവെന്നു കരുതി പാതയിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ അത്ഭുതമായി. അങ്ങനെയൊന്നിൽ ഏതൊരു കുടുംബം യുദ്ധരംഗത്തിൽപ്പെട്ടപ്പോഴും ഞാൻ അപകടകാലങ്ങളിലായപ്പോഴായി പലിക്കും ചെല്ലുമാറ്റം എന്നായിരുന്നു സങ്കടം. പാതയിൽ യുദ്ധകാലമായി മാറുകയാണെന്നു എന്തൊക്കെയാണു് അവിടെ സംഭവിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതു്?

ഏപ്രിൽ 19-ാം തീയതി ആന്ധ്രത്തിലെ ശ്രീശൈലം ഞാൻ അവിടെയിൽ തിരികെത്തന്നതു്. കൈവായിനാകാണു് അതുവരെ ഞാനും സംഭവിച്ചിരുന്നില്ല. അതു കേൾക്കുന്ന നാലിടയിലുള്ള തിരിച്ചു. അതായതെന്നു അവിടെയിൽനിന്നു കോമിന്റാക്കുകാരുടെ ഒരു വലിയതെ കമ്പനി. പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടി വലിയയിൽ തെക്കുപറ്റു ലൂക്കിനെ, മുപ്പത്തൊന്നാമത്തെ വലിയതെയാൻ സാധിച്ചുവെന്നു പറയാം. ഒരു ദിവസത്തെ കോമിന്റാ എതിർക്കുകാരുടെയും വലിയതെയാൽ, കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കോമിന്റാ നാലിടയിൽ കൈവശമാക്കുമ്പോൾ, ഞാൻ ഒരിക്കലും, എന്റെ കുടുംബം അവരുടെ അധീനമായിട്ടായിട്ടുണ്ടാകരുത്.

[illegible]

20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 8

കൃത്യമായി ചർച്ചചെയ്യേണ്ടതും അനുചിതങ്ങളായതും അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് എഴുതാൻ ഈ മാർഗ്ഗരീതിയിൽ പങ്കുകൊണ്ടെടുക്കുന്നതിന് പരസ്യം. എഴുതുന്നവർക്കും നാൽകിടയിൽത്തന്നെ അതിനെക്കുറിച്ചാണ് പരസ്യം നോക്കിയിട്ടുള്ളതും അറിയാം. അതുകൊണ്ട് എഴുതിക്കൊടുക്കുന്നതിൽ സാധ്യമായതും ഉണ്ടായിട്ടു. മാത്രമല്ല, മറ്റുള്ളവർക്കും നാൽകിടയിൽത്തന്നെ അതിനെക്കുറിച്ചായിട്ടുള്ളതും എഴുതിക്കൊടുക്കണം.

അന്നു രാത്രികൊണ്ടു കോമിൻടാങ്ങുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെല്ലാം നാൻകിങ്ങു വിട്ടു. (23-ാം തീയതി) നേരം പെട്ടെന്ന് പൂർവ്വം ഒരു പോലീസുകാരനെപ്പോലും റോഡുകളിൽ കാണാനില്ലായിരുന്നു. പത്തു മണിയോടുകൂടി ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ വിട്ടുകളിൽ കൊള്ളു കാർ പ്രവേശിച്ചു തുടങ്ങിയെന്നും പട്ടണത്തിലെ പല പ്രധാന കെട്ടിടങ്ങൾക്കും തീ കൊളുത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നുമുള്ള ശ്രുതിപര നുകഴിഞ്ഞു. കല്ലേണിസ്റ്റ് കാർ പ്രവേശിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തതി നാൽ ആരാനില്ലാത്ത ഒരു കളരിപോലെയായി അന്നു നാൻകി ങ്ങു. കോമിൻടാങ്ങു കാർ കഴിഞ്ഞിട്ടുപോയ ഹാർട്ടുങ്ങൾ കൊള്ളുയി ടുന്നതിനായിത്തന്നെ ജനങ്ങൾക്കു സാധാരണം. ഇന്ത്യനെമ്പറ്റിത്തുറ്റി സ്കൂളെ തൊട്ടുള്ള ഗൃഹം, നാൻകിവിന്റെ മേൽ താമസിച്ചിരുന്ന സർക്കാർ ഭവനമായിരുന്നു. ഒരൊമ്പതു മണിയോടുകൂടി മുതൽ അവുടെ ജനങ്ങൾ പ്രവേശിച്ചു തുടങ്ങി. ഒരു ലഹളയും ശബ്ദവും കോലാഹലവുമൊന്നുമില്ലാതെ, വളരെ മദ്യമുണ്ടെന്നുണ്ടെന്നു അവർ ആ വീട്ടിന്റെ കട്ടിലുകൾ ജനാവകൾ മുതലായവർപോ ലും പൊളിച്ചെടുത്തു. മൂന്നുമണിയോടുകൂടി അവർ ആ ജോ ലി പൂർത്തിയാക്കിയാൽപ്പോൾ കല്ലുകൊണ്ടുള്ള ഭാഗങ്ങളില്ലാതെ ആ വീട്ടിൽ വേറൊന്നും കാണാനില്ലായിരുന്നു. കട്ടികളും കുഞ്ഞുങ്ങളും ഇളയവരും മുത്തുക്കളും എല്ലാവരും ഇതിൽ പങ്കുകൊണ്ടിരുന്ന. ഒരു കയ്യിൽ കുഞ്ഞു മറ്റൊരു കയ്യിൽ മോഷ്ടിച്ചെടുത്ത വസ്തുക്കളുമായി നാലുതുവരുന്നപോൾ ഒരു സ്ത്രീ ആ വീട്ടിൽനിന്നിറങ്ങി

കുറ്റം ചെയ്ത കണ്ടപ്പോൾ കൊടുമ്പിരിയടിക്കുകയും ചെയ്യാൻ വില കൊടുക്കേണ്ടതാണ് എന്നിങ്ങനെയാണ് അന്ധാധികാരം.

ഇങ്ങനെ ഒരു അന്ധാധികാരികൾ മാത്രമേ വേറൊരു സംഭവം കഴിഞ്ഞുപോയെന്നതിനടുത്തു പശ്ചാത്താപത്തിൽ എത്തിച്ചേരുകയോ കാര്യങ്ങൾ താൻ ഭർത്താവിനെ കാണാത്തതുപോലെ. അങ്ങനെയുള്ള അവസ്ഥയിലായിരിക്കുമ്പോൾ അന്ധാധികാരികൾക്ക് ഒരുപക്ഷാധികാരവും ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു കരുതുക. തങ്ങളുടെ ഇടയിൽ അന്ധാധികാരികൾ, ഒരു കക്ഷമില്ലാതെ താഴെനിൽക്കുന്ന വിഭാഗത്തിൽ നിന്നും തങ്ങളിൽ കടന്നു" അന്ധാധികാരികൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നത് മെന്റൽ കടന്നു" യിനെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവാണ്. വിശദമായിട്ടും എന്തെങ്കിലും കട്ടിൽ വളരെ വിലപിടിക്കുന്ന സാധനങ്ങൾ കാര്യങ്ങൾ എല്ലാവർക്കും അറിയാത്തതാണ്. അതുകൊണ്ട് കോർട്ടിന്റെ ഭരണം തകർത്തുവെക്കുന്നതിനായി കണ്ടപ്പോൾ എന്തെങ്കിലും കക്ഷമുള്ളവർക്ക് വില കടന്നുവെക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ് എന്നിങ്ങനെയാണ്. ഇതിന് വില വരുത്തേണ്ടതും അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. മെന്റൽ കടന്നുവെക്കുന്നതിനായി നൽകുന്നതിനായി നാൽകിൽ താഴെനിൽക്കുന്ന അന്ധാധികാരികൾക്കുവേണ്ടി, അവരുടെ സഹായകരമായി ഇൻഡ്യക്കാരുടെ അറുപതു ശതകാലം മുമ്പായിട്ടുപോയിട്ടായി നിൽക്കുന്നു. കോർട്ടിന്റെ പരാജയം സ്പെഷ്യലൈസേഷൻ അന്ധാധികാരികൾ നാൽകിൽ" വിശദമായിട്ടുപോൾ ഇതേ സിദ്ധകാലം മുമ്പായിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു കരുതുക. അവരെ ഒരു ഗാട്ടനെയെക്കുറിച്ച് ഇൻഡ്യക്കാരുടെ വിട്ടുകൊടുക്കാൻ താൻ വന്നിരിക്കുന്നു. എന്താണ് ഇതേ സംഭവങ്ങൾ നെസ്റ്റിയോളോളോ കോർട്ടിന്റെ അന്ധാധികാരികളും തങ്ങളുടെ വസ്തുക്കളും വിട്ടുകൊടുക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ് ഇതേ സിദ്ധകാലം കിട്ടണമെന്ന് എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുക. അതുകൊണ്ട് എല്ലാവർക്കും അറിയാത്തതിൽ നിന്നും, ക്യാമ്പ്, ആക്സസ് ചെയ്ത എന്തിന് അന്ധാധികാരികളുടെ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുക എന്താണ്

အတွက်အသုံးပြုပါ။

[illegible]

[illegible][illegible]

22. കോർപ്പറേഷൻ നിയമം, 1956-ൽ അനുസരിച്ച്
 ഉൾപ്പെടെ വിവിധ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നടത്തിയിട്ടുള്ള കമ്മ്യൂണിസം

දින ෧෨කාලයක්දී මහලියක අයුතිමි රෝගයට පත්වී ඇති
 මාගේ බවටත්ම මහලියකට මහලියකට මහලියකට මහලියකට
 මහලියකට මහලියකට මහලියකට මහලියකට මහලියකට මහලියකට

ഇതിന്റെ അർത്ഥം കവിതയ്ക്കു ദാഹമാകട്ടെ വെച്ചു കൊടുത്തു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മകളുടെ അമ്മയുടെ പാശ്ചാത്യ മതത്തിന്റെയും ആധുനികതയുടെയും വെളിച്ചം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതായി കാണാം. അമ്മയുടെ മുമ്പാകെ കവിതയ്ക്കു ദാഹമാകട്ടെ വെച്ചു കൊടുത്തു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മകളുടെ അമ്മയുടെ പാശ്ചാത്യ മതത്തിന്റെയും ആധുനികതയുടെയും വെളിച്ചം വെളിപ്പെടുത്തുന്നതായി കാണാം.

കോമന്റേഷൻ കോർട്ട് കമ്മിറ്റിക്ക് നാലു കോടതികളായി തിരിച്ചു കെട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്നും തിരഞ്ഞെടുത്തതും ഈ ആക്ട് പ്രകാരമുള്ള സഹായമായിട്ട് അയക്കുമെന്നും നിന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് ഇപ്പോഴും തന്നെ ഈ ആക്ട് പ്രകാരം ചെറിയ ചെറിയ പാർലമെന്ററി കമ്മിറ്റികൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിന് തുടർത്തിയെന്നും ഇതു നിമിത്തം ചെറിയ കമ്മിറ്റികൾക്ക് പലതരം സാധനങ്ങളും വിളകളും അയക്കുന്നതിന് പരിമിതി വന്നിട്ടുണ്ടെന്നും സർക്കാർ അറിയിച്ചു. ഒരു സാധാരണക്കാരൻ അപ്പോഴും ചെറിയ കമ്മിറ്റികൾക്ക് പലതരം സാധനങ്ങളും വിളകളും അയക്കുന്നതിന് പരിമിതി വന്നിട്ടുണ്ടെന്നും സർക്കാർ അറിയിച്ചു. ഒരു സാധാരണക്കാരൻ അപ്പോഴും ചെറിയ കമ്മിറ്റികൾക്ക് പലതരം സാധനങ്ങളും വിളകളും അയക്കുന്നതിന് പരിമിതി വന്നിട്ടുണ്ടെന്നും സർക്കാർ അറിയിച്ചു. ഒരു സാധാരണക്കാരൻ അപ്പോഴും ചെറിയ കമ്മിറ്റികൾക്ക് പലതരം സാധനങ്ങളും വിളകളും അയക്കുന്നതിന് പരിമിതി വന്നിട്ടുണ്ടെന്നും സർക്കാർ അറിയിച്ചു.

[illegible][illegible]

ഉദ്യോഗസ്ഥരായ മോഡി നാമന്തന്നെ മാത്രമായിത്തീർന്നിട്ടു
 നു. മറ്റു പ്രവർത്തനങ്ങളും പ്രദേശ സാധ്യമല്ലെന്നു വന്നതാകട്ടെ

[illegible]

ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ സമയകാല പരിധിയിൽ ഉപയോഗപ്പെ
ടാതെ കൂടുതൽ എന്തിനും സാധ്യതയുള്ളതും കർമ്മങ്ങളും
കാർന്നാൽപ്പോൾ പന്ന-ശരണം, എന്തിനും ദൈവം നിർമ്മിക്കുക
ന്നും അതു എത്രയും പെട്ടെന്ന് ചെയ്തു. പന്നം അപരനെപ്പോലെ
അവർക്കുവേണ്ടി എന്തിനും ചെയ്യാൻ സാധ്യം. എങ്ങനെ ഈ പ്രകാരം

പോകുന്നത് എന്നിങ്ങനെ സമ്മതമല്ലായിരുന്നു. അദ്ദേഹിക്കുറച്ചു കിടപ്പിടം സഞ്ചരിക്കുന്നതിൽ മേലോട്ടു സൗകര്യങ്ങളുണ്ടാകുന്നതുവരെ താമസിക്കണമെന്നതാണെന്നു ഹോസ് പീറ്റിച്ചുമാക്കി. ബെൽ, ഈജിപ്ത് മുതലായ പൗസ്കോടങ്ങളുടെ അഞ്ചാസവർ മാക്കും ഈ അജ്ഞാതനായൊരാളെ.

അദ്ദേഹവർമാസത്തിൽ തങ്ങളുടെ രാജ്യാധികാരം നിയമാനുസൃതമെന്നു വകവെച്ചുവെക്കു രാജ്യങ്ങളുടെ അഞ്ചാസവർമാർ നാട്ടുവർദ്ധിപ്പാക്കുവാനായി അനുവദിച്ചുകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞിട്ടു കാര്യമുണ്ടായിരുന്നു. അതിനനുസരണം അദ്ദേഹവർ വന്ന അടുത്ത ഒരു പ്രത്യേക കപ്പലിൽ കയറി അഞ്ചു നാളിത്തുവരെ ചെന്നു. അവിടെയുള്ള ഈസ്റ്റിന്ത്യൻ അഞ്ചു വർഷം സന്ദർശനത്തോടു സൽക്കരിച്ചു അഞ്ചു മീഡിയനാൽ ആ കലാപരമായി കിടന്നിരിക്കുന്ന പൊതുപ്രാദേശിക എന്നുള്ള സന്ദർശനംകൊണ്ടു തന്നെ അറിയാം. കടത്തുവെടി മൂന്നു ദിവസം വെട്ടുന്നതിൽ കാഴ്ചകൾ കാണാവാനുണ്ടാകുമായി താമസിച്ചുശേഷമാണു് അഞ്ചു കപ്പലായതിൽ എത്തിയതു്.

കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാരുടെ ഇടയിൽ

[illegible]

[illegible][illegible]

കുഞ്ഞിന്റെ പിരിയ്ക്കു കോർമാസയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്ന
തു് ആ എഴുപ്പമായ ഒരു കാര്യമാണെന്നു്

നാങ്കിങ്ങിന്റെന്നു് അഭ്യർത്ഥനയെ യാത്രമാണു് ചിന്ത
ക്കുന്നില്ലെന്നു്. മെന്താ ഇപ്പോഴത്തെ ആ കപ്പലിലെതുപോ
ലെ അസുഖകരമായ ഒരു യാത്ര എന്നു് ചൊല്ലിയുടിച്ചു. അതുകൊ
ണ്ടു് ഇദ്ദേഹത്തോടു് എന്തിനു് സാമാന്യതയിലധികം സ
ന്ദർശനമുണ്ടായി. അവന്റെ കുഞ്ഞിന്റെ വലിയ ഉപമാനത്തോടു
കൂടിയാണു് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകൾക്കു് സഹിക്കാത്തതു്. മുൻപു
പരിവർത്തനമാക്കി സാധാരണസംഗങ്ങളും കോസ്റ്റുകളെ
ല്ലാം കപ്പലിൽപ്പെടുത്തുന്ന നടത്തുന്നതു് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ്ഗവണ്മെ
ണ്ടിന്റെ പ്രത്യേകതയാണു്. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ്ഗവണ്മെന്റാണു്.
അതെല്ലാം മുൻപാലെ കാണുന്നു. പക്ഷേ ചെറു കുഞ്ഞിനെ
പിടിക്കുന്നില്ലെന്നു് പോയി.

പക്ഷിത്തോടു് എന്റെ താമസത്തോടു് വന്നു്
ഇപ്പോഴു് In Two China എന്നൊരു പുസ്തകം എഴുതിയിരി
ക്കുന്നതു് 'ഒരു ചൈനയിൽ' എന്ന പേരിൽ മെന്താത്തു് പ്ര
സിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. അതു് ഈ ആത്മകഥയുടെ ഒരു ഭാഗ
മായി കരുതണമെന്നാൽ അതിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ള സംഗതി
കൾ പലതും ഇവിടെ എഴുതുന്നതുപോലെയല്ല. പോരാത്തതി
നു്, ചൈനയിൽ ഏതു് മെന്താ ഒരു ദർശനത്തോടു് വന്നു്
മെന്താത്തു് എന്നു് ചോദിക്കുന്നതുപോലെയു്. അതുകൊണ്ടു്
ആ പുസ്തകത്തിൽ സൂചിപ്പിക്കുന്നതും എഴുതിയിട്ടുള്ളതും കോ
സ്റ്റുകളോടു് വന്നു് ഇവയെ പറയുന്നതു്.

ഏതു് ചൈനയിൽ താമസിച്ചു കാലത്തുണ്ടായ ഏറ്റവും
പ്രധാനമായ സംഗതികൾ കൊണ്ടു് ഇവയും ചിലവാരങ്ങളെ
വെക്കുന്നു. ചൈനയുടെ ജൈനമതകാര്യങ്ങളിലുണ്ടായിരിക്കാതി
രുന്ന മതവികാരം, മോക്ഷമതിയെക്കൊണ്ടു് എന്തും പ്രാധാ
ന്യമേറിയതെന്നു് ഗണിക്കാവുന്നതുമായ കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി പറ

റിവാനെപ്പോലും മറ്റു പലതരത്തിൽ എത്തിയിരിക്കുന്ന എ
ന്നും മനസ്സിലാക്കിയ ഞാൻ ഞാൻ രാത്രിയിലെ ചാവറൻമാരി
യുടെ സംഭാഷണത്തിൽ മറ്റും വിട്ടുപോയതും അതെപ്പറ്റിയുള്ള
എന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ സ്വയംകാൽ പ്രകടിപ്പിച്ചും ദൈവ
മായ ഒരു സന്ദേശം പ്രധാനമായി നേരിട്ടിട്ടുവന്നു. നേരിട്ട് അയ
ച്ചു. അദ്ദേഹവും അതിന്റെ പുണ്യഗുണവും മനസ്സിലാക്കി ചാവ
റൻമാരുടെ സംഭാഷണത്തിന്റെ മുതലും അതെപ്പറ്റിയുള്ള
എന്റെ അഭിപ്രായവും സർ ആൻറണി കൂറഡനും അദ്ദേഹി
യ്ക്കൊപ്പം പാർട്ടിമെന്റിലുള്ളതും അയച്ചു കൊടുത്തു. ഇവയ്ക്ക് ആ
അഭിപ്രായങ്ങളെ പുണ്യമായി കൈക്കൊണ്ടു എന്നാണ് എന്റെ
അറിവ്. നേരിട്ടൊപ്പം യെരൂശലേം, ചാവറൻമാരിൽ പാത്ത
തിനും എന്റെ അഭിപ്രായത്തെയും പുണ്യമാണെന്നായ
ത്. പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താൻ സ്റ്റേണിൽ കൈക്കൊണ്ടു കൊടുത്തു
കൊടുത്തു. എന്ന് സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ആ അഭിപ്രായം സ്വീകരിച്ചു" അമേരിക്കൻ വടക്കു കൊറിയായൽ പ്രാദേശികമായിരുന്നതിൽ ചോക്ചരിത്രത്തിന്റെ ഗതി ഒരു മാറ്റമുണ്ടാകുന്ന എന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. അതു പറഞ്ഞിട്ട് കാര്യമില്ലല്ലോ. മിന്നരുടെ പ്രഖ്യാപനം വെറും ഭീഷണിയാണെന്നും എന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ സ്വീകാര്യമല്ലെന്നും പറഞ്ഞ് അമേരിക്കൻ വടക്കുകൊറിയയിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. അധികം താമസിയാതെ മിന്നസെസുവും യാലുനാദി (Yalu River) തടങ്ങളിലേയ്ക്ക് അമേരിക്കയായി നേരിട്ടു. ഫലം അവിശ്വസനീയമെന്നു പറയാവൂ. അമ്പതുവർഷം മുൻപു രണ്ടായിരം വെള്ളപ്പൊക്കക്കാലത്ത് നിമ്നോന്നത പരാമിതിരായിരുന്ന മിന്നർഗ്ഗതാ, അമേരിക്കയോടു നേരിട്ടുനിൽക്കുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല അന്നുവരെ തോറിട്ടില്ലാത്ത അമേരിക്കൻപട ഇടംപ്രഥമമായി പരാമിതിയന്റെ തടയറയ്ക്കു നോട്ടിന്നുണ്ടായതും തുടങ്ങണം! തെക്കുകൊറിയയുടെ അമിനിയിൽ മിന്നരെ തടയുന്നതിന്റെവാൻ അ

മേരിക്കുമാർക്കു സാധിച്ചു. പക്ഷെ സർവ്വസൗന്ദര്യധിപൻ കുമാർമ്മർ തിരികെ വർത്തിക്കുവാൻ. അനന്തസമസ്തം പടയാളികൾ രണ്ടുവശത്തും കൊല്ലപ്പെട്ടു. അമേരിക്കൻ പാക്കളിൽ വിജയംവരിച്ചതായ ആദ്യമായി ഒരു സന്ധി ചെയ്യപ്പെട്ടു. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ചൈനയുടെ വളർച്ചയെന്ന ശക്തിയും ലോകം പ്രതാപമായി.

ചൈന യുദ്ധത്തിൽ ഏകപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് ഇന്ത്യഗവണ്മെന്റിന്റെ പരിശ്രമം രണ്ടു കക്ഷികളെയും ഒന്നിച്ചുചേർന്നു സന്ധിപറയുന്നതിനായിരുന്നു. അതായത് ചൈനയ്ക്കുവേണ്ടി പാഞ്ഞു സമ്മതിച്ചു കൊടുക്കേണ്ട അർപ്പണമായിരുന്നു. അമേരിക്കൻ പാവുന്ന വ്യവസ്ഥകൾ ചൈനയ്ക്കുവേണ്ടി അറിയിക്കുക, അവയുമായി അടുത്തു വന്നു വെച്ചുകൾ നൽകുക, അവയുടെ അഭിപ്രായം നേടുന്നതിനായി ഇന്ത്യഗവണ്മെന്റിനായി അറിയിക്കുക—പ്രതികരണമെല്ലാം മുമ്പായി കാരുണ്യപരമായിരിക്കാൻ വേണ്ടി. അതിനാൽ ഏകദേശം പൈതൃകമായിരുന്നു എന്തും കടുപ്പം രണ്ടു കക്ഷികളെയും എങ്ങനെ അടുപ്പിക്കാൻ സാധിച്ചുവെന്നും 'ഒരു ചൈനയിൽ' പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

കൊയ്യിൻ മുഖം കൂടാതെ മറ്റൊരു പ്രധാനകാര്യം ടിബറ്റിനെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. ചൈനയുടെ ഒരു ഭാഗമല്ലെങ്കിലും ചീനാസാമ്രാജ്യത്തിൽ ചേർന്നതാണ് ടിബറ്റിനും ബ്രിട്ടീഷുകാരും അവരെത്തുടർന്ന് ഇന്ത്യയും സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ബ്രിട്ടീഷുകാർ കാര്യമല്ല, ലോകത്തിലെ സകല രാജ്യങ്ങൾക്കും അങ്ങനെയാണ് കണക്കാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. കോമിൻടാണിന്റെ കക്ഷിയിട്ടിട്ടുള്ള അമേരിക്കൻ ടിബറ്റിന്റെ ചൈനയുടെ പുണ്യമായി കാരണമിരിക്കില്ലെങ്കിൽ ഒരു ദേശമാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. കാര്യമങ്ങനെയാണെങ്കിലും ടിബറ്റിൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരും പ്രബലമാകുന്നത് ഇന്ത്യയുടെ ശക്തിയെ ബാധിക്കുകയാണ് ആദ്യംതന്നെ പ്രതാപമാണ്. അതുകൊണ്ട് ടിബറ്റിന്റെ പ്രാ

ദേശീകരണപരമായതും അനുകൂലവും മിന്നർ സൈന്യപ്ര
ദേശം ചെയ്യുന്നതിൽ പ്രയത്നപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും ഇന്ത്യയുടെ നീ
ലം. അതിനുള്ള പല പ്രാവശ്യം ഇന്ത്യയുടെ ഇരുപ്രധാനധിപ
കളെ അന്തർദ്ദേശീയ മിന്നസോട്ടാവിൽ അയച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ
നാൽ മിന്നർ സൈന്യപ്രദേശങ്ങളിൽ ഉണ്ടായതും ആദ്യം അ
വി. സി.പി. ചെയ്തതും മുമ്പെന്ന് പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

[illegible]

ഭവനവും ഇന്ത്യയുമായി പൊന്തിയതായ വടക്കുകിഴക്കുള്ള നമ്മുടെ നാടുകൾക്കുമിടയിൽ നിലനിൽക്കുന്നത് ഇത്രയും വലുതാണ്. ഭവനങ്ങൾ പൊതുവെ പ്രതിവർഷം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഇത് പ്രശ്നത്തിന്റെ ഗുണമല്ല. എന്നാൽ നമ്മുടെ നാട് അതിനാലാണ്. അത് ഭവനത്തിൽനിന്നും കമ്പൽവഴി ഗവണ്മെന്റിന്റെ അറിവിലേക്ക് മാത്രമല്ല ഉണ്ടാകുന്നു; ഇന്ത്യയുമായി ഇതിനെ ബന്ധിപ്പിക്കുകയും (Geographical factors in Indian history) എന്ന പേരിൽ ഓൺ ഏജൻസിയുടെ പുസ്തകത്തിൽ ഇത് ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇന്ത്യയുമായി ഇതിനെ ബന്ധിപ്പിക്കുകയും.

നിറയെ ആലോചനകൾ ചെയ്തി ഭർത്താവുപോയ്കൊണ്ടിരുന്നതുമുഖ്യം. അതിൽ ഞാൻതന്നെ പങ്കെടുക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നും അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ സമ്മതിച്ചാണ് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിൽ ചൈനയിൽനിന്നു മടങ്ങിയത്.

തിരികെ പോതമ്പഴി ഞങ്ങൾ കാൻടോണിൽ താമസിച്ചു. അതന്നു കാണമുണ്ടായി. കാൻടോണിൽനിന്നും അധികം ദൂരെമുള്ളൊരു ഒരു സ്ഥലത്താണ് സുബ്ബാട്ട് ചെമ്പൻ ജനിച്ചത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മസ്ഥാനം പോയിക്കാണണമെന്ന് ഏതുകാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ആ സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നാണ് മറുനാടൻചൈനീസുകൾ മിക്കവാറും കേച്ചുടഞ്ഞിന്നും കുറുക്കെക്കുടിക്കുന്നവരായിത്തീർന്നതായി കടിയറിപ്പാർത്തിരുന്നു. ആ സ്ഥലങ്ങൾ ചൈനയിലെ മറ്റു ഭാഗങ്ങൾപോലെയല്ലെന്നു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതുകാണണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം നിമിത്തമാണ് കാൻടോണിൽനിന്നു ഞങ്ങൾ പുതിയ ഒരു യാത്രയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടത്.

മുളുന്നരി (Pearl River) എന്ന പേരുള്ള ആറുവഴിക്കായിത്തന്നു ഉൾനാട്ടിലുള്ള ഈ സഞ്ചാരം. ആലപ്പുഴനിന്നു കൊച്ചിത്തുളുമ്പാലെ ഒരു തിടമ്പാട്ടിൽ ഒരു രാത്രി മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചു. പിറ്റേന്നാൾ നേരം വെളുത്തപ്പോൾ ഇറങ്ങിയ സ്ഥലം പുല്ലമ്പലമുക്കുകൊണ്ടും മോട്ടുകൾകൊണ്ടും ശോഭിക്കുന്ന കട്ടനാട്ടുപോലെയൊണ്. ഒന്നാണ്ട് ആ ദേശത്തിന് ഒരു പ്രത്യേകത: ഏതു ചെറിയ ഗ്രാമമായാലും അവിടെ കല്ലുകൊണ്ടു തീർത്ത കലായമടിച്ചി, ഉണ്ണുമേലവയ്ക്ക് ഇഷ്ടപ്പെടാൻ പണിയിക്കാറുള്ളതുപോലുള്ള ഒന്നോണ്ടു ബെല്ലാമുക്കൾ തലയുയർത്തി നില്ക്കുന്നതായി കാണാം. അവ ഒട്ടുംതന്നെ ചിന്നരിക്കിയില്ലെന്നും. ഞങ്ങൾ നോക്കിക്കണ്ടതിൽ ഒരു നാലഞ്ചുകെട്ടിടങ്ങൾ കോടിശ്ചെയ്യാരോളം വണിയിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. ഈ 'കൊണറുകൊച്ചി'യിൽ ഇത്ര വലിയ കെട്ടിടങ്ങളും ഉദ്യാനങ്ങളും വന്നതിന്റെ

കാരണമെന്നായിച്ചപ്പോൾ അവ മുമ്പാകെ താമസിക്കുന്ന മി
നരുടെ മൃതകുടുംബങ്ങളാണെന്നും (Ancestor worship) പി
തൃപൂജയിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന അവർ തങ്ങളുടെ ഐശ്വര്യത്തി
ന്നനുസരിച്ചു പിതൃക്കളുടെ ആവശ്യത്തിനനുരൂപവും ദേവാദൃവി
ടകൾ കേൾപ്പിച്ചുത്തുക പതിവുവെന്നും അറിഞ്ഞു.

സുബ്ബായുസെന്നിന്റെ വീഴും മൈനീസ് മരിച്ചിട്ടുള്ള
ഒന്നല്ലായിരുന്നു. സുബ്ബന്റെ മേയ്ക്കുപ്പൻ ഒരു മുമ്പാകെ മൈനാ
ക്കാരനായി ഹാജരായി താമസിച്ചു പണമുണ്ടാക്കിയ ആളാണ്.
സുബ്ബ അവർക്കുമാണ് വളർന്നത്. പിന്നെ അദ്ദേഹം കരാക്കാ
ലം കൂട്ടാനിറങ്ങിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് വീട്ടു പുതുക്കിപ്പണി
യിച്ചപ്പോൾ അതു മൈനാക്കാരന്റെ മരിച്ചിട്ടുള്ളതായി.

കാർട്ടാണിയെ ഈ മൈനാക്കാരൻ കടത്തു തെങ്ങൽ നേരി
ട്ടു മേൽക്കിട്ടെഴുതുക പോന്നു.

ആ ആളിൽ യുക്തനായ നേരത്ത് പാരിസ്സിലാണ്
സാജുച്ചു. അതിൽ പാലമുക്കുന്നതിനു തിരഞ്ഞെടുത്ത പ്രതി
നിധിസംഘത്തിന്റെ ഉപനാമകനായി നിയമിച്ചത് എന്നെ
യാണ്. മൈനാക്കാരന്റെ കാരണത്താൽ സംഗതികളെപ്പറ്റി
യൂറോപ്പിൽ അന്നു നേരിട്ടറിവൊന്നു ചിലപ്പോൾ തന്നെ കൊണ്ടു പാ
രിസ്സിലും മലബാറിലും പ്രചാരണമാക്കിയവരെ കണ്ടു കാരു
ങ്ങൾ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കുന്ന ജോലിയാണെന്നും എന്നെ ഏ
ല്പിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ട്, യുക്തനായ നേരത്ത് സ
മേൽക്കുന്നതിനാണ് പോയതെങ്കിലും, പാരിസ്സിലും മലബാറിലും,
മൈന, കൊറിയ, ബെറോ എന്നിവിടങ്ങളിലെ കാരുക്കളെ
പ്പറ്റിയെല്ലാം അതതു രാജ്യങ്ങളിലെ നേതാക്കന്മാരോടു സംസാ
രിക്കുകയായെന്നു ഏന്റെ പ്രധാനമോടി. അന്നു മലബാറിൽ
മൈനാക്കാരന്റെ വി. കെ. കൃഷ്ണമൂർത്തിനായെന്നും. അങ്ങൽ
തമ്മിൽ മൈനാക്കാരന്റെ പരിചയമുള്ളതിനാൽ അദ്ദേഹമാണ്
അന്നത്തെ ഏന്റെ മലബാർകാരന്മാരുമായിട്ടുള്ള സഹായസഹ

കുറഞ്ഞു വന്നിരുന്നു. ബ്രട്ടീഷ് ഗവണ്മെന്റിനോടു സുപ്രധാനമായ ചട്ടക്കൂടായതും പാലയപ്പെടുന്നതും ആയതുകൊണ്ടു തന്നെ കൊണ്ടുപോകുന്നതിനും അപ്പോഴുവേണ്ട ഉപാധങ്ങൾ കണ്ടെത്തിച്ചു. ലണ്ടൻ കോൺസ്റ്റബിൾ, ആന്റണി, കോൺസ്റ്റബിൾ മുഖേന ചെന്നൈയിലെ സമാജനത്തിനും മുസ്ലീം മതാനുഷ്ഠാനത്തിനും വിട്ടുപോയ പള്ളി. പട്ടാള സന്തോഷമായിട്ടാകയാൽ അതിനെപ്പറ്റി നാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാതെ.

ഇതു അവർക്കു മറ്റൊരു കാര്യം ഇംഗ്ലീഷ് സർവ്വതന്ത്രം ചെയ്തപ്പോൾ പട്ടാളത്തിന് അക്കാലത്തു് ആലോചന നടന്നിരുന്നു. കൂടുതൽ പട്ടാളം പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. കൂടുതൽ പട്ടാളം കൊണ്ടുപോകാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാൻ. കോൺസ്റ്റബിൾ, ആന്റണി, കോൺസ്റ്റബിൾ മുഖേന ചെന്നൈയിലെ സമാജനത്തിനും മുസ്ലീം മതാനുഷ്ഠാനത്തിനും വിട്ടുപോയ പള്ളി. പട്ടാള സന്തോഷമായിട്ടാകയാൽ അതിനെപ്പറ്റി നാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാതെ.

ആ പട്ടാളം കണ്ടു, സർവ്വതന്ത്രം പൂർത്തീകരിക്കുന്നതിനും കൂടുതൽ പട്ടാളം കൊണ്ടുപോകാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാൻ. കോൺസ്റ്റബിൾ, ആന്റണി, കോൺസ്റ്റബിൾ മുഖേന ചെന്നൈയിലെ സമാജനത്തിനും മുസ്ലീം മതാനുഷ്ഠാനത്തിനും വിട്ടുപോയ പള്ളി. പട്ടാള സന്തോഷമായിട്ടാകയാൽ അതിനെപ്പറ്റി നാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യാതെ.

[illegible]

അർപ്പണവഴിയെ നല്ല കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ചോദനിച്ചുവെങ്കിലും അത്രയും നല്ലതല്ലാത്തവ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുവാനാ ശ്രദ്ധിച്ചു.

മിന്നഗവർണ്ണന്റെ ശ്രീമതി വിജയലക്ഷ്മിയെയും കൂട്ടരെയും വളരെ ബഹുമാനിക്കാതെയാണ് സിറികരിച്ചത്. വലിയ സൽക്കാരങ്ങളും ആദരവുകളും കല്യാണശാലയിൽ നടന്നതായും. മോടീസേട്ടന്റെ അവരെ സ്വീകരിച്ചു വരുവുകയ്ക്കു് യാതൊരു എന്തൊരു വളരെയേറെ സംസാരിച്ചു. ആ അമ്പതരതിൽ പിക്കിന്റെ ഒരു സംഘം പ്രദർശിപ്പിച്ച ബാലന്മാരും മലമ്പർവ്വതിക്കു് പ്രത്യേകമായി നീക്കിച്ചതായിരുന്നു. അതുപ്രകാരമെന്നു ചോദ്യം ചെയ്താൽ ആദരവങ്ങൾ വളരെ കലശലായി. അന്നുവരെ അധികാരം ചെലുത്തുന്നവർ പലപ്പോൾ വിശദകാര്യങ്ങളായി ചെലുത്താതിരുന്നു. ചെമ്പർ ഒരു പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട സേനാനായകനും രാഷ്ട്രീയാനുകൂലനായും മാത്രമല്ല, നല്ലൊരു കവിയും സംഗീതജ്ഞനുംകൂടിയാണ്. മെമ്പർ നടത്തിയ ഒരു നൃത്തം അവർക്കു് പകരമായി അദ്ദേഹവും ഒരു നടത്തി. അതു് അതിഭംഗമാകയാൽ അന്നു് എന്തെങ്കിലും സംഭവം.

ഈ സമയത്ത് സായം മേൽപ്പെട്ടായതുകൂടി എങ്കൽ ചോദ്യം ചെയ്തതിന്നുമാണ് ഞാൻ ഗണിച്ചത്. താമസിയാതെ ഇൻഡ്യയിലേയ്ക്കു് മടങ്ങിക്കൊൾവാനും നെഹ്റുവർക്കു് എഴുതിയ വന്ദനം. സൽക്കാരങ്ങളും സദ്യകളും പാർട്ടികളുമെല്ലാം വളരെ ഉപയോഗപൂർവ്വം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. അവിടുത്തെ അമ്പർ യാത്രയായിട്ടു് എല്ലാ അമ്പാസഡറായും വിശദകാര്യം ചെയ്തതും ഉപമന്ത്രി. മന്ത്രിയായ മാഷ്"ഹൻ ഹു (Hun Fu) മുതലായ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും സ്റ്റേഷൻ ഓഫീസറായിത്തന്നെ സ്വഹീറു് സർവ്വതലത്തിൽ അമ്പാസഡറായ ഉദ്യോഗസ്ഥരിൽ ഒരാളെന്തും ഓസ്റ്റാൻകാ (അദ്ദേഹം പുന്നിട്ട്) ഇൻഡ്യയിലുണ്ടായിരുന്ന നാലുപേർ യാത്രപ്പെട്ടു എന്ന്

ഷാഹ്റാത്വം അനുയോജ്യമായ വലിയൊരു വെളിച്ചമാണു
യിട്ടാണു് എറോഡ് യോജിച്ചതു്.

യുദ്ധം ഒരു വർഷം കൂടുതൽ ഞാൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ്
ചെയ്യുന്നതിൽ കഴിച്ചുതുട്ടി അന്നു് ഇന്ത്യയ്ക്കു് ചെയ്യുന്നതിൽ
സാധനം സൗകര്യത്തോടെയാണു് കഴിഞ്ഞതെങ്കിലും തമ്മിൽ
പുഷ്പമായ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. അന്നു
നൂറു കണ്ണിമയ്ക്കായെന്നു് കരുതിക്കൊണ്ടാണു് ഞങ്ങൾ കഴിഞ്ഞുവ
ന്നതെന്നുവേണം പറയുക. മോട്സെ ടുങ്, ചതുർവായ് മ
തവായവർ എന്നൊക്കെ ഇന്ത്യയിൽനിന്നു വന്നവരോടും സ്ത്രീ
ഹൃദയമാണു് പെരുമാറിയിരുന്നതെങ്കിലും, പല കാര്യങ്ങളും ഉ
റന്നു പറയുവാൻ അവർ അനുവദിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും, അവർ
ഇന്ത്യയുടെ രാഷ്ട്രീയനയത്തിൽ സാരമുണ്ടാണു് എന്നിരിക്കെ പ
ലതുകൊണ്ടും മനസ്സിലായിരുന്നു. അവരുടെ നയത്തിൽ—വിശ്വ
ഷിച്ച് ബോധനത്തിലുള്ളതും വെളിച്ചം—നമുക്കും തിരി
വിശ്വാസമില്ലായിരുന്നു. രാജ്യതലീനത്തിൽ അസാധാരണ
മായ ഒരു സ്ഥിതിയല്ല ഇതു്. പുഷ്പമായ വിശ്വാസം ഒരു രാജ്യ
ക്കാർ തമ്മിൽ ഒരു കാലത്തും പങ്കിടാറില്ല. അന്നുനൂറു സൂക്ഷ്മ
വിചിന്തനം ചെയ്തുകൊണ്ടാണു് വലിയ ഒരുതൃതീയ കഴിയുന്ന
രാജ്യക്കാരുടെയോ വിദ്വേഷമാറിയിരുന്നവർ. പക്ഷേ അതിൽ
കവിഞ്ഞ ഒരു സ്ഥിതിയായിരുന്നു ചെയ്യുന്നതിൽ.

ഒരു കാര്യംകൊണ്ടു് ചെയ്യുന്നതിലെ താല്പര്യത്തിൽനിന്നു് എ
ന്നിരിക്കെ ഗുണമുണ്ടാണെന്നു് വിദ്വേഷമാറിയിരുന്നവ
ർക്കു് മറ്റു കാര്യങ്ങൾക്കു് സമയം ലഭിക്കുന്നതെങ്കിലും. നിൻ
നരമായ വിതന്നുവെല്ലാത്തതിൽ, കൗടുകയ്ക്കൽ പാർട്ടിസ്
(coastal parties). ഇങ്ങനെ ഒരു ഗുണമുണ്ടാണെന്നു് മിക്ക
സ്ഥലത്തും വിദ്വേഷമാറിയിരുന്നതിൽ ഒരു വിതന്നുവെല്ലാ
ല്ലോ. എന്നാൽ അങ്ങനെ ഒരു കാര്യംകൊണ്ടു് ചെയ്യുന്ന
തിൽ അന്നില്ലായിരുന്നു ഗുണമുണ്ടാണെന്നു് സാൽക്കാരങ്ങൾ ഉണ്ടു്

ഇതിന്റെ പരിവർത്തനം എന്നുള്ളതു ശരിയെന്നു വേർതിരിച്ചു വിചാരിച്ചപ്പോൾ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നുയർന്നുവന്നു. അപ്പോൾ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നും അക്കാലത്ത് ഇന്ത്യ, ബംഗാൾ, ഇൻഡോനേഷ്യ, സപിറംസർവ്വതം, സപിറം എന്നീ രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നു മാത്രമാണ് പ്രതിനിധികളുണ്ടായിരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് എന്നിങ്ങനെ ഒരു ജോലിയിൽ വേണ്ട സമയം കിട്ടി. അതിനനുസരിച്ചപ്പോൾ, യൂറോപ്യൻ ഏഷ്യയിൽ വന്നപ്പോൾ ഒരു നാണയനിരയെ വർദ്ധിപ്പിച്ചുവെന്ന് ഒരു ചരിത്രകാരനാണ്. 1498-ൽ ആണുവാങ്ങിയവയെ കോഴിക്കോട്ടു വന്നപ്പോൾ. 1847-ൽ ആണ് ഇന്ത്യയ്ക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ചത്. അപ്പോൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചു ചീനർ തങ്ങളെ ബന്ധിച്ചു പാശ്ചാത്യ ശാസ്ത്രങ്ങൾ പൊട്ടിച്ചു ഒരു ചരിത്രകാരനും വിജയപുരം നടത്തിയത്. ഇത് 450 വർദ്ധിക്കുകയെന്നു കാലയളവിൽ പ്രധാനമായി കാണുന്നുണ്ടായിരുന്നു, ആദ്യകാലം മുതൽക്കു യൂറോപ്യൻ നാവികസാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിച്ചു ഏഷ്യയിൽ അകലാനു കണ്ടപ്പോൾ തങ്ങളുടെ സ്ഥാനം കൈമാറ്റം കൂടുന്ന സമയത്തോടെ ഒരു കലാകാരൻ പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഏഷ്യാറ്റിക് പന്ഥത്തിൽ മുഴുവൻ ലോകത്തിൽ തങ്ങളുടെ കീഴിൽപ്പെട്ട രാജ്യങ്ങളുടെ രാജാക്കന്മാരും സാമ്രാജ്യങ്ങളും അതോടൊപ്പം കാര്യങ്ങളെ മാനിമിച്ചു പുതുതായ ഒരു യുഗം തന്നെ സ്ഥാപിച്ചുമാണ്. ഒരു സംസ്ഥാനമായും വിദ്യാഭ്യാസപരമായും സാമൂഹ്യവ്യവസ്ഥയെ പുനർനിർമ്മിക്കുന്നതായും, എന്നിവയെ, മാനവസമുദായത്തിന്റെ നാനാ ഭാഗങ്ങളെക്കൂടി ബാധിക്കുന്നതായും മുഖ്യധാരണമായ മാനങ്ങളാണ് യൂറോപ്യൻ അധികാരം ഇന്ത്യ മുതലായ ഏഷ്യൻ രാജ്യങ്ങളിൽ ഉണ്ടാക്കിവെച്ചത്. ആ ലോകചരിത്രത്തിൽ ഏറ്റവും വലിയ സംഭവങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. ആ ചരിത്രപട്ടണത്തിൽനിന്നു ചരിത്ര കൃതികൾക്കായി നിരൂപണം ചെയ്യണമെന്നു

വളരെ മുൻപുതന്നെ ആഗ്രഹിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. 1925-ൽ പോർട്ടുഗാലിൽ ഞാൻ പോയപ്പോൾ വാസ്കോഡിഗാമ ഇന്ത്യയിലുള്ള പുറപ്പെട്ട ബെലക്കുന്ന താമസം സാധിക്കുകയുണ്ടായി. ആ ചെറുതറമുഖത്തുനിന്നു വരിക ആ കാംക്ഷകമോടു കൂടി പുറപ്പെട്ട മൂന്നു പത്തേമാരികൾ ഏതു വരിക സാധിക്കുകയുണ്ടായി. ബീജാപാലം ചെങ്കുത്തം തൊന്നം ആ കടലൂരൻ നിന്നു മാവനകൊണ്ടു ഗണിച്ചു അയച്ചു. അന്നാണ് യുവാവുനടന്നു കടന്നു വന്നു മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചതിന്റെ ഒരു ചുറ്റും വരിക ഏതെന്നെന്നായിക്കു തോന്നിയതു്. ഏതു വിപുലമായ വിഷയം; ഏതു രാജ്യങ്ങളെ ബാധിക്കുന്നതു്. അതെന്തെന്നുവെക്കുന്ന പ്രമാണങ്ങൾ പോർട്ടുഗാലിൽ കൂടാതെ ഹാളൻഡ്, ഫ്രാൻസ്, ഇംഗ്ലണ്ട് മുതലായ ഏതു രാജ്യങ്ങളിലെ ആറ്റിനുകളിലാണ് വിന്നിച്ചുതരികുകയെന്നതു്.

ആ ആദ്യമായ പഠന കലയ്ക്കും ഏതൊരു മനസ്സിൽനിന്നു വിട്ടുപോയതു്. ഫ്രാൻസ്, ഹാളൻഡ്, ഇംഗ്ലണ്ട് മുതലായ രാജ്യങ്ങളിൽ താമസിക്കുവാനുള്ളതും കടന്നു സഞ്ചരിക്കുവാനും ഈ കാര്യത്തിന്നു വിന്നിച്ചുതരികു പരിവർത്തി. എന്നാൽ ഏതു ആഗ്രഹിക്കുന്നതാകാം കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് രാജ്യത്തിൽ അന്നാസുവായി താമസിക്കാൻ അവസരം കിട്ടിയില്ലെങ്കിൽ ഈ ജോലി കലയ്ക്കും നാടുകൾക്കായിത്തന്നെ. വാർഷികത്തിൽ ആറു കാര്യങ്ങളും അസംസ്കൃതമായി താമസിച്ചു കാലം ഞാൻ ചിന്തയിലും നിയമിച്ചു പഠിക്കുവാൻ നിയോഗിച്ചു കാര്യം പഠിക്കുവാനല്ല. അതിൽനിന്നു മുറുപ്പുവാനുള്ളതും യുവാവുനാൻ നടന്നുവന്ന അധികാരത്തിന്റെ ചുറ്റും മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചു.

പിന്നീട് താമസമാക്കിയപ്പോൾ ഈ മാനുവൽ ഏഴുവരുന്ന സൗകര്യമെല്ലാം കൈമാറിയവനു ലഭിച്ചു. പിന്നീട് അതിലെ ബ്രിട്ടീഷ്-ബെൽജിയൻ ഗ്രന്ഥശാലയിൽ ഈ വിഷയം

തെ വിവരിക്കുന്ന പുസ്തകങ്ങൾ വളരെയുണ്ടായിരുന്നു. അതു പോലെതന്നെ ചൈതന്യ എന്ന പേരായ പീക്കിംഗ് യൂണിവേഴ്സിറ്റിയ്ക്കും മിഷ്യണറിയുടെ പ്രസിദ്ധീകരണസംരംഭമായിട്ട് റിക്കാർഡ് കളെല്ലാം അവിടുത്തെ കാർമ്മാലിക്കാ ദ്രോസനപ്പള്ളിയോടു കൂടിയ ഗ്രന്ഥശാലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. പോരാത്തതിന്, വേണ്ട സമയവും. ആദ്യ മാസംകൊണ്ടു ഞാൻ, നിമന്തരപരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമായി ആ പുസ്തകം ഏഴുതിരിയ്ക്കു. തന്നെയാദ്യം കാണിച്ചത്, സുന്ദർമാലിന്റെ സഹായസംരംഭത്തിൽ 1951 മേയ് മാസത്തിൽ പീക്കിംഗിൽ വന്ന പ്രൊഫസർ വി. കെ. ആർ. വി. നാപ്പുവിനെയാണ്. ആ ശിതകാലത്തിൽ ഇന്ത്യയിൽ വന്ന ഞാൻ യൂറോപ്പിലേക്കു പോയപ്പോൾ ആ പുസ്തകത്തിന്റെ കൈപ്പത്രവും എന്റെ കൈയിലുണ്ടായിരുന്നു. അത് ഉടൻതന്നെ, എന്റെ പുസ്തകങ്ങൾ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താനുള്ള ചെലവ് അല്ലെങ്കിൽ അതിന്റെ എണ്ണ കമ്പനിക്കാണെന്ന് എല്ലാവരും ചൊല്ലി.

ഈ പ്രധാനജാലി കൂടാതെ മലയാളത്തിലും മിഥുനം കൈ ചെലുക്കുകയുണ്ടായി. അന്നേഴ്തിയ കവിതകളിൽ പലതും 'സമാന്തരസമരം' എന്ന സമുച്ചയത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ 'പടിക്കാടൻ കുറി' എന്ന ചിത്രപ്രകാശനം മിഥുനം സമാഹരിക്കുന്നതിന്റെ പശ്ചാത്താപം അക്കാലത്തു പ്രതിഭിന്നം ചെയ്തപ്പോൾ. അതും പിന്നീട് പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. 'മൈനത്തിലെ ഒരു യാത്ര'യും ഈ കാലത്തുതന്നെ എഴുതിയതാണല്ലോ. ഈ സാഹിത്യപരിശ്രമങ്ങൾ ചെയ്തതിന്റെ ഫലമായിട്ട് പ്രസിദ്ധീകരണ കൈ സഹായം നൽകിയെന്നും പറയാം.

നീട്ടിമുറ്റായ്

ഇരടിപ്തും പടിഞ്ഞാറന്തൊഴിയും

മരുഭൂമി ആരാഗ്വത്തിന് മേന്മ ഒരു ശീതോഷ്ണാവസ്ഥയിൽ നിയമിച്ചുകൊടുക്കുന്നു. നീട്ടിമുറ്റം എന്നാൽ ഇരടിപ്പിലുള്ള പൊകയായ്കകൊണ്ടു നല്ലതെന്നും ഞാൻ മൈനാസ്കിയിലേക്കു പോകുന്നതിന്നു മുൻപുതന്നെ നെഹറു പറഞ്ഞിരുന്നു. എങ്കിലും ഞാൻ തിരിച്ചുവരിയ്ക്കാൻ ഇതിന്നു മേറിയൊരു ദൈവമുഖം പുതുക്കിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇരടിപ്തുമായിരുന്ന സുധാണിന്റെ രാജാവായി സമ്മതിച്ചു വ്യാപാരപരമായ സമുദായം അന്ധാസമുദായമെന്നോട് മേലാൽ സ്വീകരിച്ചു എന്നു ഇരടിപ്തുമായിരുന്ന എല്ലാ രാജാക്കന്മാരും അറിയിച്ചിരുന്നു. അന്നു സുധാണിയിലെ അധികാരം ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കായിരുന്നു. അന്നു ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കായിരുന്നു സമ്മതിച്ചിരുന്നതുപോലെ. സുധാണിന്റെ മേൽ നിയമപ്രകാരമുള്ള പ്രകൃതി (Sovereignty) ഇരടിപ്തുമായിരുന്നെന്നുള്ള നിസ്സംശയമായിരുന്നു, രാജാവിന്റെ ആ സ്ഥാനം സമ്മതിച്ചുകൊടുത്താൽ ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ അധികാരത്തിന്നു കുറവൊന്നും വരുന്നതല്ലെന്നു എന്റെ വാക്കുതന്നെ നെഹറു സ്വീകരിച്ചു. ആ കാര്യങ്ങളെല്ലാം ആലോചിച്ചു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന്നു മുമ്പാകെയോടും വേണ്ടിവന്നു. ആ സമയം ഞാൻ വിദേശകാര്യമന്ത്രിയുടെ ഔദ്യോഗികമായിരുന്ന പേരിൽ ഒന്നു മെമ്പർമാരുടെ താലൂക്കായിരുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ മെല്ലെ ധനശാസ്ത്രവിദ്യാലയത്തിൽ (Delhi

School of Commerce) പ്രത്യേകമായൊന്നാണെന്നും മല
ബ്രസംഗത്തുൾ നാത്തായവരാണ് പിന്നീട് 'നയതന്ത്രം'
(Diplomacy) എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ പുസ്തകം.

രാജകാര്യസംബന്ധമായി ഈജിപ്റ്റിൽ പോകുന്നതിനു
മുമ്പെ പ്രത്യേകസംഗതികളുണ്ടായിരുന്നു. ഇരുപതു (നൂറാണ്ട്
ഉൾപ്പെടെ), സാമ്പാ, ഹെബനൺ, മാർഗ്ഗൺ, മിസ്സിയ എന്നീ
രാജ്യങ്ങളാണ് എന്റെ ശോഭയുടെ പരിധിയിലുൾപ്പെ
ട്ടിരുന്നത്. ഇവയെല്ലാംകൂടെയും രാജ്യങ്ങളാകയാൽ രാവി
ടെ ഇൻഡ്യയ്ക്കു വേണ്ടി രാജാവിനെക്കുറിച്ച് പ്രബലമായ പ്ര
വചനങ്ങൾ പറഞ്ഞുവന്നിരുന്നു എന്നുപോലും സത്യം. സാമ്പാ
വെങ്കലം അമ്ലമുള്ളതായിരുന്നു. അതിനെക്കുറിച്ച് എനിക്ക്
പ്രത്യേക എഴുത്തുണ്ട്. മാർഗ്ഗൺ നായരേറ്റത്തിൽ പ്രധാനാ
യനായിരുന്നു. കൂടാതെ ഹെബനൻ കലാപരമായുള്ള പാശ്ചാത്യ
മിനുക്കുവെപ്പും മറ്റ് പലതും ഉൾപ്പെട്ടുണ്ടായ ഒരു വിദ്യാഭ
വണശാലയും ഹെബനായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽനിന്നു
ബെൻ രാജ്യങ്ങളിൽ ഒരു കമ്പനിക്കുവേണ്ടി അയക്കേണ്ട
ധനകാര്യങ്ങൾക്കുണ്ടായ. അതിൽനിന്നുണ്ടായ സാമ്പാ
വെങ്കലങ്ങൾ ഇൻഡ്യയ്ക്കു നൽകുന്നതിനായി ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാ
യിരുന്നു. അതുകൊണ്ടല്ലോ ഹെബനയിലെ രാജാസന്മാർക്കു
യതാർത്ഥം കാരണം പ്രധാനപ്പെട്ട കയ്യൊപ്പുരാജ്യങ്ങളിലെ
പ്രതിനിധികളെക്കൂടി ഹെബനയിൽ.

ഞാൻ പാശ്ചാത്യനായിരുന്നെങ്കിലും രാജ്യത്തിന്റെ ഭരണസമ്പ്രദ
യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് കൈകാര്യം ചെയ്ത കിട്ടിയ ഡോക്ടർ ഹെബനസ്
(Doctor of Letters) എന്ന പദവി ബഹുമാനസൂചകമായി
എനിക്ക് തരുവാൻ ഹെബനൻ രാജാവിൽനിന്നു കിട്ടിയപ്പോൾ
അത് എന്നെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു പ്രത്യേക കാർഡ് കൈ
പ്പാടിയിരുന്നു. അത് പരിശോധിക്കേണ്ടതുപോലുള്ളതാണെന്നു

[illegible]

ച്ചു് ആ നദിയിലൂടെ പോകുന്നത്. ഞാൻ ഇരുത്തിപ്പിരിൽ ചെന്നപ്പോൾ, ഈ കെട്ടിടത്തിന്റെ അടിനിലയിൽ (നീറ്റപ്പിൽ അഴിഞ്ഞ നിലവയാളുകളിൽ) ആണ് ആറ്റുപ്പിരിവുള്ളവർ ചാവിലെത്തിയതെന്ന്. താമസിയാതെ വേറെ ഒരു സ്ഥലം വാടകക്കുടുത്തു ഞാൻ അവരെ അങ്ങോട്ടു മാറ്റി.

ആ സമയത്തു് ഇരുത്തിപ്പിരിലെ കാര്യങ്ങൾ എന്താണെന്നു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഞായറുടയ മുൻപു് ഹരകുട രാജ്യഭരണാക്ഷേപ്തവർക്കും, അയാളുടെ മകന്റെ പേരിൽ ഒരു നിരന്തരീയാണു് രാജാക്കന്മാരെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്തിരുന്നു. അവരുടെ അന്ത്യകർമ്മങ്ങൾ കാര്യവും കാണുന്നപാലൊന്നുമാത്രമേ നേരിൽ മനസ്സിലായി കർമ്മങ്ങൾന്റെ പ്രസിദ്ധണ ജനാൽ നെരിയായിത്തന്നെവെങ്കിലും, സ്വയം നായകൻ ജനാൽ അയാൾക്കു കേട്ടിട്ടില്ലാത്തതെന്തെങ്കിലും ഗമാൽ നാസ്സർ എന്ന യുവാവായിത്തന്നെ. ഇങ്ങനെയൊക്കെ സ്ഥിതിസ്ഥിതിക്കുന്ന അവരിൽ

നിരന്തരീ കർമ്മങ്ങൾന്റെ സന്നിധിയിൽ എന്തൊ വിശ്വാസപത്രം സമർപ്പിച്ചിരുന്നു എന്നു സഹയാചര്യം ഇരുത്തിപ്പിരിയിലിരിക്കുന്ന പ്രമാണികളായ വൃക്കകളെയും കണ്ടുപരിചയമാകുന്നതായിത്തന്നെ എന്റെ ആശയം കൂട. അത്യാസഹയാചര്യമായി പരിചയമാകുന്നത് ഒത്തർക്കു ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ഒരു ചടങ്ങാണെന്നിലും ഇക്കാര്യത്തിൽ എന്നിമു് ഒരു സഹായമുണ്ടായി. ബ്രിട്ടീഷ് വാസവാസ സ്കർ ചാർജ് സ്റ്റാൻഡർ സൺ നാകിത്തിൽ വളരെക്കാലമൊന്നാസഹായി മോഡിറ്റോക്കിട്ടുണ്ടു്; അവിടെപ്പോയി ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ അറിഞ്ഞുപോയു. എന്നാൽമറ്റു, അങ്ങൻ കമ്മൽ വെരിയ വിശ്വാസവും സ്നേഹം

തമാശത്തിൽ ഏകദേശത്താകട്ടെ നിശ്ചയിക്കുന്നതായ്ക്കുന്ന പൊതുവായുള്ള തീർപ്പാനു സംബന്ധമായുള്ള നാട്ടുകാരുടെയും അവരുടെ ബന്ധുക്കളിൽനിന്നു ഭാഗിച്ചെടുത്ത ഒരു സംസ്ഥാനം തുറന്നു ദർശനം ചെയ്തപ്പോൾ നാസർത്തികൊടുത്തിട്ടുള്ള കാര്യം പ്രസിദ്ധമാണായി. തങ്ങളുടെ താഴെപ്പുറത്തു മുളയിൽപെട്ട ഒരു തിരികൊള്ളിപ്പാലമായിട്ടു എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കും ഇസ്രായീൽ രാജ്യത്തെ കണക്കാക്കിയിട്ടുള്ളതു്. ആ രാജ്യത്തുതായിത്തന്നെ ആരും ഗണിക്കരുതെന്നും അതിനാലാകയാലും കയ്യോട്ടം ചെയ്തപ്പോൾ കരുതുന്നതായ്ക്കുന്ന അവരുടെ നിശ്ചയം. ഈ സഖ്യം നിശ്ചയിക്കുന്നതുകൊണ്ടും അന്യോന്യമായോർമ്മിക്കാതെ വിഭജനത്തത്തിൽ എടുത്തുവെക്കുന്ന തീരുമാനിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടും അവരെല്ലാവരും ഒരു കുടുംബമായി വേർതിരിച്ചിരിക്കുന്നതു് കണ്ടുവന്നതു്. ഒരു കുടുംബത്തിലെന്നപോലെ വടക്കും അറബിയിലും അവരുടെ ഇടയിലുണ്ടായിരുന്ന എന്തെങ്കിലും പ്രയാസമില്ല. പ്രിയപ്പെട്ടവരിലും പ്രിയപ്പെട്ടവരുമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളവർ (അക്കാര്യത്തെ) ഇറക്കുമതിയെക്കുറിച്ചും വിലയെക്കുറിച്ചും ഇവർ പലപ്പോഴും ആലോചനകൾക്കുകാരായിട്ടാണു് നിന്നിരുന്നതു്. അറബി അന്ധാസുഡർമാർ പലവിധ കേസുകളും കേസുകളും നടക്കുന്ന പ്രദേശമായിത്തീർന്നപ്പോൾ വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടും ബുദ്ധിസാക്ഷിയുണ്ടാകാണ്ടും അവരിൽ ഒരാളൊരാൾ മുറവിളിക്കുന്നതു്. അതു് മെമ്മോറിയൽ അന്ധാസുഡർമാർ പകർത്തിക്കൊടുക്കുന്ന നാഡിം ഡിമിഷ്ണെ എന്ന ഒരു ചുവന്നാണു്. കുപ്പനിയെപ്പോലെയുള്ളതു് കൂടുതൽ വ്യാപകമായിരുന്ന ഡിമിഷ്ണെ ഇവർക്കു് പല പാവപ്പെട്ടവർക്കു് പലവിധം അഗാധി, അവർ മിക്കവാറും ഒരു പ്രാവശ്യമായിട്ടാണു് വളരെ സ്നേഹത്തോടെയാണു് കണ്ടുവന്നിരുന്നതു്.

അന്ധാസുഡർമാർ എല്ലാവരും പലരും ഒരു ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ചാണെന്നു് നിശ്ചയിച്ചു. അതു പല മാതൃകകൾക്കൊണ്ടും

[illegible]

[illegible]

അറാൽ നെക്കിഡ്. ശ്രീ. ഡയറക്ടറും ശ്രീ. പണിക്കരും കൂടെ.

നാശ പ്രസിദ്ധൻ, പ്രധാനമന്ത്രി മുതലായവർ കാണുമ്പോൾ അന്ധസുരഭർ കൂടെയുണ്ടായിരിക്കണമെന്ന് ഒരു നിയമമുണ്ട്. അതനുസരിച്ചു ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ചുട്ടിയാൽ മനറൽ നെങ്കിടിയിനെ കാണാൻ പോകൂ. സംഭാഷണം വളരെ സന്ദർശനപരമായതായിരുന്നു. ഒടുവൽ പോരാൻനേരമുണ്ടാകുമ്പോൾ രാധാകൃഷ്ണൻ ശാരദയെ അതിശയമായി വാങ്ങിയിട്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: “ഒരു ശ്രദ്ധിക്കണം, മനറൽ: നിങ്ങളും നിങ്ങളുടെ കൂടെയും ഇന്ന് യോഗ്യന്മാരാണ്, വന്നു വന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ പുണ്യധർമ്മമുണ്ട് എല്ലാവർക്കും അറിയാം. അധികാരം മണ്ണുപിടിപ്പിക്കുന്ന ഒരു കാര്യമാണ്. അതു മുമ്പിൽ കരാറേ സൂക്ഷിക്കണമെന്ന് നിങ്ങൾക്കും രാജ്യത്തിനും ഗുണമായിരിക്കും, അല്ലെങ്കിൽ രണ്ടിനും നാശം.” ഉപദേശപരമായി പറഞ്ഞ ഈ വാക്കുകൾ അശ്രുപൂർണ്ണമായ നേത്രത്തോടെയാണ് മനറൽ നെങ്കിടി കേട്ടത്. അദ്ദേഹം ഗാംഭീര്യമുണ്ടായിരുന്ന രാധാകൃഷ്ണന്റെ വാക്കിന്. പന്നിടോര വെസം കണ്ടപ്പോൾ ഇങ്ങനെ വൈസരം തന്നിട്ടു ചരിച്ചത് ഒരു മഹാഭാഗ്യമായി താൻ ഗണിക്കണമെന്നാണ് നെങ്കിടി പറഞ്ഞത്.

രാധാകൃഷ്ണനുമായി അടുത്തു കഴിച്ചുകൂട്ടിയ ആ മൂന്നു വൈസരങ്ങൾ ഞങ്ങൾക്ക് മനസ്സിലാക്കേണ്ടതായിരുന്നു. വണ്ടിയിൽ സഞ്ചരിക്കുമ്പോഴും ഉണ്ണാനിരിക്കുമ്പോഴും ചെറുകയറികളുമ്പോഴും മലനകിടന്നപ്പോൾ, ഉപനിഷത്തുകൾ, ഭക്തിപരമായ ശ്ലോകങ്ങൾ എന്നിവ ചൊല്ലുന്ന ഒരു ശീലം ഡാ. രാധാകൃഷ്ണൻ്റെ. ഉണ്ണുന്നതിനിടയ്ക്ക്, “ജഗദഗ്രാഹിതം ജഗദഗ്രാഹിതം ഗോവിന്ദം ജഗദഗ്രാഹിതം” എന്നു ചൊല്ലി, “ഐനാ!” എന്നു അടുത്തിരിക്കുന്ന ആളോടു ചോദിക്കുന്നതു കേട്ടാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു നിശ്ചയമായി പ്രവർത്തിക്കുമ്പോഴും ഭഗവാനിരിക്കുന്നതാണെന്ന് ആർക്കും മനസ്സിലാക്കാം.

രാധാകൃഷ്ണൻ പോയിട്ടുണ്ടു ഭിഖസം കഴിഞ്ഞുശേഷം കാക്കാ കാവല്ലൂർ കയറ്റോമ്പിൽ വന്നു. ചാറത്താഗ്രാസീമുടെ മറ്റൊരു പുറം പ്രിയപ്പെട്ട അഭയവാസികളിൽ ഒരാളായിരുന്ന ഈദ്ദാഹത്തെ അല്പകാലമിട്ട ഭരണനികു പരിചയമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. കാക്കിയ സംസ്ഥാനം മുന്നാട്ടിൽ താമസിക്കുന്ന ഇന്ത്യക്കാരുടെ ഇടയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനായി ഈദ്ദാഹ ആയിരക്കൾക്ക് സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു. കേന്ദ്രമായിട്ടുള്ള പൊലീസ് ചീഫ് കമ്മീഷണറും അവിടുത്തെ ഗവണ്മെന്റ് പേർഷ്യൻ ഉപാധ്യക്ഷൻ മിത്തും അന്താരാഷ്ട്ര കിഴക്കോ എന്നീ മിഷൻമാകുന്നതുപോലെ അദ്ദേഹം കരിമ്പറയിൽ താമസിക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്ന് ഇന്ത്യഗവണ്മെന്റ് മിഷൻ യാക്കുകയാൽ ഏറെൻ കൂടെ താമസിക്കുന്നതിനു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ക്ഷണിച്ചതാണ്. കാക്കാ കാവല്ലൂർ അസാമാന്യമായ ഒരു വ്യക്തിയാണെന്നുള്ള സാക്ഷാത്കാരം. ജനനംകൊണ്ടു മഹാരാഷ്ട്രിയനെന്നതിലും, മാതൃയൽ ഏഴുതെ പേരെടുത്ത ഒരു പണ്ഡിതനാണെന്നതിലും, കാക്കാസാഹിബ്ബ് നൂറുമാണിസാഹിത്യത്തിലായിരുന്ന മികച്ച സ്ഥാനം. സംസ്കൃതത്തിലും അഗാധമായ പാണ്ഡിത്യമുണ്ടു്. കാക്കിയ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ചാറത്താഗ്രത്തിൽ അംഗുരമായ വിശ്വാസമുണ്ടെന്നതിലും അതു സാർവ്വത്രികമായിരിക്കണമെങ്കിൽ നമ്മുടെ ആചാരങ്ങളിൽ പല ഭാഗങ്ങൾ വരുത്താനുണ്ടെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസം. പതിനഞ്ചു ഭിഖസം അദ്ദേഹം ഏറെൻ കൂടെ താമസിച്ചു. ആ ഭിഖസങ്ങൾ സാഹിത്യമയ്യുമെല്ലാം മറിഞ്ഞുസംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഗുണഭോജനങ്ങളെപ്പറ്റി വിചാരണമെല്ലാം സന്തോഷകരമായി കഴിച്ചുകൂട്ടി.

ഇരുപതിരണ്ടു അഞ്ചാസപർ എന്നാണ് അന്നെന്റെ സ്ഥാനപ്പേരിലും മറ്റു നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിൽക്കൂടി ഞാൻ സ്ഥാനപതിയായിരുന്ന എന്നു മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ജാർഡൻ, സിറിയ, ലെബനൺ, ലബിയ എന്നീ രാജ്യങ്ങളാണ് ഏറെൻ ഉദ്യോഗപരിധിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടതായിരുന്നതു്. അവർക്കെല്ലാം

പോയി എന്റെ വിശ്വാസം സമർപ്പിക്കേണ്ടതും അവിടുത്തെ നേതാക്കളായവരായി പരിചയപ്പെടേണ്ടതും ആ ദേശങ്ങളിലെ പ്രശസ്തർ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതും എന്റെ ആദ്യകര്മകളിൽ ഒന്നാണു്. അതുകൊണ്ടു കയ്പറായിലെ പ്രാരംഭജോലികൾ ഒന്നാളായിത്തീർപ്പാൻ ഒരു രാജ്യങ്ങളിൽ ചെന്നു് ഉദ്യോഗമേറ്റു കൊണ്ടായി ഒരു ദീർഘമായ യാത്രയ്ക്കു ഞാൻ കരുമ്പു. എന്നോടൊന്നിച്ചു ഭാര്യയും മകൻ രാധയുംകൂടാതെ വെങ്കിടശപറണം എന്റെ അറബി സിംഗിളിയായ സയ്ദു് എന്നൊരു പാലശ്ശീന യൗവ്വവൃദ്ധനായിരുന്നു. സയ്ദിന്റെ ജോലി ഉയർന്നതല്ലെങ്കിലും അയാൾ എല്ലാകൊണ്ടും അസാധാരണമായ ഒരു യുവാവായിരുന്നു എന്നു പറയാം. പാലശ്ശീനിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനമായ ഒരു കിഴംബത്തിലെ ഏകസന്താനമായ സയ്ദു് ഗ്രാൻസ്, ഇംഗ്ലണ്ടു് മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ വ്യാപാരം കഴിച്ചു തന്റെ നാട്ടിലെ രാജ്യാധികാരികളിൽ ഇടപെടുത്തുതീർപ്പാക്കു് ഇന്ത്യയിൽ—ആറബ് യുദ്ധമുണ്ടാകുമ്പോൾ തന്നിരിക്കുന്ന സർവ്വസ്വമുപേക്ഷിച്ചു് ഒരു ശരണാർത്ഥിയായി ഒരു വളരെക്കാലം ജനങ്ങളെപ്പോലെ അയാളും ഇറബിപ്പിൽ വന്നുവേണം. പാലശ്ശീനിൽനിന്നു വരുന്ന ആളുകൾക്കു് ഇറബിപ്പിൽ ജോലി കിട്ടുക വലിയ പ്രയാസമായതെന്നതിന്നാൽ ഒട്ടകാലം സയ്ദു് വളരെ വിഷമിച്ചു. തന്റെ അടുത്ത ബന്ധുക്കൾ ജോർഡൻ, സിറിയ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ വലിയ അധികാരത്തിലിരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവരെ ആശ്രയിക്കുന്നതിന്നു് അയാളുടെ അഭിമാനം അനുവദിച്ചില്ല. കൂടാതെ, ശരണാർത്ഥികളെ ആ രാജ്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടാണു് ജൂർജ്ജനംബസിവിൽ പെടാക്കി എന്ന ചെറിയ ഉദ്യോഗം അയാൾ സ്വീകരിച്ചതു്.

സർവ്വഭാവത്തെയും വ്യാപാരത്തെയും ആഭിജാത്യത്തെയും ഗണിച്ചു് അയാളോടു് ആദ്യംമുതൽക്കന്ന എന്നൊരു സന്താപനമായിരുന്നു. അധികം താമസിയാതെ സാരമായ ഒരു സ

ഹാനവും എനിക്കുണ്ടാകേണ്ടതായി. ഇസ്രാമികൾക്കുണ്ടായിട്ടുള്ള വളരെ സ്വാധീനശക്തിയുള്ള യോഗ്യതയും പ്രസിദ്ധനായ പാലസ്തീനിലെ ഹൊമാമുൽ (Grand Mufti of Palestine) പാക്കിസ്താനു സഹായമായി അക്കാലത്തു പ്രവർണം നടത്തിയിരുന്നു. ഇദ്ദേഹിപ്പോൾ ഗവണ്മെന്റ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കനുസൃതമായി പൊതുജനങ്ങളിൽ വലിയൊരു വിഭാഗം അദ്ദേഹത്തോടു യോജിച്ചാണെന്ന് എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അക്കാലത്തുനിന്നു ഞാൻ സമുദാനോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ അതു നിസ്സംശം ഓരറിത്തരാമെന്ന് അയാൾ എനിക്കു ക്രാൻഡ് മുഹമ്മദ് തന്റെ സ്വന്തം മാതൃഭൂമിക്കെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു പാക്കിസ്താനോടു പ്രകൃതം പ്രീതിയുണ്ടായിട്ടുള്ളതും ഞാൻ ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹത്തെ അങ്ങാട്ടു ചെന്നു് ഒരുപക്ഷാധികമായി സന്ദർശിക്കുന്നപക്ഷം അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യയ്ക്കു സഹായമായി നില്ക്കുന്ന കാര്യം താൻ അറിയുകയാണെന്നുമാണ് അയാൾ പറഞ്ഞത്. അങ്ങനെ ചെന്നു കാണുവാനായി മുഹമ്മദ് ആർക്കും സമ്മതമില്ലായിരുന്നുവത്രേ. പാക്കിസ്താനുനുകൂലമായി നില്ക്കുന്നവരെ വിരോധികളായി ഗണിക്കുന്ന ഒരു മാനദണ്ഡമായിരുന്നു എം. ഡബ്ലിയു. ലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ. അതുകൊണ്ട് അവരെ നമ്മുടെ വശത്തോടു ചേർക്കുവാൻ ആരും ശ്രമിച്ചില്ല. സൈയിമിന്റെ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞപ്പോൾ, ഉടൻതന്നെ ഒരു സന്ദർശനത്തിനു വേണ്ട എല്ലാക്കാര്യം ചെയ്തുകൊള്ളുന്നതിനു ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. രണ്ടു ദിവസത്തിനകം സഭയും തീർച്ചയാക്കി അറബു കിട്ടി.

ഒരു രാജ്യാധികാരിയെ യോജിച്ചു പ്രതിപത്തിലാക്കു് ക്രാൻഡ് മുഹമ്മദ് അൽ അമീൻ ഹുസൈനി താമസിച്ചത്. അറബിപാലസ്തീനിന്റെ പ്രസിഡന്റെന്നൊരു സ്ഥാനം അദ്ദേഹം വഹിച്ചിരുന്നു. അതനുസരിച്ചു രാജാധികാരിയെ ആചാരങ്ങളായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാസസ്ഥലത്തിൽ. സമുദാനും ഞാനും കൂടി അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ വളരെ ഉപവാചകപുഷ്പമാണ് എ

ഒന്നു അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചത്. മനുവാദങ്ങൾക്കെല്ലാം ശേഷം അദ്ദേഹംതന്നെ പറഞ്ഞു: “ഇൻഡ്യയിലെ നേതാക്കൾക്ക് എന്തെന്നു ചില മറ്റൊരാൾമാർക്കുണ്ടാകണം എന്നിരിക്കാം. അതിനൊന്നും അവകാശമില്ല. ഞാൻ പാക്കിസ്താനിൽ പോയി തന്നപ്പോൾ അവർ കാശ്മീർകാര്യത്തിൽ ഒരഭിപ്രായം വായണമോ” എന്നു നിർബ്ബന്ധിച്ചു. ആ സംഗതിയിൽ എന്നിരിക്കെ ഇക്കണിലയാണെന്നു ഞാൻ പല പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞുവെങ്കിലും അവർ നിർബ്ബന്ധിക്കാതെ ആ വഴിക്കിലെ ന്യായന്യായങ്ങളെ യാധാർത്ഥ്യം പ്രസ്താവുന്ന ഞാൻ ഏഴുതി. പക്ഷേ അവർ അതു മററിയാണ് പ്രസ്തുതപ്പെടുത്തിയത്. എന്റെ നിമജ്ജന പ്രസ്താവന അവർ പ്രസ്തുതപ്പെടുത്തിയില്ല.”

അതേപ്പറ്റി ഞങ്ങൾക്കു വഴക്കില്ലെന്നും ഇൻഡ്യയും അറബികളുമായുള്ള സ്നേഹമാലം ചുവർന്നുതന്നു് അദ്ദേഹം തുടങ്ങിയ സഹായിക്കുന്നതെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞു. അതാണ് തന്റെയും ഉദ്ദേശമെന്നും പാക്കിസ്താൻ ബ്രിട്ടീഷുകാർ ചട്ടമാറുകയില്ലെന്നും അവരെ ആശ്രയിച്ചുതന്ന നിർബ്ബന്ധം താൻ മനസ്സിലാക്കിക്കിട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നുമാണ് ഭാരതീ പരഞ്ഞത്. മറ്റു ദിവസം കഴിഞ്ഞ ഗ്രാൻഡ് ഭാരതീ പ്രതിസന്ധിനത്തിനായി എന്റെ വിട്ടിൽ വന്നു. വളരെ ആഡംബരത്തോടുകൂടി വന്ന അദ്ദേഹത്തെ ഞാൻ ഉപവാചകപൂർവ്വം സ്വീകരിച്ചു. ഈ സന്ദർശനങ്ങൾക്കുശേഷം ഇൻഡ്യനുംബസ്സിയും പാലസ്തീൻ ഭാരതീയരായി വലിയ സ്നേഹതീമാണ് കഴിഞ്ഞത്.

പ്രധാനമായ ഈ ഭാരതീയൻ കാരണകാർ സമുദായം എന്നു് എന്നിരിക്കെ മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസമുണ്ടായില്ല. വേറെയും ചില സംഗതികൾകൊണ്ടു് അയാൾക്കു റെറ്റു് അറബിദേശങ്ങളിൽ വലിയ സ്വാധീനശക്തിയുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ ഞാൻ അയാളെ എന്റെ അറബിസമുദായിയായി നിയമിച്ചു. അതിനുശേഷമാണ് യാത്രാരംഭിച്ചത്.

വൈതാല്യം

യഹൂദന്മാർ, ക്രിസ്ത്യൻ, മുസ്ലിംമാർ — ഈ മൂന്നു മതക്കാൾ: പുണ്യപ്രമി എന്നു ഗണിച്ചുവരുന്ന പാവസ്കൻസഭ്യത്തിൽ സഞ്ചരിക്കണമെന്നു എന്നു ചെറുപ്പകാലം മുതൽ തന്നെ ആഗ്രഹിച്ചുവന്നിരുന്നു. യഹൂദന്മാരിൽ ഉൾപ്പെടുന്നവർക്കു മാത്രമല്ല, അവരുടെ മരിച്ചവർക്കു പാവസ്കൻസഭ്യത്തിൽ താണുവെക്കണമെന്നു അവിടാണു് യഹൂദന്മാർക്കു വെളിച്ചം വീശിക്കൊടുത്തതെന്നു് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നതു്. അവരുടെ മതത്തെയും ആചാരത്തെയും സംബന്ധിക്കുന്ന എല്ലാ സംഗതികളും പാവസ്കൻസഭ്യത്തിൽ ആഗ്രഹിച്ചാണു് ഇരിക്കുന്നതു്. ആ അവകാശത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണു് ഇപ്പോൾ ഈ രാജ്യത്തുണ്ടായ കോലാഹലം തന്നെ.

ക്രിസ്ത്യൻമാർക്കു തന്നെ പാവസ്കൻസഭ്യത്തിൽ വെച്ചു് എല്ലാകൊണ്ടും എറ്റവും പരിപാവനമായ സ്ഥലമാണെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ക്രിസ്തുവിന്റെ അവതരണത്തിൽ കരിശേററവരെയും സ്വർഗ്ഗാരോഹണവരെയുമുള്ള പ്രധാന സംഭവങ്ങളെല്ലാം ഈ പ്രദേശത്തായിരുന്നു. ഗലീലിയത്തു് യേശു ക്രിസ്തുവിന്റെ പ്രഭവം ക്രിസ്തുവിന്റെ പാദസ്തംഭംകൊണ്ടു് പുണ്യമായിരുന്നു മാത്രമല്ല, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്ത്യകർമ്മങ്ങൾ കൊണ്ടും ഭക്തപ്രിയർ പരിപാവനംകൊണ്ടും പ്രിയതമൻമാരായെന്നാണെന്നു മാത്രം അവരുടെ വിശ്വാസം. ക്രിസ്തുവിന്റെ ജീവിതത്തെ സംബന്ധിക്കുന്ന സ്ഥലങ്ങളെല്ലാം യേശു ക്രിസ്തുവിന്റെ

ചുറ്റിയാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവതരം ആ പട്ടണത്തിൽ നിന്നു പത്തു ദൈവകവയെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ബതൽദേഹം എന്ന ഗ്രാമത്തിലായിരുന്നു. യോഹന്നസ് യേശുവിനെ ജ്ഞാന സ്നാനം ചെയ്തിച്ചത് അവിടെനിന്നു് അകന്നല്ലാത്ത ജോർഡാൻ നദിയിലാണ്. യഹൂദന്മാരുടെ പ്രധാനക്ഷേത്രമാണ് കന്യാ മറയം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മേൽക്കൽ ചെയ്തത്. അവസാന രംഗവും യെരൂശലേമിൽ ചെയ്യുന്നതായിരുന്നു. കരിത്രം വ റ്റിച്ച ഗോൾഗോത്തയിലുള്ള യാത്ര, കരിശേററം, സ്വ ്യോഹന്നം—ഇര രംഗങ്ങൾ നടന്ന ഭാഗമാണല്ലോ ഏറ്റവു പാവനമായി ഗണിക്കേണ്ടത്. അതും യെരൂശലേമിലാണ്.

പാലസ്തീനിലെ മറ്റൊരു പ്രദേശവും ക്രിസ്തുവിന്റെ കാ ല്യാടികൊണ്ടു പരിപാവനമാണെന്നു പറയാം. ബഥനിയെ ന്ന ചെറിയ ഗ്രാമത്തിൽപ്പോലാണ് മാസറസ്സിനെ ജ്ഞാനത്തിൽ നിന്നു് എഴുന്നേല്പിച്ചത്. അവിടെ സമീപമുള്ള ശിമോന്റെ ഗ്രാമത്തിൽപ്പോലുള്ള സൽകാരസമയത്താണ് മഗ്ദലനമറിയം ശേഖരപാലത്തിൽ കൂട്ടിച്ചേർത്തു ചെന്നു നേടിയത്. മേറിക്കോ യുടെ സമീപമുള്ള ചെന്നല്ലാട്ടിൽപ്പോലാണ് യേശു നാലു ദിവ സത്തെ ഉപവാസം അനുഷ്ഠിച്ചത്. യേശു ചളിന്ന നസറേട്ട്, താമബർലേ, ഗലീലീതടാകം മുതലായവയെപ്പറ്റി പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതല്ലല്ലോ. കഴിഞ്ഞ ആയിരത്തിത്തൊള്ളായിരത്തിനു മേൽ വർഷമായി ഈ സ്ഥലത്തെ ക്രൈസ്തവമതക്കാരുല്ലാബ ത്തം തെറ്റാതെ പരിശുദ്ധമായ തീർത്ഥാടനമായിട്ടാണ് ഗണിച്ചു വരുന്നത്.

ഇത്രയില്ലെങ്കിലും മസ്സൽമാൻമാർക്കോ പാലസ്തീൻ ഒരു പു ണ്യസ്ഥലമാണ്. ഇവിടെപ്പോലാണ് മഹമ്മദ് നബി സ്വ ്യോഹന്നം ചെയ്തത്. സോളമൻ പണയെടുത്ത ക്ഷേത്രത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതും ഏബ്രഹാം മകനെ ബലികഴിക്കുന്നത ന്നായി കിടത്തി എന്നു വിശ്വസിക്കുന്നതുമായ പാറയുടെ അടിയി

മുഖ്യ ഗുഹയിൽനിന്ന് അദ്ദേഹം പ്രാപ്തമാകുകയുണ്ടായത്രെ. കൂടാതെ, മക്ക, മക്കിനാ എന്നീ സ്ഥലങ്ങൾ കടത്താൽ മുസ്ലീം മാനുവൽ" എന്നും പ്രധാനമായ സ്ഥലം യെറുശലേമാണ്.

ഇതരനെ പൊക്കത്തിലെ ജനങ്ങളിൽ ഗണ്യമായ ഒരു വിഭാഗം ക്രൈസ്തവരും ആദർശ്യവർണ്ണ പാവസ്കൻ കാനോൻ ആക്ടും ആഗ്രഹിക്കുന്നവരാണ്. കൂടാതെ അദ്ദേഹത്തെ അന്താരാഷ്ട്ര പ്രശ്നങ്ങളിലും പാവസ്കൻ പ്രത്യേകമായ പ്രാധാന്യം അർഹിക്കുന്നുണ്ട്. യഹൂദന്മാരും അറബികളും തമ്മിൽ ഈ രാജ്യത്തെപ്പറ്റിയുണ്ടായ അവകാശത്തക്കും ഒരു യുദ്ധമായി ട്രാണല്ലോ പരിണമിച്ചത്. ആ അവകാശം കേട്ടു തീർച്ചയാക്കിയ സംയുക്തരാഷ്ട്രസംഘം പാവസ്കൻ രണ്ടായി ഭാഗിക്കണമെന്നാണ് തീർച്ചയാക്കിയത്. 1947-ൽ ന്യൂയാർക്ക് പെട്ടെന്ന് തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ സമ്മേളനത്തിൽ ഈ പ്രശ്നം അഭിപ്രായപ്പെട്ടവർ ഇൻഡ്യാനവർണ്ണത്തിന്റെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിച്ച സംഘത്തിൽ ഞാനും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിന് വിപരീതമായിട്ടാണ് ഭാഗം നാട്ടുവൻ ആ സമ്മേളനം തീർച്ചയാക്കിയത്. പാവസ്കൻ പ്രശ്നത്തിൽ എന്താണോ പക്ഷം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അതുകൊണ്ടു പറയാം. തീർമാനം കഴിഞ്ഞുണ്ടായ യുദ്ധത്തിന്റെഫലമായി യെറുശലേമിനെ രണ്ടായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടു. എട്ടു ലക്ഷത്തിൽപ്പരം ആളുകൾക്കു വീടും കഴിയുമില്ലാതെ ശരണാർഥികളായി പല നാടുകളിൽ അവരെ നടക്കേണ്ടിവന്നു. ആ സംഗതികളെല്ലാം കണ്ടറിയേണ്ടത് എന്റെ മുഖേനകളിലെന്നായിരുന്നതിനാൽ പാവസ്കനിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നത് എന്റെ അന്ത്യസംഭാവനയുടെ മുഖേനകളിൽ ഒന്നാകും വന്നുപോകും. ഇതരനാണ് പ്രധാനമായ ഈ യാത്രയ്ക്ക് കൈപ്പറ്റിയത്.

ഒക്ടോബർ 21-ാം തീയതിയാണ് ഞങ്ങൾ കമ്പോളത്തിൽ നിന്ന് ജോർഡാൻ രാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമായ അമ്മാനിലെ

ഇതു വകാനം കയറിയത്. അക്ടോബർ, നവംബർ എന്നീ രണ്ടു മാസങ്ങളിലെ ശിക്ഷാസ്ഥാപനം ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ എറാവും സുഖപ്രദമാണെന്നായിരാം. മിക്കവാറും മണലരണ്യമായ ഈ രാജ്യങ്ങളിൽ ഉണ്ണുകയല്ലെ സന്ദിക്കുകയെന്നു മുദാണം; അതു പോലെതന്നെ, മണലകാവമാന്ത് തിരുപ്പും. സുഖകരമായ സമയം ആവാചിച്ഛവണമല്ലാ യാത്രപുച്ഛുതൻ.

[illegible]

1919-ൽ ആദ്യത്തെ വോക്കേഷണൽ ബോർഡിനു
 രൂപം പാവപ്പെട്ടതും ബ്രിട്ടീഷുകാർ രണ്ടാമിട്ടു മാറിച്ച്, മാർ
 ഡൻനതിനുള്ള കിഴക്കുവശത്തു മേലോട്ടും മുകളിലായ ഒരു പ്ര
 ദേശം അകീർ അഞ്ചിട്ടുള്ള എന്ന രണ്ടാമിന്റെ കീഴിൽ ഒരു പ്ര

തേക്കുരാജ്യക്കാടി. ഇൻഡ്യയിലെ ചെറിയ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിൽ ഒന്നിന്റെ സ്ഥാനമാത്രം അതിനുണ്ടായിരുന്നു. അതുവക്കം ജനങ്ങളും കയ്യുച്ചു് ഒരു കോടി രൂപാ വരുമുണ്ടായിരുന്ന ഭാൻസ് ജാർവാൻ (Pang Jorlan) രാജ്യത്തിന്, ഒരു പ്രാധാന്യമോന്നമിയ്ക്കുന്നതെന്നതിലും ബ്രിട്ടീഷുസാമ്രാജ്യതന്ത്രശാഖ മുഖേന ഒരു കണ്ണി പിന്നെയെടുത്ത ഒരു പ്രത്യേകസ്ഥാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പറയാം. പേർസ്സനുകൂലതയോടു സിറിയൻ കയൽപരെയുള്ള മുസ്സൽമാൻരാജ്യങ്ങളെ ഒന്നടക്കം ശരിക്കുണ്ടാക്കുന്നതിന്നായിരുന്നു ബ്രിട്ടന്റെ ആഗ്രഹം. പക്ഷെ ഹ്രസ്വകാർ സിറിയയിൽ പ്രവേശിച്ച ഭരണം നടത്തേണ്ട മുഹമ്മദാലിയുടെ വാഗ്ദാനം വരുത്തിയപ്പോൾ സിറിയയിലുള്ള മോഴുകിടക്കുന്ന ഈ മരുപ്രദേശത്തെ ഒരു രാജ്യമായി പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു് അബ്ദുള്ളയെ ബ്രിട്ടീഷുകാർ അധികാരം വാങ്ങിച്ചു. ശരിഭരണം ദുർവ്വചനമായ രാജാവായ നാട്ടു ശിക്ഷകോഷാധികാരികൾപോലും ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ ധനസഹായം ആവശ്യമായി വന്നു. ഒരു കാലത്തു സിറിയയെ കിഴക്കി വലിയൊരു രാജാവായി വാഴാമെന്നു കോരിച്ചിരുന്ന അബ്ദുള്ളയുടെ ശക്തി മുഴുവൻ 'ആസേ' മിർഖിഖാൻ' എന്ന പേരിയ ഒരു സൈന്യവിഭാഗത്തെയാണ് അവലംബിച്ചിരുന്നതു്. അറബികളെ ചേർത്തുട്ടി ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധിപന്മാരുടെ നേതൃത്വത്തിലും ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെന്റൻ്റെ മിമിസ്മിയറും പരിശ്ചിച്ഛിച്ച വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്ന ഈ സേനാവിഭാഗം ചെറുകൈയും പ്രബലമായ ഒന്നാണ്. കഴിഞ്ഞ കുറേയുദ്ധത്തിൽ ആ സൈന്യത്തെയൊക്കെ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു ഗണനീയമായ സഹായം ലഭിക്കുമുണ്ടായി. ആ 'മിമിത'ൻ്റെ മേൽ ഗ്രേസ് പാഷാ എന്നൊരു പെട്ട ഒരിംഗ്ലീഷുകാരനാണ് സർവ്വധികാരവും വഹിച്ചിരുന്നതു്. ഗ്രേസ് പാഷാ കുറഞ്ഞു്, അല്ലാഹു തരിച്ചു മുമ്പാകെ ചെന്ന ഒരിംഗ്ലീഷുകാരനായിരുന്നു. അബ്ദുള്ളയുടെ മകനാണ് രാജ്യമേകിയും രാജാധികാരം തന്റെ കയ്യിലാണ് എന്നു

ഇത് അയാൾ രാജ്യവെച്ചുപോകുവാൻ പ്രതിജ്ഞിച്ചു. ജോർജ്ജിനെ നഗരവാസികളായ ജനങ്ങൾക്ക് അയാളോടു ചേർന്നു ആലോചിക്കാൻ അനുവദിച്ചു. ജനങ്ങൾക്ക് അയാളോടു ചേർന്നു ആലോചിക്കാൻ അനുവദിച്ചു. ജനങ്ങൾക്ക് അയാളോടു ചേർന്നു ആലോചിക്കാൻ അനുവദിച്ചു.

47-48-ൽ യഹൂദന്മാരുടെയും മറ്റും ഇരട്ടിപ്പം വരുത്തിയത് ജോർജ്ജിന്റെ കടമ. യഹൂദന്മാരുടെയും മറ്റും ഇരട്ടിപ്പം വരുത്തിയത് ജോർജ്ജിന്റെ കടമ. യഹൂദന്മാരുടെയും മറ്റും ഇരട്ടിപ്പം വരുത്തിയത് ജോർജ്ജിന്റെ കടമ.

ഇങ്ങനെ വലിയൊരു കലണ്ടറായിത്തീർന്നു. കലണ്ടറായിത്തീർന്നു. കലണ്ടറായിത്തീർന്നു. കലണ്ടറായിത്തീർന്നു. കലണ്ടറായിത്തീർന്നു. കലണ്ടറായിത്തീർന്നു. കലണ്ടറായിത്തീർന്നു.

ജോർജ്ജിന്റെ തലസ്ഥാനമായ അമ്മാൻ ഒരു നഗരത്തെപ്പോലെ അതിർത്തിയുള്ളതല്ല. മറ്റൊരു നഗരത്തിൽ കലണ്ടറ

ഇ സ്ഥാനം അന്നതിന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അത് ഒരു കാലത്തു റോമൻസാമ്രാജ്യത്തിലെ സാമാന്യം പ്രധാനമായ ഒരു പട്ടണമായിരുന്നു എന്നുള്ളതിനു തെളിവുകൾ അവിടെത്തന്നെ കാണാനുണ്ട്. ഞാൻ അവിടെ ആദ്യം ചെന്നപ്പോൾത്തന്നെ അതിനെ ഒരു സ്വതന്ത്രരാജ്യത്തിനു ചേരുന്ന തലസ്ഥാനമായി ഓരുന്നതിനു വേണ്ട പണികൾ നടത്തുവാനുണ്ടായിരുന്നു. പട്ടണം ചെറുതാണെങ്കിലും അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന സമ്പന്നരും കാരനായ ഒരു ഹിന്ദുക്കുട്ടനുംകൂടാതെ. അയാൾ അബ്ദുള്ളായോടു ഒന്നിച്ചുതന്നെ അവിടെ വന്നതായിത്തന്നെപ്പോലും. എന്തായാലും അബ്ദുള്ളായ്ക്ക് അയാളോടു സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അയാളുടെ കുട്ടനും അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ച സാമാന്യം ധനികനായി. രാജാവിന്റെ ഭരണശേഷ കാര്യം അല്ലാതെ വെള്ളമുതിർത്തതാണെന്നാണ് എടുത്തു പറഞ്ഞത്.

അതാനിർത്തിരുത്തേണ്ട ഒരു സമയമായിരുന്നു റോഡുവഴിയാണ് പോന്നത്. വഴിയരികിലുള്ള സ്വകാര്യരും കാണുന്ന കെട്ടും ജാർജൻസി തന്നെ ചെല്ലുന്നതെന്നുള്ള ആഗ്രഹമുണ്ടാണു് അങ്ങനെ ചെയ്തത്. വഴിയിൽ അഗതികളായ പാവസ്സിൽകാലം—നാഴുപ്ലി ശരണാർത്ഥികളായ് വന്നവരും—കുടിയോ പാപ്പിക്കുന്നതിനു ജാർജൻസി വഴിയ്ക്കായി ചെല്ലുന്ന ചില എല്ലാക്കൾ കണ്ടിട്ടു പോകണമെന്നു വഴിശ്രദ്ധകരുത്തു എനോടു പ്രത്യേകം അഭ്യർത്ഥിച്ചിരുന്നു. അതും കഴിച്ച് പാകണമെന്നും ഒരു വിചാരമുണ്ടായിരുന്നു.

ജാർജൻസി വഴിയെപ്പറ്റി ഒന്നാണ്. സമുദ്രനിരപ്പിൽനിന്നു ചുറ്റും വാണ ഒരു ഭൂവിഭാഗത്തുമുണ്ടാണു് അതോടു കുന്നതൊരു പാഞ്ഞാൽ ആശ്ചര്യം മോതം. കരപ്രാദേശം കടൽത്തീരത്തുനിന്നു പൊങ്ങിയിരുന്നല്ലോ കാണാമു്. ജാർജൻ അങ്ങനെല്ല; അതായതു വഴിശ്രദ്ധയാണെന്നാൽ. നദിയെക്കടന്നു ജലാശയത്തിൽ ചെന്നതായി അതു മരിത്രപ്രസിദ്ധമായ ഒരു

നാൽ ഞങ്ങൾ പാപ്പാക്കിയെന്ന സ്ഥലത്തെ വലിയ മേന്മ
 യാണെങ്കിലായെന്നു. എങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ സുഖസൗകര്യങ്ങൾ
 അനേകം കണക്കിനു. ആ ദൈവത്തിലെ അധികാരികൾ സഭാ
 ഭാഗങ്ങൾക്കെന്നതിനാൽ ആ ചെറുതായിപ്പോയി എന്നു സ
 മരപ്പേരില്ലായിരുന്നു.

ഞങ്ങൾ പാപ്പാക്കിയെന്ന സ്ഥലത്തെ വലിയ മേന്മ
 യാണെങ്കിലായെന്നു. എങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ സുഖസൗകര്യങ്ങൾ
 അനേകം കണക്കിനു. ആ ദൈവത്തിലെ അധികാരികൾ സഭാ
 ഭാഗങ്ങൾക്കെന്നതിനാൽ ആ ചെറുതായിപ്പോയി എന്നു സ
 മരപ്പേരില്ലായിരുന്നു.

ഞങ്ങൾ പാപ്പാക്കിയെന്ന സ്ഥലത്തെ വലിയ മേന്മ
 യാണെങ്കിലായെന്നു. എങ്കിലും ഞങ്ങളുടെ സുഖസൗകര്യങ്ങൾ
 അനേകം കണക്കിനു. ആ ദൈവത്തിലെ അധികാരികൾ സഭാ
 ഭാഗങ്ങൾക്കെന്നതിനാൽ ആ ചെറുതായിപ്പോയി എന്നു സ
 മരപ്പേരില്ലായിരുന്നു.

ഇതിന്റെ പല പരിഭവങ്ങൾ ഇങ്ങനെയാണു്. പട്ട
 ണത്തിന്റെ അഞ്ചാലത ഭാഗമുൾപ്പെടുന്ന ആ പലപ്രകൃ
 മകളാലും നിറപ്പിലാണെന്നു പറയാം. ആ വളപ്പിനകത്തു കട
 നുകഴിഞ്ഞാൽ ആ സ്ഥലത്തിന്റെ വശാലതയിൽ നാം വസ്യ

തികാതിരിക്കുമ്പോൾ. ആ വിസ്താരമുള്ള ഒരു മൈതാനത്തിന്റെ നടുവിലാണ് ഈ പള്ളി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്.

ശില്പകലാവിദ്യാലയംകൊണ്ടു പ്രസിദ്ധമായ പല ക്ഷേത്രങ്ങളും കെട്ടിടങ്ങളും വോക്സലിലുണ്ട്. ഇന്ത്യയിലെ താമരപ്പാലം, മൈതാനിലെ സ്വർഗ്ഗക്ഷേത്രം (ബേംഗ്ലൂർ ആർച്ച്ഡെൻ), കംബോജത്തിലെ ആനകർവ്വട്ട് എന്നിവ അനന്തരകാലംഗിയുള്ളവയെന്ന് ആരു സമ്മതിക്കും. അവയ്ക്കു കിടന്നിരുന്ന ഒരു ശില്പസൗന്ദര്യമാണ് ഉദാഹരണ പള്ളിക്കുള്ളത്. ആദ്യത്തെ ഭൂസ്ഥലം കാൽവലിപ്പമുള്ള കല്ലാൽ, പല രാജ്യങ്ങളിലുള്ള ശില്പാലയുതകൾ വെള്ളപ്പണിയിച്ചതാണത്രെ അത്. പണിയിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് അതൊരു ക്രിസ്ത്യാനിപ്പള്ളിയായി മാറി. ഏകദേശം അധികംകാലം ആ മതക്കാരുടെ കൈവശത്തിലായിരിക്കാൻ അതിന്നിരുന്നില്ല. സമാധിൻ എന്ന പ്രസിദ്ധനായ വക്തവത്തിന്റെയും പാലസ്തീനുകയായ രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നു തുടങ്ങി മുസ്ലീംസാമ്രാജ്യം പുനസ്ഥാപിച്ചപ്പോൾ അതു പണിതും മുമ്പായിരുന്നപള്ളിയായിത്തീർന്നു.

ഈ പള്ളിയുടെ നടുവിലാണ് യഹൂദന്മാർക്കു പട്ടണ പ്രധാനമായ ബലിക്കല്ലു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ആ കല്ലിന്മേൽവെച്ചു കെട്ടിയെടുത്തതാണ് വിളിപ്പേരും അതിന്റെ നടുവിലുണ്ടായിട്ടുള്ള ഒരു ചെറിയൊരു അടിയ്ക്കുള്ള ഒരു ഗുഹയിലുള്ളത് മലിമുദ്രാകം. ആ ഗുഹ ഒരു തീർത്ഥസ്ഥലമായിട്ടാണ് ഗണിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ എബ്രാഹാമോടു മുമ്പാകെ നബിപരമുള്ള ദൈവദൂതന്മാർ അവിടെനിന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടുണ്ടത്രെ. മുമ്പാകെ പ്രാർത്ഥിച്ചശേഷം നിവർന്നുനിൽപ്പാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ ആ പാറയിൽ ഭട്ടിയോണം അതുകൊണ്ടു പാറയെന്ന് അറബിപ്പേരെന്നും മുമ്പാകെയർ വ്യാപസിക്കുന്നു. അങ്ങനെ അറബിയനായ ഭാഗം എന്റെതുകയെന്നായിരുന്ന കരവലി എന്നിങ്ങനെ മുമ്പാകെ എന്റെതുകയെന്നായി.

ആ സ്ഥലം അടുത്തുതീർച്ചപ്പെടുത്തണം. ഗ്രീക്കു ആർത്തവധി കർമ്മം കൂടുതൽ മാനുഷികമായി എന്റെ കൈ. അതു കഴിഞ്ഞാൽ റോമൻകൾക്കായിരിക്കാം. തീർച്ചപ്പെടുത്തപ്പെട്ടതിനു ശേഷം വരെയ്ക്കുന്നതിന് കർമ്മപദ്ധതിയും കയ്യെടുത്താൽ വെട്ടാ കർമ്മമായിട്ടു പരിണമിച്ചു. അതിന്ദവരോടെ നോക്കാനാണ് ഈ കർമ്മകാര്യംഗമന്തർ നിയമനിയമിക്കുന്നത്.

അങ്ങൽ പ്രധാനമായ എല്ലാ സ്ഥലവും നന്നു കണ്ടു. ന സദനത്തിൽ പോയി യേശുവിന്റെ ജന്മസ്ഥലത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഓളി (Church of Nativity). യെരൂശലേമിൽ ആവിഷ്കരണം (Mound of olives) യെരൂശലേമിൽ കർമ്മം ചുമന്ന കൽപതികൾ കയറിയ പാതി മുറുത്ത പുണ്യസ്ഥലങ്ങൾ വെറുമാത്രയായാക്കുന്നതിന് നിയമിച്ചു. ഒരു മഹാഗ്രന്ഥപുസ്തകം നിയമിച്ചു. അല്ല, ഒരു തീർത്ഥാടകന്റെ നിയമം കൈവെക്കുന്നതിനും മറ്റും എന്തെന്ന പറയാം. പാത്രീയാർക്കുസ്, ആർച്ച മെഷോപ്പ് മുതലായ സ്ഥാനങ്ങൾ വഹിക്കുന്ന പ്രതിനിധികൾ യെരൂശലേമിൽ എല്ലാ ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കുമായിട്ടും ഉണ്ടു്. എന്റെ നാലഞ്ചു ദിവസത്തെ യാത്രയ്ക്കിടയിൽ അവരിൽ ചിലരുമായി പരിചയപ്പെടാൻ എനിക്കു സാധിച്ചു. റോമൻകൾക്കായിട്ടും മെഷോപ്പ്യന്മാർ, പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് ചൈനീസുകാർ എന്നിവരെ എല്ലാത്തരം കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കുന്നതായാൽ അവരുമായി യുദ്ധ ബന്ധം പുലർത്തുന്ന ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ ഉപദേശം ഉണ്ടു്. അതിനയൻസമൂഹം പ്രധാനമായ ഒരു ആച്ച് ബിഷോപ്പ് അവരുടെ സ്ഥാനമനുഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹവുമായി പരിചയമാകുന്നതിൽ പല പ്രധാനകാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. അതിനയൻസമൂഹം മിക്കവാറും യൂക്ലിഡിയം നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. ആ രാജ്യങ്ങളിൽ അതിനയൻസമൂഹം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു, അവടങ്ങളിൽ എത്രമാത്രം തേസപാതിത്രമുണ്ടു്—യുക്ത

ല്ലാ അടിപത്ത് ചുറ്റിയെഴുതാണെന്ന് എനിക്ക് തോന്നി. ഒരു പക്ഷാരികാശി ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നു കണ്ടു കരയവെല്ലാം ചെയ്തു. പ്ലേറ്റ് വെട്ടും അദ്ദേഹം എത്രയും തീർച്ച കണ്ടാൻ വന്നതു വെട്ടും ആശ്വാസവേണ്ടാട്ടുകൂടിയാണ്. രണ്ടാമതായി അമ്മിനയൻ ആച്ച് ബിഷപ്പിനെ ചെന്നു കാണുന്നത് ആദ്യമായിരിക്കണം! എത്രയും അദ്ദേഹം വെട്ടിയെഴുതുന്ന ബുദ്ധിയിലായി അതിനെ ഗണിച്ചു എന്നതു തീർച്ചയായും. അദ്ദേഹത്തെ ബുദ്ധിമാനപുണ്യം സങ്കല്പിച്ചിരിക്കാം ഇൻഡ്യയ്ക്കു ആർജ്ജവമായി പുരാതനമാണുണ്ടാകുന്ന സന്ദർഭത്തെ സൂചിപ്പിച്ചു ഞാൻ വിവരമെല്ലാം പറഞ്ഞു. മറ്റാരിൽ അമ്മിനയനായ പേരുള്ള ഒരു രാജപാതയെന്നു ഉണ്ടെന്നും, മേൽകാവത്തിൽ അമ്മിനയൻ ഈ ഇൻഡ്യയിൽ എത്ര സമാനമുണ്ടായിരുന്നു എന്ന് അതിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാനും മറ്റുമാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത്. ആച്ച് ബിഷപ്പ് കണ്ടു കിട്ടിയില്ല; അവനായ പുരാതനഗ്രന്ഥങ്ങളിൽത്തന്നെ ഇൻഡ്യയെപ്പറ്റി പലതുണ്ടെന്നും മേൽകാവ ആദ്യകാലം മുതൽത്തന്നെ ഇൻഡ്യയെന്നുവെച്ചാൽ അമ്മിനയനായൻ ഈ വെട്ടിയ ബുദ്ധിമാനമാണെന്നും മറ്റും അദ്ദേഹവും പറഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ കിട്ടുന്നതും കഴിഞ്ഞുവരുന്നതാണ് ഞാൻ ഇക്കാര്യവും റഷ്യയിലും ഇപ്പോൾ സമയമെടുത്തു സ്ഥിതി എങ്ങനെയാണെന്നു മോദിക്കാൻ കരുതപ്പെട്ടത്. ഇക്കാര്യം എന്ന വാക്കു കേട്ടപ്പോൾത്തന്നെ ആ ചെപ്പടിക്കൻ രണ്ടും രണ്ടാകുമായി. “ഇക്കാര്യം ശ്രദ്ധിക്കണം”, അപരിഷ്കൃതമാണു്; അവനായ രാജ്യത്തെ മറ്റു മേൽകാവർക്കു മാനമായി താലൂക്കിൽ എത്ര പ്രവാസമാണെന്നു നിങ്ങൾക്കു വിവരിക്കാൻപോവാ വയ്ക്കാ. അങ്ങനെ വെട്ടിയെഴുതുന്ന ആദ്യകാലം അവനായ ചെപ്പടിയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന കഷ്ടതകൾക്കു ഉദ്ധാരമായി വെട്ടിയെഴുതുന്ന പേരെ കണ്ടെടുത്തു പറയാം.” എന്നെല്ലാം വെട്ടിയെഴുതുന്ന ചെപ്പടിയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്നതാണ് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത്. സുൽത്താൻ അബ്ദുൾഹമീദ്-ഉദ്-ദൗലാത്തു ഞായ അമ്മിനയൻ കൂട്ടുകാരെ (കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് മൂവ്മെന്റ്)യെ

പ്പററിയും മറ്റും ചരിത്രത്തിൽ ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതെല്ലാം പഴയകാലത്തെ കഥകളായിട്ടേ വിചാരിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയല്ല, അത്ഭുതപരിവേഷിന്റെ കാലമാണ് ഇപ്പോഴേതെങ്കിലും നല്ലതെന്നായിരുന്നു ആദ്യ ബിഷപ്പിന്റെ അഭിപ്രായം. അക്കാലത്ത് ഏഴേഴു വയസ്സ് കൂടുമ്പോൾ കർത്താവായി ഉപദേശത്തിൽ സഭയെത്തുടങ്ങുകയും ചെയ്തപ്പോൾ സാധാരണയായി ഒരു പ്രദേശത്തെപ്പറ്റി അവിടെ ആരെ ഉപദേശിച്ചിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴാകട്ടെ, കൂട്ടക്കാരായവർ അപൂർവ്വമാണെന്നും, നിത്യേനയുള്ള പെരുമാറ്റം തീരെ അസാധാരണ നിലയിലായിത്തീർന്നിട്ടുണ്ടത്രേ. റഷ്യയിലെങ്ങനെയെന്നെന്ന് ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ, ഒരു മടിച്ച കൂട്ടത്തെ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “അവിടെ ഞങ്ങൾക്കു സ്വന്തം ഭാഷയുണ്ട്, ഗവൺമെന്റുണ്ട്; അമ്മിനിയ റിപ്പബ്ലിക് സോവിയറ്റുനാട്ടിലെ പ്രധാനഭാഷയായിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ മാത്രമല്ല റഷ്യയിലെ കേന്ദ്രഗവൺമെന്റിൽ പട്ടാളത്തിലും പാട്ടിയിലും ഞങ്ങളുടെ ആളുകൾക്കു നല്ല ഒരു പങ്കുണ്ട്. ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധത്തിനിടയിലായിട്ട് മിക്കവാറും അമ്മിനിയനാണെന്നു് അറിയാമല്ലോ.”

“അതെ, റഷ്യയിൽ അമ്മിനിയർക്കു സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടെന്നു് ഏനിക്കറിയാം. പക്ഷേ മതാധികാരങ്ങൾക്കു സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടോ? സഭയുടെ (Church) കാര്യമെങ്ങനെയാണിത്?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“സഭയുടെ കാര്യത്തിൽ വളരെ തൊറിയുണ്ടെന്നു്. കമ്മ്യൂണിസറ്റ് നാസ്തികന്മാരാണെന്നുള്ളതു ശരിതന്നെ. പക്ഷേ അവർ മതസംബന്ധികളായ കാര്യങ്ങളിൽ കൈ കടത്താറില്ല. സഭയുടെ കാര്യം സമ്മേളിക്കാൻ അവരുടെ നയം.”

ആദ്യബിഷപ്പിനെപ്പോലെ ഒരു സഭ (Church)യിൽ അധികാരമുള്ള ഒരാളിനിന്നു് ആദ്യമായിട്ടാണ് ഞാൻ ഇങ്ങനെയൊരു അഭിപ്രായം കേട്ടതു്. എന്നാൽ അതു് ആശ്ചര്യം തോന്നിച്ചുവെന്നും ആദ്യമായിട്ടുപോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു ശരി

യാതിരിക്കാമെന്ന വാചാഭ്യർത്ഥം. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കർമ്മ സിംഗനത്തെയും പറ്റി പലതരത്തിലുള്ള പരാതികളും എഴുതുന്ന വാചാഭ്യർത്ഥം ജാതിയന്ത (Nationality) പുലർത്തുന്നതിനു ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്ന എന്തെങ്കിലും തീരുമാനം. സോവിയറ്റ് യൂണിയൻ അനുയായി രാജ്യങ്ങളും സഭാസമരങ്ങളുമുണ്ടല്ലോ. യുക്രാണിയൻ കർമ്മ, ജർമ്മിനുകാർ, ക്രാസനുകാർ—ഇങ്ങനെയുള്ളവരുടെ കയറ്റും ജാതിപ്രതികരണങ്ങളും കൊണ്ടുപോകുന്നതായിത്തന്നെ അവരുടെ നയം. ആ സ്ഥിതിക്ക് അർമീനിയൻ കർമ്മവും അപ്രകാരം ഒരു പ്രത്യേക രാജ്യവും സഭാസമരവുമായി വളർത്തുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ അനുയോജനപ്പെടുന്നതായിത്തന്നെ അവർക്കു തോന്നുന്നു. അർമീനിയൻ പ്രതികാരമായ സഭാസമരങ്ങളും ആ സഭയ്ക്കും അവരുടെ സ്ഥാനാധിപന്മാരെ വരികയില്ലല്ലോ. ഏതായാലും ആർമീനിയൻ പ്രതികരണത്തിൽ നിന്ന് ഇത്രയുംമാരെക്കൂടി നിയോഗിക്കാൻ സാധ്യമല്ലെന്ന് ഞാൻ സഭാസമരവുമായി.

യെന്തെന്നോ വട്ടം നോ സിദ്ധിയുടെ തലസ്ഥാനമായ
ചോത്തുസ്സിയെല്ലാം തന്നെ പലായനം. മോക്ഷത്തിലെ ഏ
ററും പഴയ പട്ടണങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നതാണിങ്ങനെ ഒരു
സ്ഥലമാണ് ചോത്തുസ്സി. യഹൂദന്മാരുടെ കാലത്തുതന്നെ അതി
നു പ്രാധാന്യം ലഭിച്ചിരുന്നു. പുണ്യദിനമായ പശുരാമി പൂ
ജിതം കളിച്ചിരുന്ന കഥ പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ആ വിഴും ജ
നാവരും ഇപ്പോഴും ആളുകൾ ചുരങ്ങിക്കാണിക്കാറുണ്ടത്രേ. അത്ര
പുരാതനമെങ്കിലും മിസ്സർമാർമാരുടെ കാലത്താണ് ആ പട്ടണ
ത്തിനു മോക്ഷിക്കാത്തതായ പ്രശസ്തി ലഭിച്ചത്. മറമ്മദനയി
യെത്തുമ്പോൾ ആദ്യലാവം എന്ന ഒരു തലസ്ഥാനം ചോത്തുസ്സി
യിരുന്നു. ആ രാജധാനിയിൽ നിന്നാണ് സ്പെയിനുകൊടു് അഥം
ഫോണിസ്ഥാൻവരെയുള്ള മഹാസാമ്രാജ്യത്തെ അവർ ഭരിച്ചത്.
അക്കാലത്തുണ്ടായിരുന്ന മേയ് ചോത്തുസ്സിനു് ഇപ്പോൾ ഇല്ലെ
ങ്കിലും, അമ്പലമകരം ആളുകൾമാത്രമല്ല ഒരു മലറിയ രാജ്യ

തിന്റെ തലസ്ഥാനം എന്ന സ്ഥിതിയേ ഉള്ളുവെങ്കിലും, അതു വളരെ മാനാഹരമായ ഒരു നഗരമെന്നതാണ്. ലാലിഫ് ഉമാറിന്റെ പള്ളി, മുക്തർ അടുത്തുകൂട്ടിയ വലിയ ബസാർ, ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും പഴയ രാജപാതയായ 'നേർവടി' എന്നറിയപ്പെടുന്ന 'തെമ്പു' (The street called Straight) — ഇങ്ങനെ പുരാതനങ്ങളായ പല കാര്യങ്ങൾ അവിടെയുണ്ട്. കൂടാതെ, പുതിയ ഒരു നഗരത്തിനു വേണ്ട എട്ടുപ്പകൾകൊണ്ടും കെട്ടിടങ്ങൾകൊണ്ടും ആ നഗരമലംകൃതമായിത്തീർന്നതാണ്.

അക്കാലത്തു സിറിയ ജനറൽ ഷിന്യാക്കുവി എന്നൊരു സൈന്യാധിപന്റെ ഭരണത്തെ നോക്കിയിരിക്കണം. 1846 ൽ സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ചശേഷം സിറിയയിലെ ഗവണ്മെന്റിന്റെ കീഴിലുള്ളതും വിചിത്രമായി എന്നു പറയാം. പ്രജാധിപത്യഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു പട്ടാളക്കാർ ബലം പ്രയോഗിച്ചു് ആദ്യമേ അദ്ദേഹം കൈയെറോടത്തു. അതിനുശേഷം പ്രസിഡൻ്റ്മാർ മാറി മാറി ഭരിച്ചിരുന്നെങ്കിലും മരിക്കുകയോ മറ്റുള്ളതു മുതിർന്നവർ രാജ്യം വിട്ടു് ഭാഗ്യവശമായോ ആയിരുന്നു പതിവ്. ഇതിനു കാരണം ഇറാക്കും ഇറബിപ്തും തമ്മിലുള്ള സൈരാൺ. അറബികളുടെ എതിർപ്പിനെത്തുടർന്നു് അടിസ്ഥാനമില്ലാത്തതു് ഈ രണ്ടിലൊന്നു വഴിയായെന്നത്രേ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതാണ്. സിറിയയിലെ ജനങ്ങൾ ഈ സംഗതിയിൽ ഒന്നാഭിപ്രായക്കാരാണ്. എങ്കിലും പകുതിയോളം ആളുകൾ ഇറാക്കിനോടു ചേർന്നു 'Fertile Crescent' എന്നു പറയാറുള്ള രാജ്യം നയിക്കണമെന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നു. മറ്റൊരു കക്ഷി ഇറബിപ്തിനോടു ചേരണമെന്നു വിചരിക്കുന്നു. ചരിത്രമുഖ്യം നോക്കിയാൽ രണ്ടു വാദത്തിനും സാധുതയുണ്ടാകാം. കക്ഷികളുടെ ബലംപോഷവയാണ് ഭരണാധികൃതരുടെ ജീവന്റെ വില. പ്രസിഡൻ്റ് ഇറാക്കുകക്ഷിയോടു ചേരുന്നു എന്നു തോന്നിയാൽ ഇറബിപ്തുകക്ഷിക്കാർ അയാളെ കൊല്ലുവാ-

നല്ല ശ്രമം തുടങ്ങി; ഇരപ്പിടാനുടമയായ എന്തെങ്കിലും ഇറക്കുകാരനും ഇങ്ങനെ ഒരു പരിവേഷം ജനങ്ങൾക്കു വരുത്തുമെന്നായിരുന്നു.

ജിജ്ഞാസയുടെ കണ്ണുകൾ അധികാരപരതം സമർപ്പിച്ചപ്പോൾ ആദ്യം ചെയ്യേണ്ടതായി എന്തെങ്കിലും തോന്നിയതു മറ്റൊരാളെപ്പോലെയോ അധികൃതനായ അന്തർവേഷ്യയുടെ പാത്രീയർക്ക് സമ്പാദ്യം ചെയ്ത കാരണമെന്നാണ്. മോശാധികൃതനായി പരിവേഷപ്പെട്ടു എന്നത് എന്തെങ്കിലും അന്തർവേഷ്യയുടെ അധികൃതനായി. കൂടാതെ, പാത്രീയർക്ക് സമ്പാദ്യം ചെയ്ത കാരണമറിയാൻ വേറെയും കാരണമുണ്ടായിരുന്നു. കേരളത്തിലെ ക്രിസ്ത്യാനികളിൽ ഒരു പ്രധാനമായും അന്തർവേഷ്യയുടെ സഹായത്താൽ കിട്ടിയിരുന്നില്ല. അവർ വാവാകുലിയെന്നും മെത്രാൻകുലിയെന്നും വിളിക്കുന്ന ഒരു കലാപരമായ ഒരു നാലു മലയാള കലാപരമായ ഒരു കലാപരമായ പാത്രീയർക്ക് സഹായത്താൽ അപ്പോസ്തലികാസമാനതയെ മെത്രാപരിവേഷപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. കേരളത്തിലെ യാദോജയുടെ പാത്രീയർക്ക് സിന്ധുവെന്നും ഒരു കലാപരമായ വാദമെന്ന അധികാരമെപ്പോലെയോ തന്നെ. എന്തായാലും കേരളീയരിൽ ക്രിസ്ത്യാനികളെപ്പോലെയോ മറ്റൊരാളെപ്പോലെയോ പാത്രീയർക്ക് സിന്ധു അതേപ്രകാരം ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടെന്നായിരുന്നു തർക്കം. അതുകൊണ്ട് വിശേഷിച്ചും അപ്പോസ്തലികാസമാനതയെ പരിവേഷപ്പെടുത്തുന്നതിന് അത് തീർച്ചയായി.

അന്തർവേഷ്യയുടെ സഹായത്താൽ പണ്ടു തുടർച്ചയുള്ള അന്തർവേഷ്യയുടെ സഹായത്താൽ അതേപ്രകാരം ഇപ്പോൾ പാത്രീയർ സിന്ധു അതേപ്രകാരം താമസവും സിന്ധുവിലെ മോശാസ എന്ന പട്ടണത്തിലാണ്. മോശാസസിൽനിന്ന് മോശാസസിൽനിന്ന് അതേ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. പാത്രീയർക്ക് സിന്ധുവിലെ മോശാസസിൽ താമസമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് യാദോജയുടെ എ

പ്രാദേശിക ചെമ്പൻ ചെമ്പുമാണുണ്ടാകയില്ല. ഏതാ കു
ടെ മാറ്റുമാ കെൾ മാധുര്യം കൂടാതെ കിട്ടുമായി എണ്ണാത്തു
ഗണ്യമാണായിരുന്നു. യാത്രയ്ക്കു മുമ്പെ മണികൂറിൽ കൂടെ
വേണ്ടിവന്നില്ല. ഫോസ്പട്ടണത്തിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ പാ
ത്രിയകുടിയിൽ ചില ആളുകൾ അങ്ങൽക്കു സമാനം പാ
താൻ വന്നിരുന്നിരുന്നു. കോട്ടയിൽ പാതിയിരുന്ന ഇൻഡ്യൻ
പ്രതാപകളായിരിക്കാം, ഏതായാലും അങ്ങൽക്കു തിരിച്ചറിയാൻ
അവർക്കു സുഖമുണ്ടായില്ല. ബഹുമാനപുരസ്കാരം സർക്കാരി
ലു് അർഹിക്കാത്ത അനേകരുടെയും കൂട്ടിക്കാണുപോയി.

പാത്രിയകുടി ബോവാ രാജാക്കന്മാരുടെയും പാ
ത്രിയകുടിയിൽ ആദ്യമായിട്ടുള്ള അനേകരുടെ പള്ളിയാ
ണെന്നു നോക്കുന്നതിന്നു ചേർന്നിരുന്നതായിരുന്നു പാത്രിയകുടി. വാതി
ക്കുറുപ്പ്, കാൽക്കുറുപ്പ് എന്നിവയുമായി തട്ടിച്ചുനോക്കേണ്ടത
ഇല്ല; നമ്മുടെ കേരളത്തിലെ ഭൂമിയിൽനിന്നും അനേ
കളോടും താരതമ്യപ്പെടുത്തുവാൻ തക്ക യോഗ്യതാപാലം ഫോ
സിലെ കെട്ടിടങ്ങൾക്കിട്ടായിരുന്നു. കറച്ചുമാറ്റാതെ പാ
ത്രിയകുടിയിൽനിന്നും അനേകരുടെയും സിംഹാസനത്തിന്റെ പ
രമ്പരയായിട്ടും അതു വളരെക്കാലമായിട്ടുണ്ടാകാൻ ഭവിക്ക
ുന്ന ഒരു രാജ്യത്തിൽ വലിയ അവകാശങ്ങളും അധികാരങ്ങളും
കൂടാതെ കഴിവുകയാണല്ലോ എന്നുതന്നെ കേട്ടാൽ ആശ്ചര്യ
കരമെന്നു വേണ്ടിവന്നു. സിംഹാസനത്തിൽനിന്നും ബോവാ അ
ങ്ങൽക്കു സ്ഥിതിചെയ്തു. വലിയ ആധാരമാണുണ്ടാകാൻ
ബോവാ അർക്കു ഇരുന്ന ആസനത്തിൽ വലിയതന്നെയുള്ള ഭൂമി
താക്കോലുകളുടെ ചിഹ്നം, പാത്രിയകുടിയിൽനിന്നും പ്രതിനി
ധിയാണു് അദ്ദേഹത്തെ പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തതും.

അന്നത്തെ (1952-ൽ സിംഹാസനം അലങ്കരിച്ചിരുന്നു)
ബോവയ്ക്കു് അറുപതിൽ കൂടുതൽ വയസ്സുണ്ടായിരുന്നു. പല ഭാഷ
കളിൽ അനേകവും ഗ്രീസിയർക്കുസിലാസങ്ങളിൽ അഗാധമായ

പണ്ഡിതവൃദ്ധർ ആ ചൊന്നുമാവൻ ഒന്നര മണിക്കൂർ നേരത്തോളം ഏകാഗ്രാഭു പല കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയും വിശദമായി ചർച്ച നടത്തപ്പെടുന്നതും പലതും പറഞ്ഞു. ഒന്നാണു് ഞാൻ പ്രധാനമായു് മനസ്സിലാക്കിയതു്: അന്ത്യായുദ്ധസമയത്തു് കേരളത്തിലുണ്ടായ ക്ഷുഭങ്ങൾക്കെല്ലാം ഉത്തരവാദികൾ ബ്രിട്ടീഷുകാരാണു് എന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു സംശയമില്ല. “ഒരു ശതവർഷ കാലത്തിൽ മൂന്നു പ്രാവശ്യം പാവനമായ ഈ സഭയെ ആ ചെകുത്താൻ മക്കൾ ഭംഗിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവർ നശിക്കട്ടെ”— ഈ ശാപം സാമ്പാരത്തിന്നുപയർക്കൽ മൂന്നു പ്രാവശ്യം അദ്ദേഹം ഉപവിട്ടു. അപ്പോസ്തലന്മാർക്കു് പ്രമുഖനായി ഒരു ജാതിക്കാരെ ഒന്നാക്കി ഉയർത്ത ശ്രമിക്കുന്നതു ശരിയാണോ എന്നു ഞാൻ വിനയപരസ്യരോ ചോദിക്കാതെയിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം അതിന്നു മറുപടി പറഞ്ഞതിന്നുതന്നെയാണു്: “ഇംഗ്ലീഷുകാർ! അവർ ദൈവത്തോടുകൂടാണു്. ഈ അപ്പോസ്തലികൾക്കു് സഭയെ എങ്ങനെയൊക്കെയാണു് ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു നിങ്ങൾക്കറിയാതുകൂടാ. ദൈവത്തിന്റെ കൈ അവരുടെ മേൽ പതിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കുന്നു. അവർ നശിക്കും.” ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ ഉപദേശത്തെപ്പറ്റി പലതും പറഞ്ഞ കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നു് എന്നിരിക്കുവാൻ വിശേഷമായിത്തോന്നി. സഭയെ സ്തംഭനമായി ചില കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ അഭിപ്രായം എഴുതിയയച്ചാൽ മന്ത്രിമാർക്കു് ചില ഡെപ്യൂട്ടി സെക്രട്ടറീമാരാണു് ആരുടെ മറുപടിയയ്ക്കാറു്. അതു് അന്ത്യായുദ്ധസംഹാസനത്തെ കുരുമുളുട്ടി അപമാനിക്കാനാണെന്നായിരുന്നു പാത്രിയാർക്കീസവർകളുടെ അഭിപ്രായം. അദ്ദേഹം അപ്പോസ്തലികൾക്കു് പറഞ്ഞതിന്നുതന്നെയാണു്: “ഈ സംഹാസനമാണു് പത്രോസ് (St. Peter) ആദ്യം സ്ഥാപിച്ചതെന്നു സത്യസമ്മതമല്ല. അതിന്നുശേഷമാണു് റോമാ. അതുകൊണ്ടു് അതിനോടുവെച്ചു് റോമാക്കുടമകളെക്കുറിച്ചു് പ്രത്യേകപ്രകാരത്തിൽക്കൂടാ മറ്റൊന്നൊന്നും അന്ത്യായുദ്ധപാത്രിയാർക്കീസിനെയും കുരുമുളുട്ടി

താത് അവരുടെ ധിക്കാരമാണെന്നല്ലെ പറ്റിയതെന്ത്? ദൈവം അവരോടു മോടിയില്ലെങ്കിലും. അവർ ശപിക്കപ്പെട്ടവർ!”

സഹിയയിലെ ഗവണ്മെന്റിനോടും യോദ്ധായ്ക്കു സഹായം മില്ലായിരുന്നു: “തൂക്കിച്ചതു ചങ്ങികളുടെ കാലത്തു സഭയെ അവർ വെട്ടിക്കൊന്നിച്ച് തന്നു. മസ്സൗർമാൻ രാജ്യമാണെങ്കിലും അവർ തെരുവുകളുടെ കാര്യങ്ങളിൽ കൈ കടത്തിയിരുന്നില്ല. ഈ സാമ്പികളാവട്ടെ എന്തു പറയാനാണു്?”

യോദ്ധായ്ക്കു് ഒരു സംശയം തോന്നി, എന്റെ കൂടെയുള്ള സിക്രട്ടറിയുടെ മുഖത്തു് അദ്ദേഹം ചന്തത്തിൽ പ്രാപശ്യാ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുന്നതു തോർ കണ്ടു. അദ്ദേഹം മോടിച്ച്: “നിങ്ങളുടെ സിക്രട്ടറിയുടെ പേരെന്താണു്?”

“കിഡായി” തോർ മറുപടി പറഞ്ഞു.

“കിഡായി, കിഡായ,” എന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം പറഞ്ഞ ശേഷം ബാവാ അവർക്കു സഹായം ഗവണ്മെന്റ് മേൽക്കാര്യങ്ങളിൽ കാണിക്കുന്ന അസഹായ്യതയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. ഓരോന്നും, വലിയ കോപഭാവം കൂടാതെ, മികയായ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. സിക്രട്ടറിയുടെ കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു തീരെ ബോധ്യം വന്നില്ലെന്നു് ഇടയ്ക്കു് കേൾക്കുന്ന നോട്ടാകൊണ്ടു് അറിയാമായിരുന്നു.

“എന്താണു് മിസ്റ്റർ കിഡായിയുടെ ആദ്യത്തെ പേരു്?” അദ്ദേഹം ചിന്നെന്നും മോടിച്ച്.

കിഡായി സങ്കുചനായിരുന്നു. അയാൾ ഒരു സങ്കോചവും കൂടാതെ പറഞ്ഞു: ““വിറാസത്ത്” എന്നാണു് എന്റെ സ്വന്തം പേരു്. കിഡായി കുടുംബനാകമാണു്.”

ഇതിൽ ഒരു കള്ളമുണ്ടു്: വിറാസത്ത് എന്നു് ചെച്ചാൽ അറബിയിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവൻ എന്നാണു് അർത്ഥം. അതു മസ്സൗർ മായാക്കും ഗ്രിസ്സു്കാണികൾക്കും ആർക്കുമാകാവുന്ന പേരാണു്. വാസ്തവത്തിൽ കിഡായിയുടെ മുഴുവൻ പേർ വിറാസത്ത്-എ.ആ.

മി - ആവിയിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവൻ—എന്നാണ്. അതു മറ്റു വൻ പാപമാണെങ്കിൽ അയാൾ മണ്ണിൽമാറാനാണെന്നു് ആർക്കും മനസ്സിലാവും. അതു മാച്ചുവെക്കുന്നതാണു് കിപോയി 'വിറാസത്ത' എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞതു്. എന്നിട്ടും ബാബാ അവർകളുടെ സംശയം നീങ്ങിയില്ല. അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: "അവിടത്തെ സംശയം കേൾക്കുക. ശ്രീ: കിപോയിയിൽ എന്നിക്കു പുണ്യമായ വിശ്വാസമുണ്ടു്. അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യാനയിലെ റെൻറൽ വലിയൊരു മദ്യശാലം ഭരിക്കുന്ന ആളാണു്."

ഇതുകേൾപ്പിച്ച് അദ്ദേഹം സമാധാനപ്പെട്ടു എന്നറിഞ്ഞുതുടർന്നു. കുറച്ചു നേരംകൂടി പല കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയും സംസാരിച്ചശേഷം അവിടത്തെ മണ്ഡാലം ഇന്നു കേരളക്രിസ്ത്യാനിക്സായ ആ സിംഹാസനത്തിന്നു കാഴ്ചവെച്ചിട്ടുള്ള വിവരപിരിച്ച കർത്തൃകളും ആരോണത്തുടമയ്ക്കു് എഴുത്തു തെങ്ങൊള കാണിച്ചു. അതിന്നുശേഷം കേരളക്കര ഒരു സമുദയമുണ്ടായി. ഇങ്ങനെ വളരെ സന്ദേശങ്ങൾക്കുമാണു് ഞങ്ങൾ പിരിഞ്ഞതു്. പുറപ്പെട്ടുന്നതിന്നുമുമ്പു കിപോയി ഉൾപ്പെടെ എല്ലാവർക്കും വെവ്വേറെ ആശീർവാദം തന്നു തെങ്ങല്ലെ യാത്രയാക്കി എന്നതും പ്രസ്താവുമാണു്.

പത്തുപന്ത്രണ്ടു മാസം കടിഞ്ഞു ഞാൻ മരിക്കൽക്കൂടി അദ്ദേഹത്തെ കാണുവാൻ പോകയുണ്ടായി. പഴയ സ്റ്റേഫിനിയർ തമ്പലം കാണുന്നതുപോലെയായിരുന്നു ആ കൂടിക്കാഴ്ച. അന്നു കൂടെ കറാതലിലായിരുന്നതിനാൽ കേരളത്തലയെ വഴക്കിന്റെ കാഴ്ചയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ഒട്ടധികം എങ്ങനാടു സംസാരിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതിന്റെ സാരം ഇതായിരുന്നു: "മെക്കറസ്സെജ്" അപ്പോസ്തോലിക സിംഹാസനത്തോടുള്ള ബന്ധം പോയാൽ പഴയ അതു മറന്നു് ഒരു മലയാളി എന്നല്ലാതെ ഏതാണു്? പത്രോസിമിന്നുള്ള പിൽതുടർച്ചയിലാണു് സഭയുടെ ദൈവികത. എന്തുകൊണ്ടാകാൻ മനസ്സിലാക്കുന്ന അവരുടെ പണം വേണമെന്നു ഇല്ല; പക്ഷെ ആ ബന്ധം വിട്ടു പ്രവർത്തിക്കാൻ പ്രവേശിക്കുക."

Beirut) രാത്രികേ കാഴ്ചയായ ഒരു പട്ടണമായി പറയാനുള്ള. നമ്മുടെ പഴയ കൊച്ചിരാജ്യത്തിന്റെ വലിപ്പമുണ്ടെന്നു പറയാം.

ആ രാമ്യത്തിന്റെ പ്രിയകൃത രണ്ടു കാഴ്ചകൊണ്ടായിരുന്നു: ഒന്നാമത്ത്, അതിന്റെ ശ്വേതോഷ്ണാവസ്ഥ; രണ്ടാമത്ത്, മഞ്ചനീസ് ജനതയ്ക്കു വ്യാപാരത്തിൽ പുരാതനമായിത്തന്നെയുള്ള സാക്ഷ്യം. ശ്വേതോഷ്ണാവസ്ഥകൊണ്ടു നോക്കുകയാണെങ്കിൽ ഇത്ര സുഖപ്രദമായ ഒരു സ്ഥലം വേറെയുണ്ടോ എന്നു സംശയാതം. സമുദ്രത്തെ തൊട്ടുതന്നെയാണ് മേക്കൾ. അതുകൊണ്ട് എത്ര വലിയ ഉഷ്ണകാലത്തും ഇതപതു മിനിട്ടുകൊണ്ടു ചൂടറിയാത്ത മലംപ്രദേശങ്ങളിലേക്കും അതുപോലെതന്നെ കാപ്പിപ്പോടിയാൽ ഇതു പോലെ മധുരഫലങ്ങൾ വളരുന്ന സ്ഥലം വേറെയില്ല. മഞ്ചനണിയെ വൃക്ഷമതാകൃതികൾക്കും പ്രാമുക്യകാഗിയുണ്ട്. പഴയ കാലമുതൽതന്നെ ഈരുകൊണ്ടും മംഗികൊണ്ടും തേക്കും, വീട്ടി ഇലയെപ്പോലെതന്നെ ഗണിക്കപ്പെട്ട് ഉള്ള ഒരു വൃക്ഷമാണ് സേഡാർ (Cedar). ആ ജാതിയിൽ മഞ്ചനണിയെ സേഡാറിനു തുല്യം കൂടുതന്നെതു സർവ്വസ്ഥലമാണ്.

മൂന്നു കാഴ്ചകൾകൊണ്ടാണ് മഞ്ചനണിന്റെ കാർഷിക ചരിത്രത്തിലുള്ള സ്ഥാനം: ഒന്നാമത്ത്, അക്ഷരാർത്ഥ കണ്ടുപിടിച്ചതു മഞ്ചനണിക്കാരായ ഫിനീഷ്യൻമാരുടേതാണെന്നു. അവർ വഴിയാണ് ഇതു നന്നു സ്ഥലങ്ങളിലേയ്ക്കു പരന്നതെന്നും വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. ഫിനീഷ്യനക്കുകാലത്തു മുൻപു ഹൈദരാബാദ് ക്സ എന്ന പായപ്പെടുന്ന ഒരു ചിത്രാഭൂമിയാണ് ഓഷ്ഠയെഴുതാൻ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതു്. മൈന, ജപ്പാൻ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ഓരോ ആശയത്തിനും ഓരോ വസ്തുവിനും ഓരോ ചിത്രമെന്ന രീതിയുണ്ടായില്ലാ എഴുതും. ഇന്ത്യയിലും ഒരു കാലത്തു് അങ്ങനെയായിരുന്നുവെന്നതു ഹെർപ്പൻസസ്കാർത്തിലെ ചിത്രവിവരങ്ങളിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കാം. ഇപ്പോഴു് ഇതിലായ നാട്ടുകളിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന ചിത്രവിവരസമ്പ്രദായത്തിൽനിന്നു ഫിനീഷ്യർ (Phoenicians) രേഖാമേഖല നിമിത്തമുള്ളതല്ലാതെ വോകലിൽ പ്രചരിപ്പിച്ചുവെങ്കിൽ അവർ നേക്കുമാർക്ക് എന്നറിയും ഹെതായം തെപകാരം ചെയ്തവനെ നിസ്സംശയം പറയാം.

ചരിത്രത്തിൽ അറിയപ്പെടാൻ ഞോക്കതാമ കാരണം ഇതാണ് : ചോകത്തിൽ ആദ്യമായി ഒരു രാജ്യങ്ങളിൽ കയറി അധിപതിച്ചത് ഉപരാജ്യങ്ങൾ (കാമണികൾ) തുടങ്ങിയതു ഫിന്നിഷ്യനാകുന്നു. ചോകപ്രസംഗവും മോചനാഭ്യർത്ഥന വളരെക്കാലം എതിർത്തു പോയതിനാലായ കാര്യം ഫിന്നിഷ്യന്മാരുടെ ഒരു പരാജയമായിരുന്നു. ഗ്രാൻസ്, സ്റ്റേയ്ൻ മുതലായ രാജ്യങ്ങളുടെ കടലോരങ്ങളിലും ഇവർ കടിയേറ്റിപ്പാർന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ കാൽവർഷം എന്ന സ്ഥലത്തു തകലേനികൾ തുറന്നതും ഇവരായിരുന്നുവത്രേ.

മൂന്നാമത്ത്, കൽത്താളത്തിലും കർച്ചാടത്തിലും ഇവർ പുരാതനകാലങ്ങളിൽ അഗ്രഗണ്യരായിരുന്നു. ഇവരുടെ സഞ്ചാരങ്ങൾ വടിക്കാണാത്ര ഇരട്ടിപ്പിലെ പുരാതനസംസ്കാരം ചോകത്തിൽ പാവപ്പെട്ട് പ്രചരിച്ചത്. അവരേണി കർച്ചാടം മെച്ചുത സ്ഥലമെല്ലായിരുന്നു.

ഇത്ര ചെറിയ ഒരു രാജ്യം ചോകസംസ്കാരത്തിന് എത്ര സംഭാവനകളാണു് ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്! ഇക്കാലത്തും ചെമ്പനാൾകാരിൽ ഈ ഗുണങ്ങൾ മെളിഞ്ഞുകാണാം. അറബികളുടെ ഇടയിൽ കടിക്കുന്ന ശതവർഷത്തിലുണ്ടായ സംസ്കാരവിപ്ലവത്തിന് അടിസ്ഥാനമിട്ടതു ചെമ്പനാൾകാരായിരുന്നു. അവരുടെ അധിവാസപരമ്പരയും ഇപ്പോൾ നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്. ആഫ്രിക്കയിലെ പുതിയ രാജ്യങ്ങൾ മിക്കവാറും കർച്ചാടം ചെമ്പനാൾകാരുടെ കൈയമാണു്. ബ്രസീൽ മുതലായ മതകേ അമേരിക്കൻ രാജ്യങ്ങളിലെ വ്യവസായമിപ്പത്തിൽ അവർക്കു വലിയ ഒരു പങ്കുണ്ട്. ചെമ്പനാരിൽ ആകപ്പാടെ ആളുകൾ പരസ്പരം ഉള്ളവകിലും അത്രയുംതന്നെ ആളുകൾ ചെമ്പനാരിൽ നിന്നു ഒരു രാജ്യങ്ങളിൽ വാണിജ്യത്തിന്നും മറ്റുമായി കടിയേറ്റിപ്പാർക്കുന്നുണ്ടത്രേ.

ചെമ്പനാരിലെ സ്ത്രീകളുടെ സാമ്പ്രദായം ചോകാത്തരപ്രസിദ്ധിച്ചുള്ളതാണു്. സാമാന്യജനങ്ങൾക്കു് ഇത്രമാത്രം രൂപമു

ണം വേദകയെങ്കിലും തൊർ കണ്ടിട്ടില്ല. മാവണ്ണുവർകളായ സ്രീകൾ എല്ലാ നാട്ടിലും എല്ലാ ജാതിയിലുമുണ്ട്. കാശ്മീർ, കവു (Kulu) മുതലായ വിവിധ പ്രദേശങ്ങളിലെ കൂവിവേലക്കാരായ സ്രീകൾക്കുപോലും പ്രിയങ്കരമെന്ന അർക്കം ഭാഗിയുമാണെന്ന പ്രസ്ഥാനമുണ്ട്. അതുപോലെയാ അതിൽക്കവിവർത്താ ആണ് വേണുന്നതിലും. ഒരു അവിരാജ്യത്തിലുള്ളതിൽക്കവിവർത്താ വിദ്യാഭ്യാസവും സ്വയമനുഭവവും വേണുന്നതിലെ സ്രീകൾക്കുണ്ടെന്നുള്ളതും പ്രസ്താവ്യമാണ്.

വേണുന്നതിലെ കോരായ വിശേഷം അവിടുത്തെ ജനങ്ങളിൽ പകുതി ക്രിസ്ത്യാനികളും പകുതി മുസ്ലിമാന്മാരുമാണെന്നുള്ളതാണ്. രണ്ടുകൂടാതെ അറബികളാണെന്നുള്ളതും, മതംകൊണ്ടു മാത്രമേ അവർമ്മിൽ വ്യത്യാസമുള്ളുവെങ്കിലും, അവർ തമ്മിലുള്ള യാതൊരു എതിർപ്പും ഹിന്ദുക്കളും മുസ്ലിമാന്മാരും തമ്മിൽ ഇന്ത്യയിലെങ്ങനെയോ, അങ്ങനെയോ. അതിനുള്ള കാരണം മുതൽക്കായി പറയാം. അവിടം ക്രിസ്ത്യാനികൾ, വേണുന്നതിൽ അഞ്ചുവർഷമുണ്ടായിട്ടും, അതുകൊണ്ട് അറബികളിൽ തുല്യമായ ഒരു ശതമാനമാത്രമാണ്. അതുകൊണ്ടു സ്വയമനുഭവാനുഭവമായ യുവാവുതന്നെ കൂട്ടുകെട്ടുപിടിച്ചുനൽകുകയാണെന്ന് അവരെല്ലാം ഓർമ്മപോ പൊതുവെ മുസ്ലിമാന്മാർക്കു 'യെ'ൽ ഉണ്ട്, അതു തെറ്റല്ലതാനും. പക്ഷേ അതിലെ കഷ്ടത, വ്യവസായം മുതലായവയിൽ കൂടുതൽ പക്ഷ ക്രിസ്ത്യാനികളായ വേണുന്നതിക്കാണു്. അതിൽ മുസ്ലിമാന്മാർക്കു് അസൗകര്യമുണ്ട്. എന്നാലും ഈ രണ്ടു ജാതികൾമ്മിൽ സൈപരമല്ലെന്നുള്ളതു തീർച്ചയെന്നു. ആ സൈപരമല്ലെ രാഷ്ട്രീയവിഷയങ്ങളിലും പ്രതിഫലിച്ചു കാണാം. പ്രസിഡൻ്റ് എല്ലാക്കാലത്തും ക്രിസ്ത്യാനിയായിരിക്കണമെന്നാണ് നിർദ്ദേശം; പ്രധാനമന്ത്രി മുഹമ്മദിയനും. ഇങ്ങനെ പ്രധാനാഭ്യർത്ഥനകൾ ഉൾക്കൊണ്ടു വിവിധമാണ് അവിടുത്തെ ഭരണം. ക്രിസ്ത്യാനികളും മുസ്ലിമാന്മാരും പറ്റാതി എന്നു പൊതു

ദിവ കണക്കാക്കിയാണ് ഇങ്ങനെ ഒരു തീർച്ചയാക്കിയിട്ടുള്ളത്. പക്ഷെ ഇരുമ്പിന്റെയും കാമ്പുമാലിക്സണൈറ്റിന്റെയും യിട്ടിള. കണക്കെടുത്താൽ മണ്ണുൽപാദനാർഹിക്കും ദ്രവ്യം എന്തെന്നു സംശയമില്ല. അതിനു കാരണം ക്രിസ്ത്യാനികളാണ് അധികമായി മറുഭാഗങ്ങളിൽ പോയി കുടിയിറങ്ങിപ്പോകുന്നത് എന്നതാണ്.

ശതമാനങ്ങൾ എങ്ങനെയാവാം ക്രിസ്ത്യാനികളും മണ്ണുൽപാദനം നേടിയെന്നു അറിയണമെന്നുള്ളതു ഈ നിരയം ആകട്ടെ ഒരു രാജ്യത്തിനു ഇണപ്രദമായതും. വലിയ വടക്കും മേൽപ്പാലം തുടങ്ങുന്നതാണ് അവിടെ കാലുങ്ങൾ നടന്നുവന്നിരുന്നതു്. പക്ഷെ ഞാൻ അവിടെ ചെന്നു പട്ടണം സംഗതികൾ കുറച്ചൊന്നു മാർക്കുവുണ്ടു്. ക്രിസ്ത്യാനികളാണുള്ളതെങ്കിലും ഇടയിൽ സാധനശക്തിയുള്ള അമേരിക്കൻ ചെമ്പനൻ തങ്ങളുടെ ശാസ്ത്രപ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ചു വാദിച്ചുണ്ടു്. ചെമ്പനന്റെ ക്രിസ്ത്യാനികൾ പുരാതനമായിരുന്ന യൂറോപ്യൻ പക്ഷപാതികളാണ്. അവരിൽ ഒട്ടേറെ ശതമാനം കാത്താലിക്കാകയാൽ കുടിയേറ്റം മുതലായ ശതമാനങ്ങളായി വേർതിരിച്ചിരിക്കുന്നു. അവർ കണ്ടെത്തുന്നതു്. 18-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ അമേരിക്കൻ അവിടെ വളരെ പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു കാലത്തു സ്ഥാപിച്ചു് ഈ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ഇടയിൽ പ്രവർത്തിച്ചുണ്ടു്. കണ്ടെടുക്കപ്പെട്ടു് (ഇപ്പോൾ ചൈനയുടെ സിംഗാപ്പൂർ) എന്നായിത്തീർന്ന ഈ വിദ്യാലയം പടിഞ്ഞാറെ ഏഷ്യയിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനമായ സ്ഥാപനങ്ങളിലൊന്നാണ്. അതിൽ പാർച്ചേസനുകൾ ഇന്നത്തെ മണ്ണുൽപാദനകാര്യം. ഹോൾസിൽസ് എന്ന മണ്ണുൽപാദന സാധനവും കിട്ടിയതാകട്ടെ അമേരിക്ക തങ്ങളുടെ സാധനശക്തി പുലർത്താൻ കാര്യം പ്രവർത്തിച്ചുണ്ടു്.

അമേരിക്കയുടെ ഈ പ്രാബല്യം ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ മേൽ ഒരു വലിപ്പിക്കുമെന്നു ഗ്രേറ്റർ മണ്ണുൽപാദനകാര്യം ശീതസ

കരതൽ ചെമ്പനൻ ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ നില്ലെന്നു പറഞ്ഞ് വാരിച്ചു. അറബിരാജ്യങ്ങളുടെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിക്കുന്ന ആബ്ബാസ് ഇന്ത്യയിൽ ഇന്നുണ്ടാകാത്ത ചെമ്പനൻ ആ പന്ഥാവിൽത്തന്നെ സഞ്ചരിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ചെന്നൈയിൽ (ചെമ്പനന്റെ തലസ്ഥാനത്ത്) എത്തുമ്പോൾ ഈ വടക്കേന്നു മുക്തിയെ നൽകിയായിരുന്നു. കാലിൽ അടുത്ത് (Ceylon Chetty) എന്നൊരു മോശമായിരുന്നു അക്കാലത്തെ ചെമ്പനന്റെ രാജാവിനെ. അദ്ദേഹം നിയമനേതാവായി ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാക്കിത്തന്നു എന്നുവരികിലും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ ഒരു യഹൂദപ്പുകാരി (യൂദ്ധാർപ്പുകാരി)യായിരുന്നു. എന്തു വശത്തു ചെന്നാലും അദ്ദേഹം നിന്നിരുന്ന പന്ഥാവിൽത്തന്നെ.

പ്രാർത്ഥനാകുന്നതിനു മുമ്പ് അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലണ്ടിൽ സ്ഥാനപരിയായിരുന്നു. 1947-ൽ ഞാൻ യൂണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് പ്രതിനിധിയായി പോയപ്പോൾ അദ്ദേഹം തന്റെ രാജ്യത്തെ പ്രതിനിധാനം ചെയ്ത് അവിടെ വന്നിരുന്നതിനാൽ തെങ്ങും തടയിൽ പടച്ചെടികളും സാക്ഷാത്കാരിയായി. ഞാൻ കൽക്കട്ടയിൽ ചെന്നു ഇടയിലാണ് അദ്ദേഹം രാജാവിനായിരുന്നത്. അദ്ദേഹം എന്നെ സ്നേഹിച്ചുവെന്ന് സമീകരിച്ചു. തെങ്ങും തടയിൽ രാജാവിന്റെയും ചെമ്പനന്റെയും ഇടയിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ചെമ്പനൻ ആബ്ബാസ് ആയിരുന്നു ഇന്ത്യയുടെ സ്ഥാപകൻ; അതു നിങ്ങൾക്കറിയാമോ മനസ്സിലാക്കൂ.”

“അതെങ്ങനെയായി?” ഞാൻ ചോദിച്ചു.

“ഈ രാജ്യം ക്രിസ്ത്യാനിത്വത്തിലുള്ളതായിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ചെന്നെത്തിയിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ആബ്ബാസ് ആയിരുന്നു. പക്ഷെ അദ്ദേഹം ക്രൈസ്തവനായിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ചെന്നെത്തിയിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ആബ്ബാസ് ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ക്രൈസ്തവനായിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ചെന്നെത്തിയിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം ആബ്ബാസ് ആയിരുന്നു.”

അദ്ദേഹം ചെന്നെത്തിയപ്പോൾ ഇത് ചെമ്പനന്റെ പേരിൽ പറയുന്ന ഒരു വാക്കിലും, ചെമ്പനന്റെയും ചെമ്പനന്റെയും അവിടെ

ക്രിസ്ത്യാനികൾക്ക് അധികമുള്ളപ്പോൾ ഇങ്ങനെയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ ചെലവുനടന്നുവെന്ന് ആരോടും പറയാൻ പറ്റാത്തതായിരുന്നു. എന്നിട്ടും തോന്നി. പക്ഷെ അതേ ഏതെങ്കിലും ഒരു സ്ഥിതി ഇന്ത്യൻ നായർ ഇരട്ടിപ്പിനെ അർത്ഥമാക്കിയായിരുന്നു. ഇരട്ടിപ്പിലെ ദൈവകർമ്മമായ വാക്യപാഠ്യം വളരെക്കാലമായി കൊണ്ടുവന്നുവന്ന സമകാലീനരായവർക്കും, ആ കർമ്മത്തിലും ഇരട്ടിപ്പിന്റേതായിട്ടുള്ളവർക്കും ഒരു പ്രധാന പങ്കു വഹിച്ചിരുന്നതിനാലും പാക്കിസ്താൻ സഹായമായിട്ടുള്ളതിനാലും. പക്ഷെ ക്രിസ്ത്യാനികൾക്കും മറ്റും വളർന്നുവന്ന ഒന്നാണെന്നും അങ്ങനെയൊരു സംഭവിക്കുന്നപക്ഷം ചെലവുനടന്ന സഹായം ഇന്ത്യയിൽ പ്രണവപ്രദമാകുമെന്നും എന്തെങ്കിലും തോന്നി.

ഒരു കാര്യം മാത്രം ചർച്ചയ്ക്കുവേണ്ടിയിട്ടുണ്ട് എന്നും സംശയമില്ലാത്തതാണ്. ഇന്ത്യയിലും അമേരിക്കയിലുമുള്ള ചെലവുനടന്നതിന്റെ ശിഥിലമായ ഒരു കാര്യമായിരുന്നു അത്. പാക്കിസ്താനുമായി അമേരിക്കയുടെ സൗഹൃദസംബന്ധങ്ങളിൽ എല്ലാപ്പോഴും കലിശപ്പെട്ടിരുന്നു. എന്നാലുള്ള, പാക്കിസ്താനെ കൂടുതലായി കീഴടക്കാൻ (Middle East Difference in position) എന്ന പേരിൽ അമേരിക്കയുടെയും പാക്കിസ്താനെയും ചേർത്ത് ഒരു സംഭവം തുടങ്ങിയതായി അമേരിക്കക്കാർ ആരോപിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അത് അറിഞ്ഞിരുന്നു. അത് ഇന്ത്യയിൽ വിചാരിച്ചതായിട്ടുള്ള സംഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചും എന്തു സംഭവങ്ങളായിട്ടും. അതു കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നതായിരുന്നു ഇരട്ടിപ്പിൽ എന്തെങ്കിലും പ്രധാനകാര്യവും അമേരിക്കയുടെ ഇങ്ങനെയൊരു ചർച്ചയ്ക്കുവേണ്ടുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ ഇന്ത്യയുമായുള്ള ചെലവുനടന്നതിന്റെയും അതിന്റെയും അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കിയെടുക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ മറ്റൊരു കഴിവുള്ള ഗവൺമെന്റ് (Government) എന്ന പ്രസ് (Press) നേതാവിൽനിന്നാണ്. സംഭവം വളർത്തിയെടുക്കുകയും അതിന്റെയും അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്റെയും അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്റെയും അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു.

ബ്രൂസ് (Jebel Drais) എന്ന പാഷ്വാന ഒരു ഗിരിപ്രദേശത്തിലാണ് അവർ മിടുപാറും അധിവസിക്കുന്നത്. ആ മല മലയെന്നതിലും സിറിയയിലും വിവരമുണ്ടാകുകയാൽ ബ്രൂസ്സുവുടേയും, ഒരേതരമുള്ളതെങ്കിലും, രണ്ടു രാജ്യത്തായത്താണ് താമസിക്കുന്നത്. രണ്ടു രാജ്യത്തും അവർക്ക് ദൈവിക ശക്തിയുണ്ടെന്നും.

മുസ്ലിം മതാചാരണങ്ങൾ ഉപര പാശ്ചാത്യരുന്നതെങ്കിലും അവർ പള്ളിയിൽ പോകുകയും മറ്റു മുസ്ലിം മതാചാരണ പെണ്ണുകൊടുക്കുകയും അവരിൽനിന്നു പെണ്ണു വാങ്ങുകയും മറ്റുവിവിധ വ്യവഹാരികാര്യങ്ങൾ പഠിപ്പിച്ചു. തങ്ങളുടെ ദൈവികശക്തിയെ വളരെ രഹസ്യമായിട്ടാണ് അവർ പെച്ചുപിടിക്കുന്നത്. ബ്രൂസ്സുവിശ്വാസങ്ങളുടെ പ്രധാനാംശങ്ങൾ സാധാരണക്കാർക്ക് അറിയാത്തതാണ്. അധികാരം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വിവിധ കുടുംബങ്ങളിലെ മുത്ത അംഗങ്ങളെക്കാളും ഈ രഹസ്യങ്ങൾ പാർപ്പിക്കാറുണ്ട്.

ബ്രൂസ്സുകൾ ജീവിക്കുന്നത് ഹൃദയത്തിൽ സ്വന്തം പ്രകൃതിയുടെ കീഴിലാണ്. അവർക്കുവന്നാണ് മകന്മാരായിട്ടെല്ലാം ജനിക്കുകയും ചെയ്യും. ഒരിക്കലും പട്ടം മുൻപുവരെ മകന്മാരായിട്ട് അധികാരം വഹിച്ചിട്ടു വരിയെന്നതും ഒരു സ്പർശമായിരുന്നു. അവർ അതിബുദ്ധിമതിയും സമർത്ഥരും ആയതാണെന്നുള്ളതും മറ്റൊരു കാര്യം. അവരുടെ കീഴിൽ ഹൃദയമാർഗ്ഗം വളരെ അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ചു എന്ന മാത്രമല്ല, രാജകുടുംബങ്ങളിൽ ആ കുടുംബങ്ങൾക്കുവന്ന സ്വാധീനശക്തി വളരുകയുണ്ടായി. അക്കാലത്തു (1845-46) മൗറീനത്തിൽ ഹൃദയകാക്കായിരുന്ന ഫ്ലോ അധികാരം. അവർ “മകന്മാരിലെ അമ്മ”യെ, ഒരു സ്വന്തം നൃത്തം നാണിയെപ്പോലെയാണ് വെച്ചുവെച്ചുവന്നതാണ്. അവരുടെ ഹൃദയ കകനാണ് ഗാൽ ജൂംബാറും. ഗവണ്മെന്റിൽ സ്ഥാനമുണ്ടെങ്കിലും അല്ലെങ്കിലും, മൗറീനത്തിലെ രാജകുടുംബങ്ങളിൽ വലിയ പ്രാധാന്യം വഹിക്കുന്ന ഒരാളാണ് ഗാൽ. അതു

കൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടു പരിചയമാകാതെ കഴിയാതെയിട്ടു
 പ്ലോ. ജൂംബോറിയെ കാണുന്നതിന്നു് എന്നു വേറെ ഒരു കാര്യവും
 പ്രേരിപ്പിച്ചിരുന്നു. തിരുവനന്തപുരത്തു് അക്കാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്ന
 ശ്രീ. കൃഷ്ണമണിനാഥൻ എന്നയാളിന്റെ ഒരു പ്രധാനശിഷ്യൻ
 നാണു് അദ്ദേഹം. നാട്ടിൽ എന്തു മോചിതരിക്കാതാവും അദ്ദേഹം
 ആണ്ടുതൊറും തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നു 15 ദിവസമെങ്കിലും
 താമസിച്ചു ശ്രീ. കൃഷ്ണമണിനാഥൻ ഉപദേശങ്ങൾ വാങ്ങിപ്പോകാറുണ്ടായിരുന്നു. ബാല്യകാലത്തിൽ ശ്രീ. കൃഷ്ണമണിനാഥൻ എ
 കൽനെയും ഒരു ഗുരുവായിരുന്നതിനാൽ ആ വഴിയും ഗമാൽ ജൂംബോ
 റിയെ കാണാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു.

ഞങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള കൂടിക്കാഴ്ച വളരെ സന്തോഷപൂർവ്വമാ
 യായിരുന്നു. ഇൻഡ്യയോടു വളരെ സ്നേഹമുള്ള ഗമാലിനാഥൻ
 എന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ തുറന്നുപറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കേണ്ടിവ
 ന്നില്ല. പ്രസിഡൻ്റ് കാമിൽ ഷാമുൻ അമേരിക്കൻ മച്ചബി
 യാണെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതനും ഉപദേശകനുമായ
 മാറൽസ് മാമിക് (Marles Mamik)—അന്നു മുക്കണറഡ്
 നേക്കൺസൽ മമ്പനൻ പ്രതിനിധി—അമേരിക്കയുടെ ഒരു
 എജൻറാണെന്നും പറയാൻ അദ്ദേഹം മടിച്ചില്ല. “എങ്കിലും അ
 തുകൊണ്ടു് പെടിക്കണ്ട. ഞാൻ മെമ്പനൻ്റെ നല്ലപ്രകാരത്തില
 ുള്ള വിചാരിതമായി ഒന്നുതന്നെ ചെച്ചാൻ മതിയെന്നു് കേൾക്കുന്നു” എ
 ഴ്ചിവാങ്ങിച്ചിട്ടാണു് ഷാമുണിയെ പ്രസിഡൻ്റ് സ്ഥാനത്തിന്നു
 നില്പാൻതന്നെ ഞാൻ സമ്മതിച്ചതു്. മകുരാറായൽ വരുമ്പോൾ
 നിങ്ങൾക്കു കാണണമെങ്കിൽ അയാൾതന്നെ ക്ഷിപ്ര ആ ഏഴു
 ത്തെ ഞാൻ കാണിച്ചുതരാം. മെമ്പനൻ, മിഡോ(Middo)യിൽ
 ചേരാനോ അമേരിക്കയോടു ചേരുന്നില്ലെന്നോ ഞാൻ സമ്മതി
 കയില്ല. അഹംഭാവത്തോടു കൂടിയല്ല ഗമാൽ ഇതു പറഞ്ഞതു്.

അങ്ങനെയെന്നയാണുണ്ടായതു്. നാമമ്പുവർത്തിനാൾ
 ഷം മാറൽസ് മാമിക് വിദേശകാര്യശ്രേയമായി മെമ്പനണി

മേൽക്കടത്തായപ്പോൾ ആ രാജ്യത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കുക വശത്തുള്ള മാറ്റി നിർത്തുവാൻ താൻ കൊടുത്ത വാക്കിനു വിപരീതമായി കാമിൽ ഷാമുൻ ശ്രമിക്കുകയുണ്ടായി. അപ്പോൾ ഗമാൽ മുസ്തഫാദ് പട്ടാളവുമായി അന്തർ ലെകളിൽനിന്നിറങ്ങി, ഒരു മുസ്തഫാൻ നായകന്മാരായെന്നിട്ടു, ഷാമുണിനെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കി.

ബെയ്റൂട്ടിൽ താമസം വളരെ സുഖമാണ്. കടൽത്തീരത്ത് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ആ പട്ടണമിടക്കു ചുറ്റും ഒരു യൂറോപ്യൻ സുഖവാസസ്ഥലമാണെന്നു പറയാം. പ്രധാനമായും വ്യക്തമല്ലാത്ത സമുദ്രതീരത്തിൽത്തന്നെയാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. സമുദ്രസ്നാനത്തിനും ജലക्रीഡകൾക്കും ഏറ്റുവാങ്ങലും ഏറ്റുപ്രാപ്തമാകാനും ബെയ്റൂട്ട് ഒരു സുഖവാസസ്ഥലമായി ഒരു മുസ്തഫാൻ രാജ്യക്കാർ കരുതുന്നു എന്നു വിചാരിക്കണം. സൗദി അറേബ്യ, കൂബിന് മുതലായ രാജ്യങ്ങളിലെ കോടീശ്വരന്മാർക്കുമാകട്ടെ ഇവിടെ വഴിയുണ്ട്. ഈജിപ്തിൽനിന്നു പ്രദക്ഷിണർ യൂറോപ്പിലേയ്ക്കാണ് പോകാറുള്ളതെങ്കിലും സാധാരണക്കാർ ഉഷ്ണക്കാലം കഴിക്കുവാൻ ചെവനെന്നതാണ് ആശ്രയിച്ചിരുന്നത്.

പത്താച്യായം

ഓട്ടു അവിടെ താമസിച്ചശേഷം ഞങ്ങൾ തിരികെ കരി നോയിലെത്തു പോന്നു. ഗൃതിപെട്ടു പോയവൻ കാരണമുണ്ടായി തന്നു. ഇരളിപ്പിലെ സ്ഥിതിഗതികൾ ദിവസംപ്രതിയെന്നപോലെ മാറിക്കൊണ്ടുവന്നിരുന്നു. രാജാവിനെ ഭൃഷ്ടാക്കുവാൻ ഉള്ള ഒരു സൈന്യസാരംഭമെന്ന നിലയിൽ തുടങ്ങിക്കൊണ്ടു കൊണ്ടു വന്നു എന്ന വഴികൾ തിരിഞ്ഞിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെച്ചേർന്നു കുറച്ചു കാലത്തേക്കു, ഫറൂക്കു രാജാവിന്റെ കീഴിൽ പല പ്രാവശ്യം മന്ത്രിയായിരുന്ന ആവിഷേഹർ എന്നൊരാളായിരുന്നു പ്രധാന മന്ത്രി. പട്ടാളക്കാർ തിരഞ്ഞുവെക്കു പിറകിൽനിന്നു തിരഞ്ഞോ അഭിനയിച്ചിരുന്നവരു ഉള്ളു എന്നു പറയാം. അവരുടെന്നാ കമ്മീറ്റിയുടെ അധ്യക്ഷൻ ജനറൽ നെമിഷ്വിനെപ്പറ്റിമാത്രമേ പത്രങ്ങളിൽ പ്രസ്താവനയുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. പക്ഷെ വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ അധികാരമൊന്നുമില്ലായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ നേരിട്ടതെ മനസ്സിലാക്കി. പട്ടാളക്കാരുൾപ്പെടാത്ത ഒരു മന്ത്രിസഭ ഉണ്ടെങ്കിലും അധികാരമെല്ലാം അവരുടെന്നാ കമ്മീറ്റിക്കാണെന്നും, അതിൽ പ്രസിഡണ്ടുസ്ഥാനം വഹിക്കുന്ന നെമിഷ്വിനു നാലാമതായ നേതൃത്വമേ ഉള്ളു എന്നും അധികാരം കള്ളുൽ ഗക്കാൽ നാസ്സർ എന്ന ഒരു വാക്യക്കാർക്കോ കൈയിലാണെന്നും ദിവസംപ്രതി മെളിഞ്ഞുവന്നു. ആദ്യമേ സൈന്യസംഘം നേരിട്ട് അധികാരം കൈയിലെടുത്തു. പിന്നെ റിജിസ്ട്രി നിർമ്മി ഗണാധിപത്യമെന്ന നല്ലപ്പിൽ വരുത്തി, ജനറൽ നെമിഷ്വിനെ പ്ര

സിദ്ധസ്ഥാനത്തിൽ അവരോടിച്ചു. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നെഹിബും വന്ധനത്വമായി. അധികാരം നാസ്സറിന്റെ കൈയിൽത്തന്നെയായി.

ഈ സംഭവങ്ങളിലൊന്നും നമുക്കു വലുതായ ഇടപാടൊന്നുമില്ലായിരുന്നു. അവയെത്രമാത്രം നമ്മെ ബാധിക്കുമെന്നു ഒരു കാര്യം മാത്രമാണ് ആലോചിക്കാനുണ്ടായതെന്നതു്. വാക്കിസ്താൻ-ഇൻഡ്യാവഴക്കിൽ, മുൻപു് അധികാരത്തിലിരുന്നവരും മ്കക്ഷി നിസ്സർപ്പപാതനിലായാണ് ഭരണകാര്യങ്ങളിരുന്നതു്. ഏകദേശം ഇരുപതുവർഷത്തോളം അവർ കൺഗ്രസ്സുകാരായി സ്ഥിരപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ പുതിയ അധികാരികളിൽ പലരും 'മുസ്ലിം ബ്രാതർഹുഡ്' (Muslim Brotherhood) എന്ന ഒരു സംഘടനയിൽ ചേർന്നുവെക്കുകയും ചെയ്തു. മുസ്ലിം ബ്രാതർഹുഡ് പരമമായ മതപരമായ ഒരു സംഘടനയാണെന്നു് അറിയാത്തവർക്കു്, മുസ്ലിം ബ്രാതർഹുഡ് എന്നൊരു നാമം ഉണ്ടാകാത്തതു് അല്പമായൊരു വ്യത്യാസമായിരുന്നു. ആസ്ഥാനത്തിൽ അവർ പാക്കിസ്താനോടു ചാഞ്ഞുനില്ക്കുകയും ചെയ്തതു് പലർക്കു് അറിയാത്തതു്. അതു് തടവിലാക്കിയവർക്കു് അറിയാത്തതു്.

റോമുൽനാസി കൺസിലായി അടുത്തു പെരുമാറി അവിടെ പ്രാണികളുടെ സ്റ്റേഡം സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിനുമുമ്പായി വഴി എന്നൊരു വിചാരിച്ചു. ആദ്യം മുതൽത്തന്നെ നെഹിബ് എന്നൊരു സ്റ്റേഡം ഉണ്ടായിരുന്നു. നാസ്സർ, സലാം സലാം (Saleb Salem), അമർ ഹക്കിം (Awer Hakim) എന്നിങ്ങനെ പ്രാണികളായ മറ്റുള്ളവരായി പരിചയമായിരുന്നവർക്കു് അറിയാത്തതു് അടുത്തിടെ പെട്ടെന്നല്ല. പക്ഷെ അതിനാവശ്യം വേഗത്തിലുണ്ടായി.

അക്കാലത്തു് ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ അധീനതയിലായിരുന്നു ഈ ജില്ല. മുമ്പാകെ ഇംഗ്ലീഷുകാർ പരമാധികാരം നടത്തിയിരുന്നു. ഒന്നാമതു് സുഡാൻ, രണ്ടാമതു് ഇരഖിപ്പിൽത്തന്നെ ബ്രി

ട്ടിഷ്ഠപട്ടാളം പാളയമടിച്ചിരുന്നു", എന്നുള്ള അന്താരാഷ്ട്രീയമായ എല്ലാപ്പട്ടകളിൽ മരിക്കപ്പെടുന്ന സുതസ്സു തോട്. ഇവ മുന്നിൽ നിന്നും ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കും മറ്റൊരു ഇരളിപ്പിന്റെ സഹായവും സത്തയില്ലാത്ത ഒരു മഹായാത്രയായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ മരിക്കൽ എന്നൊരു സാധ്യതയും സംസാരിച്ചപ്പോൾ ഉപദേശരൂപത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾ ഇക്കാര്യങ്ങൾ പ്രത്യേകം പ്രത്യേകമായി എടുക്കയാണെങ്കിൽ കൂടുതൽ എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കും. എന്തായാലും എളുപ്പമുള്ളത് ആദ്യം എടുക്കുക; അതു നിങ്ങൾക്കു ഇണയായി തീർച്ചയാകുന്നതുവരെ മറ്റൊരു ഒരു പ്രശ്നമാണെന്നു നോക്കുകയ്ക്കട്ടെ."

സദയം ചോദിച്ചു: "എന്താണ് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ എന്നാലും എളുപ്പമുള്ളത്?"

"സുധാൺതന്നെ; സംശയമില്ല."

"അതെങ്ങനെ! ഇത്ര വലിയ ഒരു ഭാഷയും, ഇത്ര വളരെ പണം അതിനകത്തു മുക്കിയിട്ടുള്ളത്" - ഇതൊക്കെ അവർ ഒരിക്കലും വിട്ടുതരുകയോ?"

അപ്പോൾ ഞാൻ മെട്ടിച്ചാക്കു പറഞ്ഞു: "നിങ്ങൾക്കു വിട്ടുതരികയില്ല; മെട്ടിച്ചാക്കു വിട്ടുപോകും."

അതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണെന്നു് അയാൾ പിന്നെയും ചോദിച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: "സുധാൺ ഇരളിപ്പിന്റെ ഒരു ഭാഗമായി സമ്മതിച്ചു് ഇംഗ്ലീഷുകാർ വിട്ടുതരികയില്ല; സുധാൺകാർക്കു നിങ്ങളിൽനിന്നും തങ്ങളിൽനിന്നും സഹായവും നല്ലൊരു അവർ സമ്മതിച്ചേക്കാം."

സുധാണിനെപ്പറ്റി ഒരു പാക്കു പറയണമെന്നു്. ഇരളി പട്ടികാർ പിടിച്ചെടുക്കി മരിച്ചിരുന്ന ഒരു ഭാഷയാണു് അതു്. അവിടുത്തെ മനങ്ങൾ ഇരളിപ്പിനു വിപരീതമായി ഇളകിയപ്പോൾ ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് സൈന്യത്തിന്റെ സഹായത്തോടു കൂടി

ഇരളിപ്തുകാർ ആ ലാമളയൊതുക്കി. പാക്ക തിരികെ ഇരളി പ്തുകാർക്കു വിട്ടുകൊടുക്കുവാൻ ഇംഗ്ലീഷുകാർ സന്നദ്ധരായില്ല. ഇരളിപ്തുകാർക്കാവണി ഇംഗ്ലീഷുകാരാണ് ആ രാജ്യം ഭരിച്ചുതന്നത്. ലുത്തനെയായിട്ട് അറുപതുവർഷം കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇരളിപ്തുകാരുടെ പരാധികാരത്തെ നാഷണലായി ഇംഗ്ലീഷുകാർ വകവെച്ചിരുന്നു. അവർക്കുതന്നെ ഗവണ്മെൻ്റ് ജനറാൾ ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് ഓഫീസറാണെന്നുള്ളതും അയാളെ നിരക്ഷരനായിട്ട് ഇരളിപ്തുകാർക്കു രാജാവാണ്. ഈ സ്ഥിതിക്കു സൂഡാൻ തങ്ങളുടെ രാജ്യം ആയിത്തീർന്നു എല്ലാവിട്ടു വിട്ടുപോകണമെന്നായിരുന്നു ഇരളിപ്തുകാരുടെ വാദം.

ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കുതന്നെ വേറെ ഒരു തടസ്സവും ഇതിനുണ്ടായിരുന്നു. അറുപതുവർഷത്തെ ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണത്തിൻ്റെ ഫലമായി സൂഡാണിലെ ആളുകൾ സ്വാതന്ത്ര്യവാദികളായിത്തീർന്നിരുന്നു. അതിൽ ഒരു കക്ഷി ഇരളിപ്തുകാരുടെ ചേരിയാണ് നിന്നു. മെങ്കിലും, രണ്ടു കൂട്ടരിൽനിന്നും ചുറ്റും സ്വാതന്ത്ര്യം ആവശ്യപ്പെടുന്നവരായിരുന്നു നാഷണലിസ്റ്റ് റൂകാരിലെ ഏറ്റവും പ്രബലമായ കക്ഷി. ആ കക്ഷിയുടെ നായകൻ സർ അബ്ദുൾറഹ്മാൻ ഹൈദരി എന്ന ആളായിരുന്നു. ഏഴുപതുവർഷമുൻപു ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു കോല്ലിച്ച് സൂഡാൻ്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം സ്ഥാപിച്ചു പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തതോടെ പത്രമാണ് ഇദ്ദേഹം. ഹൈദരിക്ക് ഇരളിപ്തുകാരുടെ ബദ്ധവശമായിരുന്നു. എന്നല്ല, സ്വാതന്ത്ര്യവാദിയെങ്കിലും, അദ്ദേഹം ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ ചാങ്ങാണ് നിന്നിരുന്നതും ആ സ്ഥിതിക്ക് ഇരളിപ്തുകാർക്കു എല്ലാവിട്ടു ബ്രിട്ടീഷുകാർ സൂഡാൻ വട്ടുപോകണമെന്നു വിചരിക്കുന്നതു വേറൊരു ധുഷാരം പ്രായമാണെന്ന് എന്നിരിക്കുമായിരുന്നു. അതിനു സംഭാഷണമധ്യം പറഞ്ഞപ്പോൾ ആദ്യം സാദഖ സലാമിനു കോപമാണുണ്ടായത്. “എന്ത്! ഞങ്ങൾ സൂഡാൻ വട്ടുകൊടുക്കുകയായി അത് കരിക്കലം ഉണ്ടാകയില്ല.”

“നിങ്ങൾ വിട്ടുകൊടുക്കേണ്ടതായിട്ടില്ല. ഇംഗ്ലീഷുകാർ വിട്ടുകൊടുത്തിട്ടു പോകും; നിങ്ങൾക്ക് അതു പിണക്കമാണെന്നു കണ്ടാൽ സുധാൺകാരുടെ രക്ഷയ്ക്കായി സ്വതന്ത്രസുധാണമായി ഒരു സൈന്യവുമുണ്ടാകും നിവർത്തിയിട്ടായിരിക്കും പോകുന്നത്.”

അദ്ദേഹം ചോദിച്ചു: “എന്താണ് നിങ്ങൾ പറയുന്നതിന്റെ മൂലകാരണം?”

“ബ്രിട്ടീഷുകാരെ സുധാണിൽനിന്നു പറഞ്ഞുയർത്തുന്നതുകൊണ്ട് നിങ്ങളും സുധാണിലെ സ്വാതന്ത്ര്യവാദികളും തമ്മിൽ ഒന്നിക്കുവാനാണ് വേണ്ടത്. അങ്ങനെ ഒന്നാകുന്നതാണ് ബ്രിട്ടീഷുകാർ നിവർത്തിയതെന്നു വരും.”

സാദേ സമാം കരണേനം മിണ്ടാമഹ ഇതന്നു. ഒടുവിൽ പറഞ്ഞുവെക്കുന്നതാണ്: “നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം ഞാൻ ചാവുമുഷണനി കരണസിദ്ധിൽ പറയാം. അവർ ചകു തിമിഴ്നാകട്ടെ.”

നാലഞ്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞു ജനാൽ നെമീഷ് എന്ന ഒരു സംഭാഷണത്തിന്നു ക്ഷണിച്ചു. പല കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചശേഷം ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “സുധാണിനെപ്പറ്റിയുള്ള നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തെ റെവമുഷണനികേന്ദ്രത്തിൽ സ്വീകരിച്ചു. സുധാൺനേതാക്കന്മാരുമായി നേരിട്ട സംഭാഷണത്തിന്നു സാദേ സമാചിനെ അങ്ങോട്ടയയ്ക്കുന്നു.”

ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞു: “അതു നന്നായി. നിങ്ങൾ ഒരു മേയ്ക്കു നില്പുയാണെങ്കിൽ ബ്രിട്ടണു നിവർത്തി. ഇപ്പോൾ സുധാൺകാരോടു് അവർ പറയുന്നതു രാജ്യാധികാരം ന്യായപ്രകാരം ഇരുമിപ്പിമേയ്ക്കായതുകൊണ്ടു വിട്ടുപോകയാണെങ്കിൽ ഇരുമിപ്പിന്റെ അവകാശങ്ങളെ അവഗണിക്കുവാൻ സാധിക്കയില്ലെന്നാണ്. നിങ്ങളോടു പറയുന്നതു സുധാണിലെ ജനങ്ങൾ സ്വാതന്ത്ര്യവാദികളാണ്. അവരുടെ പ്രകൃതിത്തോലായ ആ അവകാശം മറന്നു്, രാജ്യം നിങ്ങളെ എല്പിക്കുന്നതു ചാട്ടകളെ വില്ലുന്ന

പോലെ ഒരു നയമാകും. അതു ബ്രിട്ടണോട്യാലെയുള്ള ഒരു പരിസ്തോതാജ്ഞാന സാധിക്കുന്നതല്ല. ഇപ്പോൾ ആലോചിക്കുന്ന പോലെ നമ്മൾ സുഡാന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യവാദം സമ്മതിച്ചുകൊടുക്കുകയാണെങ്കിൽ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്ക് അതോടൊത്തായിത്തീരും.”

ആ അഭിപ്രായം നേമിംഗിനു സമ്മതമായി.

ഞാൻ പറഞ്ഞ അടിസ്ഥാനത്തിൽത്തന്നെ ബ്രിട്ടീഷുകാരുമായി സംഭാഷണങ്ങൾ അധികം താമസിയാതെ ആരംഭിച്ചു എന്നു അറിയാനിടയായി. ഇപ്പോഴത്തെ എന്റെ ക്ഷണിച്ചു നേരിട്ടവനുകൾക്കു മുമ്പെങ്കിലും ആലോചിച്ചുവന്നിരുന്നു. മിക്കവാറും സാദൃശ്യം നേരിട്ടാ, അല്ലെങ്കിൽ സുൽത്താൻ ഹാമീദ് എന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്റ്റേഷനിൽ ഉപാധിയാക്കി ആയിത്തന്നെ ഒരുതരം സങ്കല്പിതമായ സംഭാഷണത്തെപ്പറ്റിയാണു് എന്നോടു് അദ്ദേഹം ചോദിക്കാൻ വന്നതുകൊണ്ടും അങ്ങനെ ഒരുതരം ഭയപ്പെട്ടതും നിലനില്ക്കുന്നു. പക്ഷേ ഞാനും ദൈവമുള്ളവനായിത്തീർന്നതും തമ്മിൽ ഈ കാര്യത്തെപ്പറ്റിയുണ്ടായിരുന്ന ബന്ധം ഞാൻ വിചാരിച്ചപ്പോലെ മനസ്സിലല്ല എന്നു വേഗം മനസ്സിലായി. ബ്രിട്ടീഷ് സർവ്വീസ് സർ കേരളം സ്റ്റീഫൻസണിനെപ്പറ്റി മുൻപു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അദ്ദേഹവും ഞാനുമായി അടുത്തും സ്റ്റേഷനായിത്തീർന്നു. ഒരു ദിവസമദ്ദേഹം എന്നെ പരിവർത്തിതാക്കിയിട്ട് തന്നിയെ മായത്തു ക്ഷണിച്ചു. സംസാരിച്ചതുകൊണ്ടു് ഇപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതിനെയാണു്: “നമ്മുടെ ഒരു രാജ്യങ്ങളും കോളനീകരണത്തിൽ മേന്മയായിരിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾക്കു വിലപിക്കുമായി എന്നാണു് നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതു്!”

“ഞാൻ എത്ര പ്രവർത്തിക്കുന്നു എന്നാണു് നിങ്ങൾ ധരിച്ചുണ്ടു്?”

“സുഡാൻ സംബന്ധിച്ച ഈ സംഭാഷണങ്ങളിൽ നിങ്ങളാണു് അവരെ സഹായിക്കുന്നതെന്നാണു് എന്റെ അറിവു്.”

ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു വിപരീതമായി അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു ശരിയാണോ!”

കയിറോൺബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ മാർഗ്ഗം എന്തും പ്രബലമാണെന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നു. എങ്കിലും ഞാനും സാദവ് സമാധാനപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സംഭാഷണങ്ങൾ അവർ അറിയാൻ ഞാൻ വഴി കണ്ടില്ല. ഞാൻ ചോദിച്ചു: “ഞാൻ എന്തു സഹായമാണ് അവർക്കു ചെയ്യുന്നതു്?”

സ്റ്റീഫൻസൺ ചിരിച്ചു: “ഈ മൂന്നു മൂലകൾ നാലുപ്രാവശ്യം സാദവ് സമാധാനപ്പെട്ട പ്രാവശ്യം സുൽത്താൻ ഫരീദും നിങ്ങളെ കാണാൻ വന്നിരുന്നു എന്നു് എന്നിങ്ങനെ സൂക്ഷ്മമായി അറിയാം. അവർ ചെറുതെ മാത്രം കളിക്കാൻ വന്നിരുന്നെന്നാണോ!”

“അവർ പലതും സംസാരിക്കുന്നതിനായിട്ടുണ്ടെന്നുമാണ് വന്നതു്. പക്ഷേ നിങ്ങൾക്കു വിപരീതമായിട്ടാണ് എന്റെ ഉപദേശമെന്നു നിങ്ങൾ എങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കി! നിങ്ങൾ തിരുവുള്ള സംഭാഷണത്തിൽനിന്നു സുഡാണിനെപ്പറ്റി ന്യായവും സുഡാണുകാരുടെ അവകാശങ്ങൾക്കു വിപരീതമല്ലാത്തതുമായ ചില വ്യവസ്ഥകളുമായി കാണണമെന്നു എനിക്കാഗ്രഹമുള്ളു. സുഡാണുകാരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു വിപരീതമായി ഞാൻ ഉപദേശിക്കുമെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നുവോ!”

“സംഗതിയെല്ലാം മനസ്സിലായി! സുഡാണിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യമായിരുന്നല്ലോ ഞങ്ങളുടെ വാക്കു. അതു നിങ്ങൾ ഇരതിപ്പാട്ടുകാരുടെയൊക്കെയുമാകട്ടെ ഞങ്ങളെ നിന്ദാശ്ലോകങ്ങൾക്കുമാണ് ചെയ്തതു്. ആട്ടു, നെല്ലു, അരിയെക്കൊണ്ടാണോ നിങ്ങൾ ഇക്കാര്യം പ്രയോഗിച്ചതു്!”

“ഈ ചോദ്യം ചോദിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കവകാശമുണ്ടെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നുവോ! ഞാനും ചോദിക്കട്ടെ: ഇറ്റലി (Eden)ന്റെ അനുവാദത്താൽപ്പട്ടിയാണോ നിങ്ങൾ എന്നോടു് ഈ ചോദിക്കുന്നതു്!”

സ്റ്റീഫൻസൺ ആ മറുപടിക്കുണ്ടു ഉപുച്ഛിച്ചുണ്ടാവുന്നു. എന്നാൽ യാത്രപിടിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് അദ്ദേഹം ഒരു കാര്യം കൂടി പറഞ്ഞു: “സൂഡാണിനെപ്പറ്റിയുള്ള സന്ധി മിക്കവാറും തയ്യാറായിട്ടുണ്ട്. നിങ്ങൾ ആഗ്രഹിച്ചതുപോലെ സുഖം പൂർണ്ണ സ്വാതന്ത്ര്യമായ് ഉള്ളതന്നെ. പക്ഷേ ഒരു പൊതുതീരുമാനമുള്ള നൂതനമായിട്ടു സൂഡാൺപാർലമെൻറ് ഇതുമുമ്പ് തുകയൊരുക്കിയ സന്ധി വേണമെന്നു എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയശേഷമേ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ ഏല്പാ പൂർവ്വസ്ഥകളും നാപ്പിൾ ചരുകയുള്ളൂ. ആ തീരുമാനമുള്ളപ്പോൾ കാഴ്ചമെല്ലാം ഭിക്ഷുന്നതു്. ആത്മരൂപത്തെ പൂർണ്ണ സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടു കൂടിയ ഒരു തിരുത്തലുപയോഗിക്കുന്നു. അതിന്റെ മേൽനോട്ടം ഒരു കമ്മിറ്റിയുടെ കീഴിലായാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്. അതിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷനായി വരുന്നതു് ആർക്കും ഒരു കുറ്റവും പറയാനാവാത്ത ഒരു മദ്ധ്യസ്ഥനായിരിക്കുന്നു. അതു് ഇൻഡ്യയിൽനിന്നുമായിരിക്കണം. അതിനു സാധിക്കുമോ?”

ഇൻഡ്യയിലെ ആദ്യത്തെ പൊതുതീരുമാനമുള്ള കമ്മിറ്റി ഉപാധികാലമായിരുന്നില്ല. ദീർഘകാലം ആഴ്ചകളിലും ഒരു മാസം ഇപ്രകാരമൊരു തീരുമാനമുള്ള വിജയകരമായി നടത്തിയതു് ഒരാൾക്കായിട്ടാണ് ആദ്യകാലം കണക്കാക്കിയതെന്നതു്. അതിനുവേണ്ടപ്രകാരത്തിൽ ഏല്പാടുമെല്ല സഭയും സുകാർ സേൻ ഏകനാത വർദ്ധനായ മുദ്രാഗ്രന്ഥന്റെ കീഴിലാണ് പണിയെടുത്തതു്. ഇക്കാലത്തിന് അദ്ദേഹത്തിനെ ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു് അയച്ചുതരുവിക്കാൻ ഞാൻ ശ്രമിക്കാമെന്നറു. സ്റ്റീഫൻസൺ സന്തോഷമായി. പക്ഷപാതമില്ലാതെ തീരുമാനമുള്ള നൂതനമാണെങ്കിൽ ഇതുമുമ്പ് കാഴ്ചയും ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെയും ഉപാധികാരത്തിന് ഒരുപോലെ വിപരീതമായിരിക്കും സൂഡാന്റെ നിശ്ചയമെന്നു് അദ്ദേഹം അറിയുന്നതും. ബ്രിട്ടീഷുകാർ വിട്ടുപോകേണ്ടവരെന്നു മുൻപെതന്നെ ധരിച്ചിട്ടുള്ള അദ്ദേഹം

തിന്ന ഭാജ്യം ഇരജിപ്തുകാരെ എല്ലിച്ചിട്ടു പോകുന്നതായിരു
ന്നു സങ്കടം.

കുടവിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞു: “സുധാൺ ഇരജിപ്തുകാർക്കു
കിരളുടമെന്ന് എനിക്കുപ്രിയമായിട്ടു. പുണ്യസ്വപാതന്ത്ര്യം വല്ലവ
നും വേണ്ടെന്നുവെള്ളമോ! ഇരജിപ്തുകാർക്കു അതിരിയാം.”

സുധാണൈപ്പററിയുള്ള ആലോചനകൾ പൂർത്തിയാക്കുവ
ന്നു എനിക്കു് അഭ്യർത്ഥിച്ചതായ ഒരു ബഹുമാനമായി വരിച്ചു. വൈദ്യ
ജ്ഞാനി കരൺസിദ്ധിയെ അഞ്ചു മേംബർമാർ ഒന്നിച്ചു് ഒരു ഡെ
പ്യൂട്ടേഷണായി എമൻറ വീട്ടിൽ വന്നു. എമൻറ സഹായ
ത്തിന്നു നന്നി പറയാനായ്താണു് അവർ വന്നതു്. അപ്പോൾ
ഞാൻ അവിടെയില്ലായിരുന്നതിനാൽ, അവർ ഒരു കലോസ്സിൽ
അവരുടെ കൃതജ്ഞത ഏഴിയിലെച്ചിട്ടാണു് പോയതു്. അന്നു
കലോസ്സെങ്കിലും പ്രസിഡൻ്റ് നെമ്ബ് ടെമിഫോണിൽ വിളി
ച്ചു തന്റെ പ്രത്യേകനന്ദി നേരിട്ടു പറയുകയും ചെയ്തു.

താമസിയാതെ സുകുമാർ സേൻ സുധാണിയെ തിരിഞ്ഞു
ച്ചു നടക്കുന്നതായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. തിരിഞ്ഞുചെല്ലുന്നതു് ഫലം
ത്താൻ വിചാരിച്ചിരുന്നതിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തപ്പെട്ടുവരികുന്നു.
പുണ്യസ്വപാതന്ത്ര്യം സുധാണികൾ വരിച്ചു. കുറച്ചു മാസങ്ങൾക്കു
ള്ളിൽ ഐക്യകാലം അവിടെനിന്നു ബാഹ്യമായിക്കുറച്ചുകയും
ചെയ്തു.

ഇംഗ്ലണ്ടിനും ജർമ്മനിയിനും ഇടയിൽ കുന്നേ മഹാമരണ
കാലം ഒരു കിരാറ്റിതന്നെയായിരുന്നു. ജാറഡിക്കാർ ഇരജിപ്തി
നേയും സുരസ്സു് തോടിനേയും കൈയ്യിലാക്കാൻ പ്രവർത്തിച്ചുകൊ
ണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അവരുടെ കയ്യിലായി 1000 പേരെ അതിനോ
ത്തു ആയുധബലവുമുള്ള ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് പട്ടാളം കനാലിനടുത്തു
പാളയമെടുത്തു താമസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിന്നു് എപ്പോഴാണി. യുദ്ധ
കാലത്തു് ആ പട്ടാളം കയിറോയിൽത്തന്നെയായിരുന്നു. യുദ്ധം
കഴിഞ്ഞു് അവർ, വൈജയന്തിയകൾക്കു തലവാനെന്നനിലയിൽ

സുയസ്സ് തോട് നീടത്തുള്ള ഒരു സ്ഥലത്തുള്ള പാളയാ ഭാഗി. ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു ബ്രിട്ടീഷ് പട്ടാളം പിൻവാങ്ങിയതിനുശേഷം ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ പ്രധാനസ്വകരം അയാണെന്നുള്ള നിലവന്നു. പട്ടാളം പതിനായിരത്തിൽനിന്നു ഏഴുനൂറ്റിനായിരമായി. ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ വിഭാഗത്തായുള്ളതിൽ ഒന്ന് അവിടെയാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. അതുപോലെതന്നെ ഐക്യവാദ്യം, ഭാരതം, മോട്ടോർക്കൾ മുതലായവ കേട്ടതിൽ പുതുക്കിയെടുക്കാനുള്ള മോവിസ്ഥലങ്ങളും വേണ്ടിത്തോളം അവിടെ പണിയിരുന്നു. മുതൽക്കും പറഞ്ഞാൽ ഈ സൈന്യസങ്കേതം ബ്രിട്ടീഷ് ശക്തിയുടെ പൂർണ്ണമായ ഒരു പ്രതിബിംബനമായിരുന്നു. അതിന്റെ മരുതയ്ക്ക് ഇരയിപ്പൂക്കിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം ഒരു നിരർത്ഥകമായ പരയാനായിരുന്നു.

സുധാൻകരും അവിധം അവസാനിച്ചപ്പോൾ ഇരതി പതുക്കെ തന്റെ പ്രയത്നവും ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള തിരിച്ചു. ഇതിലേക്കിടം ഇന്ത്യ ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യമായിത്തീർന്നു. സ്റ്റീഫൻ സൺ വിചാരിച്ചത്. ഒരു സംസാരിച്ച തിരിച്ചറക്കുകയോ എന്നുള്ള വിചാരത്തിലായിരിക്കണം, ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം എന്നെ കാണുവാൻ വന്നു. സല്ലാഹം സ്വീകരിച്ചു, പല കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം വേദിച്ചു: “പാളയാത്തപ്പോൾ സംസാരിച്ചതെന്തെങ്കിലും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ” അറിഞ്ഞിരിക്കുകയോ. എന്നാണ് അതിനെപ്പറ്റി നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം?”

“ഇൻഡ്യാൻ വെഞ്ചർ നിന്നു” അതപ്പോൾ എഴുന്നേൽക്കുന്ന പറഞ്ഞിട്ടില്ല.”

“എങ്കിലും നിങ്ങളുടെ സ്വന്തമായി പ്രായമാണോ?”

“കാര്യങ്ങളുടെ സ്വഭാവം മുഴുവനായിത്തന്നെ അഭിപ്രായമെന്ന പറയാനാണ്! നമ്മളും ഇപ്പോൾ പായാം: ഇരതി പതുക്കെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന് നൂന്നു വരുന്ന എപ്പോഴകൾ അവർ സമ്മതിക്കുകയാണെങ്കിൽ, ന്യായമായി ഇൻഡ്യാൻ

ബെൻറാ ഗണിക്കാപ്പി. ബ്രിട്ടീഷ് പട്ടാളം ഇൻഡ്യയിൽ താമസിക്കാൻ അനുവദിക്കാത്ത സ്ഥിതിക്ക് ഇരുമിപ്പിൽ അവരുടെ സമ്മതത്തോടെ പാർക്കുന്നതു ശരിയാണെന്നു ബെൻറാ എങ്ങനെ വാദിക്കും?”

“അങ്ങനെയോ? പക്ഷെ ഒരു കാര്യം മറക്കരുത്: ഇത്ര വലിയ ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് സൈന്യമുണ്ടെങ്കിൽ ഇൻഡ്യയുടെ രക്ഷയ്ക്കുപകരിക്കും. സൂരസ്മോദ് നിങ്ങൾക്കും പ്രധാനമാണ്.”

“ഇതിന് മറുധികാരത്തോടെ അന്തർന്നമുപതി പറയാം: ഇൻഡ്യയുടെ രക്ഷ ബ്രിട്ടീഷ് സൈന്യത്തെ അധികരിച്ച സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നാണ്ല്ലാ നിങ്ങളുടെ സുഹൃത്തു. അതു അന്തർനിവൃത്തിയല്ല. അങ്ങനെയൊരു ക്ഷേത്രവേണി നിങ്ങൾ ഇരുമിപ്പിൽ പാളയം ചെയ്ത യാമസിക്കണമെന്നല്ല. സൂരസ്മോദിന്റെ കാര്യമാണെന്നുപോലും അത് ഇരുമിപ്പിന്റേതാകാൻ കഴിയാതെത്തന്നെ ബെൻറാക്കുറവാണ് വേണം!”

സ്റ്റേക്കർസൺ ഏകദേശം മറുപടി തിരികെ പറിച്ച് ഡി. ഏകിൾ സന്തോഷമാവം വാക്കുകയാണ് ഉത്തരം പറഞ്ഞത്: “ഇരുമിപ്പിന്റേതാകാൻ സഹായം ചെയ്യാൻ ഞങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ നിവൃത്തിയെ അന്തർ ഉപയോഗിക്കുന്നു. കാരണമില്ലാതെ മെറ്റിയല്ലേ.”

“ഒരു കാര്യം ബെൻറാ ചോദിക്കട്ടെ: ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു പട്ടാളം പന്തർവരിക്കുന്നതിനാലകരം അവിടെ ഒരു സ്ഥലത്തു പാളയം ചെയ്ത യാമസിക്കാൻ നിങ്ങൾ നിർബന്ധിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ ഒരു രാജ്യങ്ങൾ തെരുവുള്ള സമാധാനം ഈ വിധത്തിൽ വളരുകയാണെന്നോ?”

“ഇല്ലെന്നുതന്നെ പറയാം.”

“എന്നാൽപ്പിന്നെ ഇവരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ ഇത്രയും ബാധിക്കുന്ന ഈ സൈന്യസമരം വിട്ടുപോയിട്ട് അവരുടെ സ്നേഹം സമ്പാദിക്കുകയല്ലേ ഉത്തമം?”

“ശരി, നെസ്സിമായി. പക്ഷേ ഒരു പല കാര്യങ്ങളുണ്ട്. ഇൻഡ്യയിൽ ഞങ്ങൾക്കു സൈന്യബലമില്ലാതായപ്പോൾ സമീപരാജ്യങ്ങളിൽ ഞങ്ങളുടെ സ്ഥാനം തകർന്നു. അതെങ്ങനെയുമാകട്ടെ. ഇവിടം വിട്ടാൽ ഇവിടംമാത്രമല്ല പോകുന്നത്. അതേപ്പറ്റി വളരെ ആലോചിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അല്ലാതെ തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്ന സംഗതിയല്ല.”

സേനാസമേതരത്നപ്പുറിയുള്ള ആലോചനകളിൽ എനിക്കു വലിയ പങ്കുനോക്കിപ്പോയിരുന്നു. പക്ഷേ ഒരു കാര്യത്തിൽ ഞാൻ നേരിട്ട് ഇടപെട്ടു. ആദ്യം മുകുന്ദത്തെപ്പറ്റി ആലോചനയ്ക്കു തീർച്ചയാക്കിയപ്പോൾ, ബ്രിട്ടീഷുകാരും ഇന്ദിപ്തുകാരും കൂടാതെ അമേരിക്കനാസഡറും അതിൽ ഒരു കക്ഷിയായി ചേർന്നെന്നു ബ്രിട്ടീഷുകാർ ആവശ്യപ്പെട്ടു. കാരണം പറഞ്ഞത്, മധ്യപരസ്പരമുള്ളതുകൊണ്ടു വലിയൊരു ഇപ്പോൾ പ്രധാനമായും അമേരിക്കക്കുവേണ്ടതാകയാൽ ഈ സൈന്യസമേതരത്തിന്റെ ഏറ്റെടുക്കലിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നത് അവരേയും ബാധിക്കുമെന്നാണ്. കേട്ടപ്പോൾ എനിക്കു തീർച്ചയായി, ഇത് അമേരിക്കക്കുവേണ്ടി ഉത്തമമായ ഒരു വശത്താകാൻ ബ്രിട്ടീഷുകാർ എടുക്കുന്ന ഒരു നയമാണെന്ന്. അമേരിക്കനാസഡർ കൗൺസിലിൽ ചേർന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ജനിച്ച കാര്യമായിക്കൂടാത്ത ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ മീതെ സ്നേഹമില്ലാത്ത ആളാണെന്ന് എനിക്കറിയാമായിരുന്നു എന്നാലും ഇങ്ങനെയുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ അവസാനത്തിൽ വാഷിങ്ടണിൽത്തന്നെയാണല്ലോ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. ആനിഡയറും, ബ്രിട്ടീഷുകാരും അമേരിക്കയും ഒന്നിച്ചുവേണാൻ ആലോചനകൾ എന്നുപോലാൽ ഇന്ദിപ്തുകാർക്കു എത്ര വലിയൊരു സാധിക്കും!

ഞാൻ ജനറൽ നെസ്സിവിനെ പോയിക്കണ്ടു്, സംഗതികൾ വിശദീകരിച്ചു് ഈ ഏറ്റെടുക്കൽ സമ്മതിച്ചുകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. “ഞാൻ എത്ര ചെയ്യാനാണ്! ആ സംഗതി സമ്മതിച്ചേറു ക

ഭിന്നമായി. നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതെനിക്ക് ബോധ്യമായി താനും." അന്നുതന്നെ ഞാൻ ചർച്ചയ്ക്കൽ നാസ്സറിനെ കാണുവാനെപ്പോയെല്ലാം. നാസ്സറുമായി എനിക്കു് അതിനുമുമ്പിൽ അല്പസമയമാക പരിചയപ്പെട്ടതായതുകൊണ്ടു് ഞായറുളള ഏകദേശം അല്പമായും അറിയിച്ചപ്പോൾ പലപ്രകാരം ഒരു പാഠിപ്പാത്രമല്ലാ എന്നു് അവരോട് ചേർന്നു കണ്ടതു് കറച്ചു് ആലോചിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു "അദ്ദേഹിക്കുമാത്രം ഈ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു് ഒരു കക്ഷിയാകാമെന്നുള്ള സമ്മതത്തെക്കുറിന്നു പിൽക്കാലത്തു വാചകമായിട്ടു. അതിന്നു വഴി എന്താണെന്നു് ആലോചിക്കണം."

അതാണാവശ്യമെന്നു ഞാനും സമ്മതിച്ചു. പിറ്റേന്നാൾ ഉച്ചവരെ കയ്യുയർത്തിവെച്ചു. പിറ്റേന്നാൾ ഈ അദ്ധ്യായമാനം കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു് കൗൺസിലിന്റെ വിജ്ഞാപനം: ഞാനും കണ്ടു വെക്കുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ പറയുകയാണെന്നു് നാസ്സർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്. ഞാൻ പറഞ്ഞു: "അങ്ങനെയൊന്നിൽ നന്നു്. പക്ഷേ അതു് കഷ്ടമായിട്ടു. വിട്ടിട്ടു വേണ്ടി വന്നിട്ടില്ലെന്നു പറയാനാണെന്നു് വേണ്ടതു് തങ്ങൾ അധികൃതരായി അറക്കുകർ ഗണിച്ചേക്കാം."

"അങ്ങനെയൊന്നു കാര്യം ഇപ്പോൾത്തന്നെ പോയിക്കണ്ടു കാൾക്കു നേരെയാക്കാം."

അതാണു് വേണ്ടതെന്നു ഞാനും സമ്മതിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൽ വിശ്വാസമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് ഇങ്ങനെയൊന്നുതന്നെ ഈ വാക്കിൽ അവർ ഒരു കക്ഷിയാകാമെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആവശ്യമെന്നും തമ്മിൽ പിണങ്ങിപ്പിരിയുന്ന നില വന്നാൽ മാധ്യസ്ഥം വഹിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം വേണ്ടതെന്നു പറഞ്ഞു് ഞായറുളള പ്രിയപ്പെട്ടതെന്നതെന്നും ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ചു. അങ്ങനെയൊന്നായിട്ടാണു് നാസ്സർ പോയതു്. പിറ്റേ ദിവസമായിത്തന്നെ ഈ

സാഹിത്യ ആസ്വാദ്യകാണുന്ന ആദ്യ സഭയുണ്ടു്. അതിൽ അമ്മ
മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ

[illegible][illegible]

ട്ടില്ല. കയറോയിൽ വന്നു പോകുന്നതു നന്നായിരിക്കും. അതു
 ഒരൊന്നു പല കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കാം എന്നു ഞാൻ എഴുത്തുക
 ഉൾ സൂചിപ്പിക്കേണ്ടതായിട്ടു ഉണ്ടായെന്നുള്ളു. കാരണമെന്തെ
 ഈ കാണാൻ സിനായി നോമു് വണ്ടെന്നിവയ്ക്കു പോകയാ
 യിരുന്നു. തിരികെ വരുംവഴിക്കിറങ്ങാണെന്നാണു് അദ്ദേഹമെന്തെ
 ഈ സംഗതി പ്രതിപാദിക്കുൻ ഗവണ്മെന്റ്റെ അറിയിച്ചു
 പ്പോൾ അവർക്കു് അതുകൊണ്ടു് സന്തോഷമായി.

വണ്ടെന്നിവയ്ക്കു പോകുന്ന എയർലൈൻ വഴി വർത്തമാനം
 കയറാ അന്നു് ഒരു പ്രധാനതൊരുമായിരുന്നു നോമു് വ
 ണ്ണിവേയ്ക്കു പോകുന്ന ദിവസം അറുത്തു് അദ്ദേഹത്തെ വലാ
 ന്നക്കേരളത്തിൽ വന്നു കാണുന്നതിനു പ്രസംഗമു് നന്നായി
 മാറ്റിയതായിരുന്നു. അതു് അസാധാരണമായ ഒരു വെളിച്ചം
 യായിരുന്നു എന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഇതുവരുന്നതുകൊണ്ടു
 തിരികെ വരുമ്പോൾ വരുമ്പോൾ അതുവരികിൽ
 കലാപരമായി അവരെ സ്വീകരിക്കാൻ പോകാൻ പ്ര
 തേകിച്ചു വരുമാറു. അല്ലാതെയാണു് ഇറങ്ങി വിശ്രമിക്കുന്ന
 സ്ഥലത്തു വേണ്ടതുകൾ ഒരു പ്രതിനിധിയെ അയച്ചു കിരണ
 ശാലയെക്കൊണ്ടുവരുമാറു വരുമാറു വരുമാറു വരുമാറു വരുമാറു
 കയറോയിൽ വരുന്നതു മറ്റൊരു പ്രശ്നമെന്നു കിടന്നുണ്ടാ
 നും. ഞാനും ഏകദേശ പണിയും എംപ്ലോയ്മെന്റു് വരുമാറു
 സ്ഥലത്തും സഭയെക്കൊണ്ടു് എയറോഡ്രോമിക്സെത്തി. വർത്തമാനം വരു
 ന്നതിന്നു് കാര്യമെന്നു് എന്തെങ്കിലും കാര്യം അകന്നുവരുമാറു
 ജനറൽ നെമിറ്റു് വരുമാറു. അദ്ദേഹത്തിന്റെകൂടെ പ്രായം
 കിറഞ്ഞു ഒരു കലാകാരനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനായിരുന്നു അവർ
 കും നോമു് വരുമാറു കാണണമെന്നു്.

നേതാക്കളാൽ തമ്മിൽ വരുമാറു സഭയെക്കൊണ്ടുവരുമാറു
 പിറന്നതും. തിരികെ വരുമാറു നോമു് കൂടെവരുമാറു ക
 യിറോയിൽ താമസിച്ചു. ഗവണ്മെന്റുകൾക്കായിട്ടാണു് താമസി

[illegible]

നാ നാസ്സർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തു പുതിയ ഏതോ ഒരു പ്രസാദം കണ്ടതായി എനിക്കു തോന്നി. ഞാൻ ചോദിച്ചു: “എന്താ, കേണൽ, പാണ്ഡിത്വമില്ലാത്ത അഭിപ്രായങ്ങളെപ്പറ്റി എന്തു പറയുന്നു?” നാസ്സർ ഒരുപടി അനന്തരം ഞാൻ കുറിച്ചിട്ടിരുന്നത് ഈ വിധത്തിലായിരുന്നു: “കുറച്ചു ദിവസംകൊണ്ടു ഈ പാഞ്ഞതിന്റെ പേരും പൂർണ്ണമായ അർത്ഥം മനസ്സു വരികയുണ്ടു്. ഒരു കാര്യം നല്ലവണ്ണം മനസ്സു വായി: ഒരു സൈന്യസംഘമെന്ന നിലയിൽ അതിന്റെ പദ്ധതിയൊന്നും സ്വയംകണ്ടില്ല. ജനങ്ങളോടു ചേർന്ന പ്രവർത്തിക്കുന്ന നയത്തിന്നു സാഹചര്യങ്ങളോ കയ്യുണ്ടു്. ഇന്നു മുതൽ ഞാൻ ജനങ്ങളുടെ കൂടെയാണു്. എന്തു വിധത്തിലാണു് അതു നടപ്പാക്കുവാൻ വേണ്ടതെന്നതെന്നു വിചാരിക്കുന്നതു്.”

അങ്ങനെയാണല്ലോ ഉണ്ടായതു്.

പതിനാന്നാശധാരാ

നേമിൻ തിരക്കെപ്പായിക്കൊണ്ടു് അധികം താമസിയാതെ ഞാൻ ആദ്യത്തെ അദ്ധ്യായത്തെ യുവാപ്പിലേക്കു പോകുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. ഇതിന്നു മുമ്പു പ്രത്യേകകാരണങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. പീക്കിങ്ങിൽ താമസിച്ചപ്പോൾ എന്റെ ഭാര്യ രോഗബാധിതയായി കുറെ നാൾ കിടന്നപ്പോൾ 'ഐ കോവനായിൽ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പഠിച്ചതുണ്ടായില്ല. പല പ്രമാണങ്ങളായ ഡോക്ടർമാർ നോക്കിപ്പോയ ആ രോഗത്തിന്റെ സ്വഭാവം ശരിയായി മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഇന്ത്യയ്ക്കും പല ഡാക്ടറുമാർ കണ്ടുവെക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നിട്ടും ശരിയായ ഒരു മരുപടി ലഭിച്ചില്ല. ഇവരിൽ താമസിക്കുമ്പോഴും തിരക്കു മോശമല്ലാതെയാണു് കഴിഞ്ഞുവന്നതു്. അതുകൊണ്ടു് അവളെ മരണത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി ഡാക്ടറുമാരെ കാണിക്കണമെന്നു് എന്നിങ്ങനെ വിചാരിക്കേണ്ടതിരുന്നു. എന്നാലുമെല്ല, ഞാൻ ആണുവേദാചാര്യനെപ്പോലെ യുവാപ്പിൽ പോകാറുണ്ടായിരുന്നതായെങ്കിലും, എന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു് ആ സ്ഥലമെന്നും കാണാൻ ഇടയായിട്ടില്ലല്ലോ എന്നു കരുതിവെണ്ടായെന്നു. അതുകൊണ്ടു് ആഗസ്തുമാസത്തിൽ സ്വാതന്ത്ര്യദിനം ആഘോഷിച്ചുകഴിഞ്ഞ ഉടൻ ഞങ്ങൾ രണ്ടരും കേൾ ചെയ്യാട്ടു ഏകദേശം യുവാപ്പിലേക്കു യാത്രയായി.

ആദ്യം പോയതു് ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കാണു്. അന്നു് അവിടെ സ്ഥാനപതി (High Commissioner) ആയിരുന്ന ബാലാസാഹോബ് ചേദുർത്തി എന്നിങ്ങനെ പേരിയ പൂർവ്വമന്ത്രിയെക്കുറിച്ചു

മും അദ്ദേഹം തൊടുകയോ വേണ്ട സൗകര്യങ്ങൾ എപ്പോഴുമില്ലാത്തതാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മെഡിക്കൽ അഡ്വൈസർ കണ്ണൂർ സെന്ററിലായിരിക്കണം. എങ്കിൽ വേറെയൊരു മിഷിസ്സസ്സുവേണ്ടി ലണ്ടനിലെ പ്രധാന ഹോസ്പിറ്റലിൽ താമസിക്കുന്നതിനോ മറ്റുള്ളവയോ വേണ്ട ബന്ധനാവസ്ഥകൾ ചെയ്യിക്കുന്നതാകണം.

ഉണ്ണാമേവയിലെ സുഖകാടുകൾ വികിസരക്കുന്നതിനു പ്രത്യേകമായ ഹാസ്തദായുഷ്. അവിടെയായിരുന്നു എന്റെ ഭാര്യയുടെ വികിസര. ആവശ്യമായ പരിശോധനകൾക്ക് അയ്യോ ദിവസം വേണ്ടെന്നു അതിനുശേഷം, ആസ്ത്രേലിയയിൽ താമസമാവശ്യമില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട്, പിന്നെയുള്ള ദിവസങ്ങൾ കാര്യകൾ കാരണത്തിനും സ്റ്റേമിനാൽക്കായുള്ള സൗഹൃദം പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നതുകൊണ്ട് വീണ്ടും തിരിച്ചു. അങ്ങനെ തിരിച്ചുവന്നത്, കേരളത്തിൽനിന്നും "സിൽ അക്കാമത്ത്" ഒരു മിന്നിസ്റ്റർ സ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന കച്ചവടാരാജാവു മരണസംഭവമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധനായ പിതാമഹൻ മഹാരാജാവിന്റെയും വിവിധമായതും ചെറുതുകൊടുക്കാൻ എനിക്ക് സഹായിച്ച കാര്യം മുഖേന പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. കച്ചവടകടം വെച്ചതായി എന്തെങ്കിലും കാര്യങ്ങളായിട്ടുള്ളതും കാര്യം സ്റ്റേമിനാൽക്കാണ്. അന്ന് കഴിഞ്ഞുവന്നിട്ടുള്ളത്, മരണസംഭവമിങ്ങനെയായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് വിട്ടെടുത്തു മഹാരാജാവിനും വേണ്ടതാകുമല്ലാമായി തിരിച്ചുകൊടുത്തു. അതിനാൽ വേണ്ടുന്നപോലെ എന്റെ താമസം മൗനമായിത്തീർന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചതുകൊണ്ടുണ്ട്. അങ്ങനെ അങ്ങനെ ചെയ്തു.

ഗേവൻറുരുന്നിപ്പാണം" റെഞ്ചർ വണ്ടൻപറ്റണം നടന്നു കണ്ടത്. ആദ്യം പരിക്കാൻ വന്നിപ്പൊളുണ്ടായിരുന്ന കരളുകൾ പുളകായി അനുവദിച്ചതായി എനിക്ക് അപ്പോൾ തോന്നി. കോബ്രാപ്പൂ, ജെല്ലിഫോർഡ് മുതലായ സഫലങ്ങളും റെഞ്ചർ പൊതി തുറക്കിയിട്ടു. ആകപ്പാടെ വണ്ടണിൽ മൂന്നാഴ്ചയേ ഉണ്ടാ

ജെട്ടുപെരിയും ആ സമയം വളരെ സന്തോഷകരമായിട്ടാണ് കഴിഞ്ഞത്.

കാട്ടു കാണുകയും സുഖിക്കുവാൻ ചികിത്സിക്കുകയും കൂടാതെ മലബാറിലെ ആ താമസംകാണു മാറ്റു വില കാഴ്ചക്കും സാധിച്ചു എന്നു പറയാം. അറബികളും യഹൂദന്മാരും (ഇസ്രായേൽ രാജ്യം)മായി അറബു നാണയപത്രങ്ങൾ വലിയ വരോധത്തിലാണ് കഴിഞ്ഞുവന്നതെന്ന് പ്രസ്താവിക്കുന്നു. യഹൂദരാജ്യം ക്രിസ്തുവിൽ അധികാരം ലഭിച്ചതിനുശേഷം പലതരം ഏതാഴ്ന്നു ഹിന്ദുക്കൾക്കായിരുന്നു. യഹൂദന്മാരും അക്കാലത്ത് ഇസ്രായേൽ പ്രധാനമന്ത്രിയായിരുന്ന ഡോ. ബെ-സേ-സേ (Bene-Sera) എന്നായിരുന്നു വലിയ സ്നേഹത്തിലായിരുന്നു കഴിഞ്ഞുവന്നതെന്ന്. അക്കാലത്ത് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ അന്ധനായവരായിരുന്ന എഡ്വേർഡ് (Edw.) മാരും വളരെക്കാലത്തെ പരമമായ അനുഭവങ്ങൾക്കു കാരണമായിരുന്നു. അക്കാലത്ത് അവരുമായി കൂടുകൂടിയപ്പോൾ പല വഴക്കുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരു പലതരം കണ്ടുപിടിക്കലായിരുന്നു നന്നായിരിക്കുമെന്ന് എന്ന് ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ആ സാഹചര്യത്തിൽ നേരിട്ട സംഭവങ്ങൾ നമ്മുടെ നാളെക്കൾ, അതിന്റെ സാധ്യതയെക്കുറിച്ച് ആദ്യമായി നമ്മുടെ സ്നേഹിതന്മാരോടു കൂടുകൂടിയപ്പോൾ മിശിഷ്യാക്കൾ ആദ്യം അറബുക്കൾ ഞാൻ സംസാരിച്ചതു കേൾക്കുന്നതിൽ കാര്യം ഹാർട്ട് (Hart) എന്നാണ്. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഒരു സിനിമ കലാകാരൻ എന്നാണെന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നതു ഇദ്ദേഹം ഇസ്രായേൽക്കാരോടും അന്ധനും സ്നേഹത്തിലാണ് കഴിഞ്ഞത്. ഇസ്രായേൽക്കൾ കാര്യമായ വഴക്കുകൾ ഉണ്ടായവരും സഹമകര്യങ്ങളാണ് അറിയാമായിരുന്ന എനിക്ക്. അക്കാലത്ത് അവരുടെ അഭിപ്രായത്തിനായിരുന്നു അറബികളോടും കൂടുകൂടിയപ്പോൾ കാര്യങ്ങളെ പൂർണ്ണമായിത്തീർത്തു. ആ സ്ഥിതിക്കു കാര്യം ഹാർട്ടായി ആദ്യമായിത്തീർത്തതെന്ന് തോന്നുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന് അദ്ദേഹത്തോടു ചിലതു സംസാരി

മൃണാലി. സംഗതികളുടെ വൈഷമ്യം തങ്ങൾക്കു രണ്ടുപേർക്കും കരുതാതെ അറിയാമായിരുന്നു. ഇതുകുറിച്ചുതന്നെ അന്ധനായ ഞാൻ യഹൂദനായതായതായി മണ്ണുപരിശോധനയാണെന്നു തോൽത്തന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ചതുക്കൾ ഉല്പാദനപ്പെട്ടുവെന്നു കിട്ടിയ അക്കാര്യം മറച്ചു. അതുകൊണ്ട് അപരം കാണുന്നതുതന്നെ രഹസ്യമായി വെച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെയൊരിക്കലും എല്ലാ പാപികളാണെന്ന് വിശ്വസിച്ചിട്ടു "അപരാധം" എന്നു കാണാത്ത ആശ്ചര്യത്തോടുകൂടി അതു കാരണം അറിയാതെ പാപികളായിത്തീർന്നുവെന്നും പാപം വെണ്ണയിൽനിന്നും ഒഴുകുക അകാശമല്ലാതെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കൃപാപ്രദൻ വിശ്വൽ മാർട്ടിൻ ചിട്ടൽ തോൽ കരുതാതെ, കഴിച്ചു കൂട്ടാതെ" എന്താണെന്നും എന്താണെന്നും അറിയാതെ വന്നുവെന്നു കരുതുന്നതായിരുന്നു തങ്ങൾ മറച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ളത്.

അങ്ങനെ അറുത്ത ബാധയായ പതിനൊന്നാമത്തെ വാടകത്തോളം അറുത്തു. മാധ്യമം വിശ്വൽ മാർട്ടിൻ ചിട്ടൽ-വെച്ച്. വിശ്വൽ മാർട്ടിൻ കെ കെ സന്നിധിയിൽനിന്നും, യുദ്ധചരിത്രകാരന്മാരിൽ പലരുടെയും കണക്കുകൾ സ്ഥാനമാണ് അറുത്തതെന്നുള്ളത്. തോൽ കെ പത്രങ്ങളുമേമ്പലം വരിത്രവഴിയെക്കൂടിപ്പററി സംസാരിച്ചു. ഇസ്രായീലിനെപ്പറ്റിയും, അറബികളെപ്പറ്റിയും രണ്ടുപേരും മിണ്ടിയതെല്ലാം. പത്രങ്ങളുമേമ്പലം യഹൂദന്മാർ എല്ലാം അറുത്തു വന്നുവന്നു. തങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്ന ഹിന്ദുവായിരുന്നതിനാൽ ഇല്ലാൻ ഇരിക്കുന്നതുപോലെ പരംകഥകൾ പറയുകയാണെന്നായിരുന്നു. കേൾക്കുന്നവരെയും കേൾക്കുന്നവരിലേ കഥയായിരുന്നു സമാധാനപരിഷ്കാരം. ഉറക്കുകിടന്നു സ്ത്രീകൾ നാലുപേരും (തങ്ങൾ കൂറുപേരുകൾ അറുത്തുവന്നു എന്തെങ്കിലും മാധ്യമം) ഉദ്യോഗത്തിൽ നടക്കുന്നതായതോടെ തങ്ങൾ ഒരു വിട്ടു പോയാലുണ്ടാണെന്ന് സംഗതികൾ പറയാൻ ആരംഭിച്ചു.

അങ്ങനെയൊരു സംഭവം ഇപ്പോൾ നിലവിലിരിക്കുന്ന പല രാജ്യകാര്യങ്ങളെയും ബാധിക്കുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെപ്പറ്റി വിവരിച്ച് ഇവിടെ പറയുന്നതു ശരിയാകയില്ലല്ലോ. മുതുകായി പറഞ്ഞാൽ രണ്ടു കക്ഷികളെയും ഭേദിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പരിപാടികളോടു തുറന്നുകണ്ടതായ ട്രാസ്റ്റ് ഏരിയകളോടനുബന്ധിച്ച്. അങ്ങനെയൊരു വിധത്തിൽ ചർച്ച നടന്നുവരികയുണ്ട്. അത് ഇക്കാര്യത്തിൽ മെന്ററേഷൻ ചെയ്യാൻ സാധ്യമായിട്ടുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ഇക്കാര്യം പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. അതുകൊണ്ട് ഇക്കാര്യം പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്.

[illegible]

൯. മകുവതി അത്യാവശ്യം വിവ കാരുണ്യംകാരി വന്നു നില്ക്കട്ടെ. പോയിരിക്കുകയാണെന്നുകിട്ടാ അപ്പോഴത്തേക്കു മാത്രം അവനുടെ കൂടെ ഒരു ദിവസമെങ്കിലും താമസിക്കാതെ കടക്കിപ്പോകാ എന്നു ഞങ്ങളു നിർദ്വേഷിച്ചു. അതുപോലെതന്നെ യാതികന്മാരും മറ്റുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലും വിശ്രമിച്ചു വോരിൽ അന്നു സ്ഥാനപരിശാധന നടന്നു. സെൻ എന്റെ ആപ്ത കിന്ദ്രങ്ങളിലൊരാളാണെന്നും ഉണ്ടെന്നു, അവിടെയല്ലാ എല്ലാവരിൽക്കൂടി അസാധാരണമാകട്ടെ ഞങ്ങൾ മുന്നോട്ടു സഞ്ചരിച്ചു.

കിട്ടാമ്പർ ആലം ഞങ്ങൾ കയറുന്നതിൽ തീർച്ചയായി. ആകപ്പാഴെ സംഗതികൾ ഒരു കഴിയിലാണ് അവിടെ കണ്ടതു്. ജനങ്ങൾ നല്ല ഒരു കണ്ണിൽ നാസ്തുരായി നല്ല ഒരുതരം മെയ്ക്കല്ലെന്ന് മെളിഞ്ഞു കയറിക്കിടന്നു. സുധാൻ സുകാർസെ ന്നിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു തിരഞ്ഞെടുത്ത നടുക്കൽ സ്വാതന്ത്ര്യപദ്ധതിയിൽ പ്രവേശിച്ചുവെന്നുവെങ്കിലും, ലുലിപിട്ടമായി ഇണങ്ങിനില്ക്കും എന്നു സംശയത്തിലാണ്. ബ്രിട്ടീഷ് പാളയത്തെ പഠിച്ചുവെഴുന്നതിനുള്ള ആലോചനകളും മറ്റുപാട്ടു പോയിരുന്നില്ല. എല്ലാംകൊണ്ടും ഒരു വിജയസന്ധിപോലെയാണ് കണ്ടതു്. ഇൻഡ്യനമ്പസലാന്നു നിയമത്തിൽ എന്തെങ്കിലും തീർക്കുന്നതെന്ന ചെറുനല്ലെന്ന് മെളിഞ്ഞു കണ്ടു.

ആയിട്ടാണ് ശ്രീമതി വിജയലക്ഷ്മിപണ്ഡിറ്റ് ഞങ്ങളുടെ അതിഥിയായി കയറുന്നതിൽ വന്നതു്. ഞാൻ അവിടെയുള്ളപ്പോൾ അവർ ചെന്നതിൽ വന്നതന്ന കഥ മുൻപുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളല്ലോ. ഞങ്ങൾക്കുമേൽ നിലനിന്നിരുന്ന ഗൗരവസ്സു ഹത്തിന്റെ നിലയ്ക്ക് അവിടെ വന്നെങ്കിലും എന്നു ഞാൻ നിർദ്വേഷിച്ചതനുസരിച്ചാണ് അവർ മുന്നോട്ടുവരിവസം കയറുന്നതിൽ വന്നു താമസിച്ചതു്. അതിന്നു രാജകാര്യസംബന്ധമായ പ്രാധാന്യമൊന്നുമില്ലാതിരുന്നു. ഇന്നു മോകരയിലുള്ള സൂക്ഷ്മ

പലതുകൊണ്ടും മുന്നണിയൽ നിലു്ന ഒരു വനിതാരണമാണ് പ്രമീതി വഴിയവഴിയ്ക്കുന്നതെന്ന് പരാമർശമില്ല. സൗരഭ്യം, ബുദ്ധിമതി, നെരവയമള കാര്യങ്ങളുടെ അടി കണ്ട മേലാലം മെച്ചമാണെന്നു സാക്ഷ്യം ഉപകാരമു മാത്രമല്ല അവരുടെ മേലാലം, പാലം, പാലം, പാലം—ഇവ ഇതുമായുള്ള സ്ത്രീകൾ വളരെ അപൂർവ്വമെന്നാണെന്നു പറയാം. വളരുന്നതായി അൻ അവരെ അറിയാം. എങ്കിലും കാൽസ്റ്റേറ്റ്യവേൻ (1947.ൽ) അസംബ്ലിയൽ അംഗങ്ങൾക്ക് അപൂർവ്വമായിരുന്നതെങ്കിലും അവയായി സ്റ്റേറ്റ്യവേൻ. ആ പദ്ധതിൽ അവരുടെ പാലംകൾ ഉള്ള യു. ഏ. പ്രമീതിയ്ക്കു് സാക്ഷ്യം നൽകിയ ഒരു മെച്ചമായിരുന്നതുകൊണ്ടു മുന്നോട്ടും അങ്ങനെയായിരുന്നു അംഗങ്ങൾക്ക് കഴിച്ചുകൂട്ടിയത്. അവരുടെ കയ്യിലാ സാക്ഷ്യം ഏകദേശം വളരെ സാക്ഷ്യം പ്രദാനം ഒരു കാര്യമായിരുന്നു. കയ്യിൽ മാത്രമല്ല അങ്ങനെയെന്നിട്ടു അവയെൻ്റെ മേലാലം സ്ഥലങ്ങളിലും യാത്രയായി.

[illegible]

നന്നിപ്പൊയ്ക്കു പോയി. ഒരിൻധൂൻ കപ്പലുട അവിടെ ആദ്യമായി പരികയായിരുന്നതിനാൽ ആ സന്ദർഭത്തെ അവിടുത്തെ മണങ്ങൾ സ്നേഹിച്ചും കൊണ്ടാടി. കപ്പൽത്തട്ടിൽ ഞങ്ങൾ കൊടുത്ത സൽകാരത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നതിന്നു മെമ്പർട്ടിലെ മിക്ക പ്രമാണികളും ഹാജരയായിരുന്നു.

ഞങ്ങൾ ഇരമിപ്പിപ്പൊയ്ക്കു തിരിച്ചുപോന്നത് ആ കൂസരിമാണ്. പടക്കപ്പലുകളിൽ സ്ത്രീകൾ യാത്രചെയ്യുകയുണ്ട് ഒരു നിരമുണ്ട്. നാചികരസന്യാധുക്കൾ് പ്രത്യേകമായ അനുവാദം ആവശ്യമാണത്രെ ആ നമ്പരത്തെ ചാർച്ചി പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ശ്രമിതരി ഇൻ്റാഗാസി പ്രധാനമന്ത്രി നെഹറുവിനോടൊന്നിച്ചു് ഇൻ്റാഗാസിയ്ക്കു് പൊതുപ്പാൽ മാത്രമാണ് ഒരു സ്ത്രീയെ കയറി ആ കൂസരി യാത്രനടത്തിയിട്ടുള്ളത്. എന്റെ ഹാജരും കേൾക്കും ആ കൂസരിൽ കയറിപ്പോർത്തുസമ്പിച്ച വരെ സഞ്ചരിക്കാൻ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ആമിറാവിനെ അറിയിച്ചപ്പോൾ ഞങ്ങൾ പുറകെ മുളിക്കായിരുന്നില്ല. പക്ഷെ പോകുന്നതിന്നു മുൻപു ചമ്പിയിട്ടുണ്ടാവാൻ വരുത്തി. അങ്ങനെ ഞങ്ങൾ പടക്കപ്പൽ കയറിയാണ് തിരിച്ചു് ഇരമിപ്പിപ്പൊയ്ക്കു്.

ആ (1953) നവംബർ മാസം ഏറ്റവും ജീവിതത്തിലെ പ്രധാനപ്പെട്ടൊളിച്ചൊന്നായിരുന്നു. 25 വർഷത്തെ പരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമായി ഞാൻ പിക്കിയിൽ താമസിച്ചുകാലത്തു് തിരികെ എന്താലോചനയും പാശ്ചാത്യരുടെ അധികാരവും (Asian and Western Dominance) എന്ന വിപ്ലവമായ ഗ്രന്ഥം ആ നവംബർമാസം ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയത്. ആ ചരിത്രപണ്ഡിതന്മാരുടെ ഇടയിൽ മാത്രമല്ല, രാജ്യംധികാരികളുടെ ഇടയിലും മഹാഭാരത കലാകാരന്മാരുടേക്കി. അതഭ്യസനപരമായ ഒരു മുഖപ്രസംഗംകൊണ്ടാണ് 'മാൻമാസ്റ്റർ ഗാർഡിയൻ' എന്ന പ്രസിദ്ധപ്രതിഭിന്നപത്രം അതിനെ

ലോകത്തിൽ ചരിത്രകാരന്മാരെന്ന സ്ഥംപ്രതിഷ്ഠ വലിച്ചുട്ടുള്ള
 ചിലരെക്കൊണ്ടു യൂണസ്കോയുടെ കീഴിൽ ഐക്യമാർഗ്ഗമുൾപ്പെടെ
 ശാസ്ത്രീയവും സാംസ്കാരികവുമായ ഒരു ചരിത്രപരമ്പര (Chron-
 ological and Cultural History of Mankind) എഴുതിക്കുറുപ്പൻ
 തിരുപ്പുഴത്തിയ്ക്കുള്ള സംഘത്തിൽ ഏകനായും ഒരു മെമ്പറാക്കി
 ഏർപ്പെട്ടതാണ്. എഴുത്തുവശത്ത്വമുള്ള ആരാധാദൂതകർമ്മങ്ങൾ
 മുന്നോട്പറയുന്നത് 'യുണസ്കോ' നിശ്ചയിച്ചത്. എഴുത്തുകാരെ
 മാത്രം ബോധപരമാക്കിത്തന്നത് അമേരിക്കയിലെ ഒരു പ്രസിദ്ധ
 ചരിത്രകർത്രിയായ കാരക്കലൻഡെയറും (Calendar War),
 ഫാളൻഡിലെ ഒരു പ്രഖ്യാതപണ്ഡിതനായ ജാൻ റൊക്കമെൻ
 (Jan Rokema)യായിരുന്നു. എഴുത്താനായി എഴു പദ്ധതിയുൾപ്പെടെ
 തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ എയ്യുക്സാർനാസി ഞാൻ റോക് ഉണ്ടായി
 തന്നെക്കുറുപ്പൻ അർത്ഥനകരമായ ഒരു കാര്യമാണ്.

ആ സ്കൂളിന്റെ ഭാഗമായി ഇപ്പോൾ ഒരു കോളിംഗ്
കമ്മിറ്റി ഒരു പ്രധാനനേതാവായ ഒരു ബെഡ്ഡൻ (Dr. Be-
vill) മാർക്കും ഈജിപ്റ്റ് ഗവണ്മെന്റിന്റെ അനുമതിയോടു
കൂടിയാൽ വന്ന ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ കമ്മിറ്റി പ്രധാന
വകുപ്പും നേതാവുമായ ബെഡ്ഡൻ കോളിംഗ് കമ്മിറ്റിയായി
ന്നു എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ഒരു ദേശികാഭിമാനം ഉണ്ടാക്കി
കൊടുക്കുന്നതിൽ ജോലി ചെയ്തു വരുന്ന കോളിംഗ് കമ്മിറ്റി
ജോലി ചെയ്ത ഒരു പ്രധാനനേതാവായിത്തന്നെ എന്നു മാത്രമല്ല, ഇം-
ഗ്ലണ്ടിലെ രാജകാര്യങ്ങളിൽ പ്രാമുഖ്യമായി വെളിപ്പെട്ട ഒരു
വ്യക്തിയായി ഉയർന്നുവന്നു. എല്ലാവരും സമ്മതിക്കും. അദ്ദേഹം
കായിരുന്ന ഇംഗ്ലണ്ടിൽ എല്ലാവർക്കും ഗവണ്മെന്ററുമായി
നേരിട്ടു ചികിത്സിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യ
ത്തിൽ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ പങ്കെടുത്തതിനാൽ ബെഡ്ഡൻ
റോഡിലുള്ള ഒരു സിറ്റിയിൽ ഇന്ത്യയ്ക്കായി വാദിച്ചുകൊണ്ടി-
രുന്നതാണ്. അദ്ദേഹം ഇന്ത്യയിൽ ബ്രിട്ടീഷുകാർ

സൈന്യച്ചെലവു വർദ്ധിച്ചപ്പോൾ ആ നയത്തെ എതിർന്നിരുന്ന ബെവൻ ഏരിസോയിൽനിന്നു രാജിവെക്കുമാണുണ്ടായത്. ബെവൻറെ പത്നി ജെന്നിഡി (Jenny Lee)യും ബ്രട്ടീഷുപോരു ജീവിതത്തിൽ ഉന്നതസ്ഥാനം നേടിയ ഒരു സ്ത്രീയുമാണ്. അവരും ഒരു കുല്ലു വേണികൾറെ കെട്ടാണു്. വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ പാർലമെൻറിലെ അംഗമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട അവർ പ്രതിഭാശാലിനിയും വാക്യസ്ഥനയുമായതിനാൽ അവർ തമ്മിലുള്ള ചോദ്യം നേതാക്കളുടെ ചോദ്യപാലമെന്നതന്നെ പറയുന്നതിൽ തെറ്റില്ല.

ഇപ്പോൾ പക്ഷേ നയമായ അദ്ദേഹത്തെ ബ്രട്ടീഷുകാരുടെ ഏറ്റവും സിവിൽ കോളീസായും താമസിക്കുവാൻ ക്ഷണിക്കുകയല്ലെന്ന് ഏതിക്കു മാറായെന്നു. സ്വതന്ത്രനുമായിത്തന്നെ അദ്ദേഹം ജനജീവിതം കൈക്കൽ അർപ്പിച്ചായി താമസിക്കുകയല്ല. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ ചിലർ നന്നെ പഠിച്ചവരുമുള്ളതുകൊണ്ടു് ഏതെങ്കിലും കൂടെ താമസിക്കുന്നവന്നു ബെൻ അവരെ ക്ഷണിച്ചു. അബ്രഹാം കയീറോയ്ക്കും മൂന്നുവേദനും മുല്ലാറിയും ഞങ്ങൾ കണ്ടു കഴിച്ചു. ഇരുപതു പെ പ്രമാണികളുമായി അദ്ദേഹത്തെ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നവനു വേണ്ട ഏറ്റവും കൂടുതൽ ചെലവു കണ്ണിൽ നാസ്റ്റർ, സാലാഡ് വെലും മുമ്പായ വെള്ളത്തിനായി കെന്റോസൽ നേതാക്കളായ ഒരു ഡിന്നാറിനു വിളിച്ചാണു് ബെവൻറോടായി പരിചയപ്പെടുത്തിയതു്. അന്നു് അവർ തമ്മിലുണ്ടായ ചെറുസംഭാഷണം അർദ്ധരാത്രിയിൽ കവിഞ്ഞു നിന്നു. നാസ്റ്റർക്കു തന്റെ വാശിയിലൊക്കെയും പ്രാർത്ഥിച്ചു് മെൻറെ സൈനികതയെ ബെവനെക്കൊണ്ടു സമ്മതിപ്പിക്കുവാൻ സാധിച്ചല്ലെന്നതാണു് പറയാം. കസാഖിൽനിന്നു നേറ്റാറു ബെവൻ ചോദിച്ചു: “ഏതുനാൾ ഇങ്ങനെ അറിയുന്നതായ അധികാരം കൈയിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണമെന്നാണു് നിങ്ങൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്?”

നാസ്റ്റർ പറഞ്ഞു: “ഇവിടുത്തെ കൈയ്യവയും മറ്റൊരിക്കലും നിന്നു നിൽക്കരുതേ!” ബെവൻറെ മറുപടി വിളിച്ചുകൊണ്ടു

യിതന്നു: “മൈതന്റനപോലും ഇതുവരെ അതു സാധിച്ചിട്ടില്ലല്ലോ!”

അങ്ങനെ അവർ പലിയ സ്വന്തോഷമില്ലാതെയാണു് പിരിഞ്ഞതു്. പിറ്റേദിവസം ഞങ്ങളെല്ലാവരും കൂടി മുക്തോർ എന്ന സ്ഥലത്തേക്കു് പോയി. ഇരട്ടപ്പുഴയ്ക്കു പുറത്തുനടുത്തു് അതിന്റെ വക്കുത്താൽ മിക്കവാറും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു മുക്തോറിമാണു്. അവിടെ ‘രാജാക്കന്മാരുടെ മാതൃഭൂമി’ (the valley of kings) എന്നു പറയുന്ന സ്ഥലത്തിന്നു പഴയ ഫാറോകൾ (ഇരട്ടപ്പുഴ് മഹാവർത്തികൾ) സ്മാരകങ്ങൾ, ക്ഷേത്രങ്ങൾ മുതലായവ പണിചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ക്രിസ്തുവിന്നു രണ്ടായിരം വർഷത്തിനു മുൻപുള്ള പല സ്മാരകങ്ങളും അവയുടെ കാണാം. മോകത്തിൽ എറ്റവും അമിപ്പുകപ്പെട്ട സംസ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നാണെന്നു ഓൺ പ്രതിപാദിച്ചുവന്നതു്. മോകമാലയെ മിഥിയാത്ഥിയാക്കുന്നതുപോലുള്ള ധാർമ്യം കഴിച്ചിട്ടുള്ളതു് അവിടെ പര്യവേഷിക്കുന്നതിനാൽ വലിയ രാജവംശത്തിലുള്ള ശവകുടീരങ്ങളിലാണു് അവരെ അടക്കം ചെയ്തിരുന്നതു്. മോകത്തിലെ എറ്റവും വൃദ്ധനായ ക്ഷത്രിയർക്കുള്ളതാണു് മുക്തോരിലെ സ്മാരകങ്ങൾ. അവയെല്ലാം ഞങ്ങൾ ചുറ്റിനടന്നു കണ്ടു് അശ്വശുശ്രൂഷ അവിടെയുള്ള ശവകുടീരങ്ങളും ക്ഷേത്രങ്ങളിലേല്ലാത്തന്നു അശ്വശുശ്രൂഷയായെന്നുവെങ്കിലും ഹോട്ജെപ്സുട്ട് എന്ന നാണിയുടെ ശവകുടീരമാണു് എന്നു എറ്റവും വിസ്മയിപ്പിച്ചതു്. അവർ മോകത്തിലെ എറ്റവും മികച്ച സ്ത്രീകളിൽ ഒരാളായിരുന്നു. അതുപോലെ പ്രതാപവും കാരുഷ്യത്തെയുള്ള ഒരു മഹാവർത്തിനി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു് എന്നതെന്നു സംശയമാണു്. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഏലിസബതു്, റഷ്യയിലെ കാതറീൻ ഇവരാണ് പാശ്ചാത്യമതീകൃതികൾ ചാർവ്വരായ പുരുഷന്മാരെ കവിഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന സ്ത്രീകൾ. അവർക്കും ഒന്നല്ല പല പടികൾ മിക്കതാണു് ഹാജ്ജെപ്സുട്ടിന്റെ നിയമം. രാജാവകാശം അവർക്കായിരുന്നതിനാൽ

അവർ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തോളം ജന്താവായ ടുട്‌ലോസിന് ഒരു കൂട്ടരിപ്പുകാരൻ എന്ന നിലയെ ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ തന്റെ മാരകശക്തി മരണശേഷം രാജ്യം ലഭിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം തന്റെ യുദ്ധസാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടും രാജ്യഭരണസാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടും ഇറക്കുമതിയുള്ള സകലരാജാക്കന്മാരോടും വാഴ്ന്നു. എന്നാൽ തന്റെ മാരക ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തോളം ഒരു പുച്ഛമനുഭവപാത്രമായെന്നു കേൾക്കും. അതുകൊണ്ടു ഹിക്ഷാ, ഹിട്‌ലർ, സ്റ്റാലിൻ പ്രത്യേകം.

തന്നെ രാജ്യം കീഴ്ന്നു കൂടുന്ന ടുട്‌ലോസി ചെമ്പു പീലാമ്പലുള്ളവർ തന്റെ മാരകശക്തി പേർ വിശ്വരക്ഷണകാരി എന്നൊക്കെ ചെമ്പുപൻ സാധിക്കുകയാ, അതുകൊണ്ടാണ്. ചന്ദ്രത്തിന്റെ നെഹ്രോജി പസ്കർ നാലുപാലാക്കുന്നതിലൂടെ അവരുടെ പരിശ്രമം. അത്രയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു മാരകശക്തിയോട് അയാൾക്കു പാലം. പക്ഷെ അവരുടെ ആ ശ്രമമെല്ലാം നിസ്സമാധാനം എന്നൊരു കൂട്ടം, ഇന്ത്യ, ദിഗ് വിജയമായ ടുട്‌ലോസിനോടൊപ്പം ജനങ്ങൾ ആരോടൊന്നും ഹിട്‌ലർ സ്റ്റാലിൻ നോക്കുന്നു പാലം. യുദ്ധത്തിലുണ്ടായ വിജയം ഉൾപ്പെടെ അവരുടെ കീഴ്ന്ന സ്ഥാപിതമായിരുന്നു. ലൂപ്പോൾ സോമാലിയൻഡ് എന്നായിരുന്നു ചുരുക്ക് എന്ന രാജ്യത്തിലുള്ള കച്ചവടത്തിനായി ഒരു കപ്പൽസംഘത്തെ ആദ്യമായി അവർക്കും അവർക്കും കൊണ്ടുവന്ന പല വൃഷ്ടിയെക്കുറിച്ചും ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ പട്ടണത്തിലുള്ള അവരുടെ പരിശ്രമത്തിന്റെ ഫലമാണ്. അറേബ്യൻകടലിൽ ആദ്യമായി ഇര ജപ്പാൻ കപ്പലോടിച്ചുത് അവരുടെ ആദ്യത്തെ സമരമായിരുന്നു. അവരുടെ കപ്പലുകൾ കേരളപ്രദേശം വന്നു ഇരുന്ന ശേഷമേയുള്ളൂ. എട്ടുപതിനാലാം നൂറ്റാണ്ടിൽ അവരുടെ ശബ്ദം അടക്കം ചെയ്ത മറ്റൊരു സാമ്രാജ്യത്തിന്റെ ചുരുക്കത്തിൽ വിദേശങ്ങളിൽനിന്നും അവർ കൊണ്ടുവന്ന ചുരുക്കത്തിലൂടെ ചന്ദ്രികളായിരിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ കേരളത്തിൽ ധാരാളമായി വെളിച്ചം വന്നു എന്നാൽ ആ

പ്രാർത്ഥനയിൽ ഇക്കാര്യം ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായ ചില ചെടികളും
ഞാൻ കാണുകയുണ്ടായി.

ലുസ്താഹിൽനിന്നു മടങ്ങിയ ഉടനെ ബോധനം കാര്യം മ
ബനിദലക് തിരിച്ചറിയായ്. താമസിയാതെ ഏതെന്നും ജന്മ
യിലേക്കു തിരിച്ചു ചിട്ടയായ്ക്കൊണ്ടു ചിലപ്പോൾ നിന്നു
മടിച്ചു.

ജന്മയിലെ പ്രവൃത്തികളെ പുനസ്സംഘടിപ്പിക്കാൻ അ
തൃപ്തിപ്പെടുകയിരിക്കുന്നുവെന്നും പലപ്പോഴായി വിടിയും വ
ലിയുമുള്ള ആ പ്രശ്നത്തെ തന്നെ മനസ്സിലാക്കുന്നതിന്നു അനേക
ബന്ധിത വ്യക്തികളാണെന്നും തിരിച്ചറിയപ്പെടുന്നതെന്നും
അതിപ്രധാനമായ ആ കമ്മീഷണിൽ മൂന്നു പേരെ അയക്കുക
നും അവരിൽ ഒരാളായി ഏനിക്കും മറ്റൊരാളായി സമ്മതമാ
ണൊ ഏനും അനേകവ്യക്തികളായ്ക്കുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്.

വലിയ ഒരു ബഹുമാനിയ ആയിരിക്കുന്നവരും അതോടൊത്ത
യായിട്ടുള്ളവരും ഗണിക്കാൻ വരികണ്ടല്ല. ഏതൊരുതരം ഏനി
കും അതുവന്നുവരുന്നതും ഉള്ളു. പൂത്ര വലിയ ഒരു സംഗതി
കൂടാ ഏനിക്കുക മുതലായവയെക്കുറിച്ചുള്ള ചില വിവരണമാ
ണു് തന്നെയു്. അതുകൊണ്ടു് ഏനന്റെ സമ്മതം അറിയിച്ചു
ശേഷം തിരിച്ചുവരുന്നതും പലകാര്യം തുടങ്ങു്

ഇങ്ങനെയായി ഞാൻ ആകെ 17 മാസമേ തടങ്ങിച്ചു. ക
റഞ്ഞു മൂന്നു വയസ്സും അഞ്ചുവയസ്സുമാർ കിടന്നു താമസിക്കുന്ന
മെന്നാണു് നിയമം. അത്രയെങ്കിലും താമസിക്കുവാൻ കാര്യമായ
പ്രവൃത്തിയൊന്നും സാധിക്കാതിരുന്നതും പറയാം. എന്നാലും
തിരിച്ചുവരുന്നതും താമസിക്കാതെ തിരിച്ചു പോവാൻ ഏനിക്കൊ
ണ്ടെന്നാണു് അവർക്കു് സാധിച്ചതെന്നതും ചിലപ്പോഴും
ഞാൻ കേൾച്ചിരുന്നതിൽ ദുഃഖം സാധിച്ചു ഏന പറ്റയാൻ
ഞാൻ മടിക്കുന്നില്ല. എന്നാലും അവർക്കും മറ്റും സാധിച്ചതും
കാലാവധി അതെന്നയായതും ഏനാണു് സാധിച്ചതും

നാലോടിച്ചാൽ അതിന് ഇങ്ങനെ മറുപടി പറയാം: ഞാൻ അവിടെ എത്തുന്നതിനു മുമ്പ് അറബിപ്പേരുകളിൽ പൊതുവെ പാക്കിസ്താൻകാർക്കായെന്നു കൂടുതൽ സ്ഥാപിക്കുക. പാക്കിസ്താൻ വിദേശത്തു സമുദായവാൻ ആ നാട്ടിലൊക്കെ സാധാരണയായി സഞ്ചരിച്ചു. ഇന്ത്യയെപ്പറ്റി പല കരോഷാരണകളും പുറത്തിറക്കുന്നു. അല്ലാതെ പാക്കിസ്താൻകാർക്കു പ്രചരണമുണ്ടാകുന്നതു മുസ്ലിംവിശ്വാസമാണെന്നും മുസ്ലിം മതം ഇന്ത്യയിൽ അടിച്ചു മറ്റു മിട്ടിയിൽ മാക്കുന്നതും മാറ്റം വരുത്തുവാനായി മതനിയമങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെടുകയും ഇന്ത്യയിൽ അവിശ്വാസവും പൊതുജനങ്ങളും ഇന്ത്യക്കാർക്കു അനാഥമുമാക്കുകയെന്നതു്. ആശയം അവികളും ഇന്ത്യക്കാരുടെ തലിൽ ദുസ്തയവും വിശ്വാസവും പുറത്തു എന്നതായിത്തീർന്നു. എന്റെ ആദ്യത്തെ മുതലായ ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ ആശയവനകളിൽ ഞാൻ അവികളുടെ മാതൃനിന്ദയെപ്പറ്റി സമാധാനം ചെയ്തുകൊടുത്തു. അതാണ് ആദ്യം അവയെ ഇന്ത്യയോടു സ്നേഹം വരുത്തുവാൻ കാരണമായതു്. പാക്കിസ്താൻ മുസ്ലിംരാജ്യമാണെന്നു ബ്രിട്ടീഷുകാർ താങ്ങിയാൽ നന്നായിത്തീർന്നു. സമുദായവാൻ ബ്രിട്ടീഷുകാരുമായിത്തീർന്നു പാക്കിസ്താനെയും ബ്രിട്ടീഷുകാർ സഹായിച്ചാണെന്നും ഈ ആശയവനകൾ സൃഷ്ടിച്ചതായി കാട്ടിക്കൊടുത്തു. അതു നമുക്കു കൂടുതലായതാണ്. പിന്നെ യഥാക്രമം, ശ്രീമതി വിജയലക്ഷ്മി പണ്ഡിത്, നോറു—ഇങ്ങനെയുള്ള നേതാക്കൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കയറാതിരുന്നെങ്കിൽ നിർബന്ധമനുസരിച്ചു വന്നിരുന്നതും ഈ സ്നേഹം പുലർത്തുവാൻ വലിയൊരു സഹായമായിത്തീർന്നു; അതുപോലെ തന്നെ മലബാറിലും സിറിയയിലും വന്നതും. മുതൽക്കൽ അവികളും ഇന്ത്യയുമായുള്ള സ്നേഹം കേരളത്തിൽ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കെട്ടിപ്പടുക്കുവാൻ എനിക്കു സാധിച്ചു.

17 മാസമേ ഞാൻ കച്ചിറയിൽ താമസിച്ചുള്ളതുകൊണ്ടു വിശിഷ്ടമായ ചിലരുടെ സ്നേഹം സമ്പാദിക്കുന്നതിന് എ

[illegible][illegible]

അസ്സാമിന് ഇൻഡ്യയുടെ കാര്യത്തിൽ വലിയ താൽപര്യമായിരുന്നു. അറബികളെന്നല്ലാതെ മുസ്ലീമുകളെന്ന ഭാഷാ രാജ്യ കാര്യത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റേയായിരുന്നു. പാകിസ്താൻ ബ്രിട്ടി.

ഷ്കഷിയാണെന്നു പലതുകൊണ്ടും ബോധ്യമായിരുന്നതിനാൽ ആദ്യംകുതറ പര്യടനം ഇന്ധ്യയോടു ചാഞ്ഞാണ് നിന്നത്. തമ്മിൽ പരിചയമായതുകൊണ്ട് എന്തൊക്കെയും വലിയ സ്നേഹത്തിൽ പെരുമാറിയിരുന്നു. ചരിത്രത്തിൽ അങ്ങനെയുള്ള ഒരു കാരണമുണ്ടെന്നു പറയാം. പിന്നെ, അന്തർദ്ദേശീയകാര്യങ്ങളിൽ അങ്ങനെയുള്ള സാമാന്യന ഒരേ അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നെന്നുള്ളതും പ്രസ്താവ്യമാണ്.

രാജകാര്യങ്ങളിൽ അകന്നുകാര്യം ഒരു പരമാണ് അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്നതുകൊണ്ടും അദ്ദേഹം പാല, യാദവരാജാക്കന്മാർ (Pala, Yadava) പോലെയുള്ളവർക്കിടയിൽ ഒരു പുരുഷനായിരുന്നു എന്നു പറയാൻ സാധിക്കും. ഈ വയസ്സിൽ സുഖമുള്ളതുകൊണ്ട് അന്ധനായതിന്നു യാദവ പാലയം, സാഹിത്യകലയെ, തത്വങ്ങൾ, എന്നിവയൊക്കെ ലോകത്തിലെ ഉൽക്കൃഷ്ടമായവയിൽ ഒന്നായി ഉയർന്നു. “നവോദയം” മുതൽ “അന്ധിസാഹിത്യം” വരെ പരമ്പരയായിട്ടുള്ള “കുടുംബം” എന്ന തന്റെ ചെറുപ്പകാലത്ത് ഉണ്ടായ ചെറിയൊരു കലാകൃതിയുടെ ശിക്ഷണ പാത്രമാകുന്നതുകൊണ്ട് ഉൽക്കൃഷ്ടമായ ഒരു വിനോദനായിരുന്നു അദ്ദേഹം. “ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം” സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാവി എന്ന പേരിലുള്ള കലാകാരന്മാർക്കിടയിലുള്ള പരസ്പരം ശത്രുതയുടെ വിടവായ സമാധാനം കണ്ടുപിടിക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാഹിത്യപരമായ ഒരു കൃതികളും ആദ്യത്തെ അദ്ധ്യായം. വാമനോദയത്തിൽ വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും വാമനോദയത്തിൽ താദാത്മ്യം ഉണ്ടാകുന്നു. ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം വിദ്യാഭ്യാസമായിരുന്നു പലതും. ഈ വയസ്സുകൾ തന്റെ അന്ധനായ ഒരു കലാകാരൻ ഉള്ള വലിയ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്തതായി ഇത്രയധികം പാണ്ഡിത്യം സമാധാനപരമായ ചരിത്രത്തിൽ അറിവില്ല. അദ്ദേഹവുമായ സ്നേഹംകൊണ്ട് സാധിച്ചുള്ള വലിയ ഒരു കാര്യമായിട്ടാണ് ഒരു എല്ലാത്തലും ഗണിച്ചിട്ടുള്ളത്.

പല നാട്ടിലും ചെത്തേണ്ടിയിരുന്ന സംബാർത്തം, ഭാഗി ഭാ
 റി വന്നുകൊണ്ടിരുന്ന അതിഥികൾ, ജോലിയിൽക്കേ—ഇവ നിമി
 തം ഇരണ്ടിപ്പിൾ താക്കുവെച്ച കാവൽ സാഹിത്യപരിശ്രമത്തിന്
 സമയം വെച്ചിട്ടില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള In Two Chinas (ഒരു കൈ
 നായിൽ) എന്നൊരു ഗ്രന്ഥവും, മലയാളത്തിൽ 'സുന്ദരിമാരും'
 എന്നൊരു ഹാസ്യകവിതയും മാത്രമാണ് ഇക്കാലത്തെ പരിശ്രമ
 ഫലമായി പറയാനുള്ളത്. മലയാളത്തിലെ എന്റെ ജീവിതത്തെ
 പറ്റിയും പ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റിയുമുള്ള പുസ്തകം രണ്ടു വർഷം കഴി
 ഞ്ഞാണ് പുറത്തിറങ്ങിയതെങ്കിലും എഴുതിയത് ഇരണ്ടിപ്പിൾവെ
 ച്ചാണ്. അക്കാലത്തെ ഞാൻ അഞ്ചിരണ്ടുവർഷമേയും വിശ്രമി
 ച്ച് ഇരണ്ടിപ്പിൾനേരവും വരികും പഠിക്കുന്നതിനും അറബികളും
 ഇൻഡ്യക്കാരും സംസാരിക്കുന്നപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കുന്നതിനും
 ശ്രമിച്ചുവന്നു.

പ്രവിശ്യാപുനസ്സംഘടനക്കമ്മീഷനും കേരളപ്പിറവിയും.

1854 ഫെബ്രുവരി ജോലിയിൽനിന്നാണ്, ഞാൻ പുതിയ
 ജോലി എന്റെ കയ്യാകുന്നതിൽ ഇൻഡ്യയിൽ വന്നത്. ജോലിയു
 ളെ പ്രാധാന്യം എനിക്കു നേർത്ത അറിയാമായിത്തന്നെങ്കിലും
 ചെന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ ഗൗരവമായി ഉണ്ടായ സംഭാ
 ഷണത്തിൽനിന്നും അദ്ദേഹം ഉണ്ടായ കമ്മീഷന്റെ പ്രവൃത്തിയിൽ
 എത്രമാത്രമെന്നി നിന്നിരുന്നു എന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിച്ചു.
 തങ്ങളെ ഒരു ഉന്നതാധികാരസമിതി (High powered com
 mission)യായിട്ടാണ് നിർമ്മിച്ചുണ്ടാക്കിയതും അതായത് ഐ
 കകണ്ഠേന എത്തിച്ചേരുന്ന തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ നട
 പ്പിൽവരുത്താനാണ് ഗവണ്മെന്റ് തീർച്ചയാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്നും
 അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. കമ്മീഷൻ ചുറ്റുംസമാധാനശ്രദ്ധയോടെ

സമീപസ്ഥിതിയിൽ പ്രവേശിക്കാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നതായിരുന്നു.

പ്രവിശ്യകളുടെ പുനസ്സംഘടന ഉത്തരവാദിത്തമായി പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ സ്വാധീനം കണക്കാക്കുന്നു. ബംഗാൾ, ബീഹാർ, ഉത്തർപ്രദേശം, മധ്യപ്രദേശ്, ഹിന്ദു എന്നിവ ഭാഗങ്ങളായി സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്ന പ്രവിശ്യകളായിരുന്നു. പക്ഷേ, ന്യൂനമായ മലിനീകരണങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്. പഞ്ചാബിൽ കാര്യങ്ങൾ ഒരു പ്രവിശ്യകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതായി വിശദീകരിക്കപ്പെടുന്നു. മിന്നിഷ് പഞ്ചാബിലും മറ്റും പഞ്ചാബിൽ ഓരോരുത്തർക്കും മറ്റൊരു പഞ്ചാബ് പ്രവിശ്യകൾ ഉണ്ട്. മലിനീകരണങ്ങൾ പഞ്ചാബി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ അറ്റം കൂടുതലാണെന്നും വിവരങ്ങൾ അല്പം കാണാത്തതും വ്യക്തമാണ്.

പഞ്ചാബിലെ പ്രവിശ്യകൾ എന്ന പ്രശ്നം വിശദീകരിക്കാൻ ഒരു കഠിനമായ ശ്രമം വാസ്തവത്തിൽ ബോധ്യപ്പെടുന്നു. അതേപ്പറ്റി മുതൽക്കൂട്ടി ചില പ്രസ്താവിക്കാൻ സാധിക്കും. മനസ്സിലാക്കാൻ വിഷമമുള്ളതുകൊണ്ട് ചില കാര്യങ്ങൾ ചില, മലിനീകരണ പരമ്പരയിൽ ഉണ്ട്. ബ്രിട്ടീഷുകാർ വന്നതോടുകൂടി അവർക്ക് വന്ന പ്രദേശങ്ങൾ കണ്ടു ചേർത്താണ് ഗ്രേസ്, ബോംബേ മുതലായ പ്രവിശ്യകൾ എന്ന പദങ്ങൾ ഉണ്ടായത്. 1554-ൽ ബോംബേ പ്രവിശ്യയിൽ ഗുജറാത്ത്, മറാഠയും, കണ്ണടകം എന്നീ മൂന്ന് ഭാഗങ്ങൾ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. അതേ സമയത്തിൽ മലിനീകരണ പ്രദേശങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. മറാഠാസമ്രാജ്യം (ബോംബേയുടെ ഭാഗമായി) ഗുജറാത്ത് പാലാസ് വളരെ മുമ്പേ ഉണ്ടായിരുന്നു; അതുപോലെതന്നെ ഗുജറാത്തിൽ ഒരു ഭാഗം ഉണ്ട്. ഇങ്ങനെ ബോംബേ പ്രവിശ്യയിൽ മൂന്ന് ഭാഗങ്ങളായി

തന്നെപ്പോലും മറ്റൊരാളെയും കണ്ണാടകതം അതിൽ ഹേതുന്നി
 നിൽക്കുന്നില്ല. മറ്റൊരാളെങ്കിലും ഒരു പ്രധാനഭാഗം ഹൈന്ദവന്മാരോട്
 ചിലെ മാരാജാവാണെന്നു പറയുന്ന പട്ടണത്തോടു പ്രദേശത്താ
 ണ് വസിച്ചിരുന്നു. അതുപോലെതന്നെ മധ്യപ്രദേശ
 (Central Province)ൽ ബിനാർ എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന വി
 ദ്വാർജ്യം മറ്റൊരാളെങ്കിലും തന്നെ. അതുപോലെ സംസ്കൃത
 മറ്റൊരാളെങ്കിലും നിൽക്കുന്നതെങ്കിൽ, ബോധവേ, ഹൈന്ദവ
 ബോധ്, മധ്യപ്രദേശം എന്നിവയെ ഉടച്ചുവെക്കുന്ന സാധിക്ക
 യില്ലെന്നു സ്പഷ്ടമാണല്ലോ.

ഇതേയും കണ്ടുപോയിരുന്ന കണ്ണാടകതന്റെ കഥ. കണ്ണാട
 കക്കാർ അഞ്ചു പ്രവിശ്യകളിലായിട്ടാണ് താമസിച്ചിരുന്നത്.
 ബോധവേവിശ്വം തെക്കൻമിഡ്ലുകൾ, ഹൈന്ദവബോധ് ബിനാർ
 പ്രദേശം, മെന്റർ, കടക്, മറ്റാസിൽ ലക്ഷണകാനറ—ഇങ്ങ
 നെ മെന്റർനായെ കിടന്ന കണ്ണാടകതന്റെ സ്വന്തമെന്ന
 പറയുന്ന പെന്റർനായെ ഉണ്ടായ വന്നല്ല. ഒരു കണ്ണാടകപ്ര
 വിശ്വയുടെ നിർമ്മാണം ഏതു സംസ്ഥാനത്തോളം ബാധിക്കുമെന്ന്
 ഇതുപോലും തെളിയും. ആസന്നതാകാ തമിഴ്നാട്ടുമായി അതിർത്തി
 തക്കംപോലുള്ള ഉണ്ടായതെന്നുള്ളതെങ്കിലും 'വിശ്വാലോകം' സൃഷ്ടി
 കണക്കിൽ ഹൈന്ദവബോധ്നായെതിലേ പ്രധാനഭാഗമായ
 വെവ്വേലാ അതിൽ ഉൾപ്പെട്ടതായതെ സാധിക്കുകയല്ല. കേരള
 തിന്റെ കഥ പറയുന്നതെങ്കിൽ മറ്റാസിൽനിന്നു മെന്റർ മി
 ള്ലകളും മേയ്കളും സംസാരിക്കുന്ന കാസർകാടും എടുത്തു ചേർക്ക
 ന്നതു കൂടാതെ തമിഴ് സംസാരിക്കുന്ന നാഞ്ചനാടും ചേർക്കേണ്ടതും
 തമിഴ്കളിൽ വിട്ടുകൊടുക്കുന്ന പ്രശ്നവുമായിരുന്നു.

ഇതു പ്രശ്നത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം ആദ്യമായി മനസ്സിലാക്കി
 യതു മറ്റൊരാളെങ്കിലും. 1920-ൽ ഗാന്ധിജിയുടെ നേതൃത്വ
 ത്തിൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഏകന നവീകരിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം
 അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് പ്രവിശ്യകളെ രൂപീകരിച്ചത്. സ്വദേശ

ഷയിവുടേയല്ലാതെ വെള്ളനങ്ങളെ സമീപിക്കാൻ സാധിക്കാ-
യില്ലെന്നും മനയുടെ താങ്ങില്ലാത്ത സ്വാതന്ത്ര്യവാദത്തിന് ശ-
ക്തിയില്ലെന്നും മനസ്സ് വാക്കിയാണ് അദ്ദേഹം അങ്ങനെ ചൊല്ലി-
യത്. സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടിയാൽ ഭാരതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലായതി-
ക്കുറേ പ്രവർഷകർ എന്ന് അക്കാലത്ത് എല്ലാവരും സമ്മതിച്ചി-
ട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ ഗാന്ധിജിയുടെ അധീനതയിൽ രൂപവൽക-
രിക്കപ്പെട്ട ഭാരതപ്രവർഷകർക്ക് പ്രധാനമായി ഒരുപുള്ളിത്ത കാ-
ണാം. കാൽഗ്രസ്സിന്റെ പ്രയത്നപരിധിയിൽ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളെ
ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഒരു ഭാരതത്തെ
സംസാരിക്കുന്ന സമുദായം ചിലപ്പോൾ ഒന്നിലധികം പ്രവർഷ-
കളിലായും ചിലപ്പോൾ പല നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലായും മറിഞ്ഞിരുന്ന
തായിട്ടാണ് കിടന്നിരുന്നത്. കുന്നത്തുടേയും മറ്റാതിയുടേയും
കാര്യംകൊണ്ട് ഈ സംഗതി മെളിഞ്ഞു കാണാവുന്നതാണ്.
കാൽഗ്രസ്സിലെ കുന്നപ്രവർഷ മെമ്പർസിലെ 90 പേരും കുന്ന-
തികരെയും ഹൈദരാബാദിൽ ബീദർ ജില്ലയിൽ ആ ഭാരത സം-
സാരിക്കുന്നവരെയും ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല. അതുപോലെ മ-
റ്റെ കാൽഗ്രസ്സിന്റെ ചൊരാട്ടുപ്രവർഷയിൽ ഹൈദരാബാദി-
ലെ മറ്റാത്താവാഡയും വിജയ് ഉൾക്കൊണ്ടിരുന്നില്ല. കേരളത്തി-
ന്റെ കഥ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ആദ്യത്തെ രണ്ടുതന്നെ മാസങ്ങൾ ഈ പ്രശ്നത്തിന്റെ പല
ഭാഗങ്ങളും ആലോചിച്ചും പഠിച്ചും മണ്ഡലിയിൽത്തന്നെ കഴിച്ചു.
അതിൽനിന്ന് ഒരു സംഗതി സ്തംഭിതമാകുമ്പോൾ ഞാൻ മെളിഞ്ഞു
കണ്ടു: ഈ പ്രശ്നത്തിനൊരു പരിഹാരം വേണമെങ്കിൽ ഹൈദരാ-
ബാദ് സംസ്ഥാനം ഇല്ലാതാക്കുകയാണ് ആവശ്യം. ഹൈദരാബാദ്
സംസ്ഥാനത്തിൽ മൂന്നു ഭാഷകൾ സംസാരിക്കുന്നവരാണ് പ്രധാ-
നമായുള്ളതെന്ന്. തുർക്കി സംസാരിച്ചിരുന്നതു മെലുകാ-
ണ്. മറാഠിയും കന്നടയും പ്രത്യേകജില്ലകളിൽ മാറ്റാക്കൂട്ടായി
കുന്നു. ആ സംസ്ഥാനത്തിൽ മൂന്നു ഭാഷകളുണ്ടായിരുന്നു എന്ന്മാ

ത്രമല്ല, ആ ഭാഷകൾ സംസാരിച്ചിരുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ തന്നെ വൃത്യസ്തവുമായ് തന്നെ ഹൈദരാബാദിന്റെ ഭാഷകളാ വാസ്തവത്തിൽ ഹൈന്ദവത്തിന്റെ ഭാഷയാണെന്നായിരുന്നു സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതെന്നു പറയാം.

ഈ മുപ്പതിരണ്ടാക്കെ പ്രവിശ്യകളുടെ പുനസ്സംഘടന സാധിക്കയില്ലെന്നു കാണുന്ന വലിയ പൊതുജനമുന്നോട്ടല്ല, മറ്റാരുമില്ലാത്ത സംയുക്തചരാചര്യം ഒരു കാലത്തും മറ്റൊരു സമയത്തും ഉപ്ലവിക്കുകയായില്ലെന്നു തീർച്ചയെന്നു, അതുപോലെതന്നെ തെവകാനയുൾപ്പെടാത്ത ആസ്ഥാനം ആസ്ഥാനമാ, കന്നടക്കാരുടെ പ്രത്യേകതയായ വിരഹശൈലസമ്പ്രദായത്തിന്റെ പല പാവനങ്ങളെക്കൂടി സംസ്കരിച്ചിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. ഇങ്ങനെയൊക്കെയും തെവകാനയുടെയും കന്നടക്കാരുടെയും പ്രവിശ്യ വകാശങ്ങൾക്കു പൊതുവെ ബാധകമായിട്ടായിരുന്നു ഹൈദരാബാദിന്റെ സ്ഥിതി.

ഹൈദരാബാദിനെ പര്യടക്കി ഭാഷയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാനസംഘടന സാധിക്കയില്ലെന്നു സ്തബ്ധമാണെങ്കിലും അതിനു മുമ്പു പ്രധാനമന്ത്രിയായിത്തീർന്നു. ഒന്നാമതു പ്രധാനമന്ത്രി നോഹു ഹൈദരാബാദിനെപ്പറ്റി മിയ അലിപ്രാജാപതി മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട് എന്തെന്നാൽ. ഹൈദരാബാദ് നമ്മുടെ സംസ്ഥാനഭരണത്തിന്റെ ഒരു ജന്മസ്തംഭമാണെന്നും അതു നിയന്ത്രിക്കാൻ പോകുന്നതു നമ്മുടെ ഭരണമന്ദിരത്തിന്റെ ഒരു സ്തംഭമായ് കൊണ്ടുവരികയും അദ്ദേഹം പണ്ടുവെക്കെ വെട്ടോ പാകയുണ്ടാക്കിയൊ ഭരണമന്ത്രി ഇന്ത്യയിലെ മുസ്ലിംകളെക്കുറിച്ച് ഹൈദരാബാദ് ഹൈന്ദവം തങ്ങളുടെ പുരാതനമതമെന്നതിന്റെ ഒരു വക്ഷ്യമായി കണക്കാക്കുന്നവരോ ഹൈദരാബാദിനെ മുന്നായി പങ്കിടുകയാണെങ്കിൽ ഹൈന്ദവത്തിന്റെ രാജപ്രഭുവായും ആ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സ്ത്രീമന്ത്രിയും തീർച്ചയായും

പോകുമെന്നതിനാൽ അത് അവർക്കു വലിയ അത്യാവൃത കാരണമാകുമെന്നും ഒരു വാദമുണ്ടായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ അധ്യക്ഷനായ സദവെത്തുവിഷ് ഇര വാദങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ഹൈക്കോർട്ട് എങ്ങനെതെരച്ചിട്ടും നിവർത്തിയാൽക്കൊള്ളാമെന്നുള്ള അഭിപ്രായമാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഞങ്ങൾ മൂന്നാളും തമ്മിൽ നിത്യവുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ വാസ്തവികമായിത്തന്നെ നാം ഈ സംഗതി എന്തിന്നു നേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവോ സാധിച്ചത്.

പ്രശ്നത്തിന്റെ സ്വഭാവമേതാണു നേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവർക്കും ഞങ്ങൾ പ്രധാനസ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം പോയി അവിടെവിടെയുള്ള ജനപ്രതിനിധികളും ഗവണ്മെന്റുമായി സംസാരിച്ച് അഭിപ്രായങ്ങൾ അറിയുന്നതിന്നു തീർച്ചയാക്കി. മേൽകാസം അവസാനത്തോടുകൂടിയാണു് ഓരോരുത്തരും ഓടിയത്. ആദ്യം പോയതു് കേരളത്തിലാണു്. കേരളത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ വലിയ വേർപെടലുകളൊന്നുമില്ലെന്നും എങ്കിലും സ്ഥിരമായിട്ടുണ്ടാകും അതൊരു പ്രധാനസംഗതിയായിരുന്നു. മേൽകാസം സംസാരിക്കുന്ന ജനത തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി, മലബാർജില്ല, കോട്ടയം താലൂക്കു് എന്നിവിടങ്ങളിലാണല്ലോ അധിവസിക്കുന്നതു്. അവരെ നന്നിച്ചുമേന്മ ഒരു ഐക്യകേരളം സ്ഥാപിക്കണമെന്നു പ്രമാണികളായ കേരളീയർ വാദിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ വളരെ നല്ലായിരുന്നു. മദ്രാസ് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായി മലബാർ ജില്ലയിരിക്കുന്നതു തങ്ങൾക്കിഷ്ടമല്ല എന്ന സംഗതി തമിഴ്നാട്ടുകാർ മറച്ചുപെടുന്നില്ല. ആന്ധ്രക്കാർ മാറിപ്പോയ സ്ഥിതിക്കു്, ദ്രോണിമല മേറിയാരു വംശംകൊണ്ടായ മലബാർജില്ലയെക്കൂടി ഒഴിച്ചുവിടുകയാണെങ്കിൽ തമിഴ്നാട്ടു പ്രാത്യകരമാണു പ്രവേശ്യമായിത്തീരുകയല്ലാ. ആ സ്ഥിതിക്കു മലയാളഭാഷ പ്രവേശിക്കുന്ന ദേശങ്ങൾ നന്നിച്ചുമേന്മ ഒരു പ്രവേശ്യമാക്കുന്നതിൽ വലിയ വേർപെടലുകളൊന്നും സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിയാൽ കാണാറില്ലായിരുന്നു.

വായ്പയും അങ്ങനെയൊന്നെങ്കിലും വീട് അവകാശവാദങ്ങളും പ്രീതികൾക്കുപറ്റുവാൻ ഈ വിഷയത്തിൽ അനാവശ്യമായ കടപ്പുള്ളിയാക്കിത്തീർന്നു. ഒന്നാമതായി തിരുവിതാംകൂർ കാർക്ക—പ്രീതികളും തിരുവനന്തപുരത്തു പ്രാധാന്യം വഹിക്കുന്ന നാഗർപ്രമാണികൾക്കു—തമിഴ് കാര്യങ്ങളായ നാഷണൽ തെലുങ്കുതത്വം വ്യാപകമാകുന്നതിൽ ബുദ്ധിമുട്ടായിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂർ രാജാക്കന്മാർ നാഷണലിൽനിന്നു വന്ന വരാകയാൽ രാജവംശത്തിനു മേൽ തിരുവിതാംകൂറുമായി ബന്ധമുണ്ട് എന്നുള്ളതു ശരിതന്നെ. രാജാധികാരം നിലനിന്നിരുന്നതോളം തിരുവിതാംകൂർ വ്യാപകമാകുന്നതോളം നാഷണലിൽവെച്ചെങ്കിലും ആഗ്രഹിച്ചിട്ടു. പക്ഷെ സ്വാതന്ത്ര്യവാദത്തിനു മുൻപുതന്നെ പ്രജാധിപത്യം തിരുവിതാംകൂറിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതോടുകൂടി ആ രാജ്യത്തിലെ ചെറിയൊരു സ്വതന്ത്രപക്ഷമാത്രമായിരുന്നു. ഈ നാഷണലിൽ അത്യന്തം ശക്തമാണെന്നു വന്നു തെലുങ്കു പക്ഷം വ്യാപകമാകാൻ ചേരുന്നതല്ലെന്ന് തിരുവിതാംകൂർ രാജാധികാരം നശിച്ചു തിരു-കൊച്ചി എന്നെടുത്തപ്പോൾ നാഷണലിൽവെച്ചെങ്കിലും കാർക്കഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നുതന്നെ മിന്നിച്ചു തമിഴ്നാട്ടിൽ ചേരുന്നതോളം നിർദ്വന്ദ്യമായി. രാജാധിപത്യകളുടെ പ്രശ്നം മുന്നോട്ടു വന്നിട്ടുള്ളതിൽ ആ വാദത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം വർദ്ധിച്ചു.

മലയാളികൾ മിക്കവാറും ഇതിനു വിപരീതമായിരുന്നു. അവരുടെ പാദമുഖങ്ങൾ ആശ്രയിക്കുന്നതാണ് പരമമെന്നത്. പരസ്പരം സുഷിച്ഛ കേരളം ഗോകണ്ഠാമുതൽ കന്യാകുമാരിവരെയെന്നതും അതുകൊണ്ടു കന്യാകുമാരി ഒരിക്കലും തെലുങ്കുവിട്ടുകൊടുക്കാൻ പാടില്ലെന്നായിരുന്നു ഒന്നാമത്തെ വാദം. പരസ്പരം സുഷിച്ഛമെന്നതായും കേരളത്തിന്റെ ഒരൊഴിച്ചുകൂടാത്ത ഭാഗമാണെന്നതും നാഗർകാലവും കന്യാകുമാരിയും. ആ

വാമത്തിൽ അർദ്ധമാണമില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ—ഒരു കരളും ഗോകണ്ഠാദൃതൽ കാസർകോഡുവരെയുള്ള ഭാഗം കേരളത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതായി ചരിത്രം പറയുന്നില്ല. കന്യാകുമാരിയുടെ കാര്യമാണെങ്കിൽ, ചരിത്രകാവ്യങ്ങളിൽ അതു ചിലപ്പോൾ കേരളത്തിലെ രാജാക്കന്മാരുടെ കീഴിലും ചിലപ്പോൾ തമിഴ്നാട്ടുരാജാക്കന്മാരുടെ കീഴിലുമായതാണ്. എന്നാൽ നെടുമാറിൻകയ്ക്കു തെക്കുള്ള താമുക്കുകൾ തമിഴ് സ്വഭാവമായ ജനങ്ങൾ അധിവസിക്കുന്ന പ്രദേശങ്ങളായിരുന്നു എന്നുള്ളതിന് സംശയമില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു ഭാഷയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രവർത്തകർ നിർമ്മിക്കേണ്ടുന്നതിൽ ആ താമുക്കുകൾ തമിഴ്നാട്ടുവർണ്ണിച്ചതാകെ നിശ്ചയമുണ്ടില്ല.

ഇതായിരുന്നു അന്നാട്ടിലെ ജനങ്ങളുടെ അഭിപ്രായമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുള്ളേണ്ടായ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ ഈ താമുക്കുകൾ തമിഴ്നാട്ടുപാരികൾക്കായിരുന്നു സ്വയം വാചസ്പത്യം ചെയ്തത്. ഒരു സംഗതികളിൽ കാൺഗ്രസ്സിനോടു ചേരുന്നതിനുള്ള പങ്കും ഈ ഒരു കാര്യത്തോടു അഭിപ്രായഭിന്നതകൾ, അവർ കാൺഗ്രസ്സുകൾക്ക് ചേരാതെ നിന്നു. ദാമോദര ആദികൾ കൺഗ്രസ്സു നാട്ടുകാർക്കു സഹോദരികൾ പടിഞ്ഞാറുവശം കേരളത്തിൽനിന്നു ഇതന്നെക്കുറിച്ചു എന്നു പൊതുവെ അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. ഏതിലും ആ പ്രദേശത്തിന്റെ പ്രകൃതിവ്യത്യാസവും അവിടുത്തെ ഗ്രാമസമ്പ്രദായവും ജനങ്ങളുടെ ഉടുപ്പം ഭക്ഷണം കുടുംബപ്പോൾ അതു തമിഴ്നാട്ടുതന്നെ എന്ന് അവർക്കും ബോധ്യംവന്നു.

ഞാൻ അതു സമ്മതിച്ചുകൊടുത്തു കേരളത്തിനെ ദേഹിക്കുന്നതായിട്ടാണ് തിരുവിതാംകൂറിൽ പലർക്കും തോന്നിയത്. ഉടമസ്ഥാവകാശാവസ്ഥയ്ക്കുള്ള അവരുടെ വാദം. തിരുവിതാംകൂർ സംസ്ഥാനത്തിലുൾപ്പെട്ടതു പരമേശ്വരൻ വട്ടക്കോട്ടക്കു യോി ഒരു കേരളിയെന്നല്ലാതെ തിരുവിതാംകൂർക്കാരെന്നോ

തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിന്റെ പ്രഭുവെന്നു ഞാൻ അഭിമാനിച്ചിട്ടില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു നാഞ്ചിനാട്, അവിടുത്തെ ജനതയുടെ ഇഷ്ടപോലെ, കേരളത്തിലോ തമിഴ്നാട്ടിലോ ചേരരുതെന്നെന്നു ചാലയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വിചാരിക്കുയാണെങ്കിൽ അതു നിസ്സാരമായ തമിഴ്നാട്ടിൽപ്പുട്ടതാണെന്നുള്ള എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ താൽപര്യങ്ങൾക്കു വിപരീതമായി ബാണാനന്ദനെ കണ്ടില്ല.

നാഞ്ചിനാടും ചെങ്കോട്ടയും തിരുവിതാംകൂറിൽനിന്നുളള തമിഴ്നാട്ടിൽ ചേക്കുയാണെങ്കിൽ പിന്മുറയും ദേവകുളവും ആ അടിസ്ഥാനത്തിൽത്തന്നെ അവർക്കു വീട്ടുകാടുകേടത്തല്ലായിരുന്നേണ എന്നു് ഒരു ചോദ്യം വരാം. അതായിത്തന്നെ തമിഴ്നാട്ടുകാരുടെ വാവും. അതിനെതിരായിത്തന്നെ ഹൊഴ് കാണാം, തമിഴ് ഭാഷയെ സാരിക്കുന്നവരാണ് അവിടെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയും, അവർ അവിടുത്തുകാരല്ല; തോട്ടങ്ങളിൽ ജോലിക്കുചേർത്തിട്ടു തമിഴ്നാട്ടിൽനിന്നു വന്നിരുന്നവർമാത്രമാണ്. അവരുടെ നാടും കടിയും പാങ്ങിരാജ്യത്തായതിനാൽ ഈ കാര്യത്തിൽ അവരുടെ സംഖ്യ വകുപ്പായ്ക്കുണ്ടായി എന്നിരിക്കു തോന്നിയില്ല. കാസർകോട്ട കേരളത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതായും തമിഴുഭാഷയ്ക്കു വീട്ടുകാടായും ഒരു കേരളപ്രവിശ്യയാണ് മെമ്മർ പ്രൊഫ്. ചെമ്മൂർ.

പ്രവിശ്യാപുനർ നിർമ്മാണത്തെപ്പറ്റിയുള്ള മാറ്റ സംഗതികൾ പാഴുന്നതിനുമുൻപു കേരളപ്പുറവിതെസ്സുംബന്ധിച്ചു ചില കാര്യങ്ങൾക്കുടി പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. നാഞ്ചിനാട്ടു വീട്ടുകാടുകാൻ തിരുവിതാംകൂർക്കാർക്കു വിരോധമായിത്തന്നെപ്പകിൽ മലബാറിലുള്ള പ്രമാണികളിൽ ഒട്ടേറിക്കൂടെ തിരുവിതാംകൂറിനോടു ചേരുന്നതിൽ പൈതൃകവും പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു. എങ്ങനെയെങ്കിലും മലിരാശിയുടെ വാലായി കഴിയുന്നതിൽ എന്തൊരു പ്രശസ്തിയുണ്ടെന്നാണ് അവരുടെ ഭാവം. ശ്രീ. കെ. പി. കേശവശിനാഥം ശ്രീ. ദാമോദരമണനുംമാണിച്ചാൽ, നേതാക്കളെ

നൂലാവാപ്പുന്നവരിൽ മിക്കവാറും മരിക്കാൻ പറ്റിയവരായിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂർക്കാർക്കു കേരളത്തിൽ പ്രസിദ്ധമുണ്ടാകുമെന്നും അവരുടെ അധികാരത്തിൽ തങ്ങൾക്കു കഴിച്ചുകൂട്ടേണ്ടി വരുമെന്നുമായിരുന്നു അവരുടെ പേടി. തമിഴുനാട്ടിലെ ഒരു കൊന്നായിക്കഴിഞ്ഞതാണത്രെ അതിലും ദേഹം.

ഐക്യകേരളത്തിന്നു വിപരീതമായി വേറെ ഒരു ശക്തിയും ഇതിനിടയിൽ പ്രയുക്തമായി. അതു ശ്രീ. വി. കെ. കൃഷ്ണമേനോനായെന്നവെന്ന സംഗതി മുഖംവെട്ടേണ്ടതില്ല. കേരളമേനോന്റെ മറ്റാസിൽ വെച്ചു് ഒരു ദക്ഷിണപ്രവിശ്യാവണമെന്നായിരുന്നു മേനോന്റെ അഭിപ്രായം. തുല്യർവെച്ചു കൊച്ചി മഹാരാജാവിന്റെ സാന്നിധ്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിയ ഐക്യകേരളസമ്മേളനത്തിൽ വിചാറംവഴി വന്നു് അതു് അമ്ലാപശ്ചാത്തന്നു വാദിച്ചു മേലായി ഈ മഹാനുഭാവന്റെ അഭിപ്രായം എന്തു കാണാവശയാണാവോ, മാറ്റിക്കിടത്തു്? എത്രയായും കൃഷ്ണമേനോൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രധാനമന്ത്രിനെ ഹിന്ദുവിന്നാ മേൽ ഉണ്ടെന്നു പറക്കു വിശ്വാസിച്ചിരുന്ന സ്വാധീനശക്തിയെ അവലംബിച്ചു്, പല മലയാളിനേതാക്കന്മാരും തെക്കൻപ്രവിശ്യാക്കാരായി. ശ്രീ. കൃഷ്ണമേനോന്റെ ബന്ധുക്കാരിലൊരാൾ ഈ വാദം പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ മുൻപാക സമർപ്പിക്കുന്നതിന്നു് ഒരു പ്രതീകീകരണമായി ഒട്ടേറുവരെ പോകുവാൻ ഉണ്ടായത്രെ!

എന്റെ മേലും പലതരത്തിലുള്ള സ്വാധീനശക്തി വെച്ചുത്തുവാൻ പലരും തൊഴുതുകയായിരുന്നില്ല. എത്രയായും പ്രധാനമന്ത്രി ഒരു കാര്യത്തും അനുവദിക്കാതിരുന്നില്ലത്ത കേരളപ്രവിശ്യാവണി എന്നിന്നു ഞാൻ ശ്രമിക്കുന്നു എന്നായിരുന്നു അവരുടെ വാദം. പോരാത്തതിന്നു്, തിരുവിതാംകൂർകുള്ള പത്രങ്ങൾ ഒന്നൊഴിയാതെ ഏതെന്നു കർക്കരമായി അധിഷ്ഠിപ്പിച്ചു കൊണ്ടു് ഇരുന്നു. അവരുടെ ആക്ഷേപം അസ്ഥാനത്താണെന്നു

തിനാൽ ഞാനതിനെ വകവെച്ചില്ല. കൃഷ്ണമണിനാൻ എത്രമെന്ന നിർണ്ണയിച്ചാലും നെഹ്റു സേവാദ്ധ്യക്ഷകൻ പ്രയത്നിച്ചു ക്ഷയിച്ചുപിഴു നടുപ്പിൽ വരുത്തുകയുണ്ടെന്നും എനിക്കറിയാ കഴിഞ്ഞു. അങ്ങനെ വിശ്വസിച്ചു നേതാക്കന്മാരുടെ ഭീതിയെ മറുപടിപദത്തെ അനുഭവിക്കുകയെന്ന വേണം. തമിഴ്നാട്ടിന്റെ സമ്മതപ്രകാരം കേരളത്തെ അതിൽ ചവിട്ടിച്ചു് ഒരു ക്ഷയിച്ചുപിഴു സാധിക്കുകയുണ്ടെന്നു സ്വയംഭാവമുണ്ടല്ലോ. സ്വന്തമായി ഒരു തമിഴ്നാട്ടു വടിക്കാൻ അപസരം വന്നിരിക്കുമ്പോൾ തമിഴ്നാട്ടിലെ ചില ക്ഷയിച്ചുപിഴുപ്രമാണികളുടെ ആഗ്രഹം കരുതി കേരളവും തമിഴ്നാട്ടും ചേർത്തിട്ട് ഒരു പ്രവിശ്യയുണ്ടാക്കാൻ തമിഴ്നാട്ടുനേതാക്കന്മാർ സമ്മതിക്കുകയുണ്ടായി. ആത വിശ്വസിച്ചാൽ എങ്കിലും അങ്ങനെ ചവിട്ടി വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. ഇതിനൊക്കെ ആധാരം കൃഷ്ണമണിനാൻ നെഹ്റുവിന്റെ മേൽ ഉള്ളതായ പറഞ്ഞു വന്നിരുന്ന സാധിനശക്തിയത്രെ.

അങ്ങനെ ഒരു ക്ഷയിച്ചുപിഴു പ്രയത്നത്തിൽ വന്നാൽ കേരളത്തിനുള്ളതായ ചില ക്ഷയിച്ചുപിഴുപ്രമാണികളുടെ പദത്തെക്കുറിച്ചു നോക്കിനോട്ടമാത്രമല്ല തമിഴ്നാട്ടിന്റെ ഭാഗമാകുന്നത്. പിന്നീട് മറ്റും ഭേദിച്ചുപിഴു അവിടുത്തെ ഭേദിച്ചുപിഴുപ്രമാണികളുടെ സംഖ്യ കണക്കാക്കി തമിഴ്നാട്ടിലായിരുന്നതിനും. ഇപ്രകാരം നോക്കുകയാണെങ്കിൽ അതിനെ ഒരു ക്ഷയിച്ചുപിഴുപ്രമാണം സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടാൽത്തന്നെയും അധികകാരം നില്ക്കുകയുണ്ടെന്നു തീർച്ചയാണല്ലോ.

കേരളത്തെ മേലും താഴെയും അനേകങ്ങളാക്കി കഴിഞ്ഞു വന്നാൽ ഒരു ഭാഗത്തോളം ബാംഗ്ലൂരിൽ താമസിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവരുടെ വാക്കുകൾ കേൾക്കുക. അതിനോടേ ചേർക്കുമ്പോൾ കാര്യങ്ങൾ നേരിട്ടു കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുന്നതിനായി ആ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മലമ്പ്രദേശത്തും ഒരു ഭാഗത്തോളം കഴിച്ചു. അവർക്കുവെച്ചാണ് ചേർക്കുമ്പോൾ ഭാഗി

ച്ചു വീതിക്കുന്ന കാര്യം ഫെസ് വേ ആലിയെപ്പറഞ്ഞു സമ്മതിച്ചി-
ച്ചത്. പോകുന്നിടത്തേല്ലാം സാമ്പത്തികങ്ങളായ കാര്യങ്ങളും
അന്വേഷിക്കണ്ടതു തെങ്ങിന്റെ കൃത്യതയിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണെന്നതിനാൽ ഹൈദരാബാദിൽ താമസിച്ചപ്പോൾ ക്ഷണാപഥ
ത്തിന്റെ ചരിത്രത്തിൽ പ്രാധാന്യം വഹിക്കുന്ന ശാസ്ത്രചാരന
ന്മാരെയും കാക് തെയമ്പരായും മുമ്പന്മാനങ്ങൾ മുദാതവ
ശ്രിക്കുവാൻ അവരെ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റി പലതും മനസ്സി-
ലാക്കുവാനും സാധിച്ചു. പ്രമുഖനാഗരജൻ ശാസ്ത്രചാരന
ന്മാരെ മുമ്പന്മാനം. ശാസ്ത്രചാരനാകുന്നതിൽ അദ്ദേ-
യ ഹാമൻ തന്റെ 'സംഗ്രഹം'യെ (ഗ്രാമസംഗ്രഹം എന്ന
പേരിൽ വളർത്താൻ തയ്യാറാക്കിയപ്പോൾ പ്രകൃതിശാസ്ത്രം) വ-
ളർത്തിയപ്പോൾ അതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. അവിടെയും കേരള
ത്തിൽ, മീനമുഖനായി മുതലായവയെല്ലാംകൂടെ എന്നസം-
രംഭത്തിന്റെ പരമോത്തമമായിട്ടുള്ളതിൽ ഇടത്തോ അല്ലെങ്കിൽ
കിടക്കുമായിരുന്നു. ഏറ്റുമാനൂരിലും അതിനുമുമ്പും മാത്രം വേണ്ട
അറകുറുപ്പുണ്ടാകും നാണയമുണ്ട്.

പ്രസിദ്ധമായ അജ്ഞാതനായും ഏറ്റുമാനൂരിലെ അമ്മമാ-
സംഗ്രഹം ഈ അവസരത്തെക്കുറിച്ച് തന്നെയും സന്ദർശിച്ചു-
ത്. ആ രണ്ടു സ്ഥലങ്ങളും സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ കണ്ട്, ഏതുമെ-
രിത്രത്തിൽ അവയ്ക്കുള്ള സ്ഥാനം മനസ്സിലാക്കുന്നതിന് സാധിച്ചു-
തു വലിയൊരു ഭാഗമായി ഞാൻ കണ്ടു.

കോമളാബാദിൽ താമസിച്ചപ്പോഴുണ്ടായ ഒരു നേരംപോ-
ക്കട്ടെ ഇവിടെ പറയാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അന്നവിടെ അ-
ലിപ്രമുഖപരവ്യയമുണ്ടായിരുന്നെന്നസം തെങ്ങിന്റെ മൂന്നു പേ-
രെയും മായയ്ക്കു വിളിച്ചു സല്ലഭിക്കാൻ തീർത്താകാം. ഒരു മിവ-
സം രാവിൽ തെങ്ങിന്റെ ആലോചനകൾക്കായി കൂടിയാപ്പാൻ
സൂത്രീയായ ശ്രീ. ചന്ദ്രശിവൻ പറഞ്ഞു: "അന്നുരാവിന്റെ
ഐ. ഡി. സി ദേവനാഥൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്, നിങ്ങൾ
മുൻപേതം ഇന്നു മായയ്ക്കു ചെല്ലണമെന്നു."

അങ്ങനെയെന്നു എന്നു ഫസംഭവം ആയി ഉടൻ സമ്മതിച്ചു. കൺസ്രൂവിന്റേയും ഏജൻറേയും അഭിപ്രായം അറിയാതെ സ്വീകരിച്ചു മറുപടി പറയാൻ മന്ദഗതി പുറപ്പെട്ടു. വാതിൽ വരെ എത്തിയപ്പോൾ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ തിരികെ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു: “എന്റെ കാര്യത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതായിപ്പറയണം, ‘ഷണിനം വെടമ്പാൾ അതേപ്പറ്റി ആലോചിക്കാ’മെന്നു. എ. ഡി. സി. മോണിൽ വിളിച്ചു ‘കല്പന’ അറിയിച്ചാൽ വരാൻ ഞാൻ മയ്യാടില്ലെന്നും പറയണം.”

കൺസ്രൂ പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ പറയുന്നതു ശരിയാണ്. എഴുത്തുവഴി ക്ഷണിക്കേണ്ടതുതന്നെ. പക്ഷെ അതു വകവെക്കേണ്ട. നമുക്കു സ്വീകരിക്കാം.”

ഞാൻ മറുപടി പറഞ്ഞതിങ്ങനെയാണ്: “ഇൻഡ്യൻ പ്രസിഡണ്ടു കെപ്രാ’നിയ്ക്കും പക്ഷപ്പാഴും എന്നു ക്ഷണിക്കാറുണ്ടു്. അപ്പോഴല്ലാം കേമിഫോണിൽ വിളിച്ചാലും സൗകര്യം ലഭിച്ചാലും എഴുത്ത് ഉടനെത്തന്നെ വരും. അവരിൽ കവിഞ്ഞു കൊളായി ഞാൻ ഭരണസാമിനെ വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടു് എഴുതാൻ വരാതെ പോകാൻ എന്നിങ്ങനെ ന്നല്ല. നിങ്ങൾ പോയി മാത്രം കളിക്കുക.”

മന്ദഗതി കേമിഫോണിൽ മറുപടി പറഞ്ഞപ്പോൾ, എഴുത്തയച്ചു ക്ഷണിക്കുന്ന പത്രിക ഭരണസാമിനല്ലെന്നും, കേമിഫോണിൽ അറിയിച്ചാണു് കൈക്കൊള്ളണമെന്ന്, അംബാസഡർമാർ മുതലായവരോട്പ്പാലും മാത്രമേ വിളിക്കാറുള്ളതെന്നു മത്രേ എ. ഡി. സി. മറുപടി പറഞ്ഞതു്. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ കൺസ്രൂവിന്റേയും ഫാബം മാറി: “എഴുതയച്ചു ക്ഷണിക്കയില്ലെന്നാണു് വാങ്ങുകിൽ ഞാനും വരുന്നില്ലെന്നു പറഞ്ഞേണ്ടു്.” എന്നിട്ടെന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞു പറഞ്ഞു: “ഈ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടരായ രാജാക്കന്മാർക്കു് ഇപ്പോഴും ഇതു ധിക്കാരമെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയില്ല. അല്ലെങ്കൽ ഞാനും ആദ്യം നിങ്ങൾ പറഞ്ഞ മറുപടിയെന്നു പറഞ്ഞേടന.”

ഫസ്റ്റ് വേ ആവിഷ് ഭവക ശാസനമുടവായി. നൈസാ മ്നെ ഇങ്ങനെ അപമാനിക്കുമോ! അദ്ദേഹം മരധരിയോടു പറഞ്ഞു: “നിങ്ങൾ പോയി നൈസാമിന്റെ സ്കൂട്ടറിനെ കണ്ടു കാശും പറയുക. നൈസാം പാഞ്ഞിട്ടു പ്രൈവറ്റ് സ്കൂട്ടറി എഴുന്നള്ളിയിരിക്കുക.”

അതുകൊണ്ടു വിരോധമില്ല എന്നു ഞാനും പറഞ്ഞു.

ഒരു മണിപ്പൂരിനുള്ളിൽ അപ്രകാരമൊക്കെയുംകൊണ്ടു മരധരി തിരികെ വന്നു. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു തീർന്നില്ല. ഇരുവായസ്സൽകാത്തിന്റെ വിശേഷം. ഞങ്ങൾ നാമരമണിക്കുകൊട്ടാരത്തിൽ ചെന്നു. അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങോട്ടു പഴയ ഒരു അമ്ലകനും കാലമുണ്ടിട്ടു തലയിൽ ഒരു തൂർക്കിത്തൊപ്പിയും വെച്ചു വയസ്സന്റെ മുൻപിൽ ഞങ്ങൾ വാമരമണിക്കുക. നൈസാമിന്റെ പട്ടണത്തിനെപ്പറ്റിയും മറ്റും പല കഥകൾ മുൻപുതന്നെ കേട്ടിരുന്നെങ്കിലും ഞങ്ങൾക്കുമേലും ആവേശകരമായി തോന്നുന്നവിയുമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വേഷം. ഞങ്ങളെ ഒരുപമാലികയായി പരിചയപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, കൺസുലിനെപ്പറ്റിയും എന്നെപ്പറ്റിയും ആദ്യമായി കേൾക്കയാണെന്നായിരുന്നു അവം. കൺസു വളരെ നാളായി പാർലമെന്റിൽ മെമ്പറാണെന്നും മാരതാസമാജം (Servants of India Society) യുടെ പ്രസിഡൻറാണെന്നും പറഞ്ഞപ്പോൾ, “അങ്ങനെയോ Servants of India Societyയോ, അതെവിടെയാണിത്?” എന്നായിരുന്നു നൈസാമിന്റെ ചോദ്യം. അറിയാത്തതില്ല, അധികൃതനായി അതിനെപ്പറ്റി ചെല്ലു മോശമായിരുന്നു അത്. ഞാൻ ബ്രിട്ടീഷ് മനുഷ്യത്വമായിരുന്നുവെന്നും മെമ്പറായിരുന്നെന്നും ഇരുപതുവർഷം അദ്ധ്യാപനമായിരുന്നു എന്നും പറഞ്ഞപ്പോഴും നൈസാമിന്റെ അതിർത്തിയിലുള്ള എന്നു ചോദിച്ചിരുന്നു നൈസാമിന്റെ മുമ്പാകെ.

മൈസൂറിലെ താമസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പുതിയ പ്രവിശ്യകളുടെ പ്രവർത്തനം കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊണ്ടു. കേരളം, കണ്ണൂർ

[illegible]

നാം കേന്ദ്രിയമന്ത്രിസഭയ്ക്കും പിടിക്കുകയല്ലെന്നും അതെപ്പറ്റി വാ
ദിക്കുന്നത് എന്താ ഭാവം എന്നു ബാധകമാകുന്നതാണ് എ
ന്താ ന്യായമെന്നാൽ ഉപദേശിച്ചു. അത് കേട്ടാൽ വാസ്തവ
മാണെന്ന് എന്താ അറിയാം. എന്തിന് ഇതു പ്രാധാന്യമുള്ള
കാര്യത്തിൽ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു വെക്കുന്നതു നന്നാകുമെന്ന്
എന്നാൽ വാസ്തവമുള്ള കേന്ദ്രീയമന്ത്രിയെ മറ്റൊരാളെ പാ
സ്താൻ തയ്യാറാക്കുകയല്ല. അതും വിദ്യാർത്ഥികളെപ്പറ്റി
കേൾക്കുന്നതും വാസ്തവമല്ലെന്നും അതെപ്പറ്റിയാണ് വാ
സ്തവമെന്നും തന്നെയും. പക്ഷെ വാസ്തവമെന്നാണു എന്താ
അതെപ്പറ്റിയാണ് വാസ്തവമെന്നും അതെപ്പറ്റിയാണ്
അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ്
അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ്
അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ്
അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ് അതെപ്പറ്റിയാണ്

കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാ ഭാഗത്തും സഞ്ചരിച്ച് ജെ.ജെ.എസ്. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രചാരണത്തിനായി പ്രവർത്തിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തിയ പര്യടനങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രചാരണത്തിനായി നടത്തിയ പര്യടനങ്ങൾ. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രചാരണത്തിനായി നടത്തിയ പര്യടനങ്ങൾ. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രചാരണത്തിനായി നടത്തിയ പര്യടനങ്ങൾ.

ല്ലോ. ജനത ഇന്ത്യാംമതക്കാലാണെങ്കിലും അക്കാലത്തു മതമെന്തൊരുമാണ് അവിടെ നടപ്പിൽ ഇരുന്നത്. കാരണവന്മാരുടെ ഒരു കൗൺസിലാണ് നിതിന്യായങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നത്. ആദ്യമായി ഇൻഡ്യയിൽ സ്ഥാപിച്ചു ദൃഢപള്ളി ഖണ്ഡപീഠി വാങ്ങുന്ന വിശേഷിച്ചുവരുന്നു.

ഈ ദ്വീപുകൾ പമ്പ്സ്റ്റേഷനിൽനിന്നുണ്ടാവുകയാണ്. മിനി കോയിക്കൂട്ടത്തിൽ സാമാന്യം വലിയൊരു ദ്വീപാണെങ്കിലും ഈ ഇരുനൂറ്റുകൾക്കു കണ്ടു മൂന്നു മയിവിൽ കൂടുതൽ നീളവും അകലെയായ് കൂടുതൽ വിരിയുമില്ല. മണ്ണു മൊറുതുരുത്തുകൾ അടുത്തു കിടക്കുന്നുണ്ട്. തെരിൽ ഒരു പണ്ടാരവക (മുൻകാലങ്ങളിൽ ആല പണ്ടാരിന്റെ പകുറ്റാ മററു കൂടിപകുറ്റമാണ്. തെങ്ങുകൂടിയും കടലൻ്റെ ചീൻ പിരിച്ചു' ഉണക്കി വിറ്റുലും—മണ്ണു മണ്ണുനാലാറ്റാർ ഈ ദ്വീപുകളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ദ്വീപുകൾ വളരെ പുറത്തു പോയിരുന്ന പരലധികവും യുവാവർ കല്ലുകൾക്കു വാസ്തുക്കോശമായി (വണിക്കാശി)ട്ടാണ്. കൊല്ലവും മത്സ്യവും കോഴിക്കോട്ടു വിറ്റു നെല്ലുക്കുറിയും വാങ്ങി വാണം അവർ ജീവിച്ചിരുന്നത്.

കേരളത്തോടു കൂടുതൽതെരികിലും ഖണ്ഡപീഠ കേരളത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായി കരിച്ചുകൊണ്ടുപോകുവാൻ സാധിക്കുമോ എന്നു് എന്നിരിക്കു സാരമായിരുന്നു. ഒട്ടവളരെ പണം ചെയ്യാക്കാതെ ആ സ്ഥലങ്ങൾ നന്നാക്കിയെടുക്കാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. അതുകൊണ്ടു് അവ ആൻഡമാൻ മുതലായവപോലെ കേന്ദ്രസമുദായങ്ങൾനിന്റെ ചുമതലയിൽ വെട്ടു കൊടുക്കുന്നത് ഉത്തരമായിരിക്കുമെന്നു് എന്നിരിക്കു യോന്നി.

ഇങ്ങനെ ഇൻഡ്യയിൽ എല്ലാ പ്രവിശ്യകളും നടന്നു കണ്ടു അവയുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കേണ്ടതാണ് അങ്ങനെയുള്ള ഏകീകരണ കമ്മിറ്റിയുടെ കീഴിൽ. അതിന്നു് കൈയെടുത്തതിനു മുൻപേ ചില കാര്യങ്ങൾക്കായി ഒരു ഭാഗം ഇളവെടുക്കുന്നതി

ന നെങ്ങൾ തീർച്ചയാക്കി. കൺസ്യൂസിന് ഇൻറർ പാർവ്വതന്റെ റിബോർഡ് സംബന്ധിച്ച ഇപ്പോഴത്തെ പോക്കെത്തുണായിരുന്നു. യൂണൈറ്റഡ് (U. E.S('O))യെ വിശ്വസാർത്ഥ്യംകൊണ്ടിരിക്കാൻ ആവശ്യമായ വാദ്യമുണ്ടായിരുന്നു. നിയമിതമായ മുൻപേയിൽ എഴുന്നള്ളി ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നതായ മുൻപേ പാഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. മോകത്തിലെ പ്രമാണപ്പെട്ട ചരിത്രകാരന്മാർ ഒന്നിച്ചു മോൻ ഒരു സാക്ഷാത്കാരം അതിന്റെ നിർമ്മാണകരമായി. ആ സമയത്ത് അതിപ്രധാനമായ ഒരു സമയം ഉന്നം പാർസിയിൽപ്പെട്ടുണ്ടാകുമെന്നും അതിൽ കൈമാറ്റമുണ്ടാകുമെന്നും യൂണൈറ്റഡ് ഏകദേശം അറിയിച്ചിരുന്നതിനാൽ എഴുന്നള്ളി യൂണൈറ്റഡ് പോക്കെത്തായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഫസ്റ്റ് മേ ആയി സുഖപ്പെടുത്താനായിരുന്നു.

പാർസിയിലുള്ള ചരിത്രത്തിൽ ആവശ്യമായ വാദ്യത്തിന്റെ കർമ്മങ്ങളായ നെങ്ങൾ മുഖം ഒന്നിച്ചുവേണം എഴുന്നള്ളിയാൽ മോൻ മോൻ ഇടവേണ്ടതെന്ന് തീർച്ചയാക്കി. ആദ്യമായി നെങ്ങൾ ചെയ്ത വലിയവായ ഒരു ഉന്നംണ്ടാകുമെന്നായിരുന്നു. അത് നിർമ്മാണകരമായി സസന്ദർഭം സമീപിച്ചു. അതിനുശേഷം നെങ്ങൾ മുൻപേയും ആദ്യം വെച്ചു. ആദ്യമായി കൂടാ പാർസിയിൽ വേണമെന്നും അത് ആദ്യം എഴുന്നള്ളി സമയം ഒന്നിച്ചുവേണം എഴുന്നള്ളി തുടങ്ങിയെന്നും തീർച്ചയാക്കിയാൽ തീർച്ചപ്പെടുന്നു.

കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ട് അടയ്ക്കാൻ സന്ദർഭമായിരുന്നു. ഇൻസ്യൂറിയിലെ എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളെയും ബാധിക്കുന്ന അതിന്റെ ഉപാധികൾ രാജ്യഭാഗമാണ് എത്ര കോലാഹലമുണ്ടാക്കിയെന്ന് ഇപ്പോൾ ഉപദേശിക്കാൻപോലും പ്രയാസമാണ്. തമിഴ്നാട്ടുകാർക്കും കണ്ണാക്കുകാർക്കും മാത്രമേ ആകട്ടെ ഒരു സംരൂപിച്ചുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ദേവികളും പീതമേടും കിട്ടാ

താമരകൊണ്ടു തൊഴുന്നോട്ട് ഒരു ചുറ്റപ്പാട്ടുണ്ടാകാതെ കുന്നില്ല; പാക്കു
കുറ്റാധിപവു എന്നാൽ അതു വകയെച്ചില്ല; മേമ്പാർജില്ലകളും
മെക്കൻ കണ്ണാടകയും ചേർപ്പെടുത്തുന്നതിൽ അമ്പർക്ക സ
ന്ദേശമായതന്നെ കണ്ണാടകക്കാർക്കും എന്തെന്നുവരികിലൊ
ത്തന്നെ കാണ്മാനാകാതെ ഒരു ചെറു കൈയെടുപ്പിൽ വെറുക്കേണ്ട
താകുന്ന വാദമുണ്ടു പക്ഷമെങ്കിലും മനസ്സാലായത്തമമായിട്ടു
കേട്ടുപോട്ട് അതൊന്നു വെറുക്കൽ അമ്പർക്ക പ്രമാണികൾ
ക്കു വലിയ വകയായെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. കാണ്മാനാകാതില്ല
വെങ്കിലും ഉപയോഗവാർ ചുറ്റപ്പാട്ടുണ്ടാകാതില്ലെന്ന അമ്പർക്കസമു
ഹാരം എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെന്നുള്ളതു.

[illegible]

മേലുദ്ധരണി വർദ്ധിച്ചതിൽ നേഹിതവേഷിപ്പിച്ചുള്ള പ്രാണികൾക്കെല്ലാംവർക്കും ജനങ്ങൾക്കു പൊതുവേയും തൃപ്തി വാണമടയ്ക്കുന്നതു്. നേഹിതവും ഭട്ടവ്തൽ കള അഭിപ്രായ

തോടുതന്നെ മോചിച്ചു. ഉത്തരപ്രദേശത്തും വിഭജിക്കണമെന്നുള്ള ഏക്കർ വിറ്റുവാങ്ങി കുന്നത്തോട്ടു കോവിലമ്പല്ലൂർ നദിന്റെ തീരത്തായിരിക്കിൽ എനിക്കെതിരായി വലിയൊരു പ്രക്ഷോഭം ആരംഭിച്ചു. കൂടാതെ പടിക്കൽ കടമുടയ്ക്കുന്നതു പോലെ ഒരു സമരം പ്രവിശ്യകളുടെ സംരക്ഷണ സമരമാകുന്നതിനുമുൻപുണ്ടായി.

അന്നു ബംഗാളിൽ മുഖ്യമന്ത്രിയായിരുന്ന ബിഹാർ മന്ത്രി റാഡ് കോയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പ്രവിശ്യകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനുപകരം അടുത്തുള്ള പ്രവിശ്യകളെ അവയുടെ വ്യവസായത്തുല്പന്നങ്ങളനുസരിച്ച് കെട്ടിപ്പിച്ച് വലിയ ഘടകങ്ങളായി നിർമ്മിക്കുവാൻ വേണ്ടതെന്നും അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ ബംഗാൾ, ബിഹാർ, ആന്ധ്ര എന്നിവ ഒരു പ്രവിശ്യയായി നിർമ്മിക്കുന്നതും മറ്റുള്ളവ പലതാണെന്നും ഒരു പ്രസ്താവന പുറപ്പെടുവിച്ചു. എന്താ കാരണവശാൽ റെഹ്റൂഖ് ഈ പ്രമേയം വരുത്തുകയുണ്ടായി. ഇതിനെ മുൻപുതന്നെ നാമുമാ അറിയാ പ്രവിശ്യകളായി വിഭജിക്കുക ഈ പ്രശ്നത്തിനുള്ളതാണെന്ന ശരിയായ ഒരു മറുപടിയാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു കേൾന്നു. ബിഹാർ റാഡ് കോയുടെ ഭാജ്യപ്രദാനത്തിനും മീറ്റിംഗിൽ തന്നെയും അനുവദിച്ചതാണെന്ന് ഇങ്ങനെ ഒരു സംഭിധാനമാണ് ഇൻഡ്യയ്ക്കു വേണ്ടതെന്ന റെഹ്റൂഖ് പറഞ്ഞപ്പോൾ തിരുവാങ്കുലൻ വായിക്കുന്ന ഭാവിഭവന നേതൃത്വങ്ങൾ അതിനുസരിച്ചു പല്ലവി പാടിത്തുടങ്ങി. കൃഷ്ണമണിനാമൻ അവലംബിച്ചു നിന്ന നമ്മുടെ മണ്ണെണ്ണാശുപാലർക്കു കേരണി, മണ്ണെണ്ണ ആശുപാലർക്കു സമരമാണെന്നും; ഐക്യകരളും തകർന്നതായി അവർ വിശ്വസിച്ചു.

ഈ സംഗതി അമൃതസരസ്സിൽ അക്കാലത്തു കൂടിയിരുന്ന കാൽഗ്രസ്സിൽ തീച്ചയാക്കാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. കാൽഗ്രസ്സ് കൂട്ടുന്നതിന്റെ തീയതിയും ഞാൻ മെല്ലെമിൽ ഒരു പ്ര

സംഗമം ചെയ്തു. പ്രവേശകൻ കൂട്ടിച്ചേർത്തു നാവെടു പ്രദേശം ഉായി ഇൻഡ്യയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതു വളരെ ആപദ്യമെന്നും ആ അഭിപ്രായത്തിന് ഉപപാൽക്കമെന്നും കൊണ്ടുവരുന്ന വാങ്ങൽ മിക്കവാറും അമ്മശ്രുതങ്ങളാണെന്നും ഭാഷാപരമായ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു പ്രവേശകരെ സംശയപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നും അതിന് ആ പ്രസംഗത്തിൽ പ്രബലമായി വാദിച്ചു. പിറ്റേ ദിവസം കൂടെ കാൽഗ്രസ്സിന്റെ സഭയിൽ നെഹ്റു പ്രവേശനം നടത്തുന്നതായപ്പോൾ വാദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ സഭയിൽ ഒരു വിഭാഗം പ്രസംഗം കാണുകയുണ്ടായോ എന്നു ചോദിച്ചു. ആ കേഴ് കോപാലവശാകൊണ്ടു നെഹ്റു എന്റെ അഭിപ്രായങ്ങളെ വളരെ ശക്തിയോടെ എതിർത്തു" ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു. ആ പ്രസംഗം കേട്ടിരുന്ന പലർക്കും മേലനി, നെഹ്റുവിന് "എന്നോട് ഇന്നുവരെയും വലിയ അപ്രിയമായിരിക്കുകയാണ്. കാൽഗ്രസ്സിന്റെ പേര് വെളിവാക്കുന്നതിലേക്കായി സിൻക്സ് എന്ന പ്രസിദ്ധഗ്രന്ഥകർത്ത് "എന്നാണ് നിങ്ങൾ ചെയ്തത്? നെഹ്റു നിങ്ങളോടു വളരെ ക്ഷോഭിച്ചിരിക്കുന്നത്" (What have you done? Nehru is furious with you) എന്നൊരു കവി എനിക്കുവെക്കുന്നതിനായിട്ടുണ്ടായി. അതുപോലെത്തന്നെ, എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതയായ നെഹ്റു ഇത്തരം എന്തെങ്കിലും പാപം പാപിക്കാത്തതിലേക്കായിട്ടുണ്ടെന്ന് വിചാരിച്ചുതു്.

പക്ഷെ പൊതുജനങ്ങളിൽ പരസ്യമായ അഭിപ്രായവ്യത്യാസംകൊണ്ടു നെഹ്റു പഠിക്കുകയാണ് എന്നിരിക്കെ വിചാരിക്കുകയല്ല. പ്രസംഗം കഴിഞ്ഞ പിറ്റേദിവസം ഞാൻ നേപ്പാളിലുള്ള പോയി. തന്റെ ഒരു വന്നപ്പോഴാണ് ഈ കോലാഹലം കേൾക്കുന്നതായത്. എന്റെ അഭിപ്രായങ്ങളെ സാധൂകരിച്ചും അദ്ദേഹം പിൻമാങ്ങിയിരുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ ഇൻഡ്യയുടെ ഐക്യത്തിന് എത്രമാത്രം ഹാനികരമാകുമെന്നു കാണിച്ചും

താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ചോദ്യാനുബന്ധം എഴുതി പരീക്ഷാകർമ്മത്തിനായി ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്. നാലു ഭാഗങ്ങൾ ആയി ചോദ്യങ്ങൾ തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഏതെങ്കിലും രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് ഉത്തരം എഴുതേണ്ടതാണ്. ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഗം ഉപയോഗിച്ച് ഉത്തരം എഴുതേണ്ടതാണ്. ഏതെങ്കിലും രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് ഉത്തരം എഴുതേണ്ടതാണ്. ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഗം ഉപയോഗിച്ച് ഉത്തരം എഴുതേണ്ടതാണ്.

சென்னை மாநகராட்சி

Since the decision on the part of the States will be taken soon, I venture to place before the Prime Minister certain considerations regarding this proposal which strike me as fundamental to the unity, security and peaceful evolution of India. The long range effect of too great zonal states would be to strengthen the position of these overgrown units as against the Centre. It is my conviction that the unity and peaceful evolution of India depend on the gradual strengthening of the Centre as against the states, and the present proposal will reverse that policy. The United State of Bengal and Bihar as now proposed would have a population of 70 millions. Besides, it will control the major industrial resources of India. When the Central leadership is strong even such an overgrown state may be willing to follow the leadership of the Centre, but normally it is clear that the balance of power will shift from the Centre to the units, if they are powerful and have the necessary resources, weakening if not destroying the unity of India. From a federation growing in power, it will be converted into a confederation in which the Centre will lose power to the periphery.

It is thus in the interest of the unity of India that the states should normally have a population of 20 to 30 millions becoming strong administrative units with their policies controlled by the Centre. Over states of that size, with our great economic schemes cutting across them, the Centre will be able to exercise effective power. But if on the grounds of economic planning, we confine these great schemes to very large single units, the power of the states will, in my opinion, grow at the expense of the Centre.

The wisest course in the circumstances would appear to be to strengthen the regional councils as originally proposed by the Prime Minister and encourage co-operation between the units. This may ease the tensions that would undoubtedly be accentuated if the states are forcibly brought together. A regional council for Bengal, Bihar and Orissa, will help economic planning and co-operation in this vital area. A regional council for Madras, Kerala and Karnataka another for Maharashtra and Andhra would of course be most desirable. But zonal states seem to me to be fraught with the gravest danger, both if they work successfully and if they do not.

I have taken the liberty of submitting these views as I feel, after two years of intensive study of this problem, that the reorganisation of the states should be directed towards the strengthening of our Central Government, on which depends our future. The zonal states will greatly weaken it and will thus be a danger to our unity.

(K. M. PANIKKAR)

25-2-1956.

PRIME MINISTER.

പ്രവിശ്യാസംഘനയെപ്പറ്റിയുള്ള ഈ പ്രകൃതം അവ സാന്നിപ്പിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു സംഗതകൂടി പാഠയങ്ങളുണ്ട്. മലബാർ കിബാറിൽ വന്നാൽ ഇൻഡ്യയ്ക്കുണ്ടാകാവുന്ന അപകടങ്ങളെപ്പറ്റി പിക്കാത്തിൽനിന്നെഴുതിയതുമുട്ടുള്ള സംഗതിയും ആ വിഷയത്തെപ്പറ്റിത്തന്നെ 'ഇന്ത്യാവെറിറ്റത്തിലെ പ്രമിഗ്രാസ്ത്രപടകങ്ങൾ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രത്യേകം ഏഴുതുകാണിച്ചിട്ടുള്ളതും മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതുപോലെത്തന്നെ കിബാറിനെ തൊട്ടുകിക്കുന്ന വേറെ ചില ഭാഗങ്ങളുടെ കക്കയ്ക്കു പ്രത്യേകനടപടികൾ ഉടൻ എടുക്കേണ്ടതാണെന്നും അല്ലാത്ത പക്ഷം അവ നമുക്കു രേഖിച്ചുവെത്തിനു കാരണമാകുമെന്നും കാണിച്ചു തൊൻ പ്രധാനമന്ത്രിക്ക് കേൾപ്പിച്ചതുമുട്ടു ആ എഴുത്തു താഴെ കൊടുക്കുന്നു. പകുതി നാൾ അനുബന്ധിക്കേണ്ടവ ന അന്നു വരുമല്ലെ ആ എഴുത്തിൽ എഴുതുകാണിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ധൃഷ്ടമാണല്ലോ.

*States Reorganisation Commission,
New Delhi, the 6th October 1955.*

My dear Mr. Prime Minister,

In our Report on the reorganisation of States we have suggested that Himachal Pradesh be merged in the Punjab. The Chini and Panja areas of Himachal Pradesh and the Lahul and Spiti areas of the Punjab seem to us, however, to stand on a different footing from the rest of the proposed State. The people there are mainly Indo-Tibetans, mostly nomadic, and not ethnically, socially or politically integrated with the life in India. We did not visit this area, but during our stay in Rampur Bushair, we came across large numbers of them from the Chini side. Also from the general information we were

able to gather, it appeared that the contact of these people was mostly with Tibet.

With the developments now taking place in Tibet this population is likely to come more and more under the Lhasa with which their contacts are already close. Though there is no trouble at the present time, we cannot overlook the fact that with the economic and political changes now taking place in Tibet, a change may come in the not too distant future in the attitude of these people.

In my opinion every possible step should be taken to hasten the cultural and economic development of this area. They should also be *gradually* brought into closer relations with India. Such a policy could not be followed effectively, if this border is attached to any State administration. We would therefore recommend both from the security point of view, and from the point of view of the rapid assimilation of these people into the broad frame work of Indian life, the Government should urgently examine the question of constituting an Agency area of these regions and administering them directly along the lines developed in the N. E. F. A.

Yours sincerely,

K. M. PANIKKAR.

THE PRIME MINISTER,
NEW DELHI.

ഇങ്ങനെ സംസ്ഥാനപുനർനിർമ്മാണം വിജയമായിത്തന്നെ കലാശിച്ചു. ഒരു കാര്യംകൊണ്ടുമാത്രമേ എനിക്കു സങ്കടമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ: മലയാളഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന കേരളീയജനത ഇതേ പ്രഥമമായി ഐക്യം പ്രാപിക്കുന്ന ഈ ചരിത്രപ്രധാനമായ അവസരത്തിൽ, നമ്മുടെ സാമൂഹിക മികം നേതാക്കന്മാരും അസമുദായക്കാരും പാലെയുമാണ് കാണപ്പെട്ടത്. ശ്രീ: കെ. പി. കേശവദാസനാർ, ഡോ: സി. ജെർ. കൃഷ്ണപിള്ള, ശ്രീ. ഓക്കോരമനോൻ പ്രതിഭയെ അപൂർവ്വം വിവരമയമായിട്ടാൽ നമ്മുടെ നേതാക്കന്മാർ ഇതിൽ ഉദാസീനന്മാരെന്നാണ് ഭാവിച്ചത്. നാഷണലിസ്റ്റ് കേവലിദ്വൈപാധ്യത്തിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയിൽ തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നാഷണലിസ്റ്റ് കേവലിദ്വൈപാധ്യത്തിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയിൽ തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നാഷണലിസ്റ്റ് കേവലിദ്വൈപാധ്യത്തിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയിൽ തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. നാഷണലിസ്റ്റ് കേവലിദ്വൈപാധ്യത്തിൽ തീർച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയിൽ തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം പ്രകാശിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ 1954-ൽ ആയിരുന്നു. അത് ആ വേഷത്തിലേക്കുമാണ് എനിക്കു വിചാരിച്ചുണ്ടായിരുന്നിട്ടു. ഒരു പരിണാമം വന്നു മാറ്റം വരുത്തപ്പെട്ടുവെന്നാണ് കരുതിയത്. എന്നാൽ അന്നു കോട്കോട്ട് ആകാശവാണി ആപ്പിസിൽ ജോമി നോക്കിയിരുന്ന കാലാവസ്ഥകാരനും എന്റെ കടുങ്ങിയ മനസ്സിൽ അടുത്തു സ്നേഹത്തിൽ കഴിഞ്ഞിരുന്ന ഒരു ക്രിസ്ത്യൻ പ്രവാചകന്റെ മുമ്പാകെ മലയാളത്തിൽ അന്നുവരുന്ന ഒരു സന്ദേശമായ പി. ജെ. മാർക്കോ എന്ന ഒരു യുവാവ് ഈ അപ്പിപ്പതി ആവേഷിക്കാൻ ഒരു സമിതി രൂപപ്പെടുത്തിയപ്പോഴാണ് അതിനു ഞാൻ സമ്മതിക്കണമെന്നോ ആവശ്യപ്പെടുകയോ ചെയ്തത് എഴുതിയത്. സമിതിയിൽ യോഗ്യനായ പലരുടെ പേരുമുണ്ടായിരുന്നതിൽ സി. പി. മാധവപിള്ളയുടെ

ഭയം തന്നെ ഏതെങ്കിലും അതിന്റെ പ്രത്യേകത. എന്റെ ഷപ്പ്‌പുത്ത് ആവേഷിക്കാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ലെന്നും അതിനായി നാട്ടിലെല്ലാ വരുന്നതെല്ലെന്നും ഞാൻ മറുപടി തെയ്യം. അന്നുതന്നെ നഗ്നനായി വേഷം വേവനങ്ങൾ ശേഖരിച്ചു വരികയാണെന്നും, ഷപ്പ്‌പുത്ത്യാവേഷിക്കാൻ സമ്മതിച്ചില്ലെങ്കിലും ആ ഉപഹാരം സമ്മതിക്കുവാൻ എപ്പോഴെങ്കിലും അവസരം കൊടുക്കണമെന്നാണ് മി. മാർക്കാ പുന്നിഭാവശ്യപ്പെട്ടത്. അടുത്ത ആണ്ടിൽ (1965-ൽ) എപ്പോഴെങ്കിലും അങ്ങനെ ഒരു പൊതുയോഗത്തിൽ ഉപഹാരഗ്രന്ഥം സ്വീകരിച്ചു കൊടുക്കുമെന്ന് എനിക്കു സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നു.

പി.ജി. പ്രവർത്തനസമിതി ആദ്യകാലം മുതലായല്ല സംഗതികൾ നടന്നത്. മോസ്‌തബച്ചാണ് അതിന്റെ ചങ്ങലകൾ ഏറ്റെടുത്തുവന്നിരുന്നതും, അദ്ദേഹം മുതൽ പി. വരമലയുണക്കുറുപ്പ്, കാമരാജനാഥർ, ജി. വി. രാമസ്വാമിനാഥർ മുതലായവർ ഏറ്റെടുത്തു. രാജാജിനാഥിന്റെയും ഉപഹാരഗ്രന്ഥം തന്നെ തന്നെ ഒരു മഹായോഗവും, വൈകുന്നേരം മേഴ്‌മെന്റുകാർക്കുപുറത്തുവെക്കു ഒരു സമിതിയിലായിരുന്നു ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായ്‌ത്തന്നെ പ്രധാനമായ ആവേഷങ്ങൾ. മോസ്‌കാർപ്പോറാജൻ ഇന്ത്യയിലെ നഗരസഭകളിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനമായ കൂട്ടത്തിൽ ഒന്നാണ്. മറ്റു വല്ലവരുടേയും ഷപ്പ്‌പുത്ത്‌യെ അനുമാദിച്ചു അവർ നഗരസഭകളെന്നും നടത്തിയപ്പോഴോ എന്നൊന്നുമില്ല. എന്തായാലും അത് അസാധാരണമായ ഒരു ബഹുജനീയായി ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

കാർപ്പോറാജൻ അധികാരികൾ അന്നു സമുച്ചിതം ഗളവകുറുപ്പാലും വർത്തിക്കുന്നവരും മറുപടിയാവി ഞാൻ ചെറു പ്രസംഗത്തെപ്പറ്റിയും സമ്മതിയായി മറുപടി കൊടുത്തിരുന്നു. ഉപകാരമായിരുന്നു:

27-11-1955.

CIVIC RECEPTION TO SARDAR PANIKKAR

"DISTINGUISHED CITIZEN OF MADRAS"

Madras, Oct. 5.

The Corporation of Madras accorded a civic reception to Sardar K. M. Panikkar, Member, States Re-organisation Commission on the occasion of his Sashtyabdapoorthy, at the Council Chamber of the Ripon Buildings, last evening. The Mayor, Mr. R. Muniswamy Pillai, presided.

The elite of the City, Aldermen, Councillors and officers of the Corporation attended the reception. The Corporation Band was in attendance.

The Mayor and the Corporation Commissioner V. N. Subharayan received Sardar Panikkar and Mrs. Panikkar.

Welcoming Sardar Panikkar, on behalf of the Corporation, the Mayor said Sardar Panikkar was a distinguished citizen of Madras loved and respected all over India for his great talents and achievements.

Sardar Panikkar had a rare and rich combination of gifts and talents, the Mayor said. As a journalist, poet, man of letters, statesman, administrator, and lastly as a diplomat, he occupied a unique place of honour among their top-ranking men. He was also a historian with insight and foresight, and it was mainly because of his pull and influence with the Princes that the latter were persuaded to join the Indian Federation. He had ably and successfully represented their country as ambassador in China and Egypt. He also played an important part

in the making of India's foreign policy, and he enjoyed the confidence of the Prime Minister in a remarkable way.

Replving to the felicitations, Sardar Panikkar thanked the Madras Corporation for the exceptional privilege conferred on him by the Mayor. He said Madras was the premier city of South India, and he claimed to be its citizen, having been associated with it for a long time. He had been educated and brought up and had also worked for a living here.

Sardar Panikkar said that though he had spent most of his time in the North, he had a warm regard for the City for here he found a 'perfect expression of the Indian spirit'. Here there was extreme tolerance of life and mutual understanding which one did not often find in the same degree in other Indian cities.

Some people, Sardar Panikkar said, considered Madras City as conservative, but, he added, Madras has not shown that conservatism of spirit as people might imagine. It has been in the vanguard of progress in political and other activities."

Sardar Panikkar said he did not think it was necessary in order to become more nationalistic, they should give up their own habits and customs in regard to food and other matters. But it was of the utmost importance that each one in the country should 'think in terms of creating a national solidarity at the Centre and thinking in terms of all-India policy and all-India ideas. While doing this one should also realise that there were much more important things like the right of individual liberty, individual freedom and the right to limit the authority of the State in regard to the individual.

Preservation of Civic Liberties

Sardar Panikkar referred to the role played by local bodies in the preservation of civic liberties and paid a tribute to great leaders like Sir Thyagaraya Chetti, Dr. T. M. Nair and the long list of great Madrasers who had associated themselves and worked hard to give Madras the dignity and prestige it now enjoyed in the shape of the Corporation.

Sardar Panikkar said that cities like Madras where civic opinion was strong and where the feeling of individual freedom had been built over centuries, could really bring the knowledge of this problem before the public. A civic organisation involved a limitation of State's authority. It was the civic development of cities, and the development of city corporations everywhere that had been the means by which the authority of an autocratic state had been limited, and here in India they had these major corporations with statutory rights and administrative functions carrying on the activities of the people themselves. With the development of these institutions, they could to some extent show that a decentralisation was desirable at least in certain respects. Thus they had shown that there were methods by which some things could be achieved with less encroachment on personal liberty. That was a message for any Government to hear in mind. In the political growth of India, he said, and in the structure that they visualised in the relationship between the individual and the State, they had to foresee that corporations like theirs had to play a great and leading part.

The function terminated with the singing of the National anthem.

യ്ക്കെന്നും വാദിക്കുന്ന വീടേനാബാദികളെ ഏതിക്കുകൊണ്ടായിരുന്നു ആ പ്രസംഗം. ഹിന്ദുക്കൾ ഏതു മതപക്ഷത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയതായാലും ഹൈന്ദവസംസ്കാരം അപാവനങ്ങളിലും ആശ്രമങ്ങളിലുമുള്ള രാജധാനികളിലും നഗരങ്ങളിലുമാണ് സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതെന്നും സമ്പത്തും സുദൃഢിയുമായിരുന്നു ആ സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രധാനോദ്ദേശങ്ങളെന്നുമായിരുന്നു ഏന്റെ വാദം. സർവ്വസ്വപര്യായം ചെയ്യുവരെ ജനങ്ങൾ ബഹുമാനിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ അതുകാരെല്ലെ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള ധനം ചെലവുകൾക്കിവിടെയിൽ കഴിയുന്നവക്കു വിധിച്ചതല്ല സൂക്ഷിച്ചാലോ ചിട്ടാൽ ശ്രീരാമൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ മുതലായവരുടെ ചരത്രത്തിൽ നിന്നുതന്നെ കാണാം, അവർ സമ്പത്തുൾ ഉപേക്ഷിച്ചല്ല യാചനിച്ചിരുന്നതെന്ന്.

ജനങ്ങളിൽനിന്നു വിട്ടുനില്ക്കുന്ന ആശ്രമങ്ങളിലും ആശ്രമജീവിതത്തിന്റെ ലക്ഷണമൊന്നു ഗണിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ദാരിദ്ര്യം രാധനായയ്ക്കു അധിഷ്ഠിപ്പിച്ചുള്ള ഈ പ്രസംഗം ഒരു കോമാനുമുണ്ടാക്കുകയെന്നു ചെയ്തു. ഇന്ത്യയിലെ പ്രധാനപത്രങ്ങൾ ഈ വാദത്തിൽ പങ്കെടുത്തു. ശ്രേഷ്ഠരെന്ന നിലയിൽ ഇംഗ്ലീഷ് ശാന്തിനിക്ഷേപനത്തിൽപ്പെട്ട് ഇതരമൊരു പ്രസംഗം ചെയ്തതിന്റെ ഒരുവികൃതതപ്പാറ്റപ്പോലും മിഥർ മോശംചെയ്യാതിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അവർ എന്തിനായി ശാന്തിനിക്ഷേപനത്തിൽ ടാഗോർ താമസിച്ചിരുന്ന ഉത്തരായനം എന്ന പേരും മോഹപ്രഭുവിനു മേന്ന് ഒരു ഹിന്ദുവായിരുന്നു. ,മോഹവിയാകട്ടെ, സ്വപനജീവിതത്തിൽത്തന്നെ അധ്യാത്മജീവിതത്തോടൊത്തു ഭരതകുമാരിവിതത്തിന്റെയും മാധാന്യത്തെ കിത്തിച്ച ഒരു മഹാനുമായിരുന്നു.

ശാന്തനിക്ഷേപനത്തിൽനിന്നു കല്പിതായിരുന്നെന്ന് അവിടെ ഭാരതമഹിമസമ്മേളിയിൽ ആധുഷ്ടം വഹിക്കാനാണ് ഞാൻ പോന്നത്. ഇന്ത്യയിൽ പാലടത്തുനിന്നും വന്നാലാണ് ചരത്രപ

സ്ഥിതമാതമാനിച്ചു ഭൂതനാലു ദിവസം കഴിച്ചുതുടർന്ന് എ
നിക്കു വളരെ സ്വന്തമാക്കേണ്ട ഒരു കാര്യമായിത്തന്നെ. ചെറു
പ്പുറമുൽ ഞാൻ ഇന്ത്യയുൾക്കകത്ത് പരിശുദ്ധിച്ചവനിടക്കു
കീഴും, ആ വർഷത്തിലും ഏഷ്യാമഹാഭൂമിയിലും ചില ഗ്രന്ഥ
ങ്ങൾ ചെറുപ്പുറമുൽ പണ്ഡിതന്മാരായി വെച്ചുവെക്കുകയും,
അതെല്ലാം ഒരു പ്രവൃത്തികളുടെ ഇടയിൽ ചെയ്തതാകയാൽ,
ആ കാര്യത്തിൽ നീ നേതരം പ്രവർത്തിച്ചുകാണിക്കുന്ന പണ്ഡി
തന്മാരായി ഞാൻ ഒരു ഇഷ്ടമയം ഭാവിച്ചിരുന്നു. ഏകീകൃതം
ഒരു ചരിത്രകാരനെന്നുള്ള നിലയിൽ ബഹുമാനിക്കേണ്ടുന്ന
ഒരു ഈ അധ്യക്ഷപദവിയിലേക്കു എത്തിക്കുന്നതിനായി
ആ ഞാൻ സ്വന്തമാക്കി.

[illegible]

ഈ രണ്ടു വർഷം ഇൻഡ്യയിൽ ക്രമപ്പെട്ടതിനിടയിൽ ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും സാഹിത്യരചനയിൽ ചിലതെല്ലാം ചെറുപാൻ എഴുതിക്കു സാധിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷിൽ പ്രധാനമായി രണ്ടു കലനായിൽ (In Two Chinas) എന്ന കാര്യോത്കണ്ഠ

രണകളും ഹിന്ദുസമുദായം ഐക്യ മാതൃത്വവും (Hindu Society at cross Roads); ഇൻഡ്യാമരിക്രോസ്സ് റോഡ് (Geographical Factors in Indian History) എന്നിവയുമാണ് പ്രധാനമായി പറയാനുള്ളവ. ഭൂമിശാസ്ത്രശാസ്ത്ര കണ്ടെത്തലുകളും പുസ്തകങ്ങൾ പഠനം കഴിഞ്ഞുവെച്ച് മലയാളത്തിൽ ഇൻഡ്യയെ ആക്രമിക്കാനുണ്ടായത് എന്നു മനസ്സിലാക്കണം. മലയാളത്തിൽ ഇന്ത്യയെ പ്രതിരോധം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ മലയാളത്തിൽ പുസ്തകം മലയാളത്തിൽ കമ്മ്യൂണിസം എന്നും, കോമിന്റേണും മുഖ്യമായവയെപ്പറ്റി എഴുതിയ നേരിട്ടുള്ള അറിവിനെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി എഴുതിയതുകൊണ്ട് അതിന്റെ സാമാന്യതയെക്കുറിച്ചും പ്രധാനമായും എഴുതിയ മാതൃകയെക്കുറിച്ചും വിവരങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. അത് രണ്ടാമത്തെ പുസ്തകവുമാണ്.

മലയാളത്തിൽ വിവിധ പരിശ്രമങ്ങൾ ചെയ്യാതിരുന്നില്ല. അവയിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനമായവയെക്കുറിച്ചാണ് പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ അദ്ധ്യായം. 1854-ൽ വെള്ളാട്ടം ജില്ലയിൽ വന്നു എന്റെ കൂടെ കറുത്തുവെക്കുന്നതായിട്ടുണ്ടെന്നും അതിൽ വെള്ളാട്ടം വെള്ളാട്ടം തുടങ്ങിയ പൊതുവെ നിരൂപണം ചെയ്തു മനസ്സിലാക്കുന്ന ഒരു മുഖ്യപ്പെടുത്തിയതെന്നും നൽകിയിട്ടുണ്ട്. വെള്ളാട്ടം അവയെക്കുറിച്ചുള്ള ബ്രഹ്മണങ്ങൾ, വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ മുഖ്യമായവയും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുള്ളത് ഇംഗ്ലീഷിലായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ ഇതു സംബന്ധിച്ച അതിവേഗമായ ഒരു സാഹിത്യമുണ്ടെന്നു പ്രസ്താവിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇത്, ഒരു ചരിത്രകാരന്റെ ദൃഷ്ടിയുടേതാണ് അതല്ല വായിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട് മലയാളത്തിൽ ഇതു സംബന്ധിച്ചതായി ഒരു അദ്ധ്യായം ആധാരമാക്കിയ അദ്ധ്യായം കാണുന്ന വെള്ളാട്ടം അതുകൊണ്ട് പണ്ഡിതനെക്കൊണ്ടു മുഖ്യപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് ഞാൻ പാഞ്ഞുനോക്കി. പ്രസിദ്ധ

തെരിവെ വ'വ മന്ത്രങ്ങൾക്ക് ആധ്യാത്മികമായ അർത്ഥമുണ്ടായേ
 ജ്ഞാനമെങ്കിലും പൂർണ്ണമാർഗ്ഗങ്ങൾപോലും വേദസാഹിത്യത്തിൽ
 പൊതുവെ അങ്ങനെയൊന്നും കണ്ടിട്ടില്ലെന്നും അതുകൊണ്ടു
 മരിച്ചുപോയും സാമി'ത്യപരമായ ഓരോരുത്തർക്കുമുള്ളതായി
 തന്നെ വളരെത്താളിന്റെ മറുപടി. അങ്ങനെ ആകാമെന്ന സമ്മ
 തിച്ചു അതിനായി പരിശ്രമിച്ചുതുടങ്ങി. ഞാൻ വിചാരിച്ചത്
 ന്നതിൽ അധികം പൈശ്വര്യമുള്ള ജോലിയാണിത് അത്. പ്ര
 വിശ്വാസംവേദനയുടെ ജോലിയാണിത് 'മാണം' അതു ചെയ്യേണ്ടി
 വന്നതും. എങ്കിലും സുരക്ഷിതമായ ആ ഭവവും വളരെത്താളിനു
 സമ്മതമാകുംവിധം എഴുതാൻ സാധിച്ചു എന്നതിൽ ഞാൻ കൃ
 താർത്ഥ്യം. അതുവഴി ജാതസംസ്കാരമരിച്ചതിന്റെ പക്ഷാ
 ത്തവും കാര്യമായാകട്ടെ നേപ്പാൾക്കാരുമായും സാധിച്ചു.

ഒരുപ്രധാനമല്ലാത്ത വേദം ഒരു പ്രവൃത്തിയാക്കിത്തന്നു എ
 വർഷങ്ങളുടെ മുമ്പേ. ഗ്രീക്കുഭാഷയിൽ മെലാളത്തിലുള്ള വി
 വർത്തനം ചെയ്യണമെന്നും എന്നിങ്ങനെ കരാറാക്കുമെന്നുള്ള ആഗ്രഹ
 മാണ്. സോഫോക്ലീസിന്റെ എവർട്ടോയുടെ പുതിയൊരംഗ്ലി
 യ്ക്ക് പഴയതേക്കാൾ വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ കഥാകവി ശങ്കര
 അപ്പു അത് കണ്ടപ്പോൾ എന്തിനും കിട്ടും. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം മേൽ
 നോട്ടത്തിൽ തുടങ്ങിയിരുന്ന പരിഷ്കാരവൃത്തിയിൽ അച്ചടി
 സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ഒരു പുസ്തകം വേണമെന്നാണ് അതിൽ അപ
 ക്ഷിച്ചിരുന്നത്. അങ്ങനെയാണ് എവർട്ടോ തന്റെ പഴയതേക്കാൾ തു
 ടങ്ങിയത്. ഗ്രീക്കുഭാഷയിലുള്ള സ്വരരൂപത്തെ വിവരിക്കുന്ന
 ഒരു ഭവപുരോടുകൂടി ശങ്കരപ്പുറം എന്നതു താമസിയാതെ
 അയച്ചുകൊടുത്തു.

സ്വതന്ത്രകൃതികളായി രണ്ടെണ്ണം മാത്രമാണ് ഞാൻ അ
 കാലത്ത് എഴുതിയിരുന്നത്—പഴയതായി അറബിപ്പാലി എന്ന
 വണ്ഡകാവ്യവും ഗദ്യമായി ജാൻസി റാണിയുടെ ആത്മകഥ എ
 ന്ന നോവലും. ബുദ്ധദേവന്റെ 2500-ാമത്തെ വാഷികം കൊ

ഞാളുന്നതിൽ അക്കാലത്തു പേരെ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ചെറുപ്പം മുതൽക്കന്ന തിമാഗതനിൽ അത്യന്തമത്യാദരത്തോടു എനിക്കും ആ അവസരത്തെ ആവുപോലെ കൊണ്ടാടേണ്ടതാണെന്നു തോന്നി. അങ്ങനെ ആ വിശിഷ്ടാവസരത്വേയ്ക്ക് ഒരുപാടാമായി നിശ്ചയിച്ചതാണ് അഞ്ചപാവി. അതുപോലെ അവസരമാണ് ജാൻസുവാനിയുടെ അത്ഭുതവും കാരണം. 'ശിപായിപാമളി' എന്നായപ്പോഴുവന്ന ആദ്യസ്വാമിശ്രീയുദ്ധത്തിന്റെ ശതാബ്ദി 1957-ൽ ആണല്ലോ വന്നുവേണ്ടത്. ആ യുദ്ധത്തിൽ ഒരു പ്രധാനപങ്കു വഹിച്ച ലക്ഷ്മിബായി ജാൻസുവയുടെ ചരിത്രം ഒരു ദിനപത്രമായി എഴുതി ആ അവസരത്തെ കൊണ്ടാടാനായതിന്നു ഏകദേശം ആഗ്രഹം. ആ വിശവനിയുടെ ചരിത്രം അത്ഭുതകഥാപുസ്തകത്ത് എഴുതാൻ ഞാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷ്, ഹിന്ദി മുതലായ ഭാഷകളിൽ ഇങ്ങനെയൊരു രീതി അസാധാരണമല്ലെങ്കിലും മലയാളത്തിൽ ഇതിമാസപ്രസ്ഥമായ നായികാനായകന്മാരുടെ ചരിത്രങ്ങൾ അത്ഭുതകഥയായി എഴുതിക്കണ്ടിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് മോവി അവസാനിച്ചതോടുകൂടി ഞാൻ പൂർത്തിയാക്കി.

രീതിവുകാലം:

ഞങ്ങളുടെ വിദ്യാർത്ഥ സമുച്ചിതത്തിൽ ഒരു മുൻമാസക്കാലം, ഗവണ്മെൻ്റ്റെന്ന ഉപാശിക്ഷണതിനായി കമ്മീഷൻ്റെ കാലാവധി നിട്ടിക്കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. മാച്ച് മാസത്തോടുകൂടി അതിൻ്റെ മോലിയെല്ലാം അവസാനിക്കുകയാൽ എനിക്കു എന്തു ചെയ്യാനാണ് ഇനി ആഗ്രഹം എന്നു പ്രധാനമന്ത്രി എന്നെ വിളിച്ചു ചോദിച്ചു. "അമ്പാസഡായി തിരിച്ചുപോകരുല്ലെന്നല്ലേ", എങ്ങോട്ടു പോകാനാണ് ആഗ്രഹം? ഞാൻ പറഞ്ഞു: "മലയാളം ഇരവിപുതം കഴിഞ്ഞ സ്ഥിതിക്ക് ഇനി പാരിസ്സിദ്ധയാൽ കൊണ്ടാക്കുന്നതാണ് എനിക്കു തോന്നുന്നത്. പ

മേൽ ഒരു കാര്യമുണ്ട്: എനിക്ക് ആദ്യമാസത്തെ ഇളവു വേണമെന്നു ഓക്സ്ഫോർഡിൽ പോയി താമസിച്ചു. അത്യാവശ്യമായി മാർഗ്ഗരോജി ചെയ്യാനുണ്ട്.”

മാനവസാംസ്കാരികചർച്ചയ്ക്കു നേർ അവാസ്താനുപമയും എഴുതാനായ: യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് കേമ്പ്രിഡ്ജ് കഥ മുഖ്യപരഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതു നൈമിറ്റുവിനും അറിയാം. അതു മറ്റു മോഡലുകളുടെ തർക്കം ഏഴുതി പലപ്പിടിക്കാലും ഒരു നിസ്സാഹോദര്യം. ഓരോ വാഗ്ദാനം എഴുതുമ്പോഴും കവിതയാണു്. മോക്ഷത്തിലെ ഏകവും പ്രസിദ്ധമായ ചർച്ചപണ്ഡിതന്മാരുടെ ഒരു സമിതി വായിച്ചു സമ്മതിക്കേണ്ടതാണു്. കൂടാതെ, അഞ്ചു മാസത്തിൽ ഒന്നിച്ചു യൂണിവേഴ്സിറ്റി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതായാൽ മോക്ഷത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗത്തും ചേരുന്നതെന്ന ഒരു പ്രസ്താവനയ്ക്കും ഇങ്ങനെ ഒരു പ്രവൃത്തി മറ്റു മോഡലുകളുടെ ഇടയിൽ എന്തൊക്കെ സാഹസരോപിക്കാം. എന്തായാലും അതു് ആദ്യപാഠ്യ പ്രമാണമായ ചെറിയൊരു കഥയെക്കൊണ്ടു തോന്നുകയാൽ അതിന്നായ: ആദ്യ ആദ്യമാസം പൂർണ്ണമായി വിനിയോഗിക്കണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി. ഈ കാര്യങ്ങൾ നൈമിറ്റുവിനെ അറിയിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹവും അതു ശരിയാണെന്നു സമ്മതിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “അതു തെങ്ങുകളുടെ എണ്ണാക്കുറ്റം മറ്റൊന്നും. ഉദ്ദേശം റാമിസ്സിൽ അവാസ്താനായിരിക്കുന്ന ജ്യോതിഷിന് ഓക്സ്ഫോർഡിൽ താമസിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു് ആഗ്രഹമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു് ഓക്സ്ഫോർഡിൽ മോഡൽ മോഡൽ തയ്യാറായാൽ നന്നായിരിക്കും.”

അതു് എനിക്ക് വളരെ സന്തോഷമായി.

എല്ലാ ആദ്യവാദത്തിൽ മാനവചരിത്രസമിതിയുടെ ഒരു യോഗം പാരിസ്സിൽ വെച്ചു കൂട്ടി. അതിൽ പങ്കെടുത്തു് ആ മോഡലിനെ പരിപാടി തീർച്ചയാക്കിയശേഷം അവസാനവാദത്തിന്റെ കർമ്മകളായ ഓരോ മുന്നപേരൊന്നിച്ചു് ഒരു മാസക്കാ

മാ ഹാളുകളിൽ അമ്ലസ്തർദ്ധം എന്ന നഗരത്തെ താമസിച്ചു ജോലി ചെയ്യുന്നതെന്നായിരുന്നു ഉദ്ദേശം. പ്രാദേശികജോലികൾക്ക് അമ്ലസ്തർദ്ധം തിരഞ്ഞെടുക്കുവാൻ ഒരു പ്രത്യേകകാരണമുണ്ടായി. ഞങ്ങളുടെ ഗ്രന്ഥകർത്തൃസമിതിയിൽ ഒരാളായ ജോൺ റൊമെയിൻ അമ്ലസ്തർദ്ധം യൂണിവേർസിറ്റിയിലെ ചരിത്രവകുപ്പിന്റെ അധ്യക്ഷനായ പ്രൊഫസ്സറായതിനാൽ അവിടെ ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ട സൗകര്യങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതാണ് മുഖ്യകാരണം. ആ യൂണിവേർസിറ്റി ഇന്ത്യയിലുള്ളതാണ് അദ്ദേഹം കാര്യമായതുകൊണ്ട് അവിടെ ഒരു ശുശ്രൂഷ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഹാളുകളിൽ എപ്പിൾമാസം അതിർപ്പെടുത്തുക ഒരു സമയമാണ്. അവിടുത്തെ മോഴുകളിൽ കെട്ടിക്കിടന്ന മത്സ്യം അവിടെത്തുളങ്ങിയിരുന്നില്ല. പരപ്പുഴുയായതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ ഒരു കാര്യം അവിടെ പരിവർത്തിപ്പിച്ചു. കാലോചാരപ്രകാരം ഞങ്ങൾ പട്ടണധ്യക്ഷന്മാർ ഒരു ചോട്ടവിലാണ് താമസിച്ചു.

അവിടെ എന്റെ കാര്യപരിപാടി എന്തായിരുന്നെന്ന് അവിടെ എട്ടുവർഷം ആനന്ദം കഴിഞ്ഞാൽ എന്റെ സഹനം ജോലിയായി എത്തുകയും ഒരു മണിക്കൂർ ചെയ്യും. ആ കാലത്തു സൂപ്പിസ് എന്ന ഗ്രൂപ്പിന്റെയും അതിന്റെ Citizen & the State എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്താനുള്ള ഒരു എന്റെ ബിരുദാനന്തരഗ്രന്ഥത്തെയും അതിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരുന്ന വാചകങ്ങളെ പരിശോധിച്ചു പരിശോധിച്ചു കൊണ്ടുവരികയാണ് എഴുതിവന്നിരുന്നത്. ഒമ്പതുവർഷമായി ഞങ്ങൾ ക്ലസ്സ് ചെയ്യാൻ കൂടി യൂണിവേർസിറ്റിയിലേക്കു യാത്രയാവാം. ഒമ്പതുകാൽമണിയോടുകൂടുന്ന കാൽമണിയുടെ ഭാരമേറിയതായി ജോലി ചെയ്യാം. ജോലി ചെയ്യുന്നതെന്തെന്നതെന്തെല്ലാം എന്റെ എക്കാലത്തെയും അഭ്യർത്ഥന (1905-1955) ത്തെല്ലാം രാഷ്ട്രീയവും സാമൂഹികവും സാംസ്കാരികവും ശാസ്ത്രീയവുമായ സംഭവങ്ങളെ അപഗ്രഥിച്ചു ചർച്ചചെയ്യുക. തുടങ്ങാം.

ശാസ്ത്രീയമായ കാര്യങ്ങളിൽ പൊതുവെ ഒരു കണ്ണാടിയ്ക്ക് അതിന്റെ അപഗ്രഥനം വോടുകാത്തതെവിടുവാനായ രൂപീകരണത്തിലൂടെ ഉപദേശങ്ങൾ ഒരു സമ്പന്നിസ്സിനെത്തന്നെ എല്ലിക്കുവാനാണ് തീർച്ചയാക്കിയത്. ആ വിഷയത്തിൽ തെങ്ങൻ മുൻപോലും ഒരുപോലെ അജ്ഞാതനായിത്തീർന്നതാണ് അതിനു കാരണം. മറ്റു മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളെപ്പറ്റിയും തെങ്ങൻ കാര്യത്തെയും കാര്യം സാരവിവരണം എഴുതിയത് അന്യോന്യം വാദിച്ചും തർക്കിച്ചും അവ ഒന്നിച്ചുവെട്ടു മൂന്നു ഭാഗമായി 20 അധ്യായത്തിന്റെ ഒരു രൂപരേഖയുണ്ടാക്കി. സമ്പന്നിസ് വിഭാഗത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന അധ്യായത്തിൽ പിന്നീട് ഇതിനോട് ഐകത്വവും വരുത്തി കൂട്ടിച്ചേർക്കണം നിശ്ചയിച്ചു.

ഇങ്ങനെ ഒരു മാസത്തെ കൂട്ടിച്ചേർച്ചയിൽ പുസ്തകത്തിന്റെ ഉള്ളടക്കവും രൂപരേഖയെങ്കിലും തീർച്ചയായും പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നതാണ്. മൂന്നുപേർ ചേർന്ന് ഇതെഴുതിയതിനേക്കാൾ എന്ന വിചാരമായി ഇരുന്നെഴുതാൻ ഒരുപോലെ സഹകരിച്ചു. ഇതു വിചാരിച്ചപ്പോൾ പുസ്തകം മുൻപ് എഴുതിയിട്ടുള്ളതായി അറിവല്ല. തെങ്ങൻ മൂന്നുപേർക്കൊരുപോലെയാണെന്നു എല്ലാ ഭാഗത്തിന്റെയും മുഖമുഖം. അതുകൊണ്ടു രാഷ്ട്രീയമോരാമെന്നും സാമ്പ്രദായിക മോരാമെന്നും ഒരു രീതിയിൽ എഴുതാൻ സാധിക്കുകയും അതിനാൽ സമ്പന്നിസ് സംബന്ധിച്ച ഭാഗങ്ങളോടിച്ചേർത്തുവെച്ചു. ആദ്യമായിട്ടാവാം അവ മറ്റു രണ്ടുപേർക്കും അതു കേൾക്കുന്നത് അവർക്കുപോലെ മറ്റൊരുതരത്തിൽ എല്ലാവരും ഒന്നിച്ചുവെച്ചു ശരിയായ ഒരു 'പാഠം'കൊണ്ടെന്നു തെങ്ങൻ തീർച്ചയാക്കി. അങ്ങനെ എഴുതാമെന്നു എന്താരു കൂടെ വെച്ചു ചുരുക്കമായിട്ടുവെച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു എന്തിന്നു മോന്നാതിരുന്നില്ല. എന്തായാലും എന്താരു ചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കേണ്ടെന്നു എന്ന നിശ്ചയത്തോടുകൂടിയാണ് ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കു പോയത്.

പ്രൊ. ബിൽ, അത് അവർക്ക് കൈമാറിക്കൊണ്ടുവന്നതായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിഥിയായി കൊച്ചിയോളം താ

മണ്ണിച്ചുശേഷമാണ് ആക്സ് ഫോർഡ് വെത്തിയത്. മണലിൽ താമസിച്ചു വീടനാത്തതിനാലായിരിക്കണം. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ചെലവു വളരെ വെച്ചു കാലമായിരുന്നു. മൂന്നുനാലു മാസം ചെലവായി താമസിക്കുന്നതിന് ആയിരം പൈസയിൽ കുറയാതെ ചെലവു വരുമെന്നാണ് കണക്കാക്കിയിരുന്നത്. അതിനു പണം ഇൻഡ്യയിൽനിന്നു കൊണ്ടുപോകുവാൻ റിസർവ് ബാങ്കിന്റെ അനുമതി വേണം. ഇൻഡ്യയിൽ താമസിക്കുന്ന ഫോർഡ് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ബാങ്കിൽ പണം നിക്ഷേപിക്കുന്നതിനാലാവും റിസർവ് ബാങ്കിന്റെ സമ്മതം വേണം. എന്നിരുന്നിട്ടേയ്യെങ്കിലും അന്നുവോളംകേൾക്കുകയും 500 പൈസയിൽ കൂടുതൽ ചെലവു ചെയ്യാൻ റിസർവ് ബാങ്കിന്റെ നിശ്ചയമുണ്ടു്. ആ സ്ഥിതിക്കു കൂടുതൽ ആവശ്യമുള്ള പണം സമ്പാദിക്കേണ്ടതായി വന്നു. ബി. ബി. സി.യിൽ പ്രസിഡണ്ടിനെ, കൗൺസിലർമാരിൽ ചിലരെ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്ന കമ്മിറ്റി ചേർന്നു. അതിൽ ചേർന്ന റൂറാളുകൾ സ്റ്റേറ്റ് മിനിസ്ട്രിയിൽ ചെല്ലു ശേഷമാണ് ഞാൻ ആക്സ് ഫോർഡിനെ പൊതുവെ.

വളരെ മണ്ണുവെച്ചുമാണ് ഞാൻ മുൻപു ചെലുത്തു താമസിച്ച ക്രെഡിറ്റ് ചെയ്ത ചെലുത്ത അധികാരികൾ എന്നെ സഹിക്കുകയും കാർട്ടിജിനാടു തൊട്ടുള്ള അമ്പതുകിലോമീറ്റർ അകലെയുള്ള ഹൈ ടേബിൾ (High Table)യിൽ എന്നിക്കും സ്ഥാനം കിട്ടി. ഞാനും എന്റെ മനസരി ആക്സ് ഫോർഡ് ചെലുത്തു താമസിക്കുന്ന ഒരു പ്രാമസറിയെപ്പോലെയാക്കി. കമ്മീഷണറുടെ പ്രാമസറ (Dogs)നായും കൂടെ കാർട്ടിജിൽ വേരും. പിൽക്കൂടെ സമയം, രാവിലെ മത്തണിപ്പോ മുൻനിൽക്കുകയും പരസ്പരം സഹിച്ചു സാമ്പത്തികമായിത്തന്നെ ചില ചെലവുകൾ എഴുതുകയും എ

ജീവാനാവശ്യമുള്ള സാമഗ്രികൾ ശേഖരിക്കുകയോ ചെയ്യും. മറ്റു തിരിഞ്ഞു രണ്ടു മൂന്നു മണിക്കൂർ പുസ്തകശാലകളിൽ പുതിയ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നോക്കിയോ സ്റ്റേജിയോയോ പ്രൊഫസർമാരുടെ വീടുകളിൽ ശാസ്ത്രാത്മവാദങ്ങളിലെപ്പെട്ടോ കഴിച്ചുകൂട്ടും. അഞ്ചു മണിക്കൂർ എഴുതണിവരെ പിന്നെയും ചരിത്രത്തിന്റെ മോഡിയായി. ഉത്തമനായിരിക്കുവാൻ കാര്യമില്ലാത്ത ഹൈടെക്നിക്കൽ. ഉത്തമനായിരുന്ന പ്രൊഫസർമാർക്കു സമ്മേളിക്കുന്ന സിനിയർ കമ്മൺ റൂം (Senior Common Room)ൽ എല്ലാവരും കൂടി പരസ്പരമണിവരെ മാത്രം കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടും. ഏനിക്ക് അബ്ബെ റൈബർട്ട്, ജോളി ഹഡ്സൺ (Geoffery Hudson), സർ ഐസക് ബെർലിൻ (Sir Isaac Berlin) മുതലായി മട്ടവളരെ സ്റ്റേജിയോയോടുകൂടുന്നതിനാൽ ആക്സ് ഫോർഡ് ചെയ്തതും വളരെ സന്തോഷകരമായിരുന്നു. പുസ്തകം എഴുതുന്നതു കൂടാതെ, മുന്നോട്ടുവർത്തിക്കുകയോ ക്ഷണനമസ്കരം ചെയ്യുവാനുള്ള പ്രസംഗങ്ങളും അബ്ബെ ചെയ്തതും കേൾക്കുകയോ ചെയ്തു. ബി. ബി. സി.യുടെ ആവശ്യത്തിനായി ഇടക്കിടയ്ക്കു ചെന്നു വന്നു പോയവരാണ്. ഇങ്ങനെ ഒരു രണ്ടാമതും മൂന്നാമതും മോഡിയോടുകൂടിയാണ് ഏഴുതാമതായിരുന്ന അധ്യായങ്ങളുടെ ഒരു നക്ഷത്രം എഴുതുന്ന പുസ്തകം കഴിഞ്ഞു.

ആക്സ് ഫോർഡ് പ്രസിദ്ധനായ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തുണ്ടായ ഒരു വർദ്ധിച്ചുവന്നു വരുന്ന പ്രതിഭാസം. ആക്സ് ഫോർഡ് ആദ്യത്തേയും മോഡിയോ പ്രതിഭാസം ചിലർക്കു വെളിച്ചമൊരുക്കുന്നതും കൊടുക്കുക പതിവുണ്ടല്ലോ. അതു വലിയ കാര്യമാണെന്നാണ്. ആ വർഷത്തിൽ ഡി. സി. എൽ. സ്ഥാനം കൊടുക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കിവരുന്നതു മുൻപു യുണൈറ്റഡ് സ്റ്റേറ്റ്സ് (U. S. A.) പ്രസിദ്ധമായിരുന്ന ഹാരിസ്മാനാണ്. ഇങ്ങനെ സ്ഥാനം കൊടുക്കുന്ന ആദ്യത്തെയാൾ മാത്രം വിതരണപ്പെട്ടു വെച്ചിൽ ക്ഷണിക്കുക ഒരു പരിവേഷം. അതു

കൊണ്ട് അന്നു രാത്രി ഭൂതൻ തങ്ങളുടെ കൂടെ ക്രൈസ്റ്റ് വച്ചി-
 രെ ചൈവരേബിളിമാരെ ഭക്ഷണം കഴിച്ചത്. ഭൂതൻ അതി-
 യോഗ്യനായ ഒരു പ്രസിദ്ധനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാ-
 ലത്താണ് മറ്റൊരു കൊറിയൻ യുദ്ധമുണ്ടായത്. അദ്ദേഹം അദ്ദേഹ-
 കഴിയിട്ടുള്ള സ്മരണകളിൽ (Memories) എന്നൊരു പുസ്തകം
 വിട്ട് ഒരു രചനയിട്ടുണ്ട്. എന്നെ അദ്ദേഹവുമായി പരിചയ-
 പ്പെടുത്തിയ മാർഡ് മാർചെൽ (Lord Cherwell) എന്നായി-
 തന്നെ കൊറിയൻ യുദ്ധകാലത്തെ ചൈനയിൽ അന്ധാസ്ഥൻ എ-
 ന്നും ചൈനയെപ്പറ്റിയുള്ള സന്ദേശങ്ങൾ താൻ അയച്ചതാണെ-
 ന്നും പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. ഉൾത്തിരുങ്ങാൻ അടുത്താണ് ഇത-
 ന്നത്. ഇദ്ദേഹം എന്നെ അദ്ദേഹം നോക്കുന്നതും കാണാതായി-
 തന്നു. ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു പലതുമായി സംസാരിച്ചശേഷം അദ്ദേ-
 ഹിം എന്റെ അടുക്കലും വന്നു. അദ്ദേഹം എങ്ങനെയു ചോദിച്ചു:
 “നിങ്ങളായിരുന്നു, അല്ല, കൊറിയൻ യുദ്ധകാലത്തെ ചൈനാ-
 യിലുണ്ടായിരുന്നതു്?”

“അതേ.”

“ഇപ്പോൾ ഞാനോർക്കുന്നു, എന്റെ പുസ്തകത്തിൽ നിങ്ങ-
 ളെ സപ്തമാനം ഉണർപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ട്, ഇപ്പോൾ അതു കാര്യമാ-
 കുന്നു. പുണ്യമായ അറിവു് ഈ കാര്യങ്ങളിൽ ഒരാൾക്കു ല-
 ഭിക്കാൻ കഴിയുന്നതു് കാലമായ് തീർന്നു.”

ഇത്രയും പറഞ്ഞത് എന്നിങ്ങനെ വലിയ ഉഷ്ണകാലം
 മായി.

കോമൺവെൽത്ത് കാൺഫറൻസിനായി പണ്ഡിറ്റ്നെ-
 ഫറവും ആയിട്ടെ ലണ്ടണിലെത്തി. അയാളുടെ എന്റെ അടു-
 ഫ്ഫ് മാർഡ് മാർചെൽ മരിച്ചതായി താൻ ലണ്ടണിലെത്തി മാറി. ‘മാൻ-
 ചെസ്റ്റ് ഗാർഡിയൻ’ എന്ന പ്രസിദ്ധപത്രം കാൺഫറൻസിനു
 സമരത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ ഒരു ചൈവരേബിളി ആവശ്യ-
 പ്പെട്ടിരുന്നു. ആസ്രയ്യൻ പ്രധാനമന്ത്രിയായ മേനിസിസ്

‘കൈംസി’ൽ ഒരു വേലനങ്ങൾ ഏഴുതുണക്കേണം അതു കോ
 ഷേർവെൽത്തിലെ യോഗപുൻമെമ്പറന്മാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളെ
 അർത്ഥാനുസൃതമായായിരിക്കേണം ഇൻഡ്യ, പാക്കിസ്താൻ,
 സിംഗാപൂർ, ഫോറ എന്നിവയുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ പ്രതിഫലി
 ക്കുന്ന ഒരു വേലനങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയാൽ അവയുടെ
 വില കൂടുകയും അവർ അറിയിച്ചിരുന്നു. അതിനനുസരിച്ചു ഞാൻ
 വേലനങ്ങളെഴുതിക്കൊടുത്തു. ആ വേലനങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടു
 ത്തിയപ്പോൾ ബ്രിട്ടീഷ് പൊതുജീവിതത്തിൽ പ്രചാലിക്കുകയ
 പലരിൽനിന്നും അവയെ അജ്ഞാപിച്ചു ഏഴുതുണകൾ വന്നു. എ
 ന്നാളെയും, പത്രങ്ങളിലും അവയെക്കുറിച്ചു ചില വേലനങ്ങൾ
 പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

കോൺവെൽത്ത് സമരങ്ങളെക്കുറിച്ചു ബന്ധിച്ച ഗിൽഡ്
 ഹാൾ, യാസ്താൻ മുതലായ ഉത്സവങ്ങളിൽ സംബന്ധിച്ചശേ
 ണം പ്രമാണി അഞ്ചാലിയതി പൊതുജനങ്ങൾ ഗവണ്മെന്റി
 ന്റെ കരുണാകരതയെക്കുറിച്ച് ഞാൻ വാർത്താവിജ്ഞാപനം പോയി.
 ഗവണ്മെന്റിന്റെ അഭിമുഖീകരണത്തിന് പൊതുജനങ്ങളും അവി
 ടെ ചില പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്യാനും ഞാൻ ഏർപ്പാടാക്കി. ഇത
 യാത്രയുടെ വാസ്തവത്തിലുള്ള ഉദ്ദേശം പൊതുജനങ്ങൾ പൊൻ
 സാൻ (Pondicherry)ലെ ചാർജ്ജ് കമ്മീഷണറുടെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് സം
 ഘടനയ്ക്ക് എന്തെല്ലാം കാര്യങ്ങൾ വിട്ടുനൽകുന്നതിനായിരുന്നു.
 കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ജനതയ്ക്കും സഞ്ചരിക്കണമെന്ന് ഏനിക്കാഗ്രഹ
 മെന്നായിരുന്നു അക്കാലത്തുള്ള ഞാൻ പൊതുജനങ്ങൾ അറിയിച്ചു
 അവിടുത്തെ വ്യാപാരത്തിൽ, വ്യവസായത്തിൽ, നിർമ്മാണ
 കോടതികൾ എന്നിവ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കി. എന്റെ പ്രസംഗ
 ങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിലായിരുന്നെങ്കിലും കേൾക്കാൻ ഭട്ടയിൽ ആ
 മകൾ കൂടിയിരുന്നു.

പൊതുജനങ്ങൾ പല സ്ഥലത്തും സഞ്ചരിച്ചു അവിടുത്തെ
 സാംസ്കാരികപാരമ്പര്യത്തെ നോക്കി കണ്ടു മനസ്സിലാക്കാൻ സാ

ധിച്ചതും ഈ യാത്രയുടെ സവിശേഷതയാണ്. പക്ഷേ ഞാൻ കണ്ടതിൽവെച്ചു വിശേഷമായതു രണ്ടു കാര്യമാണ്. ഒന്നാമതായി പാടയണ്ടതു തലസ്ഥാനനഗരിയായ വാർസായിൽ ജമ്മൻ കാർ കരുതിപ്പൂട്ടി ദൃഢബദ്ധമായിക്കുറിച്ചു വെച്ചു നാശവും യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ചുശേഷം പോളണ്ടുകാർ അതു രണ്ടാമതു പണിയിച്ചതുമാണ്. പുരാതനവും മനോഹരവുമായ ഒരു പട്ടണമാണ് വാർസാനഗരം. അതിലെ ഓരോ കെട്ടവും, ഓരോ വിട്ടുതന്നതും, ചെലമെന്നുപെച്ചു പൊട്ടിച്ചു നശിപ്പിക്കാനാണ് ജമ്മൻകാർ തീച്ചയാക്കിയത്. അങ്ങനെ ആ നഗരത്തെ ഒട്ടുകൊലയും അവിർ നശിപ്പിച്ചതാനും. ദോഷാക്കാർ കാഴ്ചക്കുറുന്നതും മൃത്യുമിങ്ങൾ വിജയനഗരത്തിനും യക്ഷന്തൊഴികെ വേറൊരു ഉദാഹരണം ഇത്തരം ക്രൂരകൃത്യത്തിന്നു മരിക്കുന്നതിലുള്ളതായി തോന്നുന്നിട്ടു. ബ്രിട്ടീഷുകാർ ചൈനയിൽ സമ്മർപാലസിന്നു തീവെച്ചു. നദീർ ഷാ മെല്ലിൽ ബഹുസമ്മഗ്രം മനങ്ങളെ വാളിന്നു കൊക്കിക്കൊടുത്തു യുദ്ധം കഴിഞ്ഞാൽ തടവിൽ പട്ടിച്ചുവരും കൊണ്ട് അവരുടെ അസഹിഷ്ണുതകൊണ്ടു കുന്നുകൂട്ടമായെന്നിതു. മലാ മസ്സൽ ഓൻ രാജാക്കന്മാർ ഇൻഡ്യയിൽ ചെലക്കേട്ടുതള്ളലും നശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഇതിലൊക്കെക്കാലത്തേ കൂടുതലാണ് നാസിക് വാർസായോടു കാട്ടിയത്. പക്ഷേ ആശ്ചര്യകരമായ നാസിക്കളുടെ കൃതമല്ല. പോളണ്ടുകാർ യുദ്ധശേഷം ആ നഗരത്തെ പണിതന്നിപ്പാലെന്നതന്നെ, അതിനോടൊപ്പം അതിനാശിപ്പകയലയും അതിനെ മംഗിയിലും നിശ്ചിതച്ചുവെച്ചു അതു കാണേണ്ട ഒരു കാഴ്ചതന്നെയാണ്.

രണ്ടാമത്തേതു നാസിക് യഹൂദന്മാരെയും യഹൂദമതമുണ്ടെന്നു വശപരിചയമുണ്ടെന്നവരെയും പിടിച്ചിട്ടു പെശാവികമായ വിധത്തിൽ കൊന്നു കാണിക്കാവുന്നിട്ടുള്ള കാബ്ബാസ്കർഷൻ ക്യാമ്പ് (Concentration camp) ണ്. ആ സ്ഥലം ഇപ്പോൾ ഒരു മൃത്യുനായി പെട്ടിരിക്കുകയാണ്. ഇന്നും നിവെ

ധി ആളുകൾ അതു വന്നു സന്ദർശിച്ചു പോകാറുണ്ട്. നിരപരാധരായ അനേകർക്കും ആളുകളെ നാശിപ്പാൻ അവിടെ ബലി കഴിച്ചു. അവരുടെ മരുമക്കൾ, കൊലപാതകരായവർക്കും അവ ശുശ്രൂഷിനായി കന്യാപാത്രം നാശിപ്പാൻ കൂട്ടിയെന്നത് അങ്ങനെയെന്ന അവിടെ ഇപ്പോഴും കേൾപ്പാണ്. അവർക്കു കണ്ടപ്പോൾ മനുഷ്യരുടെ കൈമാറ്റത്തിനായി ഞാൻ അങ്ങനെ കണ്ടെടുത്തു. ഇങ്ങനെ കൂടെ കാണിച്ചവരിൽ പലരും സംസ്കാരസമ്പന്നരും മറ്റു വിധത്തിൽ യോഗ്യരായവരും. അവരിൽ ഒരാളുടെ കാര്യം ഡിന്നിംഗ് ജർനലിൽ അവാസരമായ കാട്സ് സൂക്കി (Katz Zucki) എന്നൊരു പേരുണ്ട്. സംഗീതത്തിൽ അതിവിശേഷം കഴിവുമായ ഒരു ഗായനാധിപനായ ഒരു വാർഡായി ഈ കൂട്ടത്തിൽ മുൻപിട്ടുനിന്നു പ്രവർത്തിച്ചു. അവർ പതിവായി പെരുകുന്ന ഒരു ജനകീയതകൾ വായിച്ചുണ്ടാകുന്ന സമയം പോകുകയുണ്ടായി.

എന്നാൽ ഈ മനോഹര കണ്ടപ്പോൾ പ്രത്യേകതകൾ അത് ഒരു കാര്യമുണ്ടായിരുന്നു. എന്റെ പല സ്നേഹിതന്മാരും അവിടെ കൊണ്ടുപോയി കൊന്നതായി അറിയാമെങ്കിലും ഗെർട്ട്സ് ഹെർറസ് എന്ന അതിവിശിഷ്ടനായ ഒരു സ്നേഹിതനുമായ അനുഭവമാണ് പ്രത്യേകിച്ചു എന്ന സങ്കല്പമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു പ്രസിദ്ധനാടകകർത്താവും ഡെർലിൻ ഹെർറസ് (Berliner Zeitung) എന്ന പ്രസിദ്ധപത്രത്തിന്റെ ഉപപത്രാധിപനുമായിരുന്ന ഹെർമാൻ ഹെർറസ്ന്റെ പത്നിയായിരുന്ന ഗെർട്ട്സ്. അതിനുമുമ്പും സാഹിത്യത്തിൽ പരമമായ ഒരു സ്ത്രീയെന്നും അവരുടെ കർമ്മങ്ങളും ഞാൻ 1926-ൽ അറിയും. ഡെർലിനിൽ അവരുടെ ഗൃഹത്തിൽ ഒന്നിലധികം പ്രാവശ്യം ഞാൻ താമസിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഗെർട്ട്സ്ന്റെ മാതാമഹി ഒരു യജമാനനായെന്നു. ഈ കാരണത്താൽ ഹിറ്റ്ലർക്കു ജർമ്മനിലധികാരം കിട്ടിയ ഉടനെ ഒരു

റാസുലു മാദ്യയും ഫൈർഖിൽ വിട്ടു വിയന്നായിൽ താമസമാക്കി. ഹിറാദ് വിയന്നായിലെതൊഴുപ്പാലം അപർക്കു മറ്റൊരു പോലാൻ നമ്പുത്തിയില്ലെന്നായി. യുദ്ധം മുഴുത്തപ്പോൾ ആ സ്ത്രീയെ വിയന്നായിൽനിന്നു ചോരിപ്പാപ്പിക്കാണെന്ന വ്യാഭോന ഇര കാൺസൺട്രേയർ ക്യാമ്പിൽ കൊണ്ടുവന്നു വിചാരിച്ചു കൊടുത്തു കൊല്ലുകയാണെന്നായി.

വാർസായിൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കാർ നടത്തിവരുന്ന പല വ്യവസായശാലകളും ഞാൻ കാണുകയുണ്ടായി. ഉരുക്കുന്നിടം ശാലകളും കല്ലുരിഖനികളുമെല്ലാം മറ്റു ശേഖരങ്ങളിലെന്നപോലെ എന്നെ പഠിപ്പിച്ചു. കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കാർഡെ പുതിയ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ എന്തിനേറും സന്തോഷമുണ്ടാക്കിയതു കവികൾക്കും സാഹിത്യകാരന്മാർക്കും വിശ്രമത്തിനായുള്ള ഒരു മനോഹരമന്ദിരവും ഉദ്യാനവുമാണ്. മോചിതരിക്ഷയിൽനിന്നു ടിഞ്ഞു, വിശ്രാമഹാരങ്ങൾക്കു വേണ്ട സൗകര്യങ്ങളാക്കിയതിനുള്ള ഒരു സ്ഥലമാണ് അത്. ഞാൻ സന്ദർശിച്ച സമയത്തു സ്ത്രീകളിൽപ്പെടെ അന്ധന്മാളാകൾ അവിടെ താമസമുണ്ടായിരുന്നു. അവരുമായി സാഹിത്യകാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചു ഒരു സായാഹ്നം കഴിച്ചു.

സുഖവാസത്തിനായ് കാർപ്പറ്റിയിന്മേലും മുകളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു സ്ഥലത്തു് എന്നെ കൊണ്ടുപോയി മൂന്നു മിഡസം താമസിപ്പിച്ചു. സ്ഥലം വളരെ ശുശ്രൂഷയുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ മല കേറലാണ് അവിടെത്തെ വിചിത്രം. അതു് എന്തിനേറും സന്തോഷകരമായ ഒരു പ്രവൃത്തിയല്ല. അതുകൊണ്ടു് എന്തിനേറും വിട്ടു്ത്തന്നെ വിശ്രമിക്കേണ്ടിവന്നു. സമയം പോകുന്നതിനായി സോഫോക്ലിസ്സിന്റെ യൂഡിപ്പസ്സ് ഞാൻ തന്റെ മെയ്തവന്നിതന്നതു് അവിടെവെച്ചു മിക്കവാറും മുഴിച്ചു.

പോളണ്ടിൽനിന്നു ഞാൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് രാജ്യമായ പൂർവ്വ ജർമ്മനിയിലേയ്ക്കാണ് പോയതു്. അവിടെയും പല സ്ഥലങ്ങൾ

നടന്ന കണ്ടുവെങ്കിലും, അവന്റെ വ്യവസായവളിച്ചു കണ്ടു" ആശ്ചര്യപ്പെട്ടുവെങ്കിലും, പ്രസംഗം മുതലായവർ വളരെ ആരംഭം തൊഴിച്ചിരുന്നു എന്ന് സ്വീകരിച്ചുവെങ്കിലും, ഒരു ജർമ്മനി കൾ തമ്മിലുള്ള വടക്കുകാഴ്ച അവർക്കെ കാരുണ്യം ആകട്ടെ ഒരു കൃത്യമായതായി എനിക്കു തോന്നി. അവർക്കു നന്നെ ഞാൻ ഫെഡറൽഗവണ്മെന്റിന്റെ മുമ്പാകെ വേണ്ടുന്നവെല്ലെ പോന്നു.

ഞാൻ ജർമ്മനിയിൽ അഞ്ചുവർഷമായി ജോലി നോക്കിയതെന്ന് എന്റെ ചിന്തനാസ്സാഹിത്യമായ കണ്ടോത്തു നാമായ ഞാൻ നയ്യാരാണ്. സുപ്രസിദ്ധമായ കേസരി വേങ്ങയിൽ കത്തോലിക്കൻ നായനായുടെ മകനും പ്രൊഫർ കണ്ടോത്തിന്റെ സഹോദരനുമായ ഇദ്ദേഹം 1923-ൽ ജർമ്മനിയിൽത്തന്നെയാണ് താമസം.

നാലായണൻനയ്യാരുടെ കഥ ഒരു നോവൽപോലെ തിമിമകമാണ്. സമോജനസ്ഥയെ വ്യവഹാരി സഹോദരനായ സഹോദരിനിന്നു കലാപാടുകഴിച്ചു ഞാളും ഒന്നിച്ചാണ് ജർമ്മനിയിൽ പാക്കായ് പോയത്. അവർക്കുവെച്ചു തന്റെ സഹോദരൻ വിശ്വസ്തനാശിതാപാധ്യായയുടെ ശിഷ്യൻപരമം സഹോദരിനി കലാപാടുകഴിച്ചു. നമ്പ്യാർ പാട്ടിൽ ചേർന്നിട്ടുണ്ടെന്ന് എന്റെ അറിവ്. എങ്കിലും അവർക്കു ഇടതുപക്ഷപ്രമാണികളാണെന്നാണ് അദ്ദേഹം കിട്ടിയതെന്ന്. ഹിന്ദുക്കളായ പത്രങ്ങളും മധ്യസ്ഥപുസ്തക നിധിയായും അന്നാദരം ജോലി നോക്കിയിരുന്നു. 1926-ൽ ഞാൻ ആദ്യം ജർമ്മനിയിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണ് സ്ഥിതി. ക്രമേണ അദ്ദേഹം ജർമ്മനിയിലെ സുഖിജീവികളുടെ ഇടയിൽ ഗണ്യമായ ഒരു സ്ഥാനം നേടിയെന്നതിനു മർദ്ദ്യം. അങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോഴാണ് നാസിക്ൾ അധികാരത്തിൽ വന്നത്. കലാപാടുകഴിച്ചു വെള്ളക്കാരല്ലാത്തവരും അതുനും വെറുപ്പുള്ളി

അവർ നമ്പ്യാരം ഒരു കള്ളക്കേസിൽ കുഴക്കി അറസ്റ്റ് ചെയ്തു. റൈക്ടാഫ് (Reickat) കേടും—ജമ്മനിയിലെ പാർലിമെൻ്റ് മെമ്പർ—തിരിവെച്ചു കയ്യിട്ടു എന്നതായെന്നു കേസ്സു്. ഇതു പല നാടുകാരുടെയും ജർമ്മൻകാരെ ചിത്തയാക്കാൻ കരുതി ശ്രമിച്ചെങ്കിലും ഒരു കൃത്രിമമാണെന്നും ഡിവിഷനാഫ് എന്ന കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് നേതാവിൻ്റെ കീഴ്വുള്ള ഒരു സംഘടനയാണിത് ഇതിന്നു് ഉത്തരവാദിത്വമെന്നു കേസിൽ നാസികളുടെ വാദം. അതിൽ നമ്പ്യാരെയും കുടുംബത്തെയും ഉൾക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ കേസിൽനിന്നു ശിക്ഷ കൂടാതെ പുറത്തുവരാൻ കഴിഞ്ഞു ബ്രട്ടീഷുകാർ ഇടപെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നെന്നു നമ്പ്യാർക്കെന്ന ഏകദേശ പരാതിയുണ്ടു്.

ഇനി ജമ്മനിയിൽ താമസം നന്നല്ലെന്നു കരുതി നമ്പ്യാർ വിരുന്നായ് വേർപെട്ടു പോയി. അവർക്കും പ്രാഗിൽപ്പോയി താമസം തുടങ്ങി. ആയ്ക്ലോൺ അദ്ദേഹത്തിന്നു നോമിനേഷനായി കൂടുതൽ പരിചയത്തിന്നിടയായതു്. ജമ്മനിയിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ തന്നെ നോമിനേഷൻ പരിചയമാക്കുകയും, കലാശനോമിനേഷൻ വിരുന്നായിൽ താമസിച്ചു മിക്കിത്വിക്കാൻ പലയ കാലം അൾ ചെയ്യുന്നതൽ സഹായിച്ചുതുടങ്ങിയാണു് അവർ ജമ്മനിൽ സ്റ്റേററായതു്. പാർലിമെൻ്റുകാണു് കൃത്യനിയമകാണു് വിരുന്നായ്ക്കും ഏതാക്കുന്ന നിയമിയെത്തെയ്ക്കുവാൻ അവർക്കും ഹിറ്റ്ലർ വന്നെത്തി. നമ്പ്യാർ പ്രാഗിൽപ്പോയി കുന്നാരെക്കരുതിയിരുന്നതാണിതു്. ഹിറ്റ്ലർക്കു് അവർക്കും ഏതാൻ അധികാരം വേണ്ടെന്നില്ല. നമ്പ്യാർ പ്രാഗിൽനിന്നു് ഒളിച്ച് ചോടി പാരിസ്സിലെത്തി. പാരിസ്സിൽ കൂട്ടുകാരാ പരിചയക്കാരാ ധാരാളമുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടു് അപ്പാർട്ട്മെന്റും കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് നിയമിയെന്നാണു് സാധു നമ്പ്യാർ വിചാരിച്ചതു്. 1940-ൽ ഫ്രാൻസു് കീഴടക്കി ഹിറ്റ്ലർക്കു് മൈസന്റും പാരിസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ നമ്പ്യാർ ധരിച്ചിരുന്ന ഉടുപ്പുകൾക്കായി ജമ്മനിയിൽ കൈയ്യിൽപ്പെട്ട് ട്രിഗ്ലാതെ വിവി ഫ്രാൻസിയിലേക്കു കാൽനട

യായി യാത്രയാതി. അവിടെ രാമകൃഷ്ണമിഷ്യന്റെ അധ്യക്ഷനായി സിദ്ധേശ്വരാനന്തനെന്നൊരു സ്വാമിപ്പുണ്ഡായിരുന്നു. കൊച്ചിയിലെ ഒരു രാജാവിന്റെ കൈനായ ഒരു രാജാറാണി അദ്ദേഹം. കേരളം പണ്ഡിതനും സാമ്പ്രദായികശിഖനുമായ അദ്ദേഹത്തിനു ഫ്രാൻസിൽ വലിയ ഒരു ശിഷ്യഗണമുണ്ടായിരുന്നു. യുദ്ധം തുടങ്ങിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം തന്റെ ആശ്രമം ജന്മൻകാരുടെ പിരിയിൽനിന്നകന്നു തെക്കോട്ടു മാറി സ്ഥാപിച്ചു. അവിടെയാണ് നമ്മുടെ നമ്പ്യാർ വേഷാങ്കരി ചെമ്മരേലാർത്ത്.

ആത്മാറിയാതെയും പോവ്സ്സിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പെടാതെയും കുറച്ചുനാൾ അങ്ങനെ കിടച്ചപ്പോൾ സുഭാസ് ചന്ദ്രബോസ്സിന്റെ ആളുകൾ അദ്ദേഹത്തെ അറസ്റ്റ് ചെയ്തതായിരുന്നു. ആ കമ്മിഷൻ ചേരുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടിട്ടു. അതുവരെ നാസികൾക്കു വിരോധമായും ഹിന്ദുക്കൾക്കു എല്ലാ പ്രകൃതികളെയും എതിർത്തു വളരെ കഷ്ടതകളനുഭവിച്ച നമ്പ്യാർ ബോസ്സിന്റെ പ്രേരണയ്ക്കു നാസികളോടു എതിർക്കുന്ന സഹകരിച്ചു എന്നു ചോദ്യമുണ്ടാവാം. അതെങ്ങനെയെങ്കിലുമാകട്ടെ, അദ്ദേഹം നേതാജിയുടെ ഒരു മന്ത്രിയായി. ബോസ് സബ്ജെക്ടിന്റെ സിംഗിൾമെമ്പർ പോന്നപ്പോൾ യൂറോപ്പിൽ തന്റെ പ്രതിനിധിയായി അന്ധാസിംഹസമാനമുടയാളെ നിയമിച്ചതു നമ്പ്യാർക്കാണ്. നമ്പ്യാരുടെ വേഷാങ്കരിയായ ഇതാദ്യകൃഷ്ണൻ അവസാനിച്ചില്ല. ജന്മൻകാർ യുദ്ധത്തിൽ തോറ്റപ്പോൾ ബ്രിട്ടീഷ് സൈന്യാധിപന്മാർ നമ്പ്യാരെ തടവുകാരനാക്കി. അതിൽനിന്നു രന്നു ഹിന്ദുവിന്റെയും മറ്റും സഹായത്തോടുകൂടി പിന്നീട് പുറത്തുവന്നു.

ഇൻഡ്യയ്ക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടിയപ്പോൾ ഹൈന്ദവ നമ്പ്യാരെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മൻകാരുടേതെന്നതെയും യൂറോപ്യൻ രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിലുള്ള അസാധാരണമായ പരിചയത്തെയും പരിഗണിച്ച്, സിംഗപ്പോറിലെ അധികാരികൾക്കായി എടുത്തു. ആദ്യം

സ്വപിറ"സർവാഭിൾ കോൺസലറായും പിന്നീട് സ്വപിഡനിൽ കിന്നിസ്റ്ററായും ഒടുവിൽ ജർമ്മനിയിൽ അമ്പാസിഡറായും നമ്പ്യാർ നിയമിക്കപ്പെട്ടു.

ജർമ്മനിയിലെ അമ്പാസിഡറാവാൻ തികഞ്ഞ യോഗ്യതയുള്ള ഒരാളാണ് നമ്പ്യാർ. മുപ്പതിലകംവയസ്സ് ജർമ്മനിയിൽ താമസിച്ച് അവരുടെ ഭാഷ, ചരിത്രം, സഭാഭയജ്ഞിവിതം എന്നിവയിൽ ഏറ്റവും പരിചയം സമ്പാദിക്കാൻ കഴിഞ്ഞ അദ്ദേഹത്തിന് ആ രാജ്യത്തിൽ അസാമാന്യമായ സ്വാധീനശക്തിയുണ്ടായിരുന്നതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാനില്ലല്ലോ. എല്ലാ നിയമിപ്പുള്ള ആളുകളെയും അദ്ദേഹം അറിയും. ജർമ്മനിയിലെ ആഭ്യന്തരകാര്യങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ അറിയുള്ള ഒരു വിദഗ്ദ്ധനെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. വിദ്യാസമ്പന്നനെന്നെങ്കിലും അനാഥംകാരിയും സഭ്യതയും മധുരഭാഷിയുമായ നമ്പ്യാർ ഇൻഡ്യയെ ഉപരികാരവധിയിലാണ് ജർമ്മനിയിൽ പ്രതിനിധാനം ചെയ്തിരുന്നതെന്ന് ആരും സമ്മതിക്കും.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെയാണ് ഞാൻ ബോണിൽ താമസിച്ചത്. അതുകൊണ്ട് പ്രസിഡണ്ട്, ഹാൻസിനിസ്റ്റർ മുതലായവരുമായി കണ്ടു സാസാരിക്കുന്നതിന്നു ചേഷച്ഛമാണുണ്ടായില്ല. അക്കാലത്തു ചാൻസലർ അഡനർ ബോണിയില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ കാണുവാൻ എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന ആഗ്രഹം സാധിച്ചില്ല. പക്ഷെ പലതുകൊണ്ട് നോക്കിയാലും പ്രസിഡണ്ട് തിരയാധാർ ഹായിസ്സ(Theodore Huesse)യെയുള്ളൂടിക്കാട്ടിയവരായിരുന്നു എനിക്കു കൂടുതൽ സുരക്ഷാജ്ഞം. ഹായിസ്സ ജർമ്മനിയിലെ ഒന്നാംകിടചരിത്രകാരന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെയുമുള്ള സംഭാഷണം മിക്കവാറും ഏഷ്യായുടേയും ഇൻഡ്യായുടേയും ചരിത്രത്തെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. എന്റെ 'ഐഷ്യായും പാശ്ചാത്യപ്രാച്യവും' എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ ജർമ്മൻ ഭാഷക വായിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹംതന്നെ എനോടു പറക

യും അതിൽ പാഞ്ഞിട്ടുള്ള മിഖ അടിച്ചാൽ അപ്പോൾ എന്നോട് ചോദിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ എനിക്ക് അങ്ങുസമരമാകാൻ മാറിടാകുമ്പോഴായി എന്തു സമ്മതിക്കാതെ തരമില്ല.

ഇതിനിൽനിന്നു തൊൻമണിയേക്കൂ മങ്ങേ'വന്നിട്ടുധീകം താമസിച്ചില്ല, 1956 ആഗസ്റ്റ് 18-ാംനു കരക്കാരിൽ തിരിച്ചുവന്നു. പിന്നെ മോലിൽ പ്രവേശിച്ച പാരിസ്സിലേക്കു പോകുവാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങളായി.

പത്രങ്ങളാലധ്യായം

പാരിസ്സിൽ അംബാസഡർ

അമേരിക്കയിൽ പാരിസ്സിൽ ചെന്ന ബോയിയിൽ ചെന്നെക്കുന്നാണ് ആദ്യം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും അനിവാര്യമായ മലകൾ കാരണങ്ങൾകൊണ്ട് നവംബർ പൊയൽ കഴിഞ്ഞു പ്രധാനമന്ത്രി തിരിച്ചുവന്നു. അത് എനിക്ക് സമ്മതമായിരുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഇളയകൾ ഡെ ആയിട്ടുണ്ട് ചുസ്സിച്ചത്. അവളുടെ അമ്മയുടെ ക. സി. പാലൻ ഗവണ്മന്റാ അയന്നുവെച്ചത് അക്കാലത്തെ റഷ്യയിൽ പോയിരിക്കുകയായിരുന്നു. അവളെയും കൂടെ പാരിസ്സിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകണമെന്നായിരുന്നു ഏതെങ്കിലും ആഗ്രഹം. അതുകൊണ്ട് നവംബർ ഒടുവിലുള്ള പൊയൽ കഴിഞ്ഞു അന്നും തിരിച്ചുവന്നു.

ആയിരത്തു ത്വന്തികൊച്ചിയിൽ പ്രസിഡണ്ടിനുവേണ്ടി അന്നത്തെത്തിയിരുന്ന പി. എസ്സ്. റാപ്പർത്തിന് എനിക്ക് ഒരു കിട്ടി. കേന്ദ്രസാഹിത്യ അക്കാദമിയെ അനുകരിച്ച് ഒരു കേന്ദ്രസാഹിത്യ അക്കാദമി രൂപീകരിക്കാൻ ഗവണ്മന്റ് തിരിച്ചുവന്നുവെങ്കിലും അതിന്റെ ആദ്യത്തെ അധ്യക്ഷനായി എന്ന് നിശ്ചയിക്കണമെന്നാണ് ഗവണ്മന്റിന്റെ ആഗ്രഹം എന്നും അതിൽ പറഞ്ഞിരുന്നു. സത്യനായെന്നറാവും അന്നു മായി ആസ്റ്റ്റേലിയയിൽ ഒന്നിച്ചു പഠിച്ചവരായെന്നുമാത്രമല്ല, അന്നുമുൻ അതും സ്നേഹമായിക്കഴിഞ്ഞുവെന്നാണ്. ആ

സ്റ്റേഫൻറെ പരിഗണിച്ചാണ് ഇങ്ങനെ എറുന്ന ക്ഷണിച്ചതെന്നു വിചാരിച്ചു. ഈ ധാരണയിൽ ആ ക്ഷണത്തെ ഞാൻ നിമിഷകയാണെന്നായിട്ട്. ഉടൻതന്നെ പാരിസ്സിലേയ്ക്കു പോകയാണെന്നും മൂന്നു വർഷമേകൂടും താമസം വിദേശത്ത്വാകുമെന്ന സ്ഥിതിക്കു കുററാമെന്നേകൂടും നിയമിക്കയാണെന്നുമെന്നും ഞാൻ വാദിച്ചു. നിയമനകാഭ്യർത്ഥനപ്രദി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതു ശ്രീ. പനമ്പിള്ളി ഗോവ്വടമേനോൻ മുഖ്യമന്ത്രിയായിത്തന്നെകാവത്തു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ ഒരു സംഗതിയാണ് അതെന്നും താൻ അതു നല്ലപ്പിൽ വരുത്തുന്നതേ ഉള്ളൂ എന്നുചെയ്തെന്നും. ഞാൻ ഫ്രാൻസിലേയ്ക്കു താമസിയായെ പുറപ്പെട്ടുകയാണെന്നു താൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും അതു എന്റെ അധ്യക്ഷപദത്തിന്നു ബാധകമായി ഗണിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും മോചിക്കു യോജിച്ചുവെങ്കിലും ഒരുപാധ്യക്ഷനെ നിയമിക്കാൻ തന്നിട്ടു സമ്മതമാണെന്നും അദ്ദേഹം അറിയിച്ചു. അങ്ങനെ നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ വർഷം പ്രസിദ്ധമായി ശ്രീ. കെ. പി. കേശവമേനോനവർക്കുള്ള നിയമിക്കണമെന്ന ഞാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചു താനും.

അക്കാലമേയ്ക്കു ആദ്യത്തെ കോൺഗ്രസായി ഗവൺമെന്റു തിരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ളവരുടെ പേർ കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ കാര്യത്തോടു സംഭവിക്കാതിരുന്നില്ല. സാഹിത്യത്തിൽ എല്ലാകൊണ്ടും പ്രമാണ കല്പാല വാക്കോളർ വരുമാവുമെ, മുതൽ. നാരായണപ്പണിക്കർ, പുത്തേപ്പള്ളി രാമമേനോൻ എന്നിവരുടെ പേർ അതിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. എന്നല്ല, മലയാളം കാളത്തിൽ പാലിപ്പിക്കുക എന്നതൊഴിച്ചു സാഹിത്യപരമായി പറയത്തക്ക ആവകാശമില്ലാത്ത ചിലർ ആ ലിസ്റ്റ് ഉണ്ടായിത്തന്നതാനും. ആ കാര്യത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ റാവുവിനോടു സംസാരിച്ചപ്പോൾ അതു സാമൂഹ്യവകാശങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയാണെന്നും തന്നിട്ടു ആ നയം ബോധ്യമല്ലെങ്കിലും അതനുവദിച്ചുകൊടുക്കുന്നതെ

സാധിക്കാതിരുന്നതും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. എന്തായാലും 1956-ൽ വിജയശേഖർ അക്കാദമി രാജപ്രമുഖനായ തിരുച്ചിത്തൂർ മഹാശാസ്ത്രി ഉൽപ്പാദനം ചെയ്ത. ആദ്യത്തെ കിറ്ററിയിൽ ആധുനികവും വാർദ്ധ്യം എന്തൊക്കെയാണെന്ന് ചെറുപ്പക്കാരുടെ പരിചയം നിശ്ചയിച്ചശേഷം ഞാൻ ഒട്ടേറെ തിരിച്ചറേപണം.

നവംബർ അവസാനത്തോളം പാഠ്യപുസ്തകം തിരിച്ചറേപണം. ഡിസംബർ രണ്ടാംതീയതി പാഠ്യപുസ്തകത്തിൽ അംബാസഡറായി ജോയിന്റ് പ്രവേശിച്ചു. ആദ്യത്തെ (1914-ലെ) ചെറുപ്പം വരെ വർഷത്തിലെയും പാഠ്യപുസ്തകം എംബസ്സികളായതിനു മുമ്പെങ്കിൽ ഒന്നാംകിട്ടയിലുള്ളവയായി ഗണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ നില എന്താണ് 1950 വരെ നിലനിന്നിരുന്നതെങ്കിലും വാഷിങ്ടണിലും മാസ്സാച്ചുസെറ്റ്സിലും പ്രധാനവും വർദ്ധിച്ചതോടുകൂടി വാഷിങ്ടൻ, മാസ്സാ, മെൻ, പാഠ്യപുസ്തകം എന്നായി ചെറുപ്പംകളെ ഗണിക്കുന്നു. പാഠ്യപുസ്തകം നിയമിക്കുന്നത് ഇപ്പോഴും വലിയൊരു പദ്ധതിയായാണ് ഗണിക്കപ്പെടുന്നത്. രാഷ്ട്രീയമായ ചോദ്യത്തിനും പ്രധാനപ്പെട്ടതെങ്കിലും സാഹിത്യം, സംഗീതം, ചിത്രകലയും, പ്രകൃതിശാസ്ത്രം മുതലായ മറ്റുതരം കലകളിൽ ഇന്നും പാഠ്യപുസ്തകം മോശമായിട്ടുള്ളതാണ്. ചോദ്യത്തിനും ചെറുപ്പം ഒരു സ്ഥാനം അതിനുണ്ടെന്നും വ്യക്തമായിട്ടുണ്ട്. പാഠ്യപുസ്തകം എന്നൊരു ചെറുപ്പം മുതലും ഉള്ള സ്റ്റേറ്റ്മാന്മാർ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ആദ്യകാലത്തിൽ എടുത്തുപറഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണ്. ആ നിലയ്ക്കാണ് പ്രശസ്തിയായി പാഠ്യപുസ്തകം അന്നുതന്നെ കലകളും ഈ അവസരത്തിന് അവശ്യമായി ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. 1825 മുതൽ 1937 വരെ എല്ലാ വർഷവും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളതുടക്കം 26-27 ഈ വർഷങ്ങളിൽ അവിടെയാണ് മിക്കവാറും താമസിച്ചിരുന്നതും. ആ നാട്ടിൽ വിപുലമായ ഒരു സ്റ്റേറ്റ് സർവ്വീസ് എന്ന് അറിയപ്പെടുന്നു. ഇക്കാരണങ്ങളെക്കൊണ്ടല്ലാ വലിയൊരു സംഘടനയോടുകൂടിയാണ് ഞാൻ പാഠ്യപുസ്തകം ചെയ്തത്.

ഇൻഡ്യയുമായി വലിയ നയബന്ധങ്ങളൊന്നും ഫ്രാൻസിനോടായിരുന്നില്ല. പുതുജ്വലി മുതലായ സ്ഥലങ്ങൾ വിട്ടു നൽകിത്തന്നു. ആ സന്ധി പാർലമെന്റിൽ പാസ്സാക്കുക വടക്കുഭാഗത്തേ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പീണെയുള്ള പ്രധാനമന്ത്രി നൽകിയ പട്ടാളങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ വലിയ തോക്കുകൾ, യുദ്ധനാളികൾ എന്നിവ വാങ്ങാൻ എപ്പാഴുമില്ലായിരുന്നു. ആ തോക്കുകൾ പ്രയോജനമായി ആളുകളെ സ്ഥിരീകരിക്കാൻ അവയുടെ മേൽനോട്ടം വഹിക്കുകയും മുതൽമുടക്കം അങ്ങനെയുണ്ടായിരുന്നു. കച്ചവടത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേണ്ടി പ്രവർത്തിക്കുവാൻ പ്രയത്നം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആകപ്പാടെ പാരിസ്സോബസിന്റെ പ്രധാനവും കൂടുതലായും മേലാധികാരികളാണെന്നാണ് എനിക്കു തോന്നിയത്.

ഒരു രണ്ടു പ്രതിരോധം അക്കാലത്തു ഫ്രാൻസിനോടായിരുന്നു. പാർലമെന്റിൽ പല കക്ഷികളുടെയിൽ ഒന്നിനും റൂറിക് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകൾക്കും മറ്റുള്ളവയ്ക്കും ഒരു ഗവണ്മെന്റാണു് രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നതു് ഫ്രാൻസിന്റെ മുന്നോട്ടുപോയി പ്രധാനമന്ത്രിയായിരുന്നു ഗി. ഫോർജെ മോഷ്യെവിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ നായകനാണു്. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗവണ്മെന്റാണു് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് കരുക്കൾ കരടാസനുമൂലവും നാഡിക്കൽസിന്റെ നായകനായും അടസ്ഥാനമാക്കിയാണു് രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നതു്. രാജ്യത്തിൽ വ്യവസായത്തിനും വ്യാപാരത്തിനും മുൻപില്ലാത്ത അഭിവൃദ്ധിയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും രാഷ്ട്രീയമായി സ്വാസ്ഥ്യമില്ലാത്ത ഒരു രാജ്യമായിരുന്നു ഫ്രാൻസ്.

അതിന്നു പ്രധാനമായ കാരണം അന്നു് ആൽബർട്ട് മൈനർ ആയിരുന്നു. എന്തായാലും ആൽബർട്ട് വിട്ടുകൊടുക്കപ്പെട്ടിരുന്നതായിരുന്നു രാജ്യത്തിൽ അതിശക്തമായ വലതുപക്ഷത്തിന്റെ വാദം. ഭരണസുഗമമായി എല്ലാക്കാലത്തും പ്രയത്നമായിരുന്ന പലതരം ഒരു സ്വാധീനം കാട്ടിയിരുന്നു. അവരെ

ഒന്നാമത്തെ വളരെ ബലമാതിരി വാദിച്ചതു് ആൽമിനിയിൽ ഏൽസി
 ഹൻ ഒരു കാലത്തിനുള്ളെന്നും ഏൽസിയിൽ ഒരു ഭാഗംതന്നെ
 യാതൊന്നുമില്ലാത്തതും. ആൽമിനിയിൽ ഒരു സ്വാതന്ത്ര്യം കൊടുക്ക
 വാൻ ആരാജകാവകാശമാവാ, അവരെ സംഭരിക്കുവാൻ തന്നെ
 തങ്ങൾ തയ്യാറാണെന്നായിരുന്നു സൈന്യാധിപന്മാരുടെ ചാക്കം.
 അവർക്കു് എതിർത്തുനില്പാൻ കൈയെടുത്തു നേതാക്കന്മാർ അ
 നില്ലായിരുന്നുതാനും.

ആകുപ്പാൽക്കു മുമ്പാകെത്തന്നെ പരിശോധിച്ചതിൽ ആൽമി
 നിയിൽപ്പോലെയും മൂന്നു കാലമുണ്ടു് എങ്കൽക്കു ഏൽസിയിൽ പെട്ടെന്നു
 കണ്ടതു്. ഒന്നാമതു്, ഏൽസി, ജമ്മനി, ഇറാഖി എന്നീ മൂന്നു
 മഹാരാജ്യങ്ങളും ചെന്നുവെക്കു് (Euphrates) എന്നു പാതാജി
 ബെൽമിയിലും, നെൽമിയിലും, മെൽമിയിലും എന്നീ മൂന്നു രാ
 ജ്യങ്ങളും ചെന്നുവെക്കു് ഒരു മൂന്നാമതു ന്യായംതന്നെ അന്നു
 ശ്രദ്ധ നേടുന്നതും. ആ ആരാജകന്മാരെ പ്രാപ്തമാക്കുവാൻ
 മാത്രമേ. വെച്ചുതന്നും അക്കലിക്കുതന്നും തുടങ്ങിയ ഒരു സ്ഥിതി
 മൂന്നാമതു് കിട്ടുകയുള്ളു. അതിനുവേണ്ട നേതൃത്വംകൊടുക്കാൻ
 ഏൽസിയിലുള്ള വേദാന്ത കാര്യത്തിനും സാധിക്കുകയുള്ളു. അ
 തന്നെ കൈക്കൊണ്ടുവെച്ചു കെട്ടിപ്പറക്കുന്നതെങ്കിൽ പലനിയും
 ഏൽസിയിൽ തന്നെയുള്ള പുരോഹിതന്മാരെ കറിക്കുണ്ടാക്കു്. അതു
 ഏൽക്കുവെച്ചാൽ അധിപതിക്കുവാൻ തക്ക ഒരു നേതാവു
 ഏൽസിയിലുണ്ടാവുന്നതും. മൂന്നാമതായി ഏൽസിയിൽ ആലിക്കായി
 പുള്ള മഹാസാമ്രാജ്യം—ആൽമിനിയിലുള്ളതും മൂന്നാമതാ
 ന്നു പ്രബലമാണെന്നുള്ളതും—എന്നതന്നെ ഈ എക്സ്പ്രസ്സു
 രാപ്പിനോടു ചേർന്നു് ഈ മൂന്നു പ്രശ്നങ്ങളാണു് ഏൽസിൽ
 പ്രധാനമായിത്തന്നെ കണ്ടതു്. അവ ശരിപ്പെടുത്തുവാൻ ആരെ
 കൊണ്ടു സാധിക്കുന്നതെന്നായിരുന്നു ചോദ്യം.

അന്ധാസന്ധ്യൻ പതിവായി വെക്കുന്നതുപോലെ ഏൽസി
 വെ നേതാക്കന്മാർക്കു് കാര്യംതന്നെയായിത്തന്നെ പേരിട്ടു പരി

മയപ്പെട്ടു. അവരിൽ കണ്ടെടുത്തൊളംകൊണ്ടു വലിയ കാര്യങ്ങൾ എന്തൊടുമുതെന്നതിലൊന്നുപോകുവാൻതക്കവരായി ഒഴുപെരെയൊണ് കണ്ടത്—പിയർ മെൻഡസ് ഫ്രാൻസും (Pierre Mendes France) എഡ്ഗാർ മോറും (Edgar Faure). പക്ഷേ അവർക്കു ഒഴുപേക്കും ജനസഭാധ്യക്ഷനും കറുവാനെന്നും അവർക്കു സഹായമായിനില്ക്കുന്ന കക്ഷികൾക്കു പ്രാവചനമില്ലെന്നും പ്രസിദ്ധമായിത്തന്നെയും.

എന്നാൽ കക്ഷികളിൽനിന്നു മാറി ജനങ്ങൾക്കു വിശ്വാസമുള്ളവനായ്, ഫ്രാൻസിയിലെ രാഷ്ട്രീയനേതാക്കളൊഴിച്ചു മറ്റുള്ളവർക്കാരാധ്യക്ഷനായ്, ഹമളുണ്ടായിരുന്നു—ഡി.ഗോൾ (de-Gaulle). അദ്ദേഹം പതിനൊന്നു വയസായി രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽനിന്നു വിട്ടുനില്ക്കുകയാണു്. യുദ്ധകാലത്തു് ഏറ്റവും വലിയ വപത്തിൽനിന്നു ഫ്രാൻസിനെ രക്ഷിച്ചു്, തന്റെ രാജ്യത്തെ പിന്നെയുംചൊരുക്കുകകളിചൊന്നാക്കിയ ഡി.ഗോൾ, സ്ഥാനമൊഴിഞ്ഞ ഒരു വക്രവർത്തിയെപ്പോലെ, ആത്മകഥയും സ്മരണകളുമെഴുതി പാരിസ്സിൽനിന്നുകൊണ്ടു് ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ താമസിക്കുകയാണു്. എങ്കിലും അദ്ദേഹം രാജ്യത്തിലെ സ്ഥിതിഗതികളെ വീക്ഷണം ചെയ്യുന്നതെന്നു പ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെയാണു് ഒരു കാണുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. ആ സംഗതി ബ്രിട്ടീഷ് സൈന്യം സർ ഗ്ലാഡ്സ്തൻ ജെമ്പ്ളിനോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ, അദ്ദേഹം ചിരിക്കുകയാണുണ്ടായതു്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഡി.ഗോൾ ഒരു സ്കാക് (Scotchman) ആണു്. പോയിക്കാണെന്നു താണു്. ഇനി നേതാവായി വരുമെന്നു ശങ്കിക്കേണ്ട. കണ്ടിട്ടു വീശക്കുളങ്ങന്നാഴും പറയണം.”

താമസ്യായാതെ ഞാൻ ഡി.ഗോളിനെ പാരിസ്സിലുള്ള തന്റെ ആപ്പിസിൽ പോയിക്കണ്ടു. എന്റെ കൂടെ എംബസ്സി കൌൺസലറും റെസിഡൻസി കൌൺസലറായും ഫ്രഞ്ച് സ്വഭാവമുള്ളവനായവനായ ഗോവലുണ്ടായിരുന്നു. ഫ്രഞ്ച് എന്തിനെ

കേട്ടാൽ മനസ്സുവാകുമെങ്കിലും തടസ്സംകൂടാതെ വായിക്കാമെങ്കിലും സംസാരിക്കുതക്ക സ്വഭാവമില്ലാത്തതുകൊണ്ടുമാത്രമല്ല ഗോവർധനശ്രീകൾ കൊണ്ടുപായതു്, ഡി.ഗോളിമാരുള്ള സംഭാഷണം അതിപ്രധാനമായ ഒന്നാണെന്ന വിചാരംകൊണ്ടുകൂടിയാണു്. അദ്ദേഹം പറയുന്നതു ചുറ്റുമായി മനസ്സുവാക്കുന്നതിനും ഏതെങ്കിലും അഭിപ്രായങ്ങളെ മറ്റാംകൂടാതെ തടയുമെന്നതിനും, രാജാ ആവശ്യമാണെന്നതു കൂടാതെ ആ സംഭാഷണത്തിൽനിന്നു ഞാൻ ചെയ്യുന്ന അനുജനങ്ങൾ ഒത്തിണക്കി നോക്കാനാളും ഏതെങ്കിലും കൂടെ വേണമെന്നും എന്നിങ്ങിനെ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നു.

അന്നു ഡി.ഗോളിനു് അറുപത്തിയേഴു വയസ്സു പ്രായമാണു്. അതിന്റെശ്ചെയ്യും മുമ്പം അദ്ദേഹത്തിനു വേട്ടു പോരെന്നു് ആകുമതന്നെ കണ്ടാൽ മോന്നും. മുപ്പതു വളരെ വലുതും പൊങ്ങിയതും മുഖത്തിനു യോജിക്കാത്തതുമാണു്. ഇങ്ങനെയൊക്കെയൊക്കെങ്കിലും ധനമന്ത്രിയിൽനിന്നും ആത്മവശം ദാസത്തിൽനിന്നും മുരിക്കുന്ന ഒരു മേജസ്റ്റേറ്റ് ഞാനദ്ദേഹത്തിൽ കണ്ടു. ഒരു വ്യതിരിക്തമായ കളങ്കവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തെ ബാധിച്ചിട്ടില്ലെന്നും രാജ്യത്തിൽ സർവ്വാധികാരവും അനുഭവിച്ച കാലത്തുപോലും അധർമ്മമായി ഏതെങ്കിലും അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി ആരുമൊരാൾപോലും കൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ലെന്നും പ്രസിദ്ധമാണു്. രാജ്യനന്മയൊന്നാമാത്രമാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രയത്നങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശം. ഞങ്ങളുടെ സംഭാഷണം ഒരു മണിശ്രദ്ധാളം നിണ്ടുനിന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ വളരുന്നാളത്തെ ആലോചനയുടെ ഫലമാണെന്നും അവ മറ്റൊരു ആരെങ്കിലും സ്വാധീനമുള്ളതല്ലെന്നും ഏതെങ്കിലും മോന്നി. ഒരു കാര്യത്തിൽ ഏതെങ്കിലും സംശയമുണ്ടായില്ല; ഗ്രാൻസ് അന്നു പോയിരുന്ന വഴി തന്നെ പോവുകയാണെങ്കിൽ രാജ്യത്തിൽ വൈഷമ്യം വളർക്കുമ്പോൾ ഡി.ഗോൾ അധികാരത്തിൽ തിരികെ വരും. ഇതു വി

നിർദ്ദേശം സമയങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയുള്ള ഹൈപ്രാ-
യമല്ല. ഞാൻ അന്നുതന്നെ ഇൻഡ്യാനവണ്ഡെൻറിൻ്റെ എഴുതിയ
യച്ചിരുന്നതാണ്.

വ ശ്വസാംസ്കാരികസഭയിൽ (UNESCO) മുൻ പ്രവർ-
നങ്ങളിൽ അക്കാലത്ത് എനിക്ക് പ്രധാനമായ ഒരു പങ്കുണ്ടാ-
യിരുന്നു. പാശ്ചാത്യപരമസ്കസംസ്കാരങ്ങളുടെ ഗുണമോഷ്ട-
ങ്ങളെ അന്വേഷിക്കുന്നതിനായി ചില പ്രവർത്തികളിൽ
എന്നെപ്പോലെയുള്ളവർക്ക് കൂടെയുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു തരത്തിൽ സ്വീക-
രിച്ചിരുന്നതിനാലാണ് അത്യാധുനിക ജാതീയവാദത്തിൽ
നടത്തുന്നതിനെ പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ പ്രതിനിധികളിൽപ്പെട്ട
ഒരു കമ്മിറ്റിയെ സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതിന്റെ അധ്യക്ഷ-
നായി എന്നതാണ് തിരഞ്ഞെടുത്തത്. ആദ്യമായും നിങ്ങളു-
ന്നിന്നെ ഒരു കമ്മിറ്റിയുടെ പ്രവർത്തികൾ വളരെ പ്രാധാന്യമുള്ള
വരുണമെന്നായിരുന്നു.

ആത്മവസാനത്തോടുകൂടി ഞാൻ ആദ്യം ഒരു ഹൃദയകാ-
ളത്തിൽ ഒരു മെൽറ്റോറോ നെത്തുപാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ആ-
ദ്യമായപ്പോൾ ഹൈന്ദവസമൂഹം ഈ രാജ്യത്തിൽ സന്ദർശിക്കുന്നത്.
ശ്രീരാമൻ്റെ വേഷം ധരിച്ച് ആദ്യമായി സന്ദർശിക്കാൻ. അവ-
ർ സഹായസൗകര്യങ്ങൾ എപ്പോഴും ഉണ്ടായിരുന്നു എല്ലാം
വേണ്ടപോലെ കാണിച്ചുതന്നതിനും ഹൈന്ദവ വിഭാഗത്തിൽ
യത്നം ചെയ്ത് ഈ രാജ്യങ്ങളിലേക്ക് എഴുതിയെഴുതിയതാ-
ണ്. എന്റെ കൂടെ എന്റെ ഭാര്യ കൂടെ, അന്നു മുന്നും സി-
ക്രട്ടറിയായിരുന്നു സുരേഷ്കുമാർ (ഇപ്പോൾ ശ്രീമതി സുര-
േഷ്കുമാർ) എന്ന പാർസിയൻ വെള്ളക്കാരനായിരുന്നു. സുരേഷ്കു-
മാറിൽ ജയിച്ച വിഭാഗക്കാരുടെയെല്ലാം കോർഡായി കയറി-
യതായിരുന്നു. ആദ്യമായി പാർസിയൻ വെള്ളക്കാരൻ്റെ അർത്ഥ-
തയായത്. ബുദ്ധിശാസ്ത്രവും സമത്വമുള്ളതും ആ രൂപത്തിലായാ-
ണ് ആദ്യം കൈമാൽ കാണുന്ന സംഗതികൾ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുവാനാ-
യി ഞാൻ എഴുതിച്ചത്.

ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ള മറ്റൊരു രാജ്യംപോലെയല്ലായെന്നു
 ഈ ആഹ്ലാദപരങ്ങളും അതിലെ ജനങ്ങളും. നാലു കാര്യ
 ഞാൻകൊണ്ടാണ് അവയ്ക്കുള്ള പ്രത്യേകത. മൂന്നാമതാമയവ
 ഞുടെ ഇടയിൽ അല്ലാത്തതായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന അറവിതല്ലാതെ
 അവർക്കു സ്വന്തമായി ഒരു ഭാഷയുണ്ടു്. ഇന്ത്യയിൽ ചില മ
 ലംപ്രദേശങ്ങളിലെ ഗോത്രജാതികളുടെ ഇടയിൽ മാത്രം കൂട്ട
 കാര്യം ആവശ്യപ്പെടാത്തപരയാഗിക്കാവുന്ന ഒരോ വായ്ക്കോടി
 ഉള്ളതുപോലെയാണ് ഇവയുടെ ഇടയിലുള്ള ഭാഷകൾ. അതു
 കൊണ്ടു സാക്ഷാൽ ആഹ്ലാദപരങ്ങളാകപ്പെട്ട ആ വലിയ
 സാമ്രാജ്യത്തിൽ പ്രാഥമികവിദ്യാഭ്യാസംപോലും ഹിന്ദുവായി
 തന്നെ. അതു്, ഇന്ത്യയിൽ ഇംഗ്ലീഷുപോലെ, ഭരതജാതിക
 ഭാഷമാത്രമല്ല മാതൃഭാഷയെന്നതാണ്. ഐക്യമായി, സാധാരണ
 വേദപുരസ്കൃത ജീവിക്കുന്നവരും അഭ്യസ്തവിദ്യരായി ഗവണ്മെൻറ്
 ജോലിയിലോ കച്ചവടത്തിലോ എന്തെങ്കിലും ജനതയെ തിരിച്ചു
 കണ്ടു് അകൽച്ച എത്രയോ വലുതാണ്. പഠിച്ചവർ കൂടുതൽ ഹൃദയ
 കാർഷ്വം. താഴ്ന്നവർക്കു് ഭവിക്കുന്ന സ്ഥിതിയിൽനിന്നു വലിയ
 വ്യത്യാസം വന്നിട്ടില്ല. സാംസ്കാരികമായി ഇത്തരം വ്യത്യാ
 സം വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും സാമുദായികമായി ആ വ്യത്യാസം നെ
 പ്പിൽ വരുത്തുവാൻ ഒരു കൂട്ടർക്കും സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഇത്തരത്തിൽ
 ജനതവിദ്യാഭ്യാസം സ്വീകരിച്ചിട്ടു് ഒരു തലമുറയിൽ കവിയാത്ത
 താണ് അതിന്നു കാരണം. ചോർട്ട്ലാമി എന്ന സ്ഥലത്തു പ്രധാ
 നമന്ത്രിയായിരുന്ന ഒരു മഹാശയൻ—എതു ഹിന്ദുസഭാജ്ഞി
 ലും ബഹുമാനിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു യോഗ്യൻ—എന്നൊരു പറഞ്ഞു,
 തന്റെ അച്ഛൻ മനുഷ്യഭാഷയും ഭാഷിച്ചിരുന്ന ഒരുവനായിരുന്നു
 വെന്നു്. തന്റെ അടുത്ത ബന്ധുക്കളിൽ പലരും ആ സ്ഥിതി
 യിൽത്തന്നെയാണ് ഇപ്പോഴും സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. മൂ
 ന്നാമതു്, ഈ രാജ്യങ്ങൾക്കു വിസ്താരം വളരെമുണ്ടെങ്കിലും ജന
 സംഖ്യ വളരെ കുറവായിരുന്നതിനാൽ അവ ഹ്രസ്വമായ ഒരു
 ശ്രയിച്ചുതന്നെ കഴിയുമെന്നു കാണാൻ പ്രയാസമില്ലായിരുന്നു.

നാഥായോടുള്ള പ്രേമകുരുഹി ഓൻസിന്റെ കോളോണിയൽ നയത്തോടുകൂടിയും ബാധിക്കുന്ന ഒന്നാണ്. ഓൻസി കോളോണികളിൽനിന്നു പണം സ്വരജ്ഞാനം കൊണ്ടുപോകയല്ല ചെയ്തിരുന്നതും; അങ്ങോട്ടു കൊടുക്കുകയാണ്. ഈ കോളോണികളുടെ ചെലവ് വലിയൊരു പങ്കു ഫ്രഞ്ച് ഗവണ്മെന്റിന്റേതായി വന്നിട്ടുണ്ട്.

ഏന്റെ സഞ്ചാരത്തിനു കുറെ ആളുകൾ മുൻപു ഈ രാജ്യങ്ങൾക്കുപോലും, മുൻപു ചാർലേസ് ചെംസഫോർഡ് Montagu-Chemsford പരിഷ്കാരകാവസ്തു നമ്മുടെ പ്രവേശകൾക്കെന്നതുപോലെ, ഭാഗികമായി സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു ഗവണ്മെന്റുകൾ വിനോദസഞ്ചാരിമാരും ഹൃദയകാർത്തവ്യയെങ്കിലും മന്ത്രിമാർ ആശ്രയിക്കാവുന്നവരായിരുന്നു. ഡയാനിയിൽ നമ്മുടെ മന്ത്രിമാർക്കും ഈ ആശ്രിതന്മാർക്കുമായിട്ട് തമ്മിൽ ഒരു കാര്യത്തിൽ വ്യത്യാസം ഉണ്ട്. അവരിൽ മിക്കവരും ഫ്രഞ്ച് പാർട്ടിയുടെ പേരിൽ അന്തർലോകീയരെന്ന നിലയ്ക്കൊണ്ടു തങ്ങളുടെ രാജ്യത്തോടു ബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങളിൽ അവർക്കു ഓൻസിൽ പ്രാവീണ്യമുണ്ടായിരുന്നു.

ആദ്യമായി ചെംസഫോർഡ് അവരുടെ രാജ്യങ്ങളിൽ ചെല്ലുകയാണെന്നതുകൊണ്ടു ഇൻഡ്യയോടുള്ള ബഹുമാനിക്കാത്ത ആയിരിക്കാം, ഏകദേശം രാജാവിനോടുള്ള ബഹുമാനപരമായ ആദരവോടുകൂടിയാണ് അവർ സ്വീകരിച്ചത്. ആമാലോചന, ഗാർഡ് ഓഫ് ഓണർ, സിവിൽ സപ്ലൈമാനും, റെജിസ്ട്രാറായിരുന്നു—ഇങ്ങനെയുള്ള ചടങ്ങുകൾ ഏല്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതായിരുന്നു. ഇങ്ങനെയൊരു മുന്നോട്ടു സഞ്ചരിച്ചു കേൾക്കുന്നപ്പോൾ ഒരു കാര്യത്തിലാണ് ഏകദേശം സംശയമുണ്ടായത്. ഭാഗികമായ ഈ സ്വാതന്ത്ര്യം ഏതു കാലം നൽകിയിട്ടു! ഇത്ര ചെറിയ രാജ്യങ്ങൾ—അവയിൽ മിക്കവയും ഇരുപതോ മപ്പോൾ വരുന്നതിൽ കൂടുതൽ ജനസംഖ്യയുണ്ടായിരുന്നില്ല—ഏകദേശം മറ്റു രാജ്യങ്ങളോടു

ഡക്കാനിലെ (ആപ്പിത്താലിൽ) മുൻനിർമ്മിത റിക്രൂട്ടേഷൻ സമയം 202
ഏപ്രിൽ 2022 മുൻനിർമ്മിത റിക്രൂട്ടേഷൻ സമയം 2022

കേരളത്തിലെ പ്രസിഡന്റ്മാരുടെയും വൈസ്രോയുടെയും ചിത്രം.

വരില്ലാത്തതന്നെ കാലത്തു ഞാനങ്ങോട്ടു തേടിപ്പോയതു ബഹുമാനം. ചുരുക്കം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. പിന്നീടു ഞാൻ സുഖഭാര്യയെ വന്നു പത്തുമാസത്തിനകം തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നതിനിടയ്ക്കു ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ പല പ്രാവശ്യം കാരണകരുണയായി എന്നുമാത്രമല്ല എന്തോടടുത്തും അതൃപ്തരും സ്നേഹപൂർവ്വരാണ് പെരുമാറിയിരുന്നതും. ആ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു തുകിഷ്ഠായെപ്പറ്റി പറയാം.

ശ്രീമതി വർദ്ധയകളായി അക്കാലത്തു മൗലാണിൽ ചെന്നു കണ്ടിരുന്നതായിരുന്നുവല്ലോ. ഞാൻ ഇടയ്ക്കിടെ അങ്ങോട്ടു കാലുവശാൽ. മൗലാണിൽ അവരോടും അതിഥിയായി താമസിക്കാറുണ്ടു്. അതുപോലെതന്നെ ഞാൻ അംബാസഡറായിരുന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ അവരോടും എന്റെ കൂടെ വന്നു താമസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അങ്ങനെ പാരിസ്സിൽ എന്റെ അതിഥിയായി വന്നപ്പോൾ അവരെ ഡി. ഗോളിയായി പരിചയപ്പെടുത്തണമെന്നു് എന്നിരിക്കു തോന്നി. പ്രസിഡണ്ടിന്റെ സിക്രട്ടറിയോടു് അരുമ്പറാൻ പറഞ്ഞു. ഉടൻതന്നെ എന്തെന്നും എന്റെ ഭാര്യയെന്നും ശ്രീമതി വർദ്ധയകളെയും ഉമ്മയ്ക്കു് ഉത്തരകഴിക്കുവാൻ ക്ഷണിച്ചു് എഴുന്നേൽക്കട്ടെ. ശ്രീമതി വർദ്ധയകളെയും ഞാനും പതിമണാനരമണിക്കും എന്റെ ഭാര്യ പത്രങ്ങളുമണിക്കും എവിടെയെങ്കിലും മേയ്ക്കണമെന്നാണ് എഴുത്തു് പറഞ്ഞിരുന്നതു്. ഞങ്ങൾ മൂന്നുപേരും ഇതിൽ ഒരു മണിക്കൂറു നേരത്തോളം സംസാരിച്ചു. അപ്പോഴേക്കും ഡി. ഗോളിന്റെ ഭാര്യയും എന്റെ ഭാര്യയും ഞങ്ങളോടു ചേർന്നു. ഉത്തരകഴിക്കേണ്ടതു മോശമണിക്കാണു്. വളരെ സന്തോഷപ്രദമായിരുന്നു ആ സമ്മേളനം.

മേൽപ്പറഞ്ഞതൊക്കെ നടുവോടു കൂടി ഞാൻ ജർമ്മനി, ചെക്കോസ്ലോവാക്വിയ, ഓസ്ട്രിയ, ഹംഗറി, യുഗോസ്ലാവിയ, ഇറ്റാലി എന്നീ രാജ്യങ്ങളിൽ മോട്ടോർവണ്ടി ഒരു സഞ്ചാരം നടത്തി. അതിനിമിത്തമായ രാജ്യങ്ങൾ എന്റെ ഭാര്യ കണ്ടിട്ടില്ല. അതുപോലെതന്നെ യുഗോസ്ലാവിയ എന്നിരിക്കും അപരിചിതമായിരുന്നു.

മലബാർ ക്രൈസ്തവർക്കുവേണ്ടി പ്രവർത്തിച്ച അംഗങ്ങൾ

ന. യൂഗോസ്ലാവിയ ചെന്നു കാണണമെന്നു മാർക്കുസി ചിറ്ററാ വിൻസെൻറു കുന്നേപ്പമാരികൾക്കു കണ്ടു മുട്ടുമ്പോഴായിരുന്നു. വർഷം വെല്ലാം സ്നേഹിക്കുന്നതുള്ളതുകൊണ്ടു വാത്രസ്സു് ഹെസരകര്യമുണ്ടായില്ല. മാർക്കുസിന്റെയും മൂന്നാ നാലും മിഷനും തുടങ്ങിയ യൂഗോസ്ലാവിയയിലെവരൻ. അക്കാലത്തു മാർക്കുസി ചിറ്ററാ ബ്രിഗോണിഡപിഡിൽ ദുഃഖവാരം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അതിനാൽ തന്റെയെല്ലാ അനുജന്മാരും കൂടുന്നില്ല.

ബ്രിഗോണിഡപിഡ കരയിൽനിന്നൊട്ടു മാറി ചെറിയൊരു കരസ്റ്റോറാക്കണമെന്നു പറയാം. നമ്മുടെ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ രീതിയിലാണു് ചിറ്ററാ കരയിലെ പാർതിയെന്നതു്. മാരാളകൾ അതു ചേർപ്പിച്ചിട്ടു. പല നാട്ടിൽനിന്നു കൊണ്ടുവന്നു വളർത്തിയ മുർഗ്ഗങ്ങളാലും ഗൃഹങ്ങളും പക്ഷികളും നിറഞ്ഞു കൊണ്ടാണു് അകത്തു പറയാം. മാർക്കുസി മഹാരാജാവ് നഗരത്തിൽ എത്തുവാൻ ഇതുപോലെ ഒരു സമയമുണ്ടായിരുന്നു. ബ്രിഗോണി ആ കരയെല്ലാമാണു് എഴുന്ന കയ്യെടുത്തു്. ആ പേരുകളെ കൊണ്ടാണു് മാർക്കുസി കയ്യെടുത്തു് നാമകർത്തവ്യം വരികയാകു എഴുന്നയിത്താമസിക്കുമാണു്. എല്ലാംകൊണ്ടും ഒരു മഹാരാജാവിന്നു ചിറ്ററായിൽ കെട്ടിത്തൂക്കുകയുണ്ടു്. ചിറ്ററയിൽ വിലപിടിച്ച ഒരു മോതിരമണിഞ്ഞു തന്നു. മാർക്കുസിനുപോലെ, പാർസിയിലെ വലിയ ചന്ദ്രനാഭനാഭന്റെയെപ്പോലെ ചിറ്ററയിലാണു് വേദഗ്രന്ഥങ്ങൾ ജനിക്കുന്നതെന്നു്. ഇതൊക്കെ കണ്ടു തന്റെ ആശ്ചര്യപ്പെടുകയുണ്ടെന്നു്. മഹാരാജാവിന്റെ എഴുന്നാണു് എഴൻറ മാർക്കുസി അടുത്തടുത്തായി പിന്നെ പറയാറുള്ളതു്.

മുരണിന്റെ വാദങ്ങളും മഹാരാജാവിന്റെയെപ്പോലെ ചിറ്ററയിൽനിന്നു. അഞ്ചുതരം വീഞ്ഞാണു് വിളമ്പിയെന്നതു്. കേരളത്തിന്നു മുൻപും പിൻപുമായി തന്റെ അന്താരാഷ്ട്രിക കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ചിറ്ററയിൽനിന്നു സംസാരിച്ചു. അപ്പോഴാണു് ചിറ്ററയിൽനിന്നു ബുദ്ധിസാമന്തവും നന്മയായതും വെളിവാക്കു

ഇ. രജു, ചൈന, അമേരിക്ക മുതലായ രാജ്യങ്ങളുടെ വിദേശ നയത്തെ വിശകലനം ചെയ്ത് അദ്ദാറും സംസാരിച്ചു കേൾക്കേണ്ട ഒരു കാര്യമായിത്തന്നെ. മുന്നണിക്കെ ഞങ്ങൾ തിരികെ പോന്നു. അന്നു ദിനത്തിൽ വളരെ ഇരുട്ടിയിട്ടാണ് വെണീസ്. പിന്നെ വെണീസ്, മിഡൽ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ഓരോ ദിവസം താമസിച്ചു തിരിച്ചു വിട്ട് വെണം.

ഉദ്യോഗസംബന്ധമല്ലാതെ കുറേ വളരെ ജോലികൾ ഞാൻ പാരിസ്സിൽ ചെയ്തു ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അതെല്ലാം ഇൻഡ്യയുടെ പ്രശ്നങ്ങൾക്കു കൂടുതലാണെന്നതിനാൽ, അംബാസ്ഡർക്ക് ചെയ്യാതെ കിൽ, ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു എല്ലാവരും സമ്മതിക്കും. പാരിസ്സിൽ സർവ്വകലാശാലയുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തുകയായിരുന്നു അതിലൊന്നും. ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രധാനങ്ങളായവയിൽ ഒന്നാണ് പാരിസ്സിൽ സർവ്വകലാശാല. അതിനു പണ്ടായി തിരുവനന്തപുരം രാജ്യം ലോകത്തിലുണ്ടായിരുന്നെന്നു സാധാരണമാണെന്നു പറയാം. പാരിസ്സിൽ വെണീസ് അധികം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പായി യൂണിവേർസിറ്റിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഒരു പ്രസംഗപത്ഥം ഏറ്റെടുത്തെന്നതിന് അവിടുത്തെ അധികാരികൾ എന്നെ ക്ഷണിച്ചു. “ഇൻഡ്യയും പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളുമായുള്ള സാംസ്കാരികസംബന്ധം” എന്നായിരുന്നു ഏറ്റെടുത്ത പ്രസംഗത്തിന്റെ വിഷയം. അത് ഒരു പുസ്തകമായി ഗ്രന്ഥിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അടുത്ത വർഷം അതുപോലെ എന്നെ അവിടേ ക്ഷണിച്ചു. “പുതുതായി സ്വാതന്ത്ര്യം കിട്ടിയ രാജ്യങ്ങളിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ” എന്നായിരുന്നു 1958-ലെ പ്രസംഗവിഷയം. ആ പ്രസംഗങ്ങൾ സാമാന്യമായി വിജയമായി എന്നു അഭിപ്രായമാണ് യൂണിവേർസിറ്റിയിൽ എന്നോട് പറഞ്ഞത്. കേൾക്കാനായി വന്നവരുടെ എണ്ണയും യോഗ്യതയും വിചാരിച്ചാൽ ആ പ്രസംഗങ്ങൾ വെറുതെയാക്കിപ്പോകുന്നു എന്ന് വിചാരിക്കേണ്ടത്. പിന്നീട് “The problems

of new States" എന്ന പേരിൽ ഇംഗ്ലീഷിലും ഫ്രഞ്ചിലും ഒരു സമയത്തു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചപ്പോൾ അതിനു സാമാന്യമായി ധികം പ്രചാരം വരിച്ചു എന്നും ഒരു വലിയ ഭാഷകളിൽ ആ ഗ്രന്ഥം തർജ്ജമ ചെയ്തുപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു പ്രസ്താവ്യമാണ്.

ഈ സിദ്ധാന്തമുള്ള ഞാൻ പ്രസംഗങ്ങൾ നടത്തിയതു് സ്വന്തം "സർവ്വമാൻഡ്", ജമ്മനി, ഇംഗ്ലണ്ട് എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലും എന്നെ ധാരാളമായി പ്രസംഗത്തിന്നു ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. സ്വന്തം ജോമിക്സ് മുടക്കം വരാതെ പോകാൻ സാധിക്കുമ്പോൾ പോകയും പതിവായിരുന്നു.

സാഹിത്യപരമായ ജോമിക്സ് ആയിട്ടുള്ളൊരു കറവായിരുന്നില്ല. ഒരു ജമ്മൻ എൻക്വയർഡ് പ്രാപ്തിയായവേണ്ടി എന്ത്യാ ചരിത്രത്തെപ്പറ്റിയുള്ള ചാഗങ്ങൾ, ബുദ്ധന്റെ ഒരു ജീവചരിത്രം (അതു് ഇതുവരെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടില്ല), "Compendium des des about India" എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം, വാസ്തവ്യനത്തിനു ദീപ്യമായ ഒരു ഭവവുരം ഇതെല്ലാം ഇക്കാലത്തു് തിരുത്തുന്നു. മലയാളത്തിൽ ആയിട്ടുള്ളത് ഒരു കൃതിയെ രചിച്ചു. അക്കാലമേ വേണ്ടി മേൽകൂടി പിയറിന്റെ മിതർന്നാകേ തർജ്ജമ ചെയ്തതാണ് അതു്.

ഉദ്യോഗജീവിതത്താഴ ബന്ധമില്ലാത്ത ഒരു സാമൂഹിക ജീവിതവും എന്തെങ്കിലും പാരിസ്ഥിതികമായിരുന്നു. വളരെക്കാലമായി പരിചയവും സ്നേഹവുമുള്ള പല ഫ്രഞ്ചുകാരും ബെൽജിയക്കാരും പ്രിയങ്കാരും വിവാഹം ചെയ്തു താമസിക്കുന്ന ഈശ്വരക്കാരും സിദ്ധമാൺകാരുമായ പല മാനുസ്ക്രിപ്റ്റുകളും അവിടെയുണ്ടു്. അവരിൽ പ്രകൃതം പരദയങ്ങളായി ഒരു പേരാണുള്ളതു്. ഒന്ന്, കൃഷ്ണാ റിബ്ബ (Krishna Riboud). അവർ മേട്രിനാമടൊളറിന്റെ മേധിത്രേയിയാണ്. അമേരിക്കയിലെ പ്രസിദ്ധമായ ഒരു കാർട്ടൂണിൽ പാിച്ച കൃഷ്ണ, ജാൻ റിബ്ബ എന്ന ഒരു ഫ്രഞ്ചുകാരനായാണ് കല്യാണം കഴിച്ചതു്. ധനികനും സംസ്കാരസമ്പ

[illegible]

താമസിക്കുന്നുണ്ട്. ഉഷ ഹിന്ദുജന്മത്തെപ്പറ്റിയും ഇന്ദുശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റിയും പല പുസ്തകങ്ങൾ പ്രബലിച്ച് എഴുതിയിട്ടുണ്ട്.

ഈ സമയം അന്ധനായിത്തീർന്നിരുന്ന ഒരു പ്രാമു കൻ അവിടെ ഇടവിടാതെ വന്നുകൊണ്ടിരുന്ന അതിഥികളാണ്. അങ്ങനെ ഇന്ദുശാസ്ത്രത്തിന് വന്നു എന്റെ കൂടെ താമസിച്ച അതിഥികളിൽ മോഹർജി ശൈലി, ആചാര്യകൃപലാനി, കമലാദേവി ശാങ്കരപാശ്വായ, ഹേതുമനാഥകൻ, എച്ച്. വി. ആർ. അയൻകർ, സാക്ഷിപ്പുരമേശ്വരൻ, സരസ്വതൻ എന്നിവരെ പ്രത്യേകിച്ചും എടുത്തുപറയാം. ഭക്ഷണം സംബന്ധിച്ച പല നിർബന്ധങ്ങളുമുള്ളതുകൊണ്ട് മോഹർജി ശൈലിയുടെ പ്രയാസപ്പെട്ട കൈകൾയാണെന്നു പൊതുവേ ഒരു വിശ്വാസമുണ്ട്. വാസ്തവത്തിൽ അങ്ങനെയല്ല. വാസ്തവം ഉപദേശപ്രകാരം ചില ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന് വേണ്ടതായതുകൊണ്ടും അവയെപ്പറ്റി നേരത്തേ അറിയിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഒരു വൈഷമ്യവും അങ്ങൻ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ല. ആചാര്യകൃപലാനി ഒരു കൂട്ടത്തിൽ കൂടുതൽ അങ്ങനെയുള്ളതാണല്ലോ. എല്ലാദിനവും കോപിച്ചു എല്ലാദിനവും പുച്ചിച്ചു പന്തളംകുട്ടിയിൽ കാണുന്നപോലെല്ല, വാസ്തവത്തിൽ ആചാര്യകൃപലാനി പോലെ. വളരെ സ്നേഹമുള്ള സ്വഭാവവും അതിർത്തിയുള്ളതായ ബുദ്ധിശക്തിയും സല്ലാപസാക്ഷിപ്പുമുള്ള ഒരു വ്യക്തിയാണ് കൃപലാനി. കമലാദേവിയെ ചെറുപ്പംതൊട്ടെ അറിയും. എന്നാൽ പാരിസ്സിൽ അങ്ങനെയുള്ള വസ്ത്രം ഒന്നുണ്ടെങ്കിലും വാസ്തവം താമസിച്ചപ്പോഴാണ് അവരുടെ ശാരീരികസ്വഭാവവും കൈവലകളുടെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും മറ്റും അവർ ആലോചിക്കുന്നത് കൂടാതെ ചെറുവയസ്സിലെ പരിശ്രമത്തിന്റെ വലിപ്പവും എനിക്കു മനസ്സിലായത്.

ഇന്ദുശാസ്ത്രത്തെപ്പറ്റി ഏകദേശം അറിയുന്ന പാരിസ്സിൽ അതിഥികളായി വന്നുകൊണ്ടിരുന്നത്. ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നും ഇടവിടാതെ പല സ്നേഹിതന്മാരും കാരാദേവ കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുന്നതിനും ചിലപ്പോൾ സ്നേഹാഭിവാഞ്ഛയും വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. പ്രസിദ്ധഗ്രന്ഥകർത്താവായ നാലാമി മിച്ച്സൺ

(Nathan Michael; രണ്ടാമത്ത് ഓരോക്കൾക്കുമെതിലും ഞങ്ങളെക്കൂടെ വന്നു താങ്ങിപ്പോവുക പതിവാണ്. അതുപോലെ തന്നെ ന്യൂയോർക്ക്-ൽ പത്രാധിപരായ കിങ്സ്ലി മാർട്ടിൻ, (Kingsley Martin) പബ്ലിക് നോക്കൗട്ട് ക്ലബിന്റെ, പാർട്ടി മേൻറുമെന്റായ വുഡ്രോ വുഡ്രോ (Woodrow Wilson) മുൻപു മേയർമന്ത്രിയായിരുന്ന ജോൺസ് ട്രാച്ച്, കോൺഗ്രസ്സിൽ ധനശാസ്ത്രപ്രൊഫസറായ ജോൺസ് റാബർട്ട്സൺ എന്നിവർ ഇടയ്ക്കിടെ വന്നുപോയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവർ എന്റെ ആചാരമുള്ളതായതുകൊണ്ടുമാത്രമല്ല എനിക്കിതിൽ സന്തോഷം; അവരുമായിട്ടുള്ള ആലോചനകളിൽനിന്നു പല സൽഫലങ്ങളുമുണ്ടായി. എന്നുള്ളതുമാണ്. ഒന്നരണ്ടാമത്തെ പരയാം: ക്ലൈസ്റ്റ് മിച്ച്സൺ ഇരുത്തിയ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള *What is the Human race up to* (മാനുഷരായിരുന്നെങ്കിൽ എന്തായിട്ടുണ്ടു?) എന്ന എൻസൈക്ലോപ്പീഡിയ ഗ്രന്ഥത്തെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചു തീർത്തുകൊണ്ട് എന്റെ വീട്ടിൽ വെച്ചുവെക്കുന്നത് അതിന്റെ മുഖവുരയിൽത്തന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ജോൺസ് ട്രാച്ച്-യുടെ ഇന്റീക്യൂയ്ക്കുവേണ്ടി അവസാനമെന്ന പുസ്തകം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനുമുമ്പു പാരിസ്സിൽ വന്നു താങ്ങിപ്പോവുക പല മച്ചുകൾ അദ്ദേഹം നടത്തുകയുണ്ടായി. വീണ്ടും അവർ പല പുസ്തകങ്ങളും എഴുതുന്നതായാലും എഴുതിയിട്ടുള്ളതാണെന്ന കാര്യത്തെ അദ്ദേഹം പറയുമ്പോഴുണ്ടായി. അതുപോലെ തന്നെ തോൻ എഴുതുന്ന പുസ്തകങ്ങൾക്കും അവരുമായിട്ടുള്ള സംഭാഷണം ഉപകാരപ്രദമായി എന്നു തീർത്തുകൊണ്ട് പറയാം.

ഇങ്ങനെ എല്ലാംകൊണ്ടും സുഖമായ ഒരു ജീവിതം കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതിനിടയ്ക്കാണ് 1859 ഏപ്രിൽമാസം ആറാതിയതി ജർമ്മനിയിൽ മൂണിക്സ് (Munich) എന്ന നഗരത്തിൽ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യാനായി ഞാൻ പോയത്. ഒന്നല്ല, മൂന്നു പ്രസംഗങ്ങൾ രണ്ടു ദിവസത്തിൽ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു സുഖകരവും തോന്നിയല്ല. സന്തുഷ്ടനായിട്ടാണ് തിരിച്ചുവന്നത്. മിക്കവാറും എല്ലാ ദിവസം മേയർമന്ത്രിയും ജർമ്മനിയിൽ നമ്മുടെ

അഞ്ചാസന്ധനായ ബദ്ധ്യദിൻതയ്യാബ്ബി എന്ന കാണ്ഡൻ പണിതത്ത്. ഞങ്ങൾ ഒരു മണിപ്പൂരോളം കാലോടൊ കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ പോകാൻതന്നെ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഇത്ര ആദരാഗൃഹവാനായി ഞാൻ നിങ്ങളെ മുൻപു കണ്ടിട്ടില്ല. വളരെ സന്തോഷം.”

ഈ വാക്കുമാർച്ചയാണ് അന്തരം ഉറപ്പാക്കി കിടന്നത്. എന്നാൽ പറയുന്ന, പട്ടാഭിവാസമെന്നൊന്നാലും തെളിയിച്ചു എഴുതുന്നില്ല. വളരെ!

ഇങ്ങനെയൊരു കാര്യം വന്നതെങ്കിലും ഒരു യോഗ്യമായ ഞാൻ ആസ്വദിച്ചിട്ട് കിടന്നല്ല. ഗ്രാൻസിലെ അതിവിശേഷമായ ഡാക്ടർമാരുടെ ശ്രദ്ധപൂർവ്വമായ പ്രശ്നങ്ങളും എന്റെ അംഗങ്ങളുടെ സ്വാധീനം എന്നിങ്ങനെ തിരിച്ചു കിട്ടി. പക്ഷേ രോഗശയ്യയിൽനിന്ന് എഴുന്നോളം മുൻപിലത്തെ ആർക്കണയോ എന്നും എന്നിങ്ങനെയൊരു സംശയമായി. മുൻപോലെ മോലി ചെയ്തതെന്നും ഒന്നര മണിപ്പൂരൽ കൂടുതൽ ഒരു ദിവസം ഒന്നിലും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതും വളരെ ‘പ്രമുഖ’ത്തിൽ ജീവിക്കണമെന്നുള്ളൊരു കർമ്മമായ നിർദ്ദേശങ്ങളോടു കൂടിയാണ് അവർ എന്ന ആസ്വദിച്ചിട്ടിരിക്കുന്ന പട്ടാഭിവാസം. ഉടൻതന്നെ മോലി രാമിയെപ്പറ്റി നാട്ടിലെല്ലാം കപ്പൽവഴിയായിട്ടു പോന്നു. ഒരു വർഷത്തോളംകൂടി എയർപോയിന്റിൽ പോകേണ്ടതെന്ന ഡാക്ടർമാർ നിർദ്ദേശിച്ചിരുന്നു.

ആദ്യ മാറിയാണ് ഇൻഡ്യയിലെത്തിയതെങ്കിലും ആദരാഗൃഹം തിരിച്ചു കിട്ടിയിരുന്നില്ല. ഒരു രോഗിയെന്ന നിലയിൽ ആദ്യമാസംകൂടി കഴിഞ്ഞുപോയത്. വായികാണും എഴുതാനും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതെന്നാൽ, പണം എന്നൊന്നാലും വളരെക്കുറവാണ് എന്തു സാധിക്കാൻ എന്തായാലും അതിലും വലിയ സങ്കടങ്ങളിൽനിന്ന്—രോഗശയ്യയെന്നതെന്ന അവലംബിച്ചു ജീവിക്കുവാനോ കഴിഞ്ഞു കൂടുന്നതിൽനിന്ന്—രക്ഷപ്പെട്ടല്ലോ എന്നായിരുന്നു എന്നിങ്ങനെ ആശ്വാസം.

ഉപസംഹാരം

സാരമായ ഒരു ജോലിയും ചെയ്യാൻ ഇനി പ്രാപ്തിയുണ്ടാകയില്ലെന്നു എനിക്കറിയാം. എങ്കിലും സമാന്യം ആരോഗ്യം തിരികെ കിട്ടി തന്നിടും മറ്റുള്ളവർക്കും ഉപകാരപ്രദമായി ജീവിക്കും കഴിച്ചാൽ കൊള്ളമെന്ന ആഗ്രഹം എന്നെ വീഴ്ചപോയില്ല. എന്നാൽ പുതുതായി ഒരു ജീവിതാധ്യായം തുടങ്ങുമെന്നോ ഇനിയും ചില പുസ്തകങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലുമെഴുതുമെന്നോ അന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. അതിനിടയാക്കിയതു ദേശഭംഗമെന്നു വാസ്തവേനെന്നു തിരിച്ചറിയപ്പെടാൻ കൾ എന്നൊഴു കാണിച്ച സ്റ്റേറ്റ്മാണാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മേൽ നോട്ടത്തിൽ ഏറ്റവും പ്രസിദ്ധനായ കട്ടമൺചേരിമുസ്ലീമന്റെ ചികിത്സയിൽ താമസിച്ചു ഒരു ധാര കഴിച്ചു. അതിന്റെ ഫലം ഞാൻ ആശിച്ചതിൽ കവിഞ്ഞായിരുന്നു. കാര്യവും ശ്രദ്ധയുമെല്ലാം മുന്നോട്ടുപോലെ വന്നില്ലെങ്കിലും ദേഹത്തിന്റെ ആരോഗ്യമൊട്ടെല്ലാം തിരിച്ചു കിട്ടി.

പാരിസ്സിൽനിന്നു തിരിച്ചുവന്നു നെഹറുവിനെ ആദ്യം കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം പാഞ്ഞിരുന്നു, സുഖക്ഷേമം ദൈവമായാൽ എന്തു ചെയ്യാനാണ് ആഗ്രഹിക്കുന്നതെന്നറിയിക്കണമെന്ന്. മുസ്ലീമന്റെ ചികിത്സകൊണ്ടു രോഗിയെന്നുള്ള നില മാറിക്കിട്ടിയപ്പോൾ എന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം നെഹറു എന്നെ രാജ്യസഭയിലേയ്ക്കു നിയമിച്ചു. ക്രമേണ ആരോഗ്യം തിരികെ വന്നതോടു കൂടി ഒരു സുഖവാസസ്ഥലമെന്നതെന്ന ഗണിക്കാവുന്ന കാശ്മീരിൽ വൈസ്മാൻസലറായും പോയി.

ഇതെല്ലാം ജീവിതസായന്തനത്തിലെ അനതിഗതവുമായ പ്രവൃത്തികൾ എന്നെ ഞാൻ കണക്കാക്കിയിട്ടുള്ളു. ഒരു വാനപ്രസ്ഥന്റെ ജീവിതം! പുസ്തകങ്ങളുടെ ഇടയിൽ, ബുദ്ധിജീവികളോടുള്ള സംസർ്ഗ്ഗത്തിൽ, കാമ്യവൃഗ്രതയില്ലാതെ, ആവുന്നതുപോലെ വല്ലതുമെഴുതി, ജീവിതം കഴിക്കുന്നതായിരുന്നു ഞാനാഗ്രഹിച്ച ജീവിതസാരം.

പാരിസ്സ് 1941

കരഘസദസ്സിലെ

ദ്രുപദി,യാദീജാത്യ-

ഗൗരവം മറക്കാത്തൊരാൾ

മുട്ടശയിങ്കൽപ്പോലും;

പരമം വിട്ടു ഭാസ്യ-

വൃത്തിയിൽ കണവന്മാർ

ചാരവേ നിശ്ചൈ, രാജ-

സദസ്സിൽ മദാസ്ഥനാം

വൈരിയാൽ നിമവസ്ത്ര-

മഴിക്കുപ്പെട്ടിടിലും

സാരമാം സതീവ്രത-

തേജസ്സാൽ തെളിഞ്ഞുളളൊരാൾ;

ആ സ്ഥിതിയിങ്കൽപ്പോലും-

മപരാജിത; സത്യ-

സദ്ധർമ്മം കലികേരി

ബാധിച്ചാലെന്നപോലെ,

പാരിസ്സ്, ചതുരനെ-

സാർവ്വഭൗമനാം നിന്നെ

വൈരിമാർ സർവ്വലോക-

സമഞ്ചം കല്പിച്ചാലും

സാധുക്കൾ വല്ലഭനാർ
 പൗരന്മാരും, മനസ്,
 പ്രേതസന്നിഭരായി
 നില്ക്കിലും, മരണഭാഗ്യം,
 നിന്നടെയന്യോദേശം—
 സന്തപ്തിമാനകൊണ്ടും—
 തന്നെ നീ ജയിക്കുന്നു
 ദുർധർമ്മയായിട്ടെന്നും!

